

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Μετάφρασις:

Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Βαρβακείου προτύπου Σχολῆς

ΜΕΡΟΣ 1^{ΟΝ}

Α - Θ

Διὰ τὰς κατωτέρας τάξεις τοῦ Γυμνασίου
καὶ τὰς ἀντιστοίχους τάξεις τῶν λοιπῶν Σχολείων

Ἐκδοσις τετάρτη

Ἀριθ. ἐγκρ. ἀπ. 41091 — 31/7/1933

	79.218
Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας	19-10-35
Τιμὴ ἄνευ βιβλιοσήμου	> 18.20
Ἀξία βιβλιοσήμου	> 7.30
Φόρος Ἀναγκ. Δανείου	> 2.20
Τιμὴ μετὰ βιβλιοσήμου	Δρ. 27.70

ΕΚΔΟΤΗΣ Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

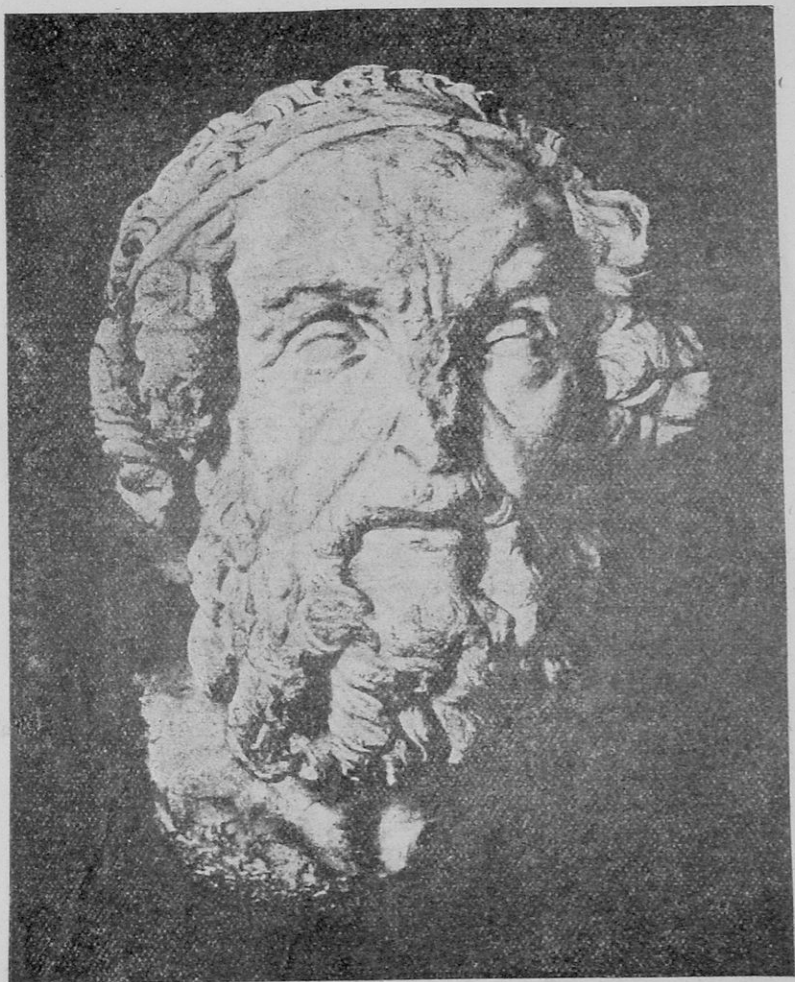
ΑΘΗΝΑΙ — ΣΤΑΔΙΟΥ 52

1935

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

17265

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Μετάφρασις:

Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Βαρβακείου προτύπου Σχολῆς

Μ Ε Ρ Ο Σ 1^{ΟΝ}

Α - Θ

Διὰ τὰς κυριωτέρας τάξεις τοῦ Γυμνασίου
καὶ τὰς ἀντιστοιχοῦς τάξεις τῶν λοιπῶν Σχολείων

*Ἐκδοσις τετάρτη

*Ἀριθ. ἐγκρ. ἀπ. 41091 - 31/7/1933

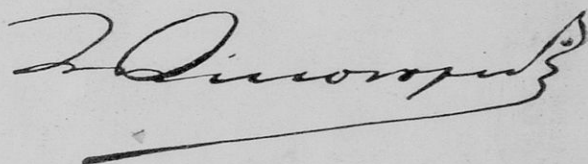
*Ἀντίτυπα 2000

ΕΚΔΟΤΗΣ Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ - ΣΤΑΔΙΟΥ 52

1935

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ
συγγραφέως.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Α

(Θεῶν ἀγορά. Ἀθηναῖς παραίνεσις πρὸς Τηλέμαχον)

Τὸν ἄνδρα τὸν πολύτροπο, Μοῦσα, τραγουδήσέ μου, ὅπου τὴν Τροία σὰν κούρσεψε, τὴν ἱερὴ τὴν πόλη, πάρα πολὺ παράδειρε κι εἶδε πολλῶν ἀνθρώπων τὶς πολιτεῖες κ' ἐγνώρισε τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά τους· κι ὅπου πολλές στὰ στήθια του δοκίμασε λαχτάρεις στὰ πέλαγα, πασκίζοντας νὰ σώσῃ τὴ ζωὴ του καὶ πίσω στὴν πατρίδα τους νὰ φέρῃ τοὺς συντρόφους. Μὰ ἐκείνους δὲν τοὺς γλύτωσε, κι ἄς τὸ ποθοῦσε τόσο, γιατί μονάχοι ἐχάθηκαν, ἀπ' τὰ νομήματά τους, οἱ ἀνόητοι· τοῦ Ὑπερίονα τοῦ Ἥλιου τὰ βόδια ἐφάγαν κ' ἐκεῖνος τοὺς ἐστέρησε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα.

5

Κάτι ἀπὸ ἐκεῖνα πὲς καὶ μᾶς, ὦ θεά, κόρη τοῦ Δία. α 10

“Ὀλοὶ ποῦ τότε σώθηκαν ἀπ’ τὸ χαμὸ τὸν ἄγριο,
σπίτι ἐγυρίσαν, πόλεμο καὶ θάλασσα ἐξεφύγαν,
καὶ μόνο αὐτόν, ποῦ ταῖρι του καὶ γῆ του ἐλαχταροῦσε,
τὸν εἶχε ἢ νύμφη ἢ Καλυψῶ στῆ θολωτῆ σπηλιά της
ποθώντας ἢ πεντάμορφη νὰ τὸν κρατήσῃ γι’ ἄντρα. 15
’Αλλ’ ὅταν μὲ τὸ γύρισμα τοῦ χρόνου ἔφτασε ἡ μέρα
ποῦ εἶχανε γράψει του οἱ θεοὶ στὸ σπίτι νὰ γυρίσῃ,
καὶ στὴν Ἰθάκη βάσανα τὸν πρόσμεναν ἀκόμα,
μὲς στοὺς δικούς του· ὅλοι οἱ θεοὶ τὸν ἐψυχοπονοῦσαν,
κι ὁ Ποσειδῶνας μοναχὰ μὲ λύσσα ἐκυνηγοῦσε 20
τὸν Ὀδυσσεά τὸ θεϊκό, στῆ χώρα του ὡς νὰ φτάσῃ.

Μὰ πέρα στοὺς Αἰθίοπες ἐκεῖνος εἶχε σύρει,
ποῦ χωρισμένοι κατοικοῦν στὰ πέρατα τοῦ κόσμου,
μισοὶ στοῦ Ἥλιου τὸ χάραμα, μισοὶ στοῦ Ἥλιου τὸ γέρμα
καὶ προσδεχόταν ἀπ’ ἀρνιά καὶ ταύρους ἐκατόμβη. 25
’Εκεῖνος στὸ τραπέζι ἐκεῖ χαιρότανε, μὰ ὡστόσο
σιοῦ Ὀλύμπιου Δία συντάχτηκαν ὅλοι οἱ ἄλλοι τὰ παλάτια,
καὶ πρῶτος λέγει τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας·
τί ἦρθε στὸ νοῦ του ὁ Αἴγισθος ὁ ἀρχοντογεννημένος,
π’ ὁ γιὸς τ’ Ἀτρείδῃ ὁ ξακουστός τὸν σκότωσε, ὁ Ὀρέστης. 30
Κ’ ἐκεῖ ποῦ τὸν θυμήθηκε στοὺς ἀθανάτους εἶπε·

’Αλλοίμονο, πόσο οἱ θνητοὶ πάντα μαζί μας τᾶχουν!
κάθε κακὸ λὲν ἀπὸ μᾶς πὼς ἔρχεται· μὰ ἐκεῖνοι
μονάχοι τους, ἀπὸ ἀμυαλιά, τῆ μοῖρα τούς βαραίνουν.
”Ἔτσι καὶ τώρα ὁ Αἴγισθος, ποῦ πῆρε τὴ γυναῖκα 35
τοῦ Ἀτρείδῃ καὶ τὸν σκότωσε, σὰ γύρισε στῆ χώρα·
ἂν κ’ ἤξερε τὸν ὄλεθρο, γιατί ἀπὸ μᾶς τοῦ πῆγε
προμήνυμα τοῦ Ἄργου ὁ φονιάς, ὁ Ἑρμῆς ὁ ἀητομάτης,
μῆτε νὰ τὸν σκοτώσῃ αὐτόν, μῆτε νὰ θέλῃ ἐκείνην,
γιατί ὁ Ὀρέστης θάπαιρνε τοῦ Ἀτρείδῃ τὸ αἷμα πίσω, 40
ὀπόταν, παλληκάρι πιά, τῆ γῆ του θὰ ποθοῦσε.
”Ἔτσι εἶπ’ ὁ Ἑρμῆς, μὰ τὰ μυαλὰ τοῦ Αἴγισθου ποῦ νάκούσουν
γνώμη σωστή! κι ὄλα μαζί τᾶχει πληρώσει τώρα.

Κ’ ἡ ἀστραπομάτα ἢ Ἀθηνᾶ σ’ ἐκείνον ἀποκρίθη·
Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, καὶ τῶν ἀρχόντων πρῶτε, 45
τέτοιος τοῦ ταίριαζε χαμὸς καὶ δίκαια τὸν εὗρηκε·
κι ἄμποτες ἔτσι νὰ χαθῇ, ὁ ποῦ ἔργα τέτοια πράττει!

- Μὰ ἐμὲ ραγίζεται ἡ καρδιά γιὰ τὸ σοφὸ Ὀδυσσεά,
τὸ δύσμοιρο, ποῦ δέρνεται μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του, α
σὲ κυματόζωστο νησί, στῆς θάλασσας τὸ ἀφάλι· 50
σ' ἐκεῖνο τὸ δεντρόφυτο νησί μιὰ θεάινα μένει,
ἡ θυγατέρα τοῦ Ἄτλαντα τοῦ τρομεροῦ, ποῦ ξέρει
τὰ βάθη ὅλης τῆς θάλασσας, καὶ τίς ψηλὲς κολῶνες
μόνος προσέχει, ποῦ οὐρανὸ καὶ γῆ βαστᾶνε χῶρια·
αὐτὴ τὸ δύστηνο κρατάει κι ἄς δέρνεται κι ἄς κλαίη· 55
καὶ πάντα μὲ γλυκόλογα νὰ τὸν πλανέψη θέλει,
νὰ σβύσῃ τὴν Ἰθάκη του ἀπ' τὸ νοῦ του. Μὰ ὁ Ὀδυσσεάς
καπνὸ μονάχ' ἄς ἔβλεπε νὰ βγαίνει ἀπὸ τῆ γῆ του
κι ἄς πέθαινε. Κ' εἶναι λοιπὸν ἀναίσθητη ἡ καρδιά σου,
Ὀλύμπιε ; Μὴ δὲ σοῦκανε θυσίεσ ὁ Ὀδυσσεάς 60
στῆς Τροίας τὸν κάμπο τὸν πλατὺ, πλάϊ στῶν Ἀργείων τὰ πλοῖα ;
Γιατί λοιπὸν τόσο πολὺ τὸν μίσησες, ὦ Δία ;
Κι ὁ Δίας τῆς ἀποκρίθηκεν ὁ νεφεληγερέτης·
Κόρη μου, ποιὸς σοῦ ξέφυγε μὲς ἀπ' τὰ δόντια λόγος ;
πῶς νὰ ξεχάσω ἐγὼ ποτὲ μπορῶ τὸν Ὀδυσσεά, 65
ποῦ πρῶτος εἶναι ἀπ' τοὺς θνητοὺς στὴ γνώση, καὶ θυσίεσ
ἔδωσε πλούσιεσ στοὺς θεοὺς ποῦ ὀρίζουνε τὰ οὐράνια ;
Μὰ ὁ Ποσειδῶνας φρένιασε μαζί του ὁ κοσμοζῶστης,
γιατὶ τοῦ κύκλωπα ἔβγαλε τὸ μάτι, τοῦ ἰσοθέου
Πολύφημου, τοῦ πιὸ τρανοῦ στὴ δύναμη μὲς σ' ὅλους 70
τοὺς κύκλωπεσ, ποῦ ἡ Θῶσσα τὸν γέννησεν, ἡ κόρη
τοῦ Φόρκου, τοῦ διαφεντευτῆ τοῦ ἀσίγαστου πελάγου.
72
Γι' αὐτὸ τὸν Ὀδυσσεά λοιπὸν ὁ μέγας Ποσειδῶνας
74
δὲν τὸν σκοτῶνει, τὸν πλαναίνει μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα.
75
Ὅμως, ἐμπρός, ἐμεῖς ἐδῶ τὸν τρόπο ἄς βροῦμε τώρα
τοῦ γυρισμοῦ του· τὴν ὄργη θ' ἀφήσῃ ὁ κοσμοσείστης,
τί δὲν μπορεῖ μὲ ὅλους ἐμᾶσ μονάχοσ νὰ τὰ βάλῃ
τοὺς ἀθανάτουσ, ἔχοντασ αὐτόσ ἐνάντια γνώμη.
Κ' ἡ ἀστραπομάτα ἡ Ἀθηνᾶ σ' ἐκεῖνον ἀποκρίθη· 80
Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, καὶ τῶν ἀρχόντων πρῶτε,
ἂν τώρα ἀρέσῃ στοὺς θεοὺς τοὺς πολυευτυχισμένους
πίσω ὁ Ὀδυσσεάς ὁ γνωστικὸς στὴ γῆ του νὰ γυρίσῃ,
τὸν Ἀργοφόνο τότε Ἐρμῆ τὸν ἀγγελιοφόρο,
στὴν Ὠχυγία νὰ στείλωμε, γοργὰ γιὰ νὰ μηνύσῃ 85

στη νύμφη τὴν ὠριόμαλλη τὴν ἄσειστη βουλή μας, α
 γιὰ τοῦ Ὀδυσσεᾶ τὸ γυρισμὸ τοῦ πολυπικραμένου.
 Καὶ στὴν Ἰθάκη ἐγὼ θὰ πάω τὸ γιό του ν' ἀνταμῶσω,
 θάρρος νὰ βάλω πιὸ πολὺ στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά του,
 τοὺς μακρομάλληδες Ἀχαιοὺς νὰ κράξῃ σὲ συμβούλιο, 90
 καὶ στοὺς μνηστήρες νὰ τὰ εἰπῇ, ποὺ πλήθια ἀρνιά ἐλόενα
 καὶ βόδια κυρτοκέρατα στριφτόποδα τοῦ σφάζουν.
 Στὴν Πύλο τὴν ἀμμόστρωτη, στὴ Σπάρτη θὰ τὸν στείλω,
 μὴ καὶ γιὰ τοῦ πατέρα του τὸ γυρισμὸν ἀκούσῃ,
 καὶ γιὰ νὰ γίνῃ ξακουστὸς κι αὐτὸς μὲς στοὺς ἀνθρώπους. 95
 Εἶπε, κι εὐθὺς στὰ πόδια τῆς ὥραϊα περνάει σανδάλια,
 θεϊκὰ, χρυσᾶ, ποὺ πάνωθε τὴ φέρναν ἀπ' τὸ κῦμα
 κι ἀπ' τὴν ἀπέραντη στεριά μὲ τὴν πνοὴ τοῦ ἀνέμου·
 ἀδράχνει ἀκρόχαλκο γερὸ κοντάρι ἀκονισμένο,
 βαρὺ, μακρὺ κι ἀλύγιστο, γιὰ νὰ δαμάζῃ ἀράδες 100
 παλληκαριῶν, σὰν ὄργιστῆ, τοῦ ἄγριου πατέρα ἢ κόρη,
 ὀρμαίει ἀπ' τοῦ Ὀλυμποῦ γοργὰ τὰ καταρράχια κάτω,
 καὶ στὴν Ἰθάκη σταματᾷ, στὴ χώρα τοῦ Ὀδυσσεᾶ,
 μπρὸς στὸ κατώφλι τῆς αὐλῆς, κρατώντας τὸ κοντάρι,
 καὶ ξένου παίρνει τὴ μορφή, τοῦ Μέντη, ἀρχοῦ τῆς Τάφου. 105
 Ἐκεῖ καὶ τοὺς περήφανους ἀντάμωσε μνηστήρες,
 μπρὸς ἀπ' τίς πόρτες τοῦ σπιτιοῦ, νὰ παίζουνε τὰ ζάρια
 πάνω σὲ δέρματα βοδιῶν ποὺ ἀτοί τους τᾶχαν σφάζει.
 καὶ παλληκάρια γύρω τους καὶ προκομμένοι δοῦλοι,
 ἄλλοι κρασί μὲ τὸ νερὸ μὲς σὲ κροντήρια ἐσμίγαν, 110
 ἄλλοι τραπέζια ἐπλένανε μὲ τρυπητὰ σφουγγάρια
 καὶ τᾶβαζαν μπροστὰ σ' αὐτούς, κι ἄλλοι τὰ κρέατα κόβαν
 Ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος τὴν εἶδε πρῶτ' ἀπ' ὄλους·
 βαριόθυμος ἐκάθοταν μαζί μὲ τοὺς μνηστήρες
 κι εἶχε στὸ νοῦ του τὸν καλὸ πατέρα του. Ἄχ, νάοχόταν 115
 μιὰ μέρα, νὰ τοὺς σκόρπαγε μὲς ἀπ' τὸ σπίτι ἐτούτους,
 ἄρχοντας πάλι νὰ γενῆ κι ἀφέντης μὲς στὸ βίος του!
 Τέτοια σιμὰ τους λόγιαζε, τὴν Ἀθηνᾶ σὰν εἶδε.
 Πετᾶχτη εὐθὺς στὸ πρόθυρο, τοῦρθε κακὸ ποὺ ὁ ξένος
 περίμενε στὴν πόρτα ἐμπρός· ἐστάθηκε κοντὰ του, 120
 τὸ δεξιὸ χέρι τοῦπιασε, τοῦ ἐπῆρε τὸ κοντάρι
 κ' ἔτσι σ' αὐτὸν ἐλάλησε μὲ λόγια φτερωμένα·
 Ξένε, καλῶς μᾶς ὠρίσες, φίλος στὸ σπιτικό μας,

Ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ἑρμῆς ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα.

ἔλα νὰ φᾶς κι ἀπὲ μᾶς λές, ποιά ἀνάγκη ἐδῶ σὲ φέρνει. α

Εἶπε, κ' ἐμπρὸς ἐτράβηξε καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἀκλουθοῦσε. 125

Κι ὡς ἦρθαν μέσα στὸ τρανὸ παλάτι, ἐπῆγε ἐκεῖνος
καὶ τὸ κοντάρι του ἔστησε πλάϊ σὲ ψηλὴ κολῶνα,
μέσα σ' ὁμορφοσκάλιστη κονταροθήκη, πού ἄλλα
πολλὰ κοντάρια ἐστέκανε τοῦ δύσμοιρου Ὀδυσσεά·

καὶ στρώνοντας λινὸ σκουτί, τὴν ἔβαλε νὰ κάτση 130

σ' ὁμορφο θρόνο σκαλιστό, μ' ἓνα σκαμνὶ στὰ πόδια·
κ' ἔσυρ' ἐκεῖνος κάθισμα πολύχρωμο σιμά της,

ἀπ' τοὺς μνηστήρες ξέχωρα, τὸν ξένο μὴν κουράσουν
οἱ πρόστυχοι μ' ὄχλοβοή, καὶ δὲ χαρεῖ τὸ δεῖπνο,

μὰ καὶ γιὰ τὸν πατέρα του πού ἔλειπε νὰ ρωτήση. 135

Κ' ἡ βᾶγια, πού ἦρθε φέρνοντας ὀλόχρυσο λαγῆνι,
τοὺς ἔχυσε σ' ὀλόαργυρη λεκάνη, γιὰ νὰ πλύνουν

τὰ χέρια, καὶ τοὺς ἔστρωσε γυαλιστερὸ τραπέζι.
Κ' ἡ τροφοδότρα ἢ σεβαστὴ βάνει ψωμὶ μπροστὰ τους,

καὶ πλοῦσια ἀπλώνει φαγητά, ὅ,τι εἶχε καὶ δὲν εἶχε· 140

κι ἀπλάδες πῆρε ὁ μοιραστὴς καὶ κρέατα τοὺς ἐπῆγε
κάθε λογῆς κι ἀπίθωσε κοῦπες χρυσᾶς σιμά τους.

Κι ὄλο περνοῦσε ὁ κεραστὴς καὶ τοὺς συχνοκερνοῦσε.

- Ἐμπήκανε κ' οἱ ἀντρόφυχοι μνηστήρες καὶ καθήσαν. α
σειρὰ τριγύρω, στὰ θρονιά καὶ στὰ καθίσματα ὄλα. 145
Δοῦλοι τοὺς ἔχυναν νερό, τὰ χέρια τοὺς νὰ πλύνουν,
καὶ σκλάβες ὄλο στοίβαζαν ψωμιὰ μὲς στὰ πανέρια,
κ' οἱ νιοὶ γεμίζαν μὲ πιοτὸ ξέχειλα τὰ κροντήρια·
κ' ἐκεῖνοι ἐμπρὸς τοὺς, στὰ ἔτοιμα φαγιὰ τὰ χέρια ἀπλώναν.
Καὶ σὰν ἐσβύσαν τοῦ πιοτοῦ καὶ τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο, 150
ἄλλοῦ οἱ μνηστήρες τῶρριξαν, κι ὀρέχτηκαν στὸ νοῦ τοὺς
τραγούδι τώρα καὶ χορὸ, ποῦ εἶν' τοῦ γλεντιοῦ στολίδια.
Κιθάρα ὁ δοῦλος ἔβαλε πανέμορφη στὰ χέρια
τοῦ Φήμιου, ποῦ ἐτραγουδάγε γιὰ κείνους ἄθελά του,
κι αὐτός, χτυπώντας τις χορδές, καλὸ τραγούδι ἀρχίζει. 155
Καὶ τότες ὁ Τηλέμαχος λέει στὴν ἀστραπομάτα
τὴν κεφαλὴν σιμώνοντας νὰ μὴν ἀκοῦνε οἱ ἄλλοι.
Καλέ μου ξένε, ὅ,τι κι ἂν πῶ, μὴ μὲ παρεξηγήσης.
Αὐτοὶ γι' ἄλλο δὲ νοιάζονται· κιθάρα καὶ τραγούδι,
κι ὄλα καλά! τί ἀπείραχοι τὸ ξένο βιὸς ξοδεύουν 160
ἀντρός ποῦ τ'ἀσπρα του τὰ ὄσῳ κάπου ἢ βροχὴ τὰ σέπει,
στὴ γῆ ριγμένα, ἢ τὰ κυλάει στὴ θάλασσα τὸ κῦμα.
Ἄχ, καὶ νὰ τὸν ἐβλέπανε νὰ γύρναε στὴν Ἰθάκη!
πῶς θεὸς νὰ εὐχόνταν ὄλοι τοὺς πιὸ γοργὰ πόδια νάχουν,
παρὰ τὰ πλούσια ἐνδύματα καὶ τὸ πολὺ χρυσάφι. 165
Μὰ ἐκεῖνος πάει, ἐχάθηκε, σκληρὴ τὸν ἡῦρε μοῖρα!
Δὲ μᾶς θερμαίνει ἐλπίδα πιά, κανεὶς θνητὸς ἂν λάχη
καὶ πῆ πῶς θάρθη· ἐσβύστηκε τοῦ γυρισμοῦ του ἡ μέρα.
Ὅμως γιὰ πὲς μου, ἀλήθεια, ἐσύ, φανέρωσέ μου τα ὄλα.
ποιός εἶσαι; πόθεν ἔρχεσαι; ποιὰ ἡ χώρα σου; οἱ γονιοὶ σου; 170
μὲ ποιὸ καράβι ἐκόπιασες; οἱ ναῦτες στὴν Ἰθάκη
πῶς σ' ἔφεραν; καὶ ποιοὶ λοιπὸν παινεύονται πῶς εἶναι;
γιατί δὲν ἔφτασες, θαρρῶ, ὅδῳ πέρα μὲ τὰ πόδια!
Ἔλα λοιπὸν, κι ὄλα σωστά πὲς μου τα, γιὰ νὰ μάθω,
πρῶτη φορὰ μᾶς ἔρχεσαι, ἢ τοῦ πατέρα μου εἶσαι 175
γνώριμος; γιατί ἐρχόντανε φίλοι πολλοὶ στὸ σπίτι,
κ' ἐκεῖνου πάντα τοῦ ἄρεσε τὸν κόσμον νὰ γυρίζη.
Κ' ἡ ἀστραπομάτα ἢ Ἄθηνᾶ σ' ἐκεῖνον ἀποκρίθη·
Ἄκου γιὰ τοῦτα νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν καθαρὴν ἀλήθεια.
Ὁ Μέντης λέω τοῦ γνωστικοῦ τοῦ Ἀγχιάλου γιὸς πῶς εἶμαι, 180
καὶ βασιλιάς τῶν Ταφιωτῶν, ποῦ τὸ κουπὶ ἀγαπᾶνε.

Μὲ τοὺς συντρόφους μου ἦρθα ἐδῶ καὶ μὲ τὸ πλοῖο μου τώρα, α
σκίζοντας μαυροθάλασσεσ γι' ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους.
σίδηρο πᾶω στὴν Τέμεσα λαμπρό, χαλκὸ νὰ πάρω
καὶ τὸ καράβι μου ἄραξα πέρα, μακριὰ ἀπ' τὴν πόλη, 185
κάτω ἀπ' τὸ Νεῖο τὸ σύδεντρο, στοῦ Ρεῖθρου τὸ λιμάνι.
Γνώριμοι λέω πὼσ εἴμαστε, κι ἀπ' τὰ παλιὰ τὰ χρόνια,
κι ἂν θέλῃς ἄμε ρώτησε τὸ γέρο τὸ Λαέρτη,
τὸν ἥρωα, ποὺ δὲν ἔρχεται πιὰ, καθὼσ λέν, στὴν πόλη,
μὰ πέρα βασανίζεται μονάχοσ στὰ χωράφια, 190
μαζὶ μὲ τὴ γερόντισσα δουλεύτρα, ποὺ ἐτοιμάζει
τὸ φαγητὸ καὶ τὸ πιωτό, σὰν τοῦ κοποῦν τὰ πόδια
στὰ ὑψώματα νὰ τριγυρνᾷ τ' ἀμπελοφυτεμένα.
Κ' ἦρθα ἀπὸ 'δῶ, γιατί ἔλεγαν πὼσ ὁ πατέρας σου εἶχε
γυρίσει· καὶ ὅμως οἱ θεοὶ τοῦ φράζουνε τὸ δρόμο. 195
Γιατί, ὄχι, δὲν ἀπόθανε ὁ ἰσόθεοσ 'Οδυσσεάσ,
ἀλλ' εἶναι κάπου ζωντανὸσ στὸ πέλαγο κλεισμένος,
σὲ κυματόζωστο νησί, κι ἀγριάνθρωποι τὸν ἔχουν
κακοί, καὶ τὸν κρατοῦν ἐκεῖ, χωρὶσ αὐτὸσ νὰ θέλῃ.
Μὰ ἂν θέλῃσ τώρα, θὰ σοῦ πῶ τί μάντεμα μοῦ βάνουν 200
οἱ ἀθάνατοι μὲσ στὴν καρδιά, κι ὅπου θαρρῶ θὰ γένη,
ἂν κι οὔτε μάντησ εἶμαι 'γώ, κι οὔτε κατέχω ἀπ' ὄρνια.
Μακριὰ ἀπ' τὴ γῆ τὴν πατρικὴ πολὺν καιρὸ δὲ θᾶναι
ἀκόμα κι ἂν τὸν ἔχουνε μὲ σίδερα δεμένο,
γιατ' εἶναι πολυμήχανοσ καὶ θαῦρη τρόπο νᾶρθη. 205
"Ὅμως γιὰ πὲσ μου τώρα ἐσύ, κι ἀλήθεια ἀπολογήσου,
τοῦ 'Οδυσσεά εἶσαι παιδί, καὶ τόσο παλληκάρι!
Τὰ ὠραῖα σου μάτια, ἢ κεφαλή, τί τρομερὰ ποῦ μοιάζουν
μ' ἐκεῖνου! γιατί ἐσμίγαμε πολλὲσ φορὲσ ἀντάμα,
πρὶν γιὰ τὴν Τροία νὰ μπῆ κιαὐτὸσ ἐκεῖ ποῦ κι ἄλλοι ἐμπῆκαν, 210
τῶν 'Αργιῶν οἱ διαλεχτοί, στὰ γουβωτὰ καράβια·
καὶ πιὰ μήτε τὸν εἶδα ἐγώ, μήτε κ' ἐκεῖνοσ μ' εἶδε.
Κι ὁ γνωστικὸσ Τηλέμαχοσ ἀπόκριση τῆσ δίνει.
Γιὰ νὰ σοῦ πῶ λοιπὸν κ' ἐγώ, ξένε, τὴν πᾶσα ἀλήθεια,
παιδί του λέει ἢ μητέρα μου πὼσ εἶμαι, ἐγώ δὲν ξέρω, 215
γιατί δὲν γνώρισε κανεὶσ ἀτόσ του τὸ γονιό του.
Κι ἄμποτε νᾶμουνα παιδί ἀνθρώπου εὐτυχισμένου,
ποῦ νᾶρχονταν τὰ γερατεῖα στὸ βίόσ του νὰ τὸν εὔρουν!
Μὰ τώρα ὁ πιὸ βαριόμοιροσ ἀπ' ὅλοσ τοὺσ ἀνθρώπουσ

πατέρας μου εἶναι, καθὼς λέν, — ἄφοῦ ρωτᾶς νὰ μάθης. α 220

Κ' ἡ ἀστραπομάτα ἡ Ἄθηνᾶ γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
"Ὅχι, δὲ γίνεται οἱ θεοὶ ν' ἀφήσουν τὴ γενιά σου
ἀδόξαστη, ἀφοῦ τέτοιο γιὸ γέννησε ἡ Πηνελόπη.
Μόνο γιὰ πὲς μου το κι αὐτό, κι ἀλήθεια ἀπολογήσου·
γιατὶ τὸ γλέντι; κι ὅλοι αὐτοὶ γιατί; καὶ τί τοὺς θέλεις; 225
συμπόσιο ἢ γάμος; γιατί αὐτὸ συντροφικὸ δὲν εἶναι.
Γιὰ δὲς μὲ πόση ἀποκοτιά καὶ καταφρόνια τρῶνε
στὸ σπιτικό σου! "Ἄν ἔμπαινε κανένας μυαλωμένος
τόσες ντροπὲς ν' ἀντίκρυζε, πολὺ θ' ἀγαναχτοῦσε.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει 230
Ξένε μου, μιὰ καὶ μὲ ρωτᾶς γι αὐτὰ καὶ τὰ ξετάζης,
τὸ σπίτι ἐτοῦτο θάτανε πλούσιο καὶ τιμημένο,
κάποτες, ὅσο εὐρίσκοταν ἐκεῖνος μὲς στὴ χώρα.

Μὰ γνώμη ἀλλάξανε οἱ θεοὶ κι ἄσκημα ἐβουληθῆκαν,
ποῦ τὸν ἐκάμαν πιὸ ἄφαντον ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· 235
γιατὶ ἂν τὸν ἤξερα νεκρὸ, δὲ θὰ θλιβόμουν τόσο,
μὲ τὰ συντρόφια ἂν ἔπεφτε στὴν πολιτεία τῆς Τροίας
ἢ καὶ σὲ χέρια ἀδερφικά, στὸ τέλος τοῦ πολέμου.
Καὶ τύμβον οἱ Παναχαιοὶ θεὸ νὰ τοῦ στήναν τότε,
καὶ δόξα θάφηνε τρανὴ ξοπίσω του στὸ γιό του. 240

Μὰ ἐκεῖνον τώρα ἀτίμητον τὰ ὄρνια τὸν ἐσηκώσαν.
"Ἄφαντος πῆγε κι ἄγνωστος καὶ μ' ἀφῆσε λαχτάρεις
καὶ κλάηματα· δὲ δέρνομαι τώρα, δὲν κλαίω γιὰ κεῖνον
μονάχα, κι ἄλλες οἱ θεοὶ μοῦ ἐρρίξαν μαῦρες ἔγνοιες. 245
Γιατὶ ὅσοι ἀρχόντοι στὰ νησιά τριγύρω βασιλεύουν,
στὴ σύδεντρη τῆ Ζάκυνθο, στὸ Δουλιχίό, στὴ Σάμη,
μὰ κι ὅσοι ἀκόμα κυβερνοῦν στὴ βραχωτὴν Ἰθάκη,
ὅλοι τὴ μάννα μου ζητοῦν καὶ μοῦ χαλνοῦν τὸ σπίτι.
Κι αὐτὴ οὐδ' ἀρνιέται τὸ φριχτὸ τὸ γάμο, οὐδὲ νὰ δώση
τέλος μπορεῖ, κ' ἐκεῖνοι τρῶν καὶ καταλυοῦν τὸ βίός μου 250
καὶ δὲ θ' ἀργήσουνε, θαρρῶ, καὶ μὲ νὰ κομματιάσουν.

Καὶ τότε μ' ἀγαναχτήση λέει ἡ Ἄθηνᾶ ἡ Παλλάδα·
"Ἄχ, πόσο ἀλήθεια χρειαστὸς σοῦ εἶν' ὁ Ὀδυσσεύς ποῦ λείπει,
σὲ τούτους τὼς ἀδιάντροπους γαμπροὺς νὰ βάλῃ χέρι!
Νάρχόταν τώρα νᾶστεκε 'κεῖ δὰ στίς πρῶτες θύρες, 255
μ' ἀσπίδα, διπλοκόνταρο καὶ περικεφαλαία,
τέτοιος, ὡς ἦτανε καθὼς ἐγὼ τότε πρωτόειδα

νὰ πίνῃ καὶ νὰ χαίρεται στὸ σπίτι τὸ δικό μας, α
 σὰ γύριζε ἀπ' τὴν Ἐφυρα τοῦ Ἴλου τοῦ Μερμερίδη,—
 γιατί ὡς ἐκεῖ μὲ τὸ γοργὸ ταξίδεψε καράβι, 260
 γιὰ νὰ ζητήσῃ ἀντρόφωνο φαρμάκι, ὅπου νὰ βάφῃ
 τὴν ἄκρῃ ἀπ' τὶς σαῖτες του τὴ χάλκινη· μὰ ὁ Ἴλος
 δὲν τοῦδωσε, τί τοὺς θεοὺς τοὺς αἰώνιους φοβόταν,
 καὶ τοῦδωσε ὁ πατέρας μου, γιατί τὸν πολυαγάπα, —
 τέτοιος νάρχόταν νᾶσμιγε μὲ τούτους ὁ Ὀδυσσεάς, 265
 νᾶναι ὅλοι γοργοθάνατοι καὶ πικροπατρεμένοι!
 Ὅμως ἐτοῦτα στῶν θεῶν μονάχα εἶναι τὰ χέρια,
 ἂν στὸ παλάτι του θάρθῃ καὶ ἐκδίκησῃ ἂν θὰ πάρῃ,
 ἦ κι ὄχι· μόν' ἐγὼ σοῦ λέω νὰ βάλῃς μὲ τὸ νοῦ σου,
 πῶς μὲς ἀπὸ τὸ σπίτι σου θὰ διώξῃς τοὺς μνηστήρες. 270
 Ἔλα λοιπὸν καὶ κάτεχε τὰ λόγια πού θὰκούσῃς.
 Αὔριο τοὺς ἥρωες Ἀχαιοὺς καλώντας σὲ συμβούλιο
 μίλησε σ' ὄλους, βάλε τους καὶ τοὺς θεοὺς μαρτύρους·
 στὰ σπίτια τους νὰ σκορπιστοῦν ξώρκισε τοὺς μνηστήρες,
 κ' ἡ μάννα σου, ἂν τῆς λέῃ ἡ καρδιὰ νὰ παντρευτῇ, ἄς γυρίσῃ 275
 στὸ σπίτι τοῦ πατέρα της, ποῦναι τρανὸς καὶ πλούσιος·
 τὸ γάμο ἐκεῖ θὰ κάμουνε καὶ δῶρα θὰ ἐτοιμάσουν
 πολλὰ, καθὼς ταιριάζουνε σὲ κόρη ἀγαπημένη.
 Καὶ σένα ὀρμήνεια φρόνιμη σοῦ δίνω, ἂν θές ν' ἀκούσῃς·
 καράβι ἀρμάτωσε καλὸ μὲ εἴκοσι λαμνοκόπους 280
 καὶ σύρε, γιὰ τὸν κύρη σου νὰ μάθῃς ὅπου λείπει,
 μὴ καὶ σοῦ πῆ κανεὶς θνητός ἦ κι ἀπ' τὸ Διὰ γροικήσῃς
 κανένα λόγο ὡσάν αὐτοὺς πού ἀπλώνονται στὸν κόσμο.
 Πρῶτα στὴν Πύλο πῆγαινε τὸ Νέστορα καὶ ρῶτα,
 καὶ κεῖθε σύρε στὸν ξανθὸ Μενέλαο, μὲς στὴ Σπάρτη, 285
 ποῦρθε ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς στερνὸς τοὺς χαλκοφορεμένους·
 κι ἂν ὁ πατέρας σου πῶς ζῆ καὶ θὰ γυρίσῃ ἀκούσῃς,
 καρτέρεσε μὲς στοὺς καημοὺς ἀκόμη κᾶνα χρόνο,
 μ' ἂν πάλι ἀκούσῃς νὰ σοῦ εἰποῦν πῶς πέθανε κ' ἐχάθῃ,
 στὴν πατρικὴ γυρνώντας γῆ τὴν πολυαγαπημένη, 290
 στήσε μνημεῖο καὶ νεκρικὰ φέρε του πλοῦσια δῶρα,
 ὡς πρέπει, καὶ τὴ μάννα σου δόσε τὴν σ' ἄλλον ἄντρα.
 Κι ὅλα καλὰ σὰ γίνουνε καὶ σὰν τελειώσουν ὅλα,
 βάλε στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιὰ καὶ διαλογίσου τότε,
 πῶς μέσα στὸ παλάτι σου θὰ σφάξῃς τοὺς μνηστήρες, 295

εἶτε μὲ δόλο ἢ φανερά· γιατί πιά δὲ σοῦ πρέπουν α
τὰ παιδιαροκαμώματα, μιὰ καὶ παιδί δὲν εἶσαι.
Δὲ βλέπεις πόσο ἀκούστηκε κι ὁ θεϊκὸς Ὀρέστης·
στὸν κόσμο, γιατί σκότωσε τὸ δολερὸ κακοῦργο,
τὸν Αἴγισθο, πού τοῦ ἔσφαξε τὸν ἄξιο του πατέρα; 300
Καὶ σὺ φίλε, —σὲ βλέπω πιά κι ὁμορφο καὶ μεγάλο—
νᾶσαι ἀντρειωμένος, γιὰ νὰ εἰποῦν καλὸ καὶ σοῦ τάγγονια.
“Ὅμως καιρὸς νὰ κατεβῶ πιά στο γοργὸ καράβι
καὶ στοὺς συντρόφους, πού γιὰ μὲ πολὺ θ’ ἀδημονοῦνε.
Καὶ σὺ μονάχος σκέψου τα καὶ μὴν ξεχνᾶς τί σοῦ εἶπα * 305
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει·
Ξένε, πολὺ καλόγνωμα τά λόγια πού μοῦ κρένεις,
ὡσάν πατέρας σὲ παιδί, καὶ δὲ θὰ τὰ ξεχάσω.
“Ὅμως, ἂν κ’ εἶσαι βιαστικὸς γιὰ τὸ ταξίδι, μεῖνε
λιγάκι ἀκόμα, νὰ λουστῆς καὶ νὰ εὐφρανθῆ ἡ καρδιά σου, 310
κ’ ἔπειτα πᾶς χαρούμενος μὲ δῶρο στὸ καράβι,
τιμητικὸ κι ὀλόλαμπρο δικό μου θυμητάρι,
ὡσάν αὐτὰ πού δίνουνε φίλοι σὲ ξένους ξένοι.
Καὶ πάλι τοῦ εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ ἀστραποῦατα·
Μὴ μὲ κρατήσης τώρα πιά, μὲ βιάζει τὸ ταξίδι 315
“Ὅσο γιὰ δῶρο, ὅ,τι σοῦ λέει ἡ καρδιά σου, ἐτοίμασέ μου,
σὰ θὰ γυρνῶ στὸ σπιτί μου, μαζί μου νὰ τὸ πάρω,
καλὸ κι ὠραῖο· κι ἀνταμοιβὴ γι’ αὐτὸ θεὸ νὰ σ’ ἀξίζη.
Μ’ αὐτὰ τὰ λόγια ἡ Ἀθηνᾶ ἡ ἀστραπομάτα ἐχάθη,
ἄφαντη ἐγένη σὰν πουλί· καὶ μέσα στὴν καρδιά του 320
θάρρος καὶ δύναμη ἔβαλε, ζωντάνεψε τὴ μνήμη
πιότερο τοῦ πατέρα του, κι ὡς τῶνοιωσεν ἐκεῖνος,
ἐσάστισαν τὰ φρένα του· τί εἶδε θεὸς πὼς ἦταν.
Καὶ στοὺς μνηστῆρες τράβηξε γραμμὴ ὁ ἰσόθεος ἄντρας *
Ἐκεῖ τραγοῦδαε ξακουστὸς τραγουδιστῆς, κ’ ἐκεῖνοι 325
σωπαῖναν κι ἄκουαν· ἔψαλλε τῶν Ἀχαιῶν τά μαῦρα
πιστρόφια ἀπὸ τὴν Τροία, καθὼς ἐπρόσταξε ἡ Παλλάδα.
Κι ἀπὸ τάνῳγι ἀπέικασε τὸ θεϊκὸ τραγοῦδι
ἢ Πηνελόπη, ἢ φρόνιμη τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα
καὶ τοῦ σπιτιοῦ κατέβηκε τὴν ἀψηλὴ τὴ σκάλα, 330
ὄχι μονάχη, ἀπὸ κοντὰ δυὸ βάγιες ἐπηγαῖναν.
Καὶ στοὺς μνηστῆρες φτάνοντας ἡ ἀσύγκριτη γυναῖκα,
πλάϊ στῆς σκεπῆς ἐστάθηκε τὸν στέρεον ὀρθοστάτη.

στην ὄψη ἐμπρός ἐσήκωσε τὰ λαμπερά της πέπλα,
 δεξιά, ζερβά της ἔστεκαν οἱ προκομμένες βάγιες,
 κ' εἶπε τοῦ θεοῦ τραγουδιστὴ μὲ μάτια δακρυσμένα·

α
 335

Φήμε, νὰ θέλγης τοὺς θνητοὺς κι ἄλλα πολλὰ γνωρίζεις
 ἀνθρώπων ἔργα καὶ θεῶν, πού ἐσεῖς τὰ ὑμνολογᾶτε.
 Κάτι ἀπ' αὐτὰ τραγούδα τους, νὰ πίνουν τὸ κρασί τους
 ἀμίλητοι· μὰ πάψε το πιά ἐτοῦτο τὸ τραγούδι
 τὸ θλιβερό, πού μοῦφαγε στὰ στήθια τὴν καρδιά μου,
 γιατί βαρὺ κι ἀσήκωτο μὲ βρῆκε ἐμένα πένθος·
 μιὰ κεφαλή πάντα ποθῶ καὶ δὲν ξεχνᾶω τὸν ἄντρα,

340

Ὁ Ὅρεσθης σκοτώνει τὸν Αἴγισθο.

πού μέσα στ' Ἄργος ἔακουστος καὶ στὴν Ἑλλάδα ἐγίνη.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει·
 Μάννα, τί τάχα τὸν καλὸ τραγουδιστὴ ἐμποδίζεις
 νὰ μᾶς γλεντᾶ, κατὰ πού λείει ἡ καρδιά του; αὐτοὶ δὲ φταῖνε,
 μὰ φταίει ὁ Δίας ὁ δυνατός, πού τὰ καλὰ μοιράζει
 στοὺς δουλευτάδες τοὺς θνητοὺς, ὅπως καὶ σ' ὅποιον θέλει.
 Δὲν κάνει κρῖμα αὐτὸς νὰ λήη τῶν Δαναῶν τὰ πάθη,
 γιατί καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀγαπᾶν ἐκεῖνο τὸ τραγούδι,
 ὅπου, ὅταν τ' ἀφογκράζονται, καινούργιο ἠχάει στ' αὐτιά τους.
 Σφίξε τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά, σὰ θέλγης νὰ τ' ἀκούσης·
 γιατί ὁ Ὀδυσσεύς δὲν ἔχασε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα
 μονάχος του. κι ἄλλοι πολλοὶ στὴν Τροία χαθῆκαν ἄντρες.
 Ἰ' Ἀλλὰ στὸ σπίτι σύρε ἐσὺ καὶ κοίτα τὴ δουλειά σου,

345

350

355

τῆ ρόκα καὶ τὸν ἀργαλειό, καὶ πρόσταξε τίς δοῦλες
νὰ σοῦ δουλεύουν· καὶ σὲ μᾶς τοὺς ἄντρες πέφτει ὁ λόγος,
σὲ μὲνα πρῶτα ποῦμαι δῶ, μεσα στὸ σπίτι, ἀφέντης.]

Ἐκεῖνη τότε ἐσάστισε καὶ γύρισε στὸ σπίτι, 360

γιατὶ ἔκλεισε μὲς στὴν καρδιά τοῦ γιοῦ τὸ σοφὸ λόγος·
στ' ἀνώγι μὲ τίς βάγιες τῆς ἀνέβη καὶ θρηνοῦσε
τὸν Ὀδυσσεά, τὸν ἄντρα τῆς, ὡς πού ἡ ἀστραπομάτα
ὑπνο γλυκὸ τῆς ἔρριξε στὰ ματοβλέφαρά τῆς.

Καὶ μὲς στὸ σύσκιο μέγαρο βουῖζαν οἱ μνηστήρες 365
κι ὄλοι ἓναν πόθον εἶχανε, σιμὰ τῆς νὰ πλαγιαῖσουν.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀρχίζει καὶ τοὺς λέγει·
Ἄποκοτοι κι ἀδιάντροποι τῆς μάννας μου μνηστήρες,
στὸ χαροκόπι ἄς πέσουμε τώρα κι ὁ ἀχὸς ἄς πάψη,
γιατὶ τοῦ ἀξίζει τέτοιονε τραγουδιστὴ ν' ἀκοῦμε,
ὡσάν αὐτόν, πού ἰσόθεος λὲς στὴ φωνὴ πῶς εἶναι.

Καὶ τὸ πρῶτ' σὲ σύναξη πᾶμε νὰ κάτσουμε ὄλοι, 370

γιὰ νὰ σᾶς πῶ ξεκάθαρα δυὸ λόγια· τὸ παλάτι
ν' ἀφήστε, καὶ νὰ πᾶτε ἄλλοῦ νὰ βρῆτε φαγοπότι,
στὰ σπίτια σας, καὶ τὰ ἔχει σας μὲ τὴ σειρὰ νὰ τρῶτε.

Κι ἂν κρίνετε πιὸ βολικὸ καὶ πιὸ καλὸ πῶς εἶναι 375

ἐνὸς ἀνθρώπου ἀπλέρωτα τὸ βιὸς νὰ καταλάτε,
χαλνᾶτε το· κ' ἐγὼ κριτὲς τοὺς ἀθανάτους κράζω,
νὰ δώση ὁ Δίας τ' ἀνάποδα μιὰ μέρα νὰ σᾶς εὔρουν,
καὶ νὰ χαθῆτε ἀπλέρωτοι μέσα στὸ σπίτι ἐτοῦτο.

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι ἐδάγκασαν τὰ χεῖλια καὶ θαυμάζαν,
πού θαρρετὰ ὁ Τηλέμαχος πολὺ τοὺς ἐμιλοῦσε.

Κι ὁ Ἄντινοος τοῦ ἀποκρίθηκεν ὁ γιὸς τοῦ Εὐπείθῃ κ' εἶπε·

Τηλέμαχε, καλὰ οἱ θεοί, θαρρῶ, σὲ δασκαλεύουν,
περήφανα τὰ λόγια σου καὶ θαρρετὰ νὰ τάχης. 385

Μὰ ἐδῶ, στὴ διπλολίμανη Ἰθάκη, ἄς μὴ στὸ δῶση
ὁ Δίας νὰ γίνῃς βασιλιάς, ποῦναι κληρονομιά σου.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
Ἄντινοε, ἄκου νὰ σοῦ πῶ καὶ μὴ κακοφανῆ σου·
μετὰ χαρᾶς θὰ τὸ δεχτῶ, σὰ μοῦ τὸ δώση ὁ Δίας. 390

Ἦ λὲς πῶς εἶναι ἡ πιὸ κακὴ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τύχη :

Ὅχι, δὲν τῷχω γιὰ κακὸ κανεῖς νὰ βασιλεύῃ,

γιατὶ γοργὰ στὸ σπίτι βιός, σ' αὐτόν τιμὲς θεὸ νᾶρθουν.

Ὅμως στὴ διπλολίμανη Ἰθάκη ὑπάρχουν κι ἄλλοι

πολλοὶ ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν καὶ γέροντες καὶ νέοι, α
κι ἄς γίνη κάποιος βασιλιάς, ἂν πέθαν' ὁ Ὀδυσσεάς
μὰ ἀφέντης τοῦ σπιτιοῦ μου ἐγὼ θὰ μείνω καὶ θὰ ὀρίζω
τοὺς σκλάβους, πού μοῦ σκλάβωσε ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς.

Τότες ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γιὸς τοῦ Πόλυβου, ἀποκρίθη·
Τηλέμαχε, εἶναι στῶν θεῶν τὰ χέρια, ἀλήθεια, ἐτοῦτο, 400
ποιὸς μὲς στή θαλασσοδαρτη θὰ βασιλέψη Ἰθάκη,
κι ἄμποτε ἀφέντης νᾶσαι σὺ στὸ σπίτι καὶ στὸ βίος σου,
κι ὁ πού τὰ πλούτη σου μὲ βιά θελήση νά σοῦ ἀρπάξη
νά μὴ φανῆ ποτέ, ὅσο ζοῦν μὲς στὴν Ἰθάκη ἀνθρώποι.

Μὰ γιὰ τὸν ξένο θέλω ἐγὼ, καλέ, νά σέ ρωτήσω, 405
ποῦθ' ἔρχοταν ; κι ἀπὸ πιά γῆ παινεύοταν πὼς εἶναι ;
ποιὰ χώρα εἶναι πατρίδα του ; ποῦθε γονοκρατιέται ;
Σοῦ φέρνει κᾶνα μήνυμα πὼς ἔρχεται ὁ πατέρας,
ἢ νά φροντίση φτάνει ἐδῶ γιὰ μιὰ δική του ἀνάγκη ;
Πὼς ἔτσι ἐγένηκε ἀφαντος ! δὲν ἔμενε λιγάκι 410
νά γνωριστοῦμε ! Ταπεινὸς δὲν φαίνοταν στὴν ὄψη.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
Εὐρύμαχε, ὁ πατέρας μου πιά γυρισμὸ δὲν ἔχει,
μῆτε πιστεῦω μήνυμα, ἀπ' ὅπου κι ἂν ἐρχόταν,
μῆτε μαντέματα ψηφῶ, σὰν κράζῃ μὲς στὸ σπίτι 415
κανένα μάντη ἢ μάννα μου καὶ τὸν ρωτᾷ νά μάθῃ.
Γνώριμος εἶναι πατρικὸς ὁ ξένος ἀπ' τὴν Τάφο,
καὶ λέει πὼς εἶναι τοῦ σοφοῦ τοῦ Ἀγχιάλου γιὸς, ὁ Μέντης,
τῶν λαμνοκόπων τῶν καλῶν τῆς Τάφου ὁ βασιλέας.

Ἔτσι εἶπε, ἂν κ' εἶχε μὲς στὸ νοῦ κάποια θεὰ πὼς ἦταν. 420

Κ' ἐκεῖνοι ἐπιάσαν τὸ χορὸ καὶ τὸ γλυκὸ τραγουδί
καὶ χαρωπὰ ξεφάντωναν, ὡς πού νά πέση ἢ νύχτα.
Καὶ μὲς στὰ ξεφαντώματα τοὺς ἠῦρε ἢ μαύρη νύχτα·
καὶ τότε πιά στὰ σπίτια τους γυρῖσαν νά πλαγιάσουν.
Κι ἀνέβηκε ὁ Τηλέμαχος στὸ θάλαμό του, πού ἦταν 425
μέσα στὴν ὠρία τὴν αὐλὴ ψηλὰ καλοχτισμένος,
καὶ πάει στὸ στρῶμα του, πολλὰ στὸ νοῦ του ἀνακινώντας.

Κι ἀπὸ κοντὰ του ἐρχότανε μὲ δᾶδες ἀναμμένες
ἢ καλογνώμα Εὐρύκλεια τοῦ Ὠπα ἢ θυγατέρα,
ὅπου ὁ Λαέρτης ἄλλοτε τὴν εἶχε ἀγορασμένα, 430
κοπέλλα ἀκόμα, δίνοντας δικά του εἴκοσι βόδια,
κ' ἴσια μὲ τὴ σεβάσμια του γυναικα τὴν τιμοῦσε. 432

Ἰ. Οἰκονομίδου, Ὀμήρου Ὀδύσεια, ἔκδοσις 4η

Αὐτὴ τὸ φῶς τοῦ ἐβάσταγε καὶ πῶ ἀπ' τὶς ἄλλες σκλάβες α 434
τὸν ἀγαποῦσε, τί εἶχε τὸν ἀπὸ μικρὸ ἀναστήσει. 435

Ἄνοιξε τὰ θυρόφυλλα τῆς στέρεης κάμαρῆς του,
στὴν κλίνη ἐκάθησε, ἔβγαλε τὸν ἀπαλὸ χιτῶνα
καὶ στῆς πολυξερῆς γριᾶς τὸν ἔρριξε τὰ χέρια
κ' ἐκείνη, σὰν τὸν ἴσιασε καὶ καλοδίπλωσέ τον,
σ' ἓνα καρφί τὸν κρέμασε πλάϊ στὸ ξυστὸ κρεββάτι, 440
καὶ βγαίνοντας ἐτράβηξεν ἀπ' τὰργυρὸ χερούλι
τῆ θύρα καὶ μὲ τὸ λουρὶ πέρασε τὴν ἀμπάρα.
Κι ὄλονυχτίς, σ' ὀλόμαλλα σκεπάσματα χωμένος,
τὸ δρόμο διαλογίζοταν, ποῦ εἶχε ἡ θεὰ ὀρμηνέψει.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ β

(*Ἰθακησίων ἀγορά. Τηλεμάχου ἀποδημία.*)

Εφάνη ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,
καὶ τοῦ Ὀδυσσέα ὁ καλογιὸς σηκώθη ἀπὸ τὴν κλίνη,
ντύθηκε, μυτερὸ σπαθὶ κρέμασε ἀπὸ τὸν ὦμο,
ἐφόρεσε ὦρια πέδιλα στὰ λαμπερά του πόδια,
κ' ἐκίνησε ἀπ' τὸ θάλαμο, θεὸ θὰ τὸν θαρροῦσες. 5
Κ' εὐθύς τοὺς λιγερόφωνους τοὺς κήρυκες προστάζει,
τοὺς μακρομάλληδες Ἀχαιοὺς νὰ κράξουν σὲ συμβούλιο,
καὶ τοῦτοι ἐκράζαν καὶ γοργὰ συνάζονταν ἐκεῖνοι.

Καὶ σὰν ἐσυναχτήκανε κι ἀνταμωθήκαν ὄλοι,
κινάει κι αὐτός, μὲ χάλκινο κοντάρι στὴν παλάμη 10
κι ὄχι μονάχος, δυὸ σκύλια λευκὰ τὸν ἀκλουθοῦσαν,
καὶ ἡ Ἀθηναῖα τὸν ἔλουζε μὲ κάποια οὐράνια χάρη.
Καθὼς ἐρχόταν θαύμαζεν ὁ κόσμος κ' οἱ γερόντοι
παραμερίσαν, στοῦ πατρὸς τὸ θῶκο νὰ καθήσῃ.

Πρῶτος ὁ Αἰγύπτιος ἥρωας τότε τὸ λόγο ἐπῆρε, 15
ἀπ' τὰ πολλὰ γεράματα σκυφτός καὶ μυριογνώστης,—
γιατὶ κ' ἐκείνου ὁ ἀκριβογιὸς μὲ τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσέα
μὲς στὰ καράβια ἐμίσεψε στὴν Τροία τὴν ἵπποτρόφα,
ὁ λογχοφόρος Ἄντιφος, πού μὲς στοῦ κούφιο σπήλιο
τὸν σκότωσ' ὁ ἄγριος Κύκλωπας, στερνὸ νὰ κάμη δεῖπνο. 20
Τρεῖς ἄλλους εἶχε, ὁ Εὐρύνομος μὲ τοὺς μνηστήρες ἦταν,
καὶ οἱ ἄλλοι δυὸ τὰ πατρικὰ τὰ χτήματα νοιαζόνταν,
μὰ ἐκεῖνον, τὸν ἀξέχαστον, πικρὰ τὸν ἔκλαιε πάντα.—

Γιὰ τοῦτον δάκρυα χύνοντας, πῆρε τὸ λόγο κ' εἶπε· 25
Ἄκοῦστε με, Ἰθακήσιοι, νὰ σὰς εἰπῶ δυὸ λόγια·
οὐδὲ βουλὴ οὐδὲ σύναξη δὲν εἶδαμε ἀπὸ τότε

πού με τὰ πλοῖα ἐμίσησε ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς. β
 Ποιός τώρα μᾶς ἐκάλεσε; ποιός τόσην ἔχει ἀνάγκη
 ἀπὸ τοὺς νέους τοὺς ἄντρες μας ἢ κι ἀπ' τοὺς πιὸ γερόντους;
 Μήνυμα τάχα νᾶκουσε πὼς ὁ στρατὸς γυρίζει, 30
 καὶ θεὸς νὰ φανερῶσθαι το, πού πρῶτος τὸ κατέχει;
 ἢ γιὰ ἄλλο τίποτα κοινὸ θὰ πῆ καὶ θὰ ξετάσῃ;
 Καλὸς θαρρῶ πὼς εἶναι αὐτὸς κ' εὐλογημένος, κ' εἶθε
 ὁ Δίας νὰ φέρῃ του δεξιὰ, ὅσα στὸ νοῦ λογιάζει.
 Εἶπε, καὶ τοῦ Ὀδυσσεά ὁ γιὸς γιὰ τὴν εὐχὴν ἐχάρη 35
 εὐθὺς ὀρθὸς πετάχθηκε, ποθώντας νὰ μιλήσῃ,
 στὴ μέση ἐστάθη, τοῦβαλε τὸ σκῆπτρο μὲς στὸ χέρι
 ὁ κήρυκας Πεισήνορας μὲ τὴ σοφὴ τὴ γνώμη,
 καὶ πρῶτα πρὸς τὸν γέροντα γυρνώντας εἶπε τότε:
 Γέρο, μακριὰ δὲν εἶν' αὐτὸς—εὐθὺς θεὸς νὰ τὸ μάθῃς— 40
 πού τὸν λαὸν ἐσύναξα· τί ἐμένα δέρνει ὁ πόνος.
 Καὶ μηδὲ μήνυμα ἄκουσα πὼς ὁ στρατὸς γυρίζει,
 γιὰ νὰ σᾶς φανερῶσω το, πού πρῶτος τὸ κατέχω,
 μηδ' ἄλλο τίποτα κοινὸ θὰ πῶ καὶ θὰ ξετάσω,
 μὰ γιὰ δική μου συμφορά, πού ἤυρε τὸ σπιτικό μου 45
 διπλῆ· τὸν κύρη μου ἔχασα τὸν ἄξιο, πού ἐδῶ σ' ὄλους
 ἐσᾶς γλυκὰ ἐβασίλευε, σὰ νᾶτανε πατέρας·
 καὶ μὴ ἄλλη τώρα πιὸ τρανὴ, πού θὰ ξεθεμελιώσῃ
 γοργὰ γοργὰ τὸ σπίτι μου κι ὄλο θὰ φάῃ τὸ βίος μου· 50
 τὴ μάννα μου τὴν κυνηγᾶν μνηστῆρες, ἄθελά της,
 τ' ἀγαπημένα τὰ παιδιὰ τῶν πρῶτων ἐδῶ πέρα.
 Στὸ σπίτι τοῦ πατέρα της δὲν τοὺς βαστάει νὰ πᾶνε,
 τοῦ Ἰκάρου, πού τὴν κόρη του μποροῦσε νὰ προικίσῃ
 καὶ νὰ τὴ δώσῃ ὅπου ἤθελε καὶ σ' ὅποιονε τοῦ ἀρέσῃ,
 μὰ στὸ δικό μου τριγυρνοῦν καὶ σφάζουν κάθε μέρα 55
 τὰ βόδια καὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰ παχιὰ τὰ γίδια,
 χαραιοτρῶν καὶ πίνουνε τὸ φλογερὸ κρασί μας,
 κι ὅ,τι εἶχαμε χαμένο πάει, γιὰτὶ ἄντρας δὲν ὑπάρχει,
 ὡσάν τὸν Ὀδυσσεά, ἐδῶ, νὰ διώξῃ τὴν κατάρρα.
 Ἐμεῖς νὰ τήνε διώξουμε δὲν τὸ μποροῦμε· ὡς τόσο 60
 πάντα δειλοὶ θὰ μένουμε κι ἀνήξεροι ἀπ' ἀγῶνα;
 Ἐγὼ θ' ἀγωνιζόμανε, δύναμη ἄς εἶχα μόνο,
 γιὰτὶ ἔχουν ἔργα ἀβάσταχτα γενῆ, κι ἀδικοχάθη
 τὸ σπίτι μου. Μὰ ἰδέστε σεῖς τὴν ἀδικία, ντραπήτε

τούς ἄλλους τούς γειτόνους μας, πού κατοικοῦν τριγύρω, β 65
καί φοβηθῆτε τῶν θεῶν τὴν ὄργητα, μὴ τύχη
γιὰ τὰ νομήματα ὁ θυμὸς κι ἀπάνω σας ξεσπάσῃ.
Παρακαλῶ σας στὸνομα τοῦ Ὀλύμπιου Δία, τῆς Θέμης,
πού τὰ συνέδρια τῶν λαῶν σκορπίζει καὶ συνάζει,
φτάνει πιά, φίλοι, ἀφήστε με στὸ μαῦρο μου τὸ πένθος 70
νὰ τυραγνιέμαι μόνος μου· ἐξὸν πιά ἂν ὁ Ὀδυσσεάς,
ὁ ἄξιος πατέρας μου, ἔκανε καμμιά βαρειά ἀνομία
στοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ σεῖς βαρειά τὴν πλερωμὴ ζητᾶτε,
τούτους σὲ μένα ρίχνοντας· κέρδος μου κάλλιο τῶχα
ἐσεῖς νὰ φᾶτε τὰ ἔχει μου κι ὅλα τὰ ζωντανά μου. 75
"Ἄν σεῖς τὰ τρώγατε, ταχιά θὲ ναῦρiska ἐγὼ δικιο·
γιατὶ στὴν πόλη θᾶτρεχα θερμοπαρακαλώντας
καὶ θὰ τὰ συχοζήταγα, ὡς πού ὅλα νὰ δοθοῦνε.
Μὰ τώρα ἀγιάτρευτη πληγὴ μοῦ ἀνοίξατε στὰ σπλάχνα.
Εἶπε μὲ ὄργῃ, καὶ κατὰ γῆς ἐπέταξε τὸ σκῆπτρο. 80
Τὰ δάκρυα του πετάχτηκαν, κι ὅλους συμπόνια ἐπῆρε,
κι ὅλοι ἀπομένανε βουβοί· κανεῖς δὲ θὰ τολμοῦσε
μ' ἄσκημα στὸν Τηλέμαχο ν' ἀποκρινόταν λόγια.
Καὶ μοναχὰ ὁ Ἀντίνοος ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
Τηλέμαχε, ἀσυγκράτητε, μὲ τὰ μεγάλα λόγια, 85
τί λὲς καὶ βρίζεις, καὶ ντροπὴ ζητᾶς νὰ μᾶς κολλήσῃς!
Σ' αὐτὰ οἱ μνηστῆρες Ἀχαιοὶ τίποτα δὲ σοῦ φταῖνε,
μόν' φταίγ' ἡ τετραπὸνῆρη μαννούλα σου μονάχα.
Γιατὶ περάσαν τρεῖς χρονιὲς κ' ἡ τέταρτη κοντεύει.
πού παίζει αὐτὴ μὲ τίς καρδιὲς στῶν Ἀχαιῶν τὰ στήθια. 90
Σ' ὅλους ἐλπίδα, ὑπόσχεση τοῦ καθενὸς χαρίζει
καὶ στέλνει τους μηνύματα, κι ἄλλα λογιάζει ὁ νοῦς της.
Καὶ μὴ ἄλλη τώρα πονηριὰ σοφίστηκε νὰ κάνῃ.
μεγάλον ἔστησε ἀργαλειὸ καὶ βάλθηκε νὰ ὑφαίνῃ
ψιλοῦ πανὶ κι ἀτέλειωτο κ' ἔτσι σὲ μᾶς μιλοῦσε· 95
«Μνηστῆρες μου, λεβέντες μου, σὰν πέθαν' ὁ Ὀδυσσεάς,
ἂν καὶ σᾶς βιάζῃ ὁ γάμος μου, βαστήχτε ὡς νὰ τελειώσω
τὸ ὑφάδι τοῦτο, μὴ μοῦ πᾶν τὰ γνέματα χαμένα—
τοῦ ἥρωα Λαέρτη σάβανο, νεκρὸ σὰν τὸν ξαπλώσῃ
στὸ μνήμα τοῦ πολὺπικροῦ θανάτου ἢ μαύρη μοῖρα, 100
μὴ καὶ καμμιά Ἀχαιώτισσα μοῦ τὸ κατηγορήσῃ,
πὼς κοίτεται ἀσαβάνωτος, μ' ὅλα τὰ πλοῦτη ποῦχε».

Ὁ Τηλέμαχος κ' ἡ Πηνελόπη στὸν ἀργαλειό.

Ἔτσι εἶπε· καὶ τὴν πίστευε καλόβολα ἢ καρδιά μας. β
Κ' ὕφαινε ἐκείνη ὄλημερίς τὸ ἀτέλειωτο πανί της 105
κι ὄλονυχτις τὸ ξύφαινε· στὸ φέγγος τῶν δαδῶνε·
Τρεῖς χρόνους ἔτσι ἐκρύφτηκε τοὺς Ἀχαιοὺς γελώντας·
μὰ ὡς ἦρθε ἡ τέταρτη χρονιά, χειμῶνας· καλοκαίρι,
μιὰ ἀπ' τὶς γυναῖκες, ποὺ ἤξερε τὸ μυστικὸ μᾶς τὸ εἶπε,
καὶ τὴν ἐπιάσαμε τώραῖο μαγνάδι νὰ ξυφαίνῃ.
Καὶ τότε ἐβιάστη, θέλοντας καὶ μὴ, νὰ τὸ τελειώσῃ. 110
Καὶ σένα, νὰ τι ἀπόκριση σοῦ δίνουν οἱ μνηστῆρες,
ἄκου καὶ χώνευτο καλά, καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἄς τάκούσουν·
διῶξε τὴ μάννα σου καὶ πὲς ἄντρα νὰ πάῃ νὰ πάρῃ,
ὅποιον προστάξῃ ὁ κύρης της κι ὅποιον σ' αὐτὴν ἀρέσῃ.
Μ' ἂν λήθῃ τοὺς γιουὺς τῶν Ἀχαιῶν νὰ βασανίσῃ ἀκόμα 115
μὲ τίς πολλὰς ποὺ ἡ Ἀθηναῖα τῆς ἔχει δώσει χάρες,
καὶ χρυσοχέρα στὴ δουλειά, κι ἄξια στὸ νοῦ εἶναι τόσο,
καὶ τέτοιες ξέρεῖ πονηριὰς ποὺ μὴδ' ἀκούστη γι' ἄλλες
σγουρομαλλοῦσες Ἀχαιεὺς, ἀπ' τὶς παλιὰς ἐκείνες,

Μυκῆνῃ χρυσοστέφανῃ, μηδὲ Τυρῶ κι Ἴλκμῆνῃ, β 120
 ποῦ δὲ θὰ δύνοταν καμμιά νὰ παραβγῆ στὴ γνώση
 τὴν Πηνελόπη.—μόνο αὐτὸ σωστὰ δὲν ἔστοχάστη
 πῶς ἔτσι τὸ δικό σου βιὸς καὶ τὰ ἔχει σου θὰ τρῶνε,
 ὅσο κρατήσῃ τὰ μυαλά, ποῦ τώρα στὸ κεφάλι
 τῆς βάζουνε οἱ ἀθάνατοι· μεγάλη δόξα ἐκείνῃ 125
 θὲ νὰ κερδίσῃ, πίκρα ἐσὺ γιὰ τὸ χαμένο βιὸς σου.
 Καὶ μεῖς μηδὲ στὰ χτήματα, μηδ' ὅπου ἄλλοῦ θὰ πάμε,
 πρὶν πάρῃ ἀπὸ τοὺς Ἄχαιοὺς ὅποιον αὐτὴ θελήσῃ.
 Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
 Ἄντινοε, πῶς μπορεῖ ποτὲ νὰ διώξω ἐγὼ ἀπ' τὸ σπίτι 130
 ἐκείνῃν ποῦ μὲ γέννησε, μ' ἀνάθρεψε· κι ἂν λείπη
 μακριὰ ὁ πατέρας, πέθανε γιὰ ζῆ; Καὶ θᾶναι κρῖμα
 πίσω τοῦ Ἰκάρου πληρωμὴ μεγάλη νὰ τοῦ δώσω,
 μονάχος θεληματικὰ τὴ μάννα μου σὰ διώξω.
 Κι ἀπ' τὸ γονιό της συμφορὲς κι ἀπ' τὸ θεὸ θὰ μ' εὔρουν,
 γιὰτ' ἢ μητέρα φεύγοντας τίς μαῦρες ἐρινύες 135
 θὰ κράξῃ· κ' ἢ καταλαλιά βαρειά τοῦ κόσμου θᾶναι·
 δὲ γίνεται ποτές ἐγὼ νὰ εἰπῶ ἕναν τέτοιο λόγο.
 Μ' ἂν ἔχετε σταλιά ντροπὴ μέσα σας, τὸ παλάτι
 ἀδειάστε μου καὶ σῦρτε ἄλλοῦ νὰ βρῆτε φαγοπότι,
 στὰ σπίτια σας, καὶ τὰ ἔχει σας, μὲ τὴ σειρὰ νὰ τρῶτε. 140
 Κι ἂν κρίνετε πιὸ βολικὸ καὶ πιὸ καλὸ πῶς εἶναι,
 ἑνὸς ἀνθρώπου ἀπλέρωτα τὸ βιὸς νὰ καταλάτε,
 χάλνᾳτε το· κ' ἐγὼ κριτὲς τοὺς ἀθανάτους κράζω,
 νὰ δώσῃ ὁ Δίας τανάποδα μιὰ μέρα νὰ σᾶς εὔρουν
 καὶ νὰ χαθῆτε ἀπλέρωτοι στὸ σπιτικό μου μέσα. 145
 Ἔτσι εἶπεν ὁ Τηλέμαχος. Κι ὁ βροντολάλος Δίας
 δυὸ ἀητοὺς ἀπάνω ἀπ' τὰ ψηλά τὰ κορφοβούνια στέλνει,
 ὅπου ἀφημένοι στὴν ἀρχὴ στὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου
 μὲ τὰ φτερὰ τετράπλατα κοντὰ κοντὰ ἐπετοῦσαν,
 μὰ πάνω ἀπ' τὴ μυριόγαλη τὴ σύναξη σὰν ἦρθαν, 150
 στριφογυρίσαν ἐκειδὰ συχνοφεροκοπώντας
 καὶ στὰ κεφάλια ἐρρίξανε κάτου ματιὲς θανάτου.
 Καὶ μὲ τὰ νύχια σκίζοντας τὴν ὄψῃ, τὸ λαϊμὸ τους,
 δεξιὰ πετάξαν κ' ἔφυγαν ἀπάνω ἀπὸ τὴν πόλῃ.
 Κι ὡς εἶδαν μὲ τὰ μάτια τους τὰ ὄρνια σαστίσαν ὅλοι, 155
 καὶ μέσα τους ἐλόγιαζαν τὸ τί ἔμελλε νὰ γίνῃ.

- Καί τότε μίλησε σ' αὐτούς ὁ γέρο-Ἀλιθέρης, β
πού μόνος ἀπ' τοὺς γέροντες ἐκάτεχε τὴν τέχνη,
τὰ ὄρνια νὰ ξέρη καί σωστά μαντέματα νὰ κρένη.
Καί τὸ καλὸ τοὺς θέλοντας, πῆρε τὸ λόγο κ' εἶπε 160
Ἄκουστε με Ἰθακήσιοι, νὰ σᾶς εἰπῶ δυὸ λόγια·
γιὰ τοὺς μνηστήρες πιὸ πολὺ τὰ λέγω τώρα ἐτοῦτα.
Σ' αὐτούς μεγάλη συμφορὰ θὰ πέσῃ· ὁ Ὀδυσσεάς
πολὺν καιρὸ δὲ θᾶναι πιά μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του·
ἔφτασε κι ὄλας θάνατο καί φόνο νὰ φυτέψῃ 165
σὲ τοῦτους ὄλους· καί πολλοὶ θὰ κακοπάθουμε ἄλλοι,
ποὺ ζοῦμε ὄω στὴν ξέφωτην Ἰθάκῃ μόν' ἐλάτε
νὰ βουλευτοῦμε σύγκαιρα, σ' αὐτὰ νὰ βροῦμε τέλος·
ἢ μόνον ἄς πάψουν, πού γι' αὐτούς καί τὸ καλύτερο εἶναι.
Καλὰ τὰ ξέρα αὐτά, δὲ λέω μαντέματα τοῦ ἀέρα· 170
γιατί ὄλα βγαίνουνε σωστά, ὅσα γιὰ κείνον εἶπα,
σὰν ἐκινούσανε νὰ πᾶν στοῦ Ἴλιον οἱ Ἄργιτες,
καί μίσησεν ὁ πάνσοφος μαζί τοὺς Ὀδυσσεάς·
τοῦ εἶπα, σὰν πάθῃ συμφορὲς καί τοὺς συντρόφους ὄλους 175
σὰ χάσῃ, σ' ὄλους ἄγνωστος, στὰ εἴκοσι χρόνια ἀπάνω
θάρρῃ στὴ χώρα του. Καί νὰ, πού τώρα γίνονται ὄλα.
- Κι ὁ Εὐρύμαχος τοῦ ἀπάντησε, τὸ τέκνο τοῦ Πολύβου·
Γέρο, τράβα στοῦ σπίτι σου, μάντευε στὰ παιδιὰ σου
κ' ἔχε τὸ νοῦ σου συμφορὰ μὴν εὔρη τοὺς δικούς σου·
γιὰ τοῦτα ἐδῶ μαντεύω ἐγὼ καλύτερα ἀπὸ σένα. 180
Ὅρνια πολλὰ στριφογυρνοῦν κάτω ἀπ' τὸ φέγγος τοῦ ἡλίου,
μὰ ὄλα δὲν εἶναι μαντικά· ἐχάθηκε ὁ Ὀδυσσεάς
μακριὰ . . . πού νᾶχες συντριπτῆ καί σὺ μαζί μ' ἐκείνον!
ἔτσι δὲ θὰ προφήτευσες τὰ τόσα πού μᾶς εἶπες,
μήτε καί τὸν Τηλέμαχο θὰ ἐκένταες στὴν ὄργῃ του, 185
κανένα δῶρο σπίτι σου νὰ στείλῃ, ὡς ἀπαντέχεις.
Μὰ ἐγὼ ἓνα λόγο θὰ σοῦ εἰπῶ, πού θὰ τὸν δῆς νὰ γένη·
ἄν, μ' ὄλα σου τὰ γερατεῖα καί τὴν πολλή σου γνώση,
μὲ λόγια αὐτὸν ἐδῶ τὸ νιὸ φουσκώνῃς κ' ἐξοργίζῃς,
πρῶτα κι ἀπ' ὄλους πιὸ πολὺ σ' αὐτόνε θὰ κοστίσῃ 190
κι οὔτε δὰ τίποτα μ' αὐτὰ θὰ δυνηθῇ νὰ κάμῃ.
Καί σένα θὰ σοῦ βάλουμε πρόστιμο νὰ πλερώνῃς
καί νὰ σοῦ καίγεται ἡ καρδιά, γέρο, νὰ ἰδῆς τὴ γλύκα!
Καί τώρα τὸν Τηλέμαχο μπρὸς σ' ὄλους θὰ ὀρμηνέψω,

- νά πῃ τῆς μάννας του νά πάη στο πατρικό της σπίτι· β 195
 τὸ γάμο αὐτοὶ θὰ κάμουνε καὶ δῶρα θὰ ἐτοιμάσουν
 πλοῦσια, καθὼς ταιριάζουνε σὲ κόρη ἀγαπημένη.
 Ἄλλοιῶς τῶν Ἀχαιῶν οἱ γιοὶ δὲν τὸ θαρρῶ νά πάψουν
 τὸ μαῦρο παντρολόϊ, γιατί κανεὶς δὲ μᾶς φοβίζει,
 μῆτε ὁ Τηλέμαχος ἐδῶ, μὲ τὰ πολλὰ τὰ λόγια, 200
 μῆτε τὰ προμαντέματα ψηφοῦμε πού μᾶς κρένεις
 τὰ κούφια, γέρο, μόνο πού πιὸ μισητὸ σὲ κάνουν.
 Τὸ βίος του πάει κακὴν κακῶς, καὶ πλερωμὴ δὲν ἔχει,
 ὄσο τραβάει τὸ γάμο της τοὺς Ἀχαιοὺς γελώντας·
 κι ὄλο ἀπαντέχοντας ἐμεῖς φιλονικοῦμε πάντα 205
 γιὰ κείνη τὴν ἀσύγκριτη, κι ἀφήνομε τίς ἄλλες,
 ὄπου ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς θὰ ταίριαζε νά πάρη.
 Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
 Εὐρύμαχε καὶ οἱ ἄλλοι ἐσεῖς ἐξαίρετοι μνηστήρες,
 γιὰ τούτα πιά δὲ σᾶς μιλῶ καὶ δὲν παρακαλῶ σας, 210
 γιατί· οἱ θεοὶ κι ὄλ' οἱ Ἀχαιοὶ τὰ ξέρουν. Ὅμως τώρα
 καράβι δόστε μου γοργὸ κ' εἴκοσι παλληκάρια,
 ἐδῶθ' ἐκεῖθε νά μὲ πᾶν ὀργώνοντας τὸ κῦμα.
 Στὴν Πύλο τὴν ἀμμόστρωτη θὰ σύρω καὶ στὴ Σπάρτη,
 νά μάθω γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ κύρη μου πού λείπει, 215
 μὴ καὶ μοῦ πῃ κανεὶς θνητὸς ἢ κᾶνα λόγο ἀκούσω
 ἀπὸ τὸ Δία, ὡσὰν αὐτοὺς πού ἀπλώνονται στὸν κόσμο.
 Κι ἂν ὁ πατέρας μου πῶς ζῆ καὶ θὰ γυρίση ἀκούσω,
 θὰ καρτερέσω στοὺς καμηοὺς ἀκόμα κᾶνα χρόνον·
 μ' ἂν πάλι ἀκούσω νά μοῦ ποῦν πῶς πέθανε κ' ἐχάθη, 220
 στὴν πατρικὴ γυρνώντας γῆ τὴν πολυαγαπημένη,
 μνημεῖο θὰ στήσω καὶ πολλὰ θὰ ρίξω ἐντάφια δῶρα,
 ὡς πρέπει, καὶ τῆ μάννα μου θὰ δώσω σ' ἄλλον ἄντρα.
 Αὐτὰ τοὺς εἶπε κ' ἔκατσε· καὶ τότες ἐσηκώθη
 ὁ Μέντορας, ὁ σύντροφος τοῦ ἀρχοντικοῦ Ὀδυσσεά, 225
 πού, μὲ τὰ πλοῖα μισεύοντας, τὸν ἄφησε στοὺς σπῆτι,
 νά κυβερνάη, σὰ γέροντας, καὶ νά φυλάη τὸ βίος του.
 Καὶ τὸ καλὸ τους θέλοντας πῆρε τὸ λόγο κ' εἶπε.
 Ἄκοῦστε με, Ἰθακήσιοι, νά σᾶς εἰπῶ δυὸ λόγια·
 κανένας πιά καλόβουλος κ' ἤρεμος νά μὴν εἶναι 230
 σκηπτοῦχος βασιλιάς, μηδὲ τὸ δίκιο ν' ἀγαπάη,
 μὰ πάντα νᾶναι δύστροπος καὶ τᾶδικο νά πράττη,

- μιὰ καὶ ξεχάσανε οἱ λαοὶ τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσεά, β
 τὸ βασιλιά τους, πού καλὸς τοὺς ἦτανε πατέρας.
 Μὰ ἐγὼ μὲ τοὺς περήφανους μνηστήρες δὲν τὰ βάνω, 235
 πού σ' ἄνομα ἔργα τοὺς τραβάει ἢ ἐπίβουλή τους γνῶμη,
 γιατί μὲ τὰ κεφάλια τους παίζουν αὐτοί, σὰν τῶνε,
 ἄνομα τοῦ Ὀδυσσεά τὸ βιὸς καὶ λὲν πῶς πιά δὲ θάρθη·
 μὲ σὰς τοὺς ἄλλους τᾶχω ἐγώ, μὲ σὰς, πού κάθεστε ὅλοι
 βουβοί, καὶ μήτε πιάνετε δυὸ λόγια νὰ τοὺς πῆτε. 240
 καὶ νὰ βαστάξετε οἱ πολλοὶ τοὺς λιγοστοὺς μνηστήρες.
 Καὶ τότες ὁ Λεώκριτος ὁ Εὐηνορίδης τοῦ εἶπε·
 Μέντορα χοντροκέφαλε, μωρόμουαλε, πῶς εἶπες ;
 νὰ μᾶς βαστάξουν ; τρομερὸς γιὰ τὸ φαί ὁ ἀγῶνας,
 ἀκόμα κι ὅταν οἱ πολλοὶ τὰ βάλουν μὲ τοὺς λίγους. 245
 Κι ὁ ἴδιος ὁ Ἰθακήσιος νάρχόταν Ὀδυσσεάς
 καὶ μὲς ἀπ' τὸ παλάτι του νὰ διώξη τοὺς λεβέντες
 μνηστήρες, πού τραγόπιναν, ἂν ἔβαζε στὸ νοῦ του,
 δὲ θᾶχαιρε ἢ γυναῖκα του, ὅσο κι ἂν λαχταροῦσε
 τὸ γουρισμό του, γιατί ἐκεῖ κακὸ θαῦρισκε τέλος, 250
 κι ἄς εἶχε δίπλα του πολλούς. Ἄσκημα ἐσὺ μᾶς τὰ εἶπες.
 Ἄλλὰ, πολίτες, σύρτε πιά καθέννας στῆ δουλειά του.
 Ὅσο γιὰ τοῦτον, ἄς νοιαστοῦν ταξίδι νὰ τὸν στείλουν
 ὁ Μέντορας, ὁ πατρικὸς του φίλος, κι ὁ Ἀλιθέρης.
 Μὰ ἐγώ, θαρρῶ, θὰ κάτση ἐδῶ καιρὸ καὶ θάπαντέχη 255
 μνηύματα, χωρὶς ποτὲ νὰ κάνη τὸ ταξίδι.
 Ἔτσι εἶπε, καὶ γοργὰ γοργὰ τῆ σύναξη σχολάζει.
 Ἐκεῖνοι τότε ἐσκόρπισαν στὸ σπίτι του ὁ καθέννας,
 κ' οἱ μνηστήρες ἐτράβηξαν στοῦ Ὀδυσσεά τὸ παλάτι.
 Ἀπόμερα ὁ Τηλέμαχος στὸ ἀκροθαλάσσι ἐπῆγε, 260
 κι ἀφοῦ τὰ χέρια του ἔνιψε στὸ ἀφρόκυμα, ἔτσι εὐχῆθη·
 Ἄκου με, θεέ μου, ἐσὺ πού χτὲς στὸ σπίτι μου ἐκατέβης·
 τάνταριασμένα πέλαγα παράγγειλες νὰ σκίσω,
 γιὰ τὸν πατέρα, πού καιρὸ λείπει, νὰ πάω νὰ μάθω·
 μὰ τώρα τοῦτα οἱ Ἀχαιοὶ μοῦ τὰ ἐμποδίζουν ὅλα, 265
 κι ἀπ' ὅλους πιὸ χειρότερα οἱ ἀπόκοτοι μνηστήρες.
 Κι ὡς προσευχῆθη, ἢ Ἀθηνα κοντά του εὐθὺς ἐφάνη,
 μοιάζοντας μὲ τὸν Μέντορα στὴν ὄψη, στῆ φωνή του.
 κ' ἔτσι σ' αὐτὸν ἐμίλησε μὲ λόγια φτερωμένα·
 Τηλέμαχε, μῆδ' ἀνανδρος, μῆδ' ἄμυαλος θεέ νᾶσαι, 270

- ἄν τοῦ πατέρα σου ἡ ὄρμη στάλαξε στήν ψυχή σου, β
πού ἤξερε τέλος κι ἔδινε στά ἔργα καί στά λόγια,
καί τὸ ταξίδι σου ἄδικα στή μέση δὲ θά μείνη.
Μ' ἄν ἐκείνου δὲν εἶσαι γιὸς μηδὲ τῆς Πηνελόπης,
νά κάνης ὅσα μελετᾶς καθόλου δὲν τόλπιζω. 275
- Λίγα νὰ κείνα τὰ παιδιά πού μοιάζουν τοῦ πατέρα,
πολλὰ βγαίνουν χειρότερα, λίγα καλύτερά του.
“Ὅμως ἐσύ μηδ' ἄναντρος, μηδ' ἄμυαλος θὲ νᾶσαι,
μηδὲ σταλιά σου λείπεται ἀπ' τοῦ Ὀδυσσεά τῆ γνώση·
κι ἀπάντεχε πῶς οἱ δουλειῆς καλὰ θά τελειωθοῦνε· 280
- Παράτα τοὺς κακόβουλους κι ἀλόγιαστους μνηστήρες,
γιατί μυαλό δὲν ἔχουνε καί δίκιο δὲ γνωρίζουν·
δὲν ξέρουν πῶς ὁ θάνατος κ' ἡ μαύρη τους ἡ μοῖρα
κοντά τους στέκει, κι ὅλοι τους θά πᾶν μὲς σὲ μιὰ μέρα.
“Ὅσο γιὰ τὸ ταξίδι σου, πολὺ δὲ θὲ ν' ἀργήση· 285
- ἐγὼ εἶμαι ὄδω, τὸ ἀληθινὸ συντρόφι τοῦ γονιοῦ σου·
θά σοῦ ἐτοιμάσω πλοῖο γοργὸ καί θὲ νάρθω μαζί σου.
Μόν' γύρνα ἐσύ κι ἀντάμωσε στὸ σπίτι τοὺς μνηστήρες,
καί φρόντισε γιὰ τίς τροφές καί κλειῖσ' τες σὲ δοχεῖα,
μὲς σὲ λαγήνια τὸ κρασί, σ' ἄσκια γερὰ τὸ ἀλεύρι, 290
- τοῦ ἀνθρώπου τὸ μεδούλι· ἐγὼ θά πάω κατὰ τὴν πόλη,
γοργὰ νὰ μάσω ἔθειλοντὲς συντρόφους· γιὰ καράβια,
πολλὰ στὴ διπλολίμανη Ἰθάκη θὲ νὰ βροῦμε
παλιὰ καί νέα, τὸ πιὸ καλὸ θά ἰδῶ νὰ σ' ἄρματώσω,
καί τότε εὐθύς τὸ ρίχνουμε στὰ πλάτη τοῦ πελάγου. 295
- “Ἔτσι εἶπε ἡ κόρη τοῦ Διός· καί δίχως νὰ προσμένη,
σάν ἄκουσε ὁ Τηλέμαχος τὸ θεϊκὸ τὸ λόγο,
γιὰ τὸ παλάτι ἐκίνησε μὲ τὴν καρδιά θλιμμένη.
Καί βρῆκε τοὺς περήφανους μνηστήρες μὲς στὸ σπίτι,
πού γίδια γδέρναν στήν αὐλή καί χοίρους καφαλίζαν. 300
- Κι ὁ Ἀντίνοος στὸν Τηλέμαχο τράβηξ' εὐθύς γελώντας
καί τοῦπιασε τὸ χέρι του κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπε·
Τηλέμαχε, πολυλογᾶ κι ἀβάσταγε, μὴ βάνης
ἄλλο κακὸ στὸ νοῦ σου πιά, μήτ' ἔργο μήτε λόγο·
ἔλα μου σάν καί πρῶτα ἐδῶ νὰ φᾶμε καί νὰ πιοῦμε. 305
- “Ὅλα ὅσα θέλεις οἱ Ἀχαιοὶ ἐτοιμάζουν· καί καράβι
καί λαμνοκόπους διαλεχτοὺς, γοργὰ γοργὰ νὰ φτάσης
στὴν Πύλο, γιὰ τὸν ἄξιο σου πατέρα μὴν ἀκούσης.

- Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει· β
 Δὲν εἶναι, Ἄντινος, βολετὸ μὲ σᾶς τοὺς ὕβριστές μου, 310
 νὰ τρώγω καὶ νὰ εὐφραίνουμαι βουβὸς καὶ δίχως ἔγνοια.
 Ἦ μὴ δὲ φτάνη πού πολλὰ χαλάσατε ἀγαθὰ μου
 στὰ περασμένα, ὅσο μικρὸς ἦμουν ἐγώ, μνηστῆρες ;
 Μὰ τώρα πού μεγάλωσα κι ἀκούω τί λένε οἱ ἄλλοι,
 κι ὄλα τὰ νοιώθω κ' ἡ καρδιὰ στὰ στήθια μου τρανεύει, 315
 μαύρη νὰ πέση ἐπάνω σας ἡ μοῖρα θὰ πασκίσω,
 εἴτε ἀπ' τὴν Πύλο, εἴτε κ' ἐδῶ μένοντας μὲς στὴ χώρα.
 Κι ὅμως θὰ φύγω—αὐτὸ πού λέω θὰ γίνῃ τὸ ταξίδι—
 ἄλλου ἐπιβάτης· μιὰ καὶ δὲν μπορῶ δικούς μου νᾶχω
 ναῦτες καὶ πλοῖο, γιατί σὲ σᾶς καλύτερο ἔτσι ἐφάνη. 320
- Εἶπε καὶ τράβηξε μὲ μιᾶς ἀπ' τοῦ Ἄντινούου τὸ χέρι
 τὸ χέρι του· καὶ οἱ ἄλλοι τοὺς ἐστρώναν τὸ τραπέζι
 καὶ λόγια τοῦλεγαν πικρὰ καὶ τὸν περιγελοῦσαν.
- Κ' ἔλεγε κάποιος ἀπ' τοὺς νιοὺς τοὺς παραφαντασμένους·
 Τὸ νοῦ σας, κι ὁ Τηλέμαχος μᾶς ἐτοιμάζει φόνο. 325
 Βοηθοὺς ἀπ' τὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο πάει νὰ φέρῃ.
 ἢ κι ἀπ' τὴ Σπάρτη, γιατί αὐτὸν πολὺ τὸν καίει ὁ πόθος·
 μπορεῖ δὰ καὶ στὴν Ἐφυρα μὲ τὰ παχιά χωράφια
 νὰ σύρῃ καὶ θανατερὰ βοτάνια νὰ μᾶς φέρῃ,
 γιὰ νὰ τὰ ρίξῃ στὸ κρασί κι ὄλους νὰ μᾶς ξεκάνῃ. 330
- Κι ἄλλος ἀρχὴν' ἀπὸ τοὺς νιοὺς τοὺς παραφαντασμένους·
 Ποιὸς ξέρει, ἂν μὲ τὸ πλοῖο κι αὐτὸς δὲ θὰ χαθῆ στὰ ξένα,
 μακριὰ ἀπὸ φίλους καὶ δικούς, ὡσάν τὸν Ὀδυσσεά !
 Καὶ τότε θὰ μᾶς ἔβαζε σ' ἄλλους καινούργιους κόπους,
 νὰ μοιραστοῦμε τὰ ἔχει του, σὰ δώσουμε τὸ σπίτι 335
 νὰ τῷχη ἢ μάννα του κι αὐτὸς πού θέ νὰ τήνε πάρῃ.
- Ἦ ἔτσι λοιπὸν μιλοῦσαν· μὰ ἐκεῖνος ἐκατέβη
 μὲς στοῦ πατέρα τὴν ψηλὴ κι εὐρύχωρη ἀποθήκη,
 πού ἦταν σωρὸς τὸ χάλκωμα, σωρὸς καὶ τὸ χρυσάφι, 340
 πλούσια στ' ἀρμάρια τὰ σκουτιὰ, τὰ λάδια μυρωδάτα,
 καὶ τὸ παλιὸ γλυκόπιστο κρασί, τὸ θεῖο κι ἀκράτο,
 μὲς σὲ πιθάρια, ἀραδαριά στὸν τοῖχο ἀκουμπισμένα,
 τὸν Ὀδυσσεά καρτέραγε τὸ μυριοπαιδεμένο.
- Κ' ἡ στέρεη σανιδόπορτα διπλομανταλωμένη·
 κ' εἶχε σ' αὐτὴ ἡ κελάρισσα μερονυχτὶς τὸ νοῦ της, 345
 πού ὄλα τὰ πάντα ἐφύλαγε μὲ τάξη καὶ μὲ γνώση,

ἢ Εὐρύκλεια, τοῦ Πεισήνορα τ' ἀγγόνι, ἢ κόρη τοῦ Ὠπα. β

Καὶ τότε ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος τὴν κράζει καὶ τῆς λέγει·
Νένα, σύρε καὶ πιάσε μου κρασί μες σὲ λαγήνια,
γλυκό, τὸ νοστιμώτερο μετὰ ἔπο τοῦτο ποῦχεις 350
καὶ τὸ φυλαῖς, ὁ δύσμοιρος ἐκεῖνος μήπως ἔρθῃ
τὸ μαῦρο χάρο φεύγοντας, ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεύς.
Δώδεκα γιόμισε καλὰ καὶ διπλοσφράγισέ τα.

Καὶ βάλε μες σὲ δέρματα καλοραμμέν' ἀλεύρι,
εἴκοσι μέτρα διαλεχτὸ καρπὸ μυλοκομμένο. 355

Μὰ νὰ τὸ ξέρῃς μόνο ἐσύ· κ' ἔχε τα μαζωμένα,
γιατὶ θεὸς νάρθῃ ἀποσπερίς ἐγὼ νὰ τὰ σηκώσω,
σὰν ἀνεβῆ ἢ μητέρα μου στὸ ἀνώγι νὰ πλαγιάσῃ.
Στὴν Πύλο τὴν ἀμμόστρωτη θὰ σύρω καὶ στὴ Σπάρτη,
μὴν τύχη γιὰ τὸ γυρισμὸ κι ἀκούσω τοῦ πατέρα. 360

Εἶπε, κ' ἢ νένα του ἢ καλὴ σὲ κλάματ' ἀνελύθη
καὶ μέσ' ἀπ' ἀναφυλλητὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε.

Πῶς σοῦρθε, γιόκα μου, στὸ νοῦ τέτοια βουλή; ποῦ θέλεις
νὰ πᾶς καὶ κόσμῳ νὰ διαβῆς, μόνος, μονάκριβέ μου;
τώρα πού ἐκεῖνος χάθηκε μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα, 365
σὲ ξένη χώρα κι ἀγνωστῇ, ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεύς!

Ἄμα σὺ φύγῃς, τοῦτοι ἐδῶ θὰ βουλευθοῦν με δόλο
νὰ σ' ἀφανίσουν, κι ὅλ' αὐτὰ θεὸς νὰ τὰ μοιραστοῦνε.
Μεῖνε καὶ κάθου σπῖτι σου· μηδ' ἔχεις κἄνα λόγο
νὰ παραδέρνῃς στοὺς γιαιλοὺς καὶ νὰ κακοπαθαίνῃς. 370

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει·
Θάρρευε, νένα, θέλημα θεοῦ ἢ βουλή εἶναι τούτη.
Μὰ ὀρκίσου τῆς μαννούλῃς μου γι' αὐτὸ νὰ μὴ μιλήσῃς,
ὅσο πού μέρες ἔντεκα γιὰ δώδεκα διαβοῦνε,
γι' ἀποθυμήσῃ νὰ μὲ ἰδῇ κι ὅτι ἔχω φύγει ἀκούσῃ, 375
μὴν πᾶ' καὶ μετὰ τὰ κλάματα μαράνη τῇ θωριά της.

Εἶπε· κ' ἢ γιὰ τοῦ ὀρκίστηκε τῶν θεῶν τὸν μέγαν ὄρκο.
Καὶ τότε πιά, σὰν ὤμοσε καὶ τέλειωσε τὸν ὄρκο,
ἔπιασε ἀμέσως κ' ἔβαλε κρασί μες στὰ λαγήνια,
κ' ἔχυσε μες σὲ δέρματα καλοραμμένα ἀλεύρι. 380

Καὶ γύρισε ὁ Τηλέμαχος κ' ἔσμιξε τοὺς μνηστῆρες.

Καὶ τότες ἄλλα ἢ Ἀθηνᾶ σοφίστ' ἢ φλογομάτα·
ὅμοια μετὸν Τηλέμαχον ἐγύριζε στὴν πόλιν,
καὶ τὸν καθένα ζύγωνε καὶ τοῦλεγε τὸ λόγο.

καὶ τοὺς καλοῦσε τὸ βραδύ νὰ μαζευτοῦν στὸ πλοῖο. β 385
Κι ἀπ' τὸ Νοῆμονα ἔπειτα, τὸ λαμπρὸ γιὸ τοῦ Φρόνιου,
ζήτησε πλοῖο γοργό· κι αὐτὸς μὲ τὴν καρδιά του ἐδέχθη.

Καὶ ὁ ἥλιος ἐβασίλευσε κ' ἰσκιῶναν ὄλ' οἱ δρόμοι·
καὶ τότε ρίχνει στὸ γιαλὸ τὸ πλοῖο καὶ τάρματῶνει 390
μ' ὅσα ἐξαρτήματα κρατοῦν τὰ γοργοκάραβα ὄλα.
Καὶ τᾶραξε στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἄκρη, κ' οἱ συντρόφοι
συναΐζονται ὄλοι, κ' ἡ θεὰ καθέναν ἐμψυχώνει.

Καὶ τότες ἄλλο ἢ Ἄθηνᾶ σοφίστ' ἢ φλογομάτα·
γιὰ τὸ παλάτι ἐκίνησε τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα, 395
καὶ στοὺς μνηστήρες ἔρριξε νύστα γλυκεῖα στὰ μάτια,
κι ὡς πῖναν, ἀπ' τὰ χέρια τους ἐξέφυγαν οἱ κουπες,
καὶ σηκωθήκανε νὰ πᾶν στὴν πόλη νὰ πλαγιάσουν,
καὶ φύγαν γιατί βάραινε τὰ βλέφαρά τους ὕπνος.
Καὶ τότε στὸν Τηλέμαχο λέγ' ἡ Ἄθηνᾶ ἢ Παλλάδα,
ἔξω, μπρὸς στὸ καλόσκεπο παλάτι κρᾶζοντάς τον 400
καὶ μοιάζοντας τοῦ Μέντορα καὶ σὲ λαλιά καὶ σ' ὄψη·

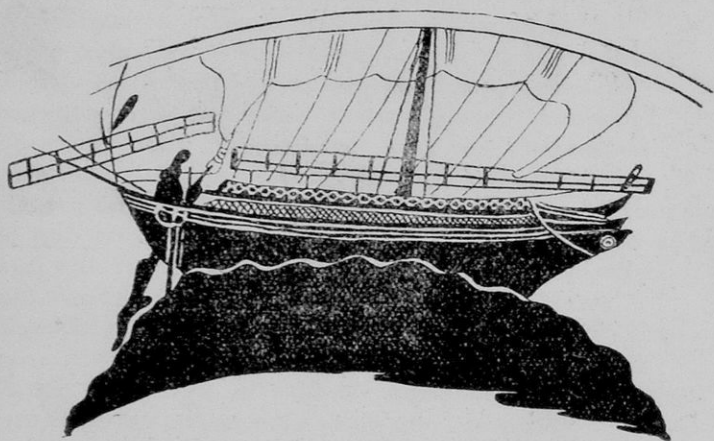
Τηλέμαχε, οἱ συντρόφοι σου μὲ τὰ κουπιὰ στὰ χέρια
κάθονται καὶ σὲ καρτεροῦν, τὸ σύνθημα νὰ δώσης·
πᾶμε λοιπόν, δὲν εἶναι πιά καιρὸς ν' ἀργοποροῦμε.

Εἶπε, κ' ἐμπρὸς ἐτράβηξεν ἡ Ἄθηνᾶ ἢ Παλλάδα 405
γοργά, κ' ἐκεῖνος τῆς θεᾶς τὰχνάρια ἀκολουθοῦσε.
Σὰν κατεβήκαν στὸ γιαλὸ καὶ στὸ καράβι φτάσαν,
βρῆκαν τοὺς μακρομάλληδες συντρόφους στ' ἄκρογιαλί.

Τότε ὁ Τηλέμαχος τοὺς λέει, τὸ ἰσόθεο παλληκάρι·
'Ελάτε φίλοι, τίς τροφές νὰ φέρουμε ἀπ' τὸ σπίτι· 410
ἔτοιμα εἶν' ὄλα. Τίποτες ἢ μάννα μου δὲν ξέρει,
μῆτε κ' οἱ δοῦλες, μόνο μιά τὸ μυστικὸ κατέχει.

Εἶπε, καὶ τράβηξε μπροστά κ' ἐκεῖνοι ἀκολουθοῦσαν.
Κι ὄλα τὰ κουβαλήσανε στὸ πλοῖο καὶ τὰ φορτώσαν,
καθὼς παράγγειλεν ὁ γιὸς τοῦ ἀγαπητοῦ Ὀδυσσέα. 415
'Εμπήκε κι ὁ Τηλέμαχος, καὶ ἡ Ἄθηνᾶ μπροστά του
κ' ἐκάθησε στοῦ καραβιοῦ τὴν πρύμη· καὶ κοντά της
ἐκάθησε ὁ Τηλέμαχος. Ἐλύσαν τίς πρυμάτσες
οἱ ναῦτες κι ἀνεβήκανε καὶ στὰ ζυγὰ καθῆσαν.
Κι ἡ ἀστραπομάτα ἢ Ἄθηνᾶ πρῶμο ἀεράκι στέλνει, 420
στρωτὸ γαρμπὴ κελαιῖδιστὸ στὰ πέλαγα τὰ μαῦρα.
Καὶ τότες ὁ Τηλέμαχος προστάζει τοὺς συντρόφους

νά πιάσουν τάρμενα, κ' εὐθύς τὴν προσταγὴ τοῦ ἀκούσαν. β
Ἔσήκωσαν τὸ ἐλάτινο κατάρτι καὶ τὸ στήσαν
στὴ γούβα τοῦ μεσοδοκιοῦ, σφιχτόδεσαν τὰ ξάρτια, 425
καὶ μὲ πολύστριφτα λουριά τὸ ἄσπρο τραβοῦν πανάκι·
καὶ τὸ πανάκι ὁ ἄνεμος τὸ φούσκωνε στὴ μέση
καὶ στὴν καρίνα γύραθε τὸ ἀφρόκυμα ἀντηχοῦσε,
σὰν ἀρμενίζαν κι ὤργωνε γοργὰ τὸ πλοῖο τὸ κύμα.
Καὶ σὰ στεριῶσαν τάρμενα στὸ μαῦρο τὸ καράβι, 430
στήσαν γεμάτα μὲ κρασί ξέχειλα τὰ κροντήρια,
καὶ στάζαν στοὺς παντοτεινοὺς θεοὺς τοὺς ἀθανάτους
καὶ πρῶτ' ἀπ' ὄλους στοῦ Διὸς τὴ λαμπρομάτα κόρη.
Κι ὄλονυχτις καὶ τὴν αὐγὴ στὸ πέλαγο ἀρμενίζαν.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ γ

(Τὰ ἐν Πύλῳ)

Μὲς ἀπ' τὸ πέλασ τὸ λαμπρὸ βγῆκε κι ἀνέβη ὁ ἥλιος
στὸν ἀκατάλυτο οὐρανό, γιὰ τοὺς θεοὺς νὰ φέξη
καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς θνητοὺς στῆ γῆ τῆ σιτοδότρα,
ὅταν στὴν Πύλο ἐφτάσανε, στὸ κάστρο τοῦ Νηλέα.
Κ' ἐκεῖνοι κάτω στὸ γιαλὸ θυσίες ἐκάναν, ταύρους 5
ὀλόμαυρους, στὸν ἄρχοντα τῆς γῆς, τὸν Ποσειδῶνα.
Κ' ἦταν ἐννιά σειρὲς θρονιά· σὲ κάθε μιὰ καθόνταν
καὶ πεντακόσιοι, ποὺ εἶχανε μπροστά τους ἐννιά ταύρους.
Κι ὡς ποὺ τὰ σπλάχνα νὰ γευτοῦν καὶ τὰ μηριὰ νὰ κάψουν,
γραμμὴ καὶ τοῦτοι ἐζύγωναν, καὶ τὰ πανιά στιγκάρουν, 10
τὸ ἴσιο καράβι ἀράζουνε καὶ στῆ στεριά πηδοῦνε.
Καὶ βγαίνει κι ὁ Τηλέμαχος, μπρὸς ἢ Ἀθηνᾶ πηγαίνει·
καὶ τότε πρώτη λέει σ' αὐτὸν ἢ θεὰ ἢ ἀστραπομάτα·
Τώρα, Τηλέμαχε, οἱ ντροπὲς καθόλου δὲν ταιριάζουν·
ἔσυ γιαλοὺς ἐπέρασες, τὸν κύρη σου νὰ μάθης 15
ποιὰ τάχα τότε κρύβει γῆ, ποιὰ μοῖρα τὸν εὗρηκε·
Ἄλλὰ γραμμὴ στὸ Νέστορα τὸν καβαλλάρη σύρε,

κι ἄς δοῦμε ποιά στὰ στήθια του νὰ κρύβῃ ἐκεῖνος γνώμη. γ
Καὶ θερμοπαρακάλεσ' τον νὰ σοῦ εἰπῇ τὴν ἀλήθεια·
φέμα δὲ λείει αὐτὸς ποτέ, γιὰτ' εἶναι μυαλωμένος. 20

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει·
Μέντορα, πῶς νὰ πάω σ' αὐτόν ; πῶς νὰ τὸν προσκυνήσω ;
μὴ δὰ στὰ λόγια τὰ σοφὰ δασκαλεμένος εἶμαι ;
κ' εἶναι ντροπὴ ν' ἀναρωτᾶ νιὸς ἄντρας τὸν πιὸ γέρο.

Κ' ἡ φλογομάτα ἡ Ἀθηναῖα τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε· 25
Τηλέμαχε, ἄλλα μόνος σου θεὸς ναῦρρης, μὲ τὸ νοῦ σου,
κι ἄλλα θὰ σὲ φωτίσῃ ὁ θεός· χωρὶς τὸ θέλημά του,
μὴτε γεννήθηκες, θαρρῶ, μήτ' ἔχεις μεγαλώσει.

Εἶπε, καὶ τράβηξεν ἐμπρὸς ἡ Ἀθηναῖα ἡ Παλλὰδα
γοργά, κ' ἐκεῖνος τῆς θεᾶς τάχναρια ἀκολουθοῦσε. 30
Κ' ἐφτάσανε στὴ σύναξη τῶν Πυλιωτῶν, στίς ἔδρες
ποῦ ἐκάθοταν ὁ Νέστορας κ' οἱ γιοί, καὶ γύρω οἱ φίλοι
κρέατα σουβλίζαν κ' ἔψηναν κ' ἐτοίμαζαν τραπέζι.

Καὶ ξένους καθὼς εἶδανε προσηκωθῆκαν ὅλοι,
τα χέρια τοὺς ἐσφίγγανε, τοὺς ἔλεγαν νὰ κάτσουν. 35
Καὶ πρῶτος ὁ Πεισίστρατος ζυγώνει ὁ Νεστορίδης,
παίρνει τὰ χέρια καὶ τῶν δυό, τοὺς φέρνει στὸ τραπέζι,
τοὺς βάνει σ' ἀπασλὲς προβιὲς στὸ ἀμμουδερὸ ἀκρογιάλι,
δίπλα μὲ τὸν πατέρα του καὶ μὲ τὸν ἀδερφό του
τὸ Θρασυμήδη καὶ μεζὲ τοὺς δίνει καὶ κερναῖ τους 40
σὲ χρυσοπότηρο κρασί, νὰ τοὺς καλωσορίσῃ.

Κ' ἔτσι μιλάει στὴν Ἀθηναῖα τοῦ Αἰγυλοῦ Δία τὴν κόρη·
Εὐχῆσου τώρα, ξένε μου, τοῦ ἄρχοντα Ποσειδῶνα·
γι' αὐτόν ἐτούτῃ ἐδῶ ἡ γιορτὴ ποῦ ἐτύχαστε νὰ βρῆτε. 45
Κι ἅμα θὰ στάξῃς κ' εὐχηθῆς καθὼς συνήθειο εἶναι,
δόσε τοῦ ὀλόγλυκου κρασιοῦ τὴν κούπα καὶ σὲ τοῦτον,
νὰ στάξῃ, θὰ εὐχεται, θαρρῶ, κι αὐτὸς στοὺς ἀθανάτους,
γιατὶ ποιὸς τάχα τῶν θεῶν δὲν ἔχει τὴν ἀνάγκη ;
μὰ τοῦτος εἶναι πιὸ μικρός, ὀμήλικός μου θᾶναι, 50
γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ πρῶτα σὲ σὲ θὰ δώσω τὸ ποτήρι.

Ἔτσι εἶπε, καὶ στὸ χέρι τῆς τὴν κρασοκούπα βάνει.
Καὶ καταχάρῃ ἡ Ἀθηναῖα τὸ γνωστικὸ τὸν ἄντρα,
ὅπου τὸ χρυσοπότηρο σ' αὐτῆνε δίνει πρῶτα.
Κ' εὐθὺς μεγάλη κάνει εὐχὴ τοῦ ἄρχοντα Ποσειδῶνα·
Ἄκου καὶ δέξου τὴν εὐχὴ, γεωσεισὶτῃ Ποσειδῶνα, 55

καὶ δόσε τ' ὄ,τι ἀρχίσασμε νὰ φέρουμε σὲ τέλος. γ

Καὶ πρῶτ' ἀπ' ὄλα δόξαζε τὸ Νέστορα, τοὺς γιούς του,
 κ' ἔπειτα δόσε ἀνταμοιβὴ καλὴ σ' ὄλους τοὺς ἄλλους
 Πυλιῶτες, γιὰ τὴν ξακουστὴ ποῦ ἐστήσαν ἑκατόμβη.
 Καὶ τοῦ Τηλέμαχου καὶ μὲ δόσε νὰ πᾶμε πίσω, 60
 σὰν κάμη ὄ,τι ζητᾶμ' ἐδῶ μὲ τὸ γοργὸ καράβι.

Ἔτσι εὐχοταν καὶ μόνη της εἰσάκουε τὴν εὐχὴ της.
 Κ' ἔδωκε στὸν Τηλέμαχο τῶραϊο διπλὸ ποτήρι.
 Καὶ τοῦ Ὀδυσσεᾶ ὁ γιὸς εὐχὴ μὲ τὴ σειρά του κάνει.
 Καὶ σὰν ἐψῆσαν τὰ ψαχνὰ κι ἀπ' τὰ σουβλιὰ τὰ βγάλαν, 65
 σὲ μερτικὰ τὰ χῶρισαν κι ἀρχοντογιοματίσαν.

Καὶ σὰν ἐσβύσαν τοῦ πιotoῦ καὶ τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο,
 ἀρχισε ὁ Νέστορας νὰ λέη ὁ γερανιὸς ἱππότης.

Τώρα εἶναι κάλλιο, ποῦ ἔφαγαν κ' ἐφράθηκαν οἱ ξένοι,
 νὰ τοὺς καλωρωτήσουμε, γιὰ νὰ μᾶς ποῦνε ποιοὶ ἴναι. 70

Ξένοι, ποι' εἶστε; ποῦθ' ἔρχεστε μὲς στοῦ πελάου τίς στρατές;
 δουλειὰ σᾶς φέρνει; ἢ ἄστοχα πλανιέστε, σὰν κουρσάροι,
 ποῦ παραδέρνουν στοὺς γιαλοὺς, καὶ τὴ ζωὴ ἀψηφώντας
 τὴν ἐδικὴ τους, συμφορὲς σκορποῦν σὲ χῶρες ξένες;

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ξεθάρρεψε καὶ τοῦ εἶπε 75

γιὰτὶ μονάχη ἢ Ἄθηνᾶ τοῦβαλε στὴν καρδιά του
 θάρρος, γιὰ τὸν πατέρα του ποῦ ἔλειπε νὰ ρωτήση,
 κ' ἔτσι νὰ γίνη ξακουστὸς κι αὐτὸς μὲς στοὺς ἀνθρώπους·

Νέστορα, τοῦ Νηλέα παιδί, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
 ποῦθ' εἴμαστε μᾶς ἐρωτᾶς, κ' ἐγὼ θὰ σοῦ ἱστορήσω 80

Ἄπ' τὴν Ἰθάκη ἔχουμ' ἐρθῆ κι ἀπ' τὰ ριζὰ τοῦ Νήου
 καὶ γιὰ δικὴ μου σοῦ μιλάω δουλειὰ κι ὄχι τῆς χώρας.

Γιὰ τὸν πατέρα μου γυρνῶ τὸν ξακουστὸ νὰ μάθω,
 τὸν Ὀδυσσεᾶ τὸ θεϊκό, τὸ μυριοπαιδεμένο,

πού, λέν, μὲ σὲ πολέμησε καὶ κούρσεψε τὴν Τροία. 85

Γιὰ ὄλους τοὺς ἄλλους ξέρουμε, ποῦ ἐμάχονταν στὴν Τροία,
 ποῦ τὸν καθέναν εὗρηκε τοῦ μαύρου ὀλέθρου ἢ μοῖρα·

μὰ ὄσο γι' αὐτὸν καὶ τὸ χαμὸ του ἀκόμα κρύβει ὁ Δίας.
 Κανένας ξάστερα νὰ εἰπῆ δὲν ἤμπορεῖ ποῦ ἐχάθη 90

γιὰ τάχα ἀπάνου στὴ στεριά σὲ χέρια ὀχτρῶν συντρίφτη,
 γιὰ στοῦ πελάου τὰ κύματα τὸν πῆρε ἢ Ἀμφιτρίτη.

Ἔτσι, στὰ πόδια σου ἔρχομαι νὰ πέσω τώρα, ἂν θέλῃς
 γιὰ τὸ χαμὸ του νὰ μοῦ εἰπῆς, ἂν μὲ τὰ μάτια σου ἴδες,

ἦ ἄν λάχῃ λόγο κι ἄκουσες ἀπ' ἄλλον πλανημένο· γ
 γιὰ βάσανα ἢ μαννούλα του τὸν ἔρμο τὸν ἐγέννα. 95
 Μὴ φοβηθῆς τὸν πόνο μου, τίποτα μὴ γλυκάνης,
 μὰ ἕνα πρὸς ἕνα πές μου τα, ὅ,τι εἶδες κι ὅ,τι ξέρεις.
 Παρακαλῶ σε, ἂν κάποτε ὁ πατέρας μου, ὁ Ὀδυσσεάς,
 σοῦταξε καὶ σὲ βοήθησε μὲ λόγια εἶτε καὶ μ' ἔργα
 στῶν Τρώων τὴ χώρα, ποὺ πολλὰ τραβούσατε φαρμάκια, 100
 τῶρα θυμήσου το καὶ σὺ καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια.
 Τότε τοῦ λέει ὁ Νέστορας, ὁ γερανιὸς ἱππότης·
 "Ἀχ, φίλε μου, μοῦ θύμησες τίς πίκρες ποὺ ἐκεῖ κάτου
 τραβήξαμε τῶν Ἀχαιῶν τ' ἀδάμαστα βλαστάρια,
 εἶτε στὰ μαυροπέλαγα γυρνώντας μὲ καράβια, 105
 τίς χώρες νὰ κουρσεύουμε ποὺ πρόσταζ' ὁ Ἀχιλλέας,
 εἶτε στὸ κάστρο γύραθε τοῦ βασιλιᾶ Πριάμου,
 ποὺ πολεμώντας ἔπεσαν τόσοι πολλοὶ ἀντρειωμένοι.
 Ἐκεῖ καὶ ὁ Αἴας ὁ τρομερός, ἐκεῖ καὶ ὁ Ἀχιλλέας 110
 κοίτονται, ἐκεῖ καὶ ὁ Πάτροκλος ὁ ἰσόθεος στὴ γνώση,
 ἐκεῖ καὶ ὁ γιός μου ὁ Ἀντίλοχος, τᾶξιο μου παλληκάρι,
 ποὺ ἦταν γοργὸς στὸ τρέξιμο, στὸν πόλεμο ἀντρειωμένος.
 Κι ἄλλες πολλὲς μᾶς ἠῦρανε λαχτάρεις· μὰ ὅλα τοῦτα
 ποιὸς θὰ μπορούσε ἀπ' τοὺς θνητοὺς νὰ τὰ ἱστορήσῃ ἀνθρώπους;
 Καὶ πέντε κ' ἔξη νᾶμενες χρόνια, νὰ μὲ ρωτοῦσες 115
 πόσα ἐκεῖ κάτου οἱ Ἀχαιοὶ δοκίμασαν φαρμάκια,
 θεὲ νὰ βαριόσουν νᾶκουγες καὶ πίσω θὰ γυρνοῦσες.
 Χρόνους ἐννιᾶ πασκίζαμε πλέκοντας τὸ χαμό τους
 μὲ μύριους δόλους, κ' ἔδωκεν ὁ Δίας νὰ γίνῃ τέλος.
 Τότε στὴ γνώση ποιὸς μ' αὐτὸν νὰ παραβγῆ τολμοῦσε ; 120
 "Ὅλους τοῦ ἐξεπέρναγε ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς
 σὲ κάθε τέχνη, ὁ κύρης σου, ἂν εἶσαι σὺ στ' ἀλήθεια,
 ἐκείνου γόνος· σὲ κοιτάω καὶ μὲ κατέχει θάμπος.
 Τὰ λόγια του ἀπαράλλαχτα ! καὶ ποιὸς θὰ τὸ πιστέψῃ
 νιὸ παλληκάρι νὰ μιλᾷς ὅμοια μ' ἐκείνον τόσο ! 125
 Ποτέ μας, ἐκεῖ κάτου, ἐγὼ καὶ ὁ ἄξιος Ὀδυσσεάς
 στὴ γνώμῃ δὲ χωρίσαμε σὲ συντυχιά ἢ συμβούλιο,
 ἀλλὰ μὲ μιὰ καρδιά κ' οἱ δύο, μὲ φρόνηση καὶ γνώση,
 τί στοὺς Ἀργεῖους λογιάζαμε καλύτερο θεὲ νᾶταν.
 Τέλος σάν ἐπατήσαμε τὸ κάστρο τοῦ Πριάμου, 130
 [στὰ πλοῖα σάν μπήκαμε, ὁ θεὸς τοὺς Ἀχαιοὺς σκορπάει.]

Ἡ ἄλωση τῆς Τροίας,

μαῦρο ἐβουλήθη γυρισμό μές στήν καρδιά του ὁ Δίας γ
γιά τοὺς Ἀργεῖους, ὅπου ὄλοι τοὺς δὲν εἶχαν νοῦ καὶ κρίση.
Κ' ἔτσι πολλοὺς μοῖρα κακῆ τοὺς ἦρε καὶ χαθῆκαν,
γιατὶ τοῦ παντοδύναμου τῆ θυγατέρα ὠργίσαν 135
κ' ἔβαλε αὐτὴ διχογνωμιὰ στοὺς δυο τοὺς γιούς τοῦ Ἀτρέα.
Ἄστοχα ἐκεῖνοι ἐβάλθηκαν σὲ σύναξη νὰ κράξουν
τοὺς Ἀχαιοὺς, παράκαιρα, σὰν εἶχε δύσει ὁ ἥλιος--
καὶ βαρημένοι ἀπ' τὸ κρασί μᾶς ἦρθαν οἱ λεβέντες'
καὶ τοὺς ἐλέγαν τὸ γιατί συνάξανε τὸν κόσμο. 140
Καὶ τότες ὁ Μενέλαος τοὺς λέει νὰ στοχαστοῦνε
τὸ γυρισμό ἀπὸ τὰ πλατιά τὰ στήθια τοῦ πελάγου.
Μὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνωνας δὲν τῷστεργε καθόλου'
νὰ τοὺς κρατήση ἐγύρευε νὰ κάνουν ἑκατόμβες,
γιά νὰ μαλάξουν τὴν ὀργὴ τῆς Ἀθηναῖς τὴν ἄγρια, 145
ὁ ἀνέμυαλος, δὲν τῷξερε πῶς ἄδικα λαλοῦσε,
τί δὲ γυρνᾷ τόσο εὐκόλα τῶν Αἰωνίων ἢ γνῶμη.
Ἔτσι λοιπὸν ὀρθοὶ καὶ οἱ δυο στέκαν καὶ θυμωμένα
λογόφερναν' καὶ οἱ Ἀχαιοὶ, σκούζοντας ὡς τὰ οὐράνια,
σηκώθηκαν, διπλῆ βουλή τοὺς χώριζε τὰ φρένα. 150
Κι ὄλη τὴ νύχτα τὸ κακὸ λόγιαζε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου,
γιατὶ μεγάλες συμφορὲς μᾶς ἔκλωθεν ὁ Δίας'
κι ὡς ἔφεξε, ἄλλοι ρίχναμε στὸ θεῖο γυαλὸ τὰ πλοῖα
καὶ βιὸς σ' αὐτὰ φορτώναμε καὶ λιγερὲς γυναῖκες.

κ' οἱ ἄλλοι μισοὶ καρτέραγαν καὶ στῆ στεριά ἀπομέναν, γ 155
σιμὰ στὸν Ἀγαμέμνονα, τὸν πρωταφέντη Ἀτρείδη.

Μπήκαμ' ἐμεῖς καὶ λάμναμε· καὶ πλέαν γοργὰ τὰ πλοῖα,
γιατὶ ἔστρωνε κάποιος θεὸς τὰ τρῖσβαθα πελάγη.
Στὴν Τένεδο σὰ φτάσαμε, προσφέραμε θυσίες,
γιὰ τὸν καλὸ τὸ γυρισμὸ μὰ ὁ ἄσπλαχνος ὁ Δίας 160
ἀκόμα δὲν τὸν ἔστεργε καὶ νέον καυγᾶ σηκῶνει.

Καὶ τότες ἄλλοι στρέφοντας μὲ τὰ κυρτὰ καράβια,
μαζὶ μὲ τὸν ἀτρόμητ' Ὀδυσσεὰ τὸ μυριογνώστη
τραβᾶνε νὰ μαλάξουνε τὸν ὠργισμένο Ἀτρείδη.
Μὰ ἐγὼ τὰ πλοῖα συνάζοντας, ποῦ μ' ἀκλουθοῦσαν, φεύγω, 165
γιατ' ἤξερα ποιὲς ὁ θεὸς ἐτοίμαζε λαχτάρες·

καὶ φεύγει ὁ πολεμόχαρος Τυδείδης κ' οἱ δικοὶ του,
κι ἄργὰ ὁ ξανθὸς Μενέλαος κινάει καὶ μᾶς προφταίνει
στὴ Λέσβο, ποῦ λογιάζαμε τὸ μακρινὸ ταξίδι·

ἀπάνω ν' ἄρμενίσουμε ἀπὸ τῆς Χίου τοὺς κάβους, 170
καὶ νὰ πλωρίσουμε ἀνοιχτὰ μὲ τὰ Ψαρά ζερβά μας,
ἢ κάτου πλάϊ στὸ Μίμαντα τὸν ἀνεμοδαρμένο;

Κι ἀπ' τὸ θεὸ ζητούσαμε σημεῖο κ' ἐκεῖνος δείχνει,
προστάζοντας τὸ πέλαγο γραμμὴ κατὰ τὴν Εὐβοία
νὰ κόψουμε, ἀπ' τὴ μάνητα γοργὰ γιὰ νὰ σωθοῦμε. 175

Πρύμο βουερὸ σηκώθηκε τὸ ἀγέρι καὶ τὰ πλοῖα
γοργὰ ἄρμενίσαν στῶν ψαριῶν τοὺς δρόμους· καὶ τὸ βράδυ
στὴ Γεραιστὸ ποδίζουμε καὶ μηριά ταύρων καῖμε
στὸν Ποσειδῶνα, ποῦ τρανὰ ἐμετρήσαμε πελάγη.

Κ' ἦταν ἡμέρα τέταρτη, ποῦ τὰ καράβια στὸ Ἄργος 180
τοῦ Διομήδη οἱ σύντροφοὶ τοῦ πρώτου καβαλλάρη
τὰ στήσαν· κ' ἐγὼ ἄρμενίζα στὴν Πύλο πάντα πρύμα,
δίχως νὰ σβύση ὁ ἄνεμος ποῦ ὁ θεὸς τὸν εἶχε στείλει.

Ἔτσι ἦρθα, γιέ μου, ἀνήξερως, καὶ μήτε ποιοὶ γλυτῶσαν
γνωρίζω ἀπὸ τοὺς Ἀχαιοὺς, μήτε καὶ ποιοὶ χαθῆκαν. 185

Ἄλλ' ὅσα στὸ παλάτι μου τυχαίνει νᾶχω ἀκούσει,
δίκιο νὰ μάθης τα καὶ σὺ καὶ δὲ θὰ σοῦ τὰ κρύψω.

Οἱ Μυρμιδόνες, ἦρθαν, λέν, καλὰ οἱ κονταρομάχοι
μὲ τοῦ τρανόψυχου Ἀχιλλέα τὸ παινεμένο τέκνο,
καλὰ καὶ τὸ λαμπρὸ παιδί τοῦ Ποῖα, ὁ Φιλοκτῆτης· 190

κι ὁ Ἰδομενέας ξανάφερε στὴν Κρήτη ὄσους γλυτῶσαν
στὸν πόλεμο· τὸ πέλαγο δὲν τοῦφαγε κανέναν,

Γιὰ τὸν Ἀτρείδη, ἂν κ' εἴσαστε μακριά, τάχετε ἀκούσει, γ
πῶς ἦρθε καὶ πῶς ὁ Αἴγισθος τοῦσκαψε μαῦρο λάκκο·
ἀλλὰ κι αὐτὸς σπαραχτικὰ τὰ πλέρωσε ὄλα τώρα. 195

Χαρά στον πού πεθαίνοντας ἀφήνει παλληκάρι,
γιατὶ ἔτσι ἐξεδικήθηκε τὸ δολερὸ κακοῦργο,
τὸν Αἴγισθο, πού τοῦ ἔσφαξε τὸν ἄξιο του πατέρα.
Καὶ σύ, φίλε, πού τόσο πιά τρανὸ κι ὠραῖο σέ βλέπω,
νᾶσαι ἀντρειωμένος, γιὰ νὰ ποῦν καλὸ καὶ σοῦ τάγγονια. 200

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
Νέστορα, τοῦ Νηλέα παιδί, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
αὐτὸς καλὰ ἐκδικήθηκε καὶ οἱ Ἀχαιοὶ θὰ ὑμνοῦνε,
ὡς τίς μελλοῦμενες γενιές, τὴν ἄσβυστή του δόξα.
Ἄχ, τόση δύναμη οἱ θεοὶ νὰ δίναν καὶ σέ μένα, 205
τὴν ἀδικία νὰ ἐκδικηθῶ τὴ μαύρη τῶν μνηστήρων,
πού βρίζουν καὶ καταφρονοῦν, καὶ τὸ χαμό μου πλέκουν!
Ἄλλὰ οἱ θεοὶ δὲ μοῦγραψαν ἐμένα τέτοια τύχη,
καὶ τοῦ πατέρα μου κ' ἐμέ, κι ἀνάγκη νὰ ὑπομείνω.

Τότε τοῦ λέγει ὁ Νέστορας, ὁ γερανιὸς ἱππότης· 210
Φίλε μου, σὰ μοῦ θύμισες αὐτὰ κ' ἔκανες λόγο,
λένε πῶς γιὰ τὴ μάννα σου πολλοὶ μνηστήρες μένουν
μὲς στὸ παλάτι κι ἄνομα βουλευόνται ἄθελά σου,—
πές μου, τὸ θές μονάχος σου καὶ καρτερᾶς, ἢ μήπως
στὴν πολιτεία σ' ὀχτρεύονται, φωνὴ θεοῦ ἀγροικώντας; 215

Ποιὸς ξέρει ἂν τάχα τᾶδικο δὲ θᾶρθη νὰ χτυπήση
μόνος μιὰ μέρα, ἢ μ' ὄλους του τοὺς Ἀχαιοὺς ἀντάμα;
Γιατὶ ἂν θελήση ἢ Ἀθηνᾶ νὰ σ' ἀγαπήση τόσο,
ὅσο ἄλλοτε νοιαζότανε τὸν ξακουστὸ Ὀδυσσεά,
στῶν Τρώων τὴ χώρα, πού πολλὰ μᾶς πότισε φαρμάκια,— 220
θεοὺς δὲν εἶδα φανερά νὰ δείχνουν τόση ἀγάπη,
ὅσο ἢ Παλλάδα φανερά παράστεκεν ἐκεῖνον,—
ἂν τόσην ἤθελε γιὰ σέ νὰ νοιώση ἀγάπη κ' ἔγνοια,
ἄχ' πόσοι τότες ἀπ' αὐτοὺς τὸ γάμο θ' ἀστοχοῦσαν!

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει· 225
Ἔω γέροντα, δὲν τὸ θαρρῶ νὰ γένη ὁ λόγος πού εἶπες·
πολὺ μεγάλο αὐτὸ πού λές, μὲ πιάνει θάμπος. Ὅχι,
δὲν ἔχω ἐλπίδα νὰ γενῆ, μήτε οἱ θεοὶ ἂν τὸ θέλαν.

Κ' ἡ φλογομάτα ἢ Ἀθηνᾶ τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
Τηλέμαχε, ποιὸς σοῦ ἔφυγε μὲς ἀπ' τὰ δόντια λόγος! 230

εὐκολ' ἂν θέλῃ ὁ θεὸς μπορεῖ κι ἀπὸ μακριὰ νὰ σώσῃ. γ
Κάλλιο μου τό 'χῶ βάσανα καὶ πίκρες νὰ τραβοῦσα,
ὡς νᾶρθω σπίτι καὶ νὰ ἰδῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα,
παρὰ γυρνώντας νὰ χαθῶ στὸ σπίτι μου, ὡς ἐχάθη
ὁ Ἄτρείδης στῆς γυναίκα του τὰ βρόχια καὶ τοῦ Αἰγίσθου. 235
Μὰ δλους ἡ γῆ θὲ νὰ μᾶς φάῃ· μηδὲ οἱ θεοὶ μποροῦνε
κι ἀγαπημένον ἄνθρωπο νὰ σώσουνε, σὰν ἔρθῃ
νὰ τὸν ἀδράξῃ τοῦ πικροῦ θανάτου ἡ μαύρη μοῖρα.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπόκριση τῆς δίνει:
Μέντορ', ἄς μὴν τὰ λέμε πιά, καὶ σκίζεται ἡ καρδιά μας· 240
ἐκεῖνος τώρα ἐχάθηκε καὶ γυρισμὸ δὲν ἔχει·
τὸ θάνατο οἱ ἀθάνατοι τοῦ γράψαν μαύρη μοῖρα.
Μὰ τώρα ἐγὼ τὸ Νέστορα κάτι ἄλλο θὰ ρωτήσω,
ἀφοῦ κανεὶς ὡσὰν αὐτὸς δὲν κρίνει οὐδ' ἔχει γνώση,
γιατί, ὅπως λέν, σὲ τρεῖς γενιὲς βασιλεψεν ἀνθρώπων, 245
ποῦ ὡς τὸν κοιτάω, μ' ὄψει θεοῦ στὰ μάτια μου φαντάζει.
Νέστορα, τοῦ Νηλέα παιδί, σὺ πὲς μας τὴν ἀλήθεια·
πῶς πέθαν' ὁ Ἀγαμέμνονας ὁ μέγας βασιλέας;
καὶ ποῦ ἦταν ὁ Μενέλαος; καὶ ποῖο χαμὸ ἐσοφίστη
ὁ δολοπλέχτης Αἰγίσθος, πιὸ ἀντρεῖο του νὰ σκοτώσῃ; 250
Ἢ μὴ δὲν ἦταν στ' ἀχαϊκὸ τ' Ἄργος, ἀλλ' ἴσως σ' ἄλλη
πλανιόταν γῆ, καὶ πῆρε αὐτὸς τὴν τόλη νὰ τὸν σφάξῃ;

Τότε τοῦ λέγει ὁ Νέστορας, ὁ γερανιὸς ἱππότης·
Ἄκου, παιδί μου, θὰ σοῦ πῶ νὰ μάθῃς τὴν ἀλήθεια
Τι θὰ γινότανε, θαρρῶ, καὶ σὲ τὸ βάνει ὁ νοῦς σου, 255
ἂν ὁ ξανθὸς Μενέλαος, γυρνώντας ἀπ' τὴν Τροία,
πετύχαινε τὸν Αἰγίσθο ζωντανὸ στὸ παλάτι·
δὲ θὲ νὰ τόνε σκέπαζε νεκρὸν τῆς γῆς τὸ χῶμα,
μόνε στὸν κάμπο τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ ὄρνια θὰ τὸν σκίζαν,
μακριὰ ἀπ' τὴν πόλη κι οὔτε μιὰ τῆς Ἀχαΐας γυναῖκα 260
θὰ τὸν θρηνοῦσε, τί βαρὺ τὸ κρῖμα ποῦ'χε κάνει.
Ἔμεῖς ἐκεῖ σωριάζαμε τὰ κατορθώματά μας,
κ' αὐτὸς ἀτάραχος βαθιὰ στὸ ἀλογοτρόφο τ' Ἄργος,
μὲ μύρια λόγια πλάνευε τοῦ Ἄτρείδῃ τὴ γυναῖκα.
Μὰ στὴν ἀρχὴ δὲν ἔστεργε στὴν ἄπρεπη τὴν πράξη 265
ἡ Κλυταιμνήστρα ἡ θεϊκιά, γιατί καλὴ 'χε γνώμη·
κ' εἶχε καὶ τὸν τραγουδιστὴ, ποῦ γιὰ τὴν Τροία κινώντας
ὁ Ἄτρείδης τοῦ παράγγειλε καλὰ νὰ τὴν προσέχῃ.

Μὰ ὅταν ἡ μοῖρα τῶν θεῶν τὴν ἔδεσε κ' ἐδέχτη, γ
 ἐπῆγε τὸν τραγουδιστὴ σ' ἔρημονῆσι ἐκεῖνος 270
 καὶ τὸν παράτησε, θροφή γιὰ τὰ ὄρνια καὶ ξεσκλίδι,
 καὶ πρόθυμος τὴν πρόθυμη στὸ σπιτικό του ἐπῆρε.
 Πολλὰ μηριά στοὺς ἱεροὺς βωμοὺς ἔκαψε τότε,
 πολλὰ στολίδια κρέμασε, κεντήματα χρυσάφια,
 γιὰ τὸ τρανὸ κατόρθωμα, ποὺ μήτε τῷχε ἐλπίσει. 275

Ἐμεῖς μαζί ἀρμενίζαμε γυρνώντας ἀπ' τὴν Τροία,
 τοῦ Ἄτρεα ὁ γιὸς κ' ἐγώ, καλοὶ κι ἀγαπημένοι φίλοι.
 Μὰ μπρὸς στὸ Σούνιο τὸ ἱερὸ στῶν Ἀθηναίων τὴν ἄκρη,
 μὲ τάπαλά τὰ βέλη του ὁ Ἀπόλλωνας ὁ Φοῖβος 280
 ὀρμαίει καὶ τοῦ Μενέλαου χτυπάει τὸν κυβερνήτη,
 καθὼς τοῦ πλοίου ποὺ ἀρμένιζε κρατοῦσε τὸ τιμόνι,
 τὸ Φρόντη, γιὸ τοῦ Ὀνήτορα, ποὺ ταῖρι του δὲν εἶχε,
 στὸν κόσμον πλοῖο νὰ κυβερνάη, ὅταν μανιαζῆ ἡ μπόρα.
 Καὶ τότε ἐκεῖνος ἔκοψε τὸ βιαστικό του δρόμο,
 νὰ θάψῃ ἐκεῖ τὸ σύντροφο, νεκρὸ νὰ τὸν τιμήσῃ. 285
 Ἄλλ' ὅταν ξανακίνησε στὰ πέλαγα τὰ μαῦρα
 μὲ τὰ καράβια τὰ γοργὰ καὶ φτάσαν στοῦ Μαλέα
 τ' ὀρθόστητο βουνό, φριχτὸ τοὺς ἔγραψε ταξίδι
 ὁ Δίας ὁ βροντερός· βοερὲς πνοὲς ἀνέμων στέλνει
 καὶ θεριεμένα κύματα, σὰν τὰ βουνὰ πελώρια. 290

Κ' ἐχώρισε τὰ πλοῖα σὲ δυό, κι ἄλλα ἔρριξε στὴν Κρήτη,
 ποὺ κατοικοῦν οἱ Κύδωνες στὰ ρεῖθρα τοῦ Ἰαρδάνου—,
 Ἐκεῖ ὀρθοκρέμαστος, γυμνός, στὸ γιαλὸ στέκει βράχος,
 στάνταριασμένα πέλαγα, στῆς Γόρτυνος τὴν ἄκρη,
 κι ὅταν νοτιάς στ' ἀκρόβραχο τὸ μέγα κῦμα σπῶρχει 295
 πρὸς τὴ Φαιστό, πέτρα μικρὴ κρατᾶει τὸ μέγα κῦμα—
 Αὐτοῦ λοιπὸν ἐφτάσανε καὶ μετὰ βιάς γλυτῶσαν
 οἱ ναῦτες, μὰ τὰ κύματα σίς ξέρες ἐσουντρίψαν
 τὰ πλοῖα. Καὶ τᾶλλα πέντε τους μαυρόπλωρα καράβια
 στὴν Αἴγυπτο τὰπόρριξε ὁ ἀγέρας κ' ἡ φουρτούνα. 300

Κ' ἐκεῖ ποὺ αὐτὸς μαζεύοντας βιὸς καὶ πολὺ χρυσάφι,
 μὲ τὰ καράβια ἐγύριζε σ' ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους,
 τὸ μαῦρο κρῖμα ὁ Αἴγισθος στὴ χώρα του τελοῦσε.
 Καὶ τὸν Ἀτρείδη ὡς σκότωσε κ' ὑπόταξε τὸν κόσμον,
 χρόνους ἑπτὰ βασίλεψε σίς πάμπλουτες Μυκῆνες. 305
 Μ' ἀπάνω στοὺς ὄχτώ, κακὸ τὸν ἠῦρε, τ' ἦρθ' ὁ Ὀρέστης

ἀπ' τὴν Ἀθήνα κ' ἔσφαξε τὸν ἄγριο πατροφόνο, γ
τὸ δολερὸ τὸν Αἴγισθο, τὸ φονιά τοῦ γονιοῦ του.
Κ' ἔδωσε τότε νεκρικὸ τραπέζι στοὺς Ἀργεῖους,
καὶ γιὰ τὸν ἄναντρο Αἴγισθο καὶ γιὰ τὴν μαύρη μάννα. 310
Τὴν ἴδια κι ὁ βροντόφωνος Μενέλαος ἦρθε μέρα,
μὲ πλοῦτη ὄσα μπορούσανε τὰ πλοῖα του νὰ βαστάξουν.

Καὶ σύ, παιδί μου, μὴ γυρνᾶς μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς σου,
καὶ βιὸς καὶ σπίτι ἀφήνοντας σὲ τόσο ἀχρεῖους ἀνθρώπους,
μὴ λάχῃ καὶ τὰ μοιραστοῦν κι ὄλο τὸ βιὸς σου φάνε 315
καὶ μείνῃ τὸ ταξίδι σου κόπος γιὰ σὲ χαμένος.
Ἐγὼ ὅμως στὸ Μενέλαο νὰ πᾶς θὰ σ' ὀρμηνέσω,
ποὺ νιοφερμένος, ἔφτασεν ἀπὸ ἕναν ξένον κόσμον,
ἀπ' ὅπου ἐλπίδα γυρισμοῦ δὲν ἔχει στὴν καρδιά του
κανεῖς, μιὰ καὶ τὸν ἔρριξε μακριὰ ἢ ἀνεμοζάλη, 320
στὸ πέλαγο τὸ ἀπέραντο, ποὺ μὲς στὸν ἴδιο χρόνο
μηδὲ πουλιὰ δὲν τὸ γυρνοῦν, τόσο εἶναι μέγα κι ἄγριο!
Σύρε μὲ τοὺς συντρόφους σου καὶ μὲ τὸ πλοῖο σου τώρα
ἢ πάλι, ἂν θές ἀπ' τὴ στεριά, νὰ κι ἄλογα κι ἀμάξι,
καὶ νὰ κ' οἱ γιοί μου, συνοδιά θὲ νάρθουν νὰ σὲ πᾶνε 325
στὴν ἅγια Λακεδαίμονα, ποὺ εἶναι ὁ ξανθὸς Μενέλαος.
Καὶ θερμοπαρακάλεσ' τον καθάρια νὰ μιλήσῃ
ψέματα δὲ θὰ εἶπῃ ποτέ, γιὰτ' εἶναι μυαλωμένος.

Μιλοῦσε κι ὁ ἥλιος ἔδυσσε καὶ τὸ σκοτάδι ἀπλώθη. 330
Καὶ λέει τοὺς τότε ἢ Ἀθηναῖ, ἢ θεὰ ἢ ἀστραπομάτα:

Γέροντα, ἀλήθεια ταιριαστὰ τὸ κάθε τι μᾶς εἶπες.
Μὰ ἔλα, τίς γλώσσες κόψετε καὶ τὸ κρασί νερώστε,
στὸν Ποσειδῶνα, στοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους νὰ εὐχρηθοῦμε,
κι' ἄς στοχαστοῦμε τότε πιά τὸν ὕπνο, ποὺ ὦρα του εἶναι
τὸ φῶς στὸ δύσμα χάνεται, καὶ δὲν ταιριάζει τόσο 335
ν' ἀργοποροῦμε σὲ θεῶν τραπέζι, μόν' ἄς πᾶμε.

Ἔτσ' εἶπε ἢ κόρη τοῦ Διός, κι ὁ λόγος τῆς ἀκούστη.
Τότε νερὸ τοὺς ἔχυσαν οἱ κήρυκες στὰ χέρια,
τὰ παλληκάρια ξέχειλα γιομίσαν τὰ κροντήρια,
καὶ στὰ ποτήρια ὀλόγυρα γιὰ τὴ σπονδὴ κερνᾶνε 340
τίς γλώσσες ρίξαν στὴ φωτιά, σηκώθηκαν καὶ στάξαν.
Κ' ἔπειτα σὰν εὐχήθηκαν κι ὄσο ποθοῦσαν ἦπιαν,
ἢ Ἀθηναῖ καὶ ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος κινήσαν
ἀντάμα στὸ καράβι τοὺς τὸ γουβωτὸ νὰ πᾶνε.

Μὰ εὐθύς μὲ λόγια ὁ Νέστορας τοὺς κράτησε μὴ φύγουν· γ 345

‘Ὁ Δίας καὶ οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι νὰ μὴ μοῦ τὸ χρωστᾶνε,
 ἐσεῖς νὰ φύγετε ἀπὸ μέ, νὰ πᾶτε στὸ καράβι,
 σὰ νᾶμουν ἕνας πάμπτωχος κι ἀπ’ ὄλα στερεμένους,
 ποὺ νὰ μὴν ἔχη σπίτι του στρωσίδια καὶ φλοκάτες,
 γιὰ νὰ κοιμῶνται μαλακὰ κ’ οἱ ξένοι του κι ἀτός του· 350
 μὰ ἐγὼ ἔχω πλῆθος ὄμορφα στρωσίδια καὶ φλοκάτες.
 Κι οὐδὲ μπορεῖ ὁ καλὸς ὁ γιὸς τοῦ ξακουστοῦ Ὀδυσσεά
 στοῦ караβιοῦ τὴν κουπαστὴ νὰ γύρη νὰ πλαγιάση,
 ὅσο ἐγὼ ζῶ κι ὅσο θὰ ζοῦν ἀκόμα τὰ παιδιὰ μου,
 τοὺς ξένους νὰ φιλοξενοῦν, στὰ σπίτια μου σὰν ἔρθουν. 355

Κ’ ἡ φλογομάτα ἡ Ἀθηνα τοῦ ξαναλέγει τότε·
 Φίλε μου γέροντα, καλὰ τὸ λές, καὶ σένα πρέπει
 ν’ ἀκούσῃ κι ὁ Τηλέμαχος, γιατί ἔτσι κάλλιο θᾶναι.
 Τώρα λοιπὸν μαζί σου αὐτὸς θάρρῃ, γιὰ νὰ πλαγιάσῃ
 στὸ σπίτι σου, κ’ ἐγὼ θὰ πάω στὸ μελανὸ καράβι, 360
 θάρρος στὰ παλληκάρια μας κι ὀρμήνια νὰ τοὺς δώσω·
 ἀπ’ ὄλους γεροντότερος ἐγὼ μονάχος εἶμαι,
 οἱ ἄλλοι ἀπ’ ἀγάπη ἀκολουθοῦν κ’ εἶν’ ὄλοι ἀκόμα νέοι,
 τοῦ μεγαλόψυχου ἔχουνε Τηλέμαχου τὰ χρόνια.
 Ἐκεῖ, κοντὰ στὸ γουβωτὸ καράβι θὰ πλαγιάσω, 365
 κι αὐγὴν αὐγὴ στοὺς Καύκωνες θὰ σύρω τοὺς γενναίους,
 ὄπου ἕνα χρέος μοῦ ὀφείλουνε, καὶ χρέος οὐδὲ καινούργιο,
 οὐδὲ μικρό· κι αὐτὸν ἐσύ, μιὰ καὶ στὸ σπίτι σου ἦρθε.
 στεῖλ’ τον μὲ κᾶνα ἀμάξι σου, καὶ μ’ ἕνα γιό· καὶ δός του
 τὰ πιὸ ἐλαφρά, τὰ πιὸ γοργά, τὰ πιὸ γερά σου τάτια. 370

Αὐτὰ σὰν εἶπε ἡ Ἀθηνα, θαλασσαητὸς ἐγένη
 κ’ ἐπέταξε κι ὅσοι εἶδανε θαμπώθηκε τὸ φῶς τους.
 Ἐσάστισε κι ὁ γέροντας, ποὺ μὲ τὰ μάτια του εἶδε,
 καὶ τοῦ Τηλέμαχου ἔπιασε τὸ χέρι καὶ τοῦ κρένει·
 Φίλε μου, ἐσύ μὴδὲ κακὸς μὴδ’ ἄναντρος θὰ γίνης, 375
 ποὺ τόσο νέος καὶ σ’ ὀδηγοῦν θεοὶ στὰ βήματά σου.
 Ἄπ’ τοῦ Ὀλυμπού τοὺς ἄρχοντες ἄλλος αὐτὸς δὲν εἶναι,
 μόν’ εἶναι ἡ Τριτογένεια τοῦ Δία ἡ σεπτὴ κόρη,
 ποὺ ἐτίμα τὸν πατέρα σου μὲς σ’ ὄλους τοὺς Ἀργεῖους.
 Δέσποινα, ἐλέησε, δόσε μου τιμὴ καὶ δόξα νάχω, 380
 ἐγὼ καὶ τὰ παιδάκια μου καὶ τὸ σεμνὸ μου ταῖρι.

κ' ἐγὼ μὰ πλατυμέτωπη δαμάλα νὰ σοῦ σφάξω,
χρονιάρικη κι ἀμέρωτη, πού σέ ζυγοῦ δέν μπήκε,
νὰ σφάξω τὴν χρυσώνοντας τὰ κέρατά της γύρω.

Εἶπε, καὶ τὴν παράκληση τοῦ εἰσάκουσε ἡ Παλλάδα. 385
Καὶ τότε ὁ γέρο-Νέστορας πρῶτος κινάει, καὶ πίσω
γιοὶ καὶ γαμπροὶ τοῦ ἀκολουθοῦν γιὰ τῶμορφο παλάτι.
Καὶ στὸ λαμπρὸ σὰν ἔφτασαν τοῦ βασιλιᾶ παλάτι,
σὲ θρόνους καὶ καθίσματα καθῆσαν στὴν ἀράδα·
κι ὁ γέρος γι' αὐτοὺς ποῦρθανε συγκέρασε κροντήρι 390
ἀπὸ ἔντεκα χρονῶν κρασί γλυκόπιτο, πού τότε
πρωτάνοιξε ἡ κελάρισσα καὶ τοῦλυσε τὴ σκέπη.
Τέτοιο συγκέρασε κρασί καὶ στάζοντάς το εὐχῆθη
μεγάλῃ εὐχῇ στὴν Ἀθηνᾶ, τοῦ Αἰγίοχου Δία τὴν κόρη.
Καὶ σὰν ἐστάξαν κ' ἤπιανε ὅσο ἡ καρδιά ποθοῦσε, 395
στά σπίτια τοὺς ἐκίνησαν καθ' ἕνας νὰ πλαγιαίση·
καὶ τὸν Τηλέμαχο, τὸ γιό τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
ὁ γέρο-Νέστορας αὐτοῦ τὸν ἔβαλε νὰ γύρη,
στὴ βουερὴ τὴν αἴθουσα, σὲ σκαλιστὸ κρεββάτι,
καὶ πλάϊ του τὸν Πεισίστρατο, τὸν ἄξιο πολεμάρχο, 400
πού ἦταν ὁ μόνος ἀπ' τοὺς γιούς του ἀκόμα παλληκάρι.
Κι αὐτὸς ἐπλάγιασε βαθιὰ μὲς στ' ἀψηλὸ τὸ σπίτι,
πούχε ἡ κυρὰ γυναῖκα του στρωμένο τὸ κρεββάτι.
Ἐφάνη ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,
κ' εὐθύς ὁ γέρο-Νέστορας σηκώθη ἀπὸ τὴν κλίνη 405
καὶ βγῆκε στὰ πελεκητὰ λιθάρια νὰ καθῆση,
πού ἦταν ἀπόξω ἀπ' τὶς ψηλές τὶς θύρες, κι ἀλειμμένα
λαμποκοποῦσαν κάτασπρα· σ' ἐκεῖνα ἐκεῖ καθόταν
πρὶν ὁ Νηλέας, πού ἰσόβαρη μὲ τοῦ θεοῦ εἶχε γνώση·
μ' αὐτός, στὴ μοῖρα σκύβοντας, στὸν ἔδη εἶχε κατέβη, 410
καὶ τότε ὁ Νέστορας ἐκεῖ, τῶν Ἀχαιῶν ταμπούρι,
καθόταν μὲ τὸ σκῆπτρο του· κι ἀπὸ τὰ σπίτια ἐρχόνταν
γύρω του οἱ γιοὶ νὰ συναχτοῦν, ὁ Στράτης κι ὁ Περσέας,
ὁ Ἐχέφρονας καὶ ὁ Ἄρητος κι ὁ ἰσόθεος Θρασυμήδης
κι ὁ ἦρωας ὁ Πεισίστρατος, ἕκτος ἐκεῖνος ἦρθε. 415
Φέραν καὶ τὸν Τηλέμαχο μαζί τοὺς νὰ καθῆση·
καὶ τότε λέγει ὁ Νέστορας, ὁ γερανιὸς ἵππότης·
Κάν'τε, παιδιὰ μου ἀγαπητά, γοργὰ τὸ θέλημά μου,

τὴν Ἀθηνᾶ ἀπὸ τοὺς θεοὺς νὰ ἐξιλεώσω πρώτη, γ
 πού μοῦρθεν ὀλοφάνερη στοῦ θεοῦ τὸ πλούσιο δεῖπνο. 420
 Ἔνας νὰ πάη γοργᾶ-γοργᾶ στὸν κάμπο γιὰ τὸ βόϊδι,
 νὰ τὸ κεντρίσῃ εὐθύς ἐδῶ κανένας βοῖδολάτης.
 Ἔνας στὸ μαυροκάραβο νὰ πάη τοῦ Τηλεμάχου,
 νὰ φέρῃ τοὺς συντρόφους του καὶ μόνο δυὸ-ν' ἀφήσῃ·
 ἕνας ἄς κράξῃ νάρθη ἐδῶ τὸ χρυσοχό Λαέρκη, 425
 τοῦ δαμαλιοῦ τὰ κέρατα τριγύρω νὰ χρυσώσῃ·
 κ' οἱ ἄλλοι νὰ μείνετε ὅλοι αὐτοῦ, καὶ πέστε στὶς γυναῖκες
 τραπέζι νὰ ἐτοιμάσουνε μὲς στὸ λαμπρὸ παλάτι
 κ' ἐδῶ νὰ φέρουνε σκαμνιά, ξύλα, νερὸ καθάριο.
 Εἶπε, κ' ἐκεῖνοι ἐτρέξανε. Κ' ἔφτασε τὸ δαμάλι 430
 ἀπὸ τὸν κάμπο, κ' ἔφτασαν ἀπ' τὸ γοργὸ καράβι
 τοῦ Τηλεμάχου οἱ σύντροφοι κ' ἔφτασε κι ὁ χαλκέας,
 μὲ τάργαλειᾶ στα χέρια του, τὰ σύνεργα τῆς τέχνης,
 τὴν καλοκάωτη μασιά, τ' ἄμόνι, τὸ σφυρί του,
 πού τὸ χρυσάφι ἐδοῦλευε μ' αὐτά· καὶ νὰ, ζυγώνει 435
 καὶ ἡ Ἀθηνᾶ τὴν ἱερὴ θυσία νὰ καμαρώσῃ.
 Καὶ τότε εὐθύς ὁ Νέστορας ὁ γεροκαβαλλάρης
 χρυσάφι φέρνει του· κι αὐτὸς τὰ κέρατα χρυσώνει
 μὲ τέχνη, στὸ ἔργο τὸ λαμπρὸ ἢ θεὰ ν' ἀναγαλλιάσῃ.
 Τραβοῦν τὸ ζῶ ἀπ' τὰ κέρατα ὁ Ἐχέφρονας κι ὁ Στράτης· 440
 καὶ φέρνει ὁ Ἄρητος νερὸ σ' ἀνθόπλουμο λεβέτι
 καὶ στ' ἄλλο χέρι του κρατάει σὲ κἀνιστρο κριθάρι,
 καὶ δίπλα ὁ πολεμόχαρος προσμένει Θρασυμήδης,
 μ' ἕνα πελέκι κοφτερὸ τὸ βόϊδι νὰ χτυπήσῃ,
 καὶ σκάφην ὁ Περσέας βαστάει· κι ὁ Νέστορας ἀρχίζει 445
 πολλὰς εὐχές, καὶ μὲ νερὸ τὸ ραίνει καὶ κριθάρι,
 καὶ μέσα στὴ φωτιά πετάει τοῦ κεφαλιοῦ του τρίχες.
 Καὶ σὰν ἐπροσευχήθησαν καὶ σκόρπισαν κριθάοι,
 εὐθύς ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα, ὁ ἄξιος ὁ Θρασυμήδης
 ζυγώνει καὶ τοῦ δίνει μιά, καὶ τὸ τσεκούρι κόφτει 450
 τὰ σβερκονεῦρα· παραλυεῖ τὸ βόϊδι κι ἀλαλάζουν
 κόρες, νυφάδες κ' ἡ σεμνὴ τοῦ Νέστορα γυναῖκα,
 ἡ Εὐρυδικὴ, τοῦ Κλυμέν' ἡ πρωτοθυγατέρα.
 Τότες ἀπ' τὴν πλατύδρομὴ τῆ γῆ τὸ ἀνασηκῶσαν,
 καὶ τόσφαξε ὁ Πεισίστρατος, τὸ πρῶτο παλληκάρι. 455

Ἐχύθη τὸ αἷμα μελανὸ κι οἱ ἄρμοι τοῦ ζώου λυθήκαν· γ
ἔπειτα εὐθύς τὸ ἀνοίγουνε καὶ τὰ μηριά τοῦ κόβουν,
κατὰ τὴν τάξη, καὶ διπλὰ μὲ σκέπη τὰ τυλίγουν,
τὰ συγυρνοῦνε μὲ λογιῆς ψαχνά, καὶ τότε ὁ γέρος
σὲ σκίζες τᾶκκαε μὲ κρασί φλογᾶτο ραίνοντάς τα, 460
καὶ δίπλα του ἔστεκαν οἱ νιοὶ πεντόσουβλα κρατώντας.
Καὶ σὰν ἐκάηκαν τὰ μηριά, κ' ἐγεύτηκαν τὰ σπλάχνα,
λιανίσαν τᾶλλα κρέατα, στίς σοῦβλες τὰ περάσαν,
καὶ τᾶψηναν βαστάζοντας τίς ἀκρομύτες σοῦβλες.

Καὶ τὸν Τηλέμαχο ἔλουσεν ὡς τόσο ἡ Πολυκάστη, 465
τοῦ γερο-Νέστορα ἢ στερνῆ κι ὁμορφοθυγατέρα.
Τὸν ἔλουσε, τὸν ἄλειψε μὲ μυρωμένο λάδι,
καὶ τὸ χιτῶνα τοῦβαλε καὶ τῶριο πανωφόρι,
καὶ σὰν ἐβγήκε ἀπ' τὸ λουτρό, θεὸ τότε θαρροῦσες·
καὶ πῆγε πλάι στοὺ βασιλιά τὸ Νέστορα νὰ κάτση. 470
Καὶ σὰν ἐψῆσαν τὰ ψαχνά κι ἀπ' τὴ φωτιά τὰ βγάλαν,
καθῆσαν καὶ συνέτρωγαν, καὶ προκομμένα ἀγῶρια,
σὲ κρασοπότηρα κρασί προσέχαν νὰ κερνᾶνε.

Καὶ σὰν ἐσβύσαν τοῦ πιotoῦ καὶ τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο,
τότε τοὺς λέγει ὁ Νέστορας, ὁ γερανιὸς ἰππότης· 475

Παιδιά μου, σύρτε ζέψετε στοὺ ἀμάξι ὠριότριχ' ἄτια
γιὰ τὸν Τηλέμαχο, γοργά-γοργά νὰ κόψουν δρόμο.

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε κ' ἐκεῖνοι τὸν ἀκοῦσαν,
κ' εὐθύς στοὺ ἀμάξι ἐζέψανε τὰ γοργοπόδαρα ἄτια.
Ψωμί, κρασί τοὺς ἔβαλε μιὰ τροφοδότρα κι ἄλλα 480
προσφάγια, πού οἱ θεογέννητοι τὰ τρῶνε βασιλιάδες.
Κι ἀνέβηκε ὁ Τηλέμαχος μὲς στοὺ πανώριο ἀμάξι,
καὶ δίπλα του ὁ Πεισίστρατος, ὁ πρῶτος πολεμάρχης
ἐστάθη καὶ στὰ χέρια του τὰ χαλινάρια ἐπῆρε.

Τᾶτια χτυπάει νὰ τρέξουνε· καὶ πρόθυμα ἐπετάξαν
στον κάμπο, κι ἄφησαν γοργὰ τῆς Πύλου τ' ὀρθὸ κάστρο. 485

Ὅλημερίς τὰ δυὸ φαριά τραντάζαν τὸ ζυγὸ τους·
κι ὁ ἥλιος ἐβασίλευσε κι ἰσκιῶναν ὄλ' οἱ δρόμοι,
ὅταν ἐφτάσαν στὰ Φηρά, στοῦ Διοκλῆ τοῦ σπῆτι,
πού ἦταν ὁ γιὸς τοῦ Ὅρσίλοχου καὶ τ' Ἀλφειοῦ τάγγονι.
Κι αὐτὸς τοὺς φιλοξένησε τὴ νύχτα νὰ περάσουν. 490
Κι ὡς ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,

ζέβουε τᾶτια καὶ πηδοῦν στὸ πλουμιστὸ τὸ ἄμαξι,
τῆ βουερῆ τὴν αἶθουσα περνοῦν καὶ τ' αὐλοπόρτι,
καὶ τὰ χτυποῦν νὰ τρέξουε· καὶ πρόθυμα ἐπετάξαν.
Καὶ στὸ σπαρμένο φτάνοντας τὸν κάμπο, τὸ ταξίδι
τελειώσανε· τόσο γοργὰ κόψανε δρόμο τᾶτια.

γ

495

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Δ

(Τὰ ἐν Λακεδαίμονι).

Φτάσαν στή Λακεδαίμονα μέ τὰ πολλὰ φαράγγια,
καί στό παλάτι ἐτράβηξαν τοῦ ἐνδόξου Μενελάου.
Τόν ἠῦραν γάμους καί χαρές μέ τοὺς δικούς του νάχη
στό σπίτι, γιά τὸ γιόκα του καί τήν καλή του κόρη.
Αὐτήν προβόδαγε στό γιό τοῦ ἀτρόμητου Ἀχιλλέα, 5
γιατί στήν Τροία ὑπόσχεση καί λόγο τοῦχε δώσει,
δική του νάναί, κ' ἔδωσαν οἱ θεοὶ νά γίνη ὁ γάμος.
Ἔτσι μέ ἀμάξια κι ἄλογα τήν ἔστελνε νά πάη
στήν ξακουστή τοῦ βασιλιά τῶν Μυρμιδόνων χώρα.
Κι ἀπό τή Σπάρτην ἔδινε τοῦ Ἀλέκτορα τήν κόρη 10
στό Μεγαπένθη, τὸ στερνό του γιό, ποῦχε ἀπό σκλάβα,
γιατ' οἱ θεοὶ δέν ἔδωσαν γόνο ἄλλο στήν Ἑλένη,
ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ἐγέννησε χαριτωμένη κόρη,
τήν Ἑρμιόνη, ὀλόμορφη, σάν τή χρυσοῦ Ἀφροδίτη.
Ἐκεῖ λοιπὸν μέσ στό ψηλὸ παλάτι τὸ μεγάλο 15
γλεντοῦσαν φίλοι καί δικοὶ τοῦ ἐνδόξου Μενελάου
καί χαίρονταν· κ' ἓνας καλὸς τραγουδιστὴς βαροῦσε
τὴ λύρα καί τραγοῦδαγε, κι ἀνάμεσα στὸν κόσμο,
μέ τὸ σκοπὸ τοῦ τραγουδιοῦ, πηδοῦσαν δυὸ ἀκροβάτες.
Ὡστόσο μπρὸς στό πρόθυρο μέ τάτια τους ἐκείνοι, 20
ὁ ἥρωας ὁ Τηλέμαχος καί ὁ λαμπρὸς Νεστορίδης
σταθήκαν· βγήκε κ' εἶδε τους ὁ μέγας Ἐτιωνέας,
ὁ προκομμένος δουλευτὴς τοῦ ἐνδόξου Μενελάου,
καί κίνησε, τοῦ βασιλιά νά πάη νά τὸ μηνύση·
κοντὰ του ἐστάθη κ' εἶπε του μέ λόγια φτερωμένα· 25
Μενέλαε θεογέννητε, μάς ἦρθανε δυὸ ξένοι,

Ἰ. Οἰκονομίδου, Ὀμήρου Ὀδύσεια, ἔκδοσις 4η

πού μοιάζουν σάν ἀπ' τὴ γενιά τοῦ Δία του μεγάλου. δ
Γιὰ πές, ἢ νὰ ξεζέψουμε τὰ γοργὰ τᾶλογά τους,
ἢ σ' ἄλλον νὰ τοὺς στείλουμε νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ.

Καὶ τοῦ ξανθοῦ Μενέλαου τοῦ βαρυφάνη κ' εἶπε· 30
Ἐσὺ δὲν ἦσουν πρὶν κουτός, γιὰ τοῦ Βοηθοῦ, Ἐτιωνέα,
πῶς τώρα σὰ μωρὸ παιδί μου λές ἀνοησίες!

Καὶ λίγοι μᾶς ἐφίλεσαν ἐμᾶς τοὺς δυὸ στὰ ξένα,
ὅσο πού ἐδῶ νὰ φτάσουμε; κ' εἶθε νὰ δώσῃ ὁ Δίας 35
νὰ λείψουν τέτοιες συμφορὲς ξοπίσω. Μόνο λύσε
τῶν ξένων τᾶτια κ' ἔπειτα φέρ' τους νὰ γευματίσουν.

Εἶπε, κ' ἐκεῖνος χύθηκεν ὄξω ἀπ' τὴ σάλλα, κι ἄλλους
κάλεσε δούλους πρόθυμους, νὰ τὸν ἀκολουθήσουν.

Καὶ τᾶλογα ἔπο τὸ ζυγὸ ξεζέψαν τὰ ἄδρωμένα 40
καὶ τὰ παχινὰ ἔδεσανε τοῦ στάβλου, καὶ τοὺς δώσαν
ἄσπρο κριθάρι ἀνάκατο μὲ βρίζα, καὶ τὰμάξι
τὸ γύρανε στὰ ὀλόλαμπρα τὰ μπροστοτοιχία πάνω·
κ' ἐκείνους τοὺς ἐφέρανε στὸ θεϊκὸ παλάτι.

Καὶ σάστισαν ὡς εἶδανε τοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι· 45
ὄλουθε μιὰ φεγγοβολή, σάν ἥλιος, σάν φεγγάρι,
χυνόταν μὲς στὰνάκτορα τοῦ ἐνδόξου Μενελάου.

Κι ἀφοῦ τὰ μάτια ἐχόρτασαν ὀλόγυρα νὰ βλέπουν,
σ' ὁμορφοσκάλιστα λουτρὰ γιὰ νὰ λουστοῦν ἐμπῆκαν.
Κ' οἱ σκλάβες σάν τοὺς ἔλουσαν καὶ μῦρα τοὺς ἀλείψαν, 50
χιτῶνια τοὺς ἐφόρεσαν καὶ φλοκωτὲς χλαμύδες,
καὶ δίπλα στὸ Μενέλαο σὲ θρόνους ἐκαθῆσαν.

Κ' ἡ βᾶγια χύνει τους νερό μ' ὠριόχρυσο λαγῆνι,
τὰ χέρια πάνω ἀπὸ ἀργυρῆ νὰ νίψουνε λεκάνῃ·
κ' ἔπειτα στρώνει δίπλα τους γυαλιστερὸ τραπέζι.
Κ' ἡ τροφοδότρα ἡ σεβαστὴ βάνει ψωμί μπροστά τους 55
καὶ πλοῦσια ἀπλώνει φαγητά, ὅ,τι εἶχε καὶ δὲν εἶχε·
κι ἀπλάδες πῆρε ὁ μοιραστής καὶ κρέατα τοὺς ἐπῆγε
κάθε λογῆς κι ἀπίθωσε κοῦπες χρυσῆς κοντὰ τους.

Τότε ὁ ξανθὸς Μενέλαος νεύει καὶ προσκαλεῖ τους· 60
ἐμπρός λοιπόν, πάρτε ψωμί νὰ φᾶτε νὰ εὐφρανθῆτε
καὶ σάν καλοχορτάσετε, τότε ρωτᾶμε ποιοὶ εἴστε.
Γιατὶ ἀπὸ γένος ταπεινὸ δὲν φαίνονται οἱ γονιοὶ σας,
μ' ἀπὸ γενιά θεογέννητων κρατᾶνε βασιλιάδων
σκηπτούχων· τέτοιους, σάν ἐσᾶς, κακοὶ δὲν τοὺς γεννᾶνε

Εἶπε, καί με τὰ χέρια του μιὰ νεφραμιὰ τούς δίνει δ 65
βοδιοῦ ψητῆ, ποῦ γιά τιμὴ σ' αὐτόν τὴν εἶχαν δώσει.
Κ' ἐκεῖνοι στὰ ἔτοιμα φαγιά τὰ χέρια τους ἀπλώναν.
Καὶ σὰν ἐσβύσαν τοῦ πιστοῦ καὶ τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο,
σκύβει ὁ Τηλέμαχος καὶ λέει στοῦ Νέστορα τὸ τέκνο,
τὴν κεφαλὴ σιμώνοντας, νὰ μὴν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι' 70
Γιὰ κοίτα, γιὲ τοῦ Νέστορα καὶ γκαρδιακὲ μου φίλε,
κοίταξε στὴν ἀχόλαλη τὴ σάλλα πῶς ἀστράφει
χαλκός, ἀσημι, μάλαμα, φίλντισι, κεχριμπάρι!
Ἔτσι θεὸ νᾶναι στοῦ Διὸς τοῦ Ὀλύμπιου τὰ παλάτια,
ὄσ' ἀνιστόρητα εἶναι ἔδω· θαμπώθηκε τὸ φῶς μου. 75
Ἄλλ' ὁ ξανθὸς Μενέλαος τὸν ἄκουσε ποῦ τὸ εἶπε
κ' εὐθύς γυρνᾶει καὶ τούς λαλεῖ με λόγια φτερωμένα·
Κανεῖς, παιδιὰ μου, ἀπ' τοὺς θνητοὺς τοῦ Δία δὲν παραβγαίνει,
γιατ' εἶν' ἐκείνου ἀθάνατα καὶ βιὸς του καὶ παλάτια.
Μόνο ἄνθρωπος μπορεῖ με με νὰ μετρηθῆ, ναι κι ὄχι, 80
στὰ πλοῦτη. Ἄλλὰ παράδειρα πολὺ, πολλὰ ἔχω πάθει
με τὰ καράβια, χρόνια ὄχτώ, νάρθῶ καὶ νὰ τὰ φέρω,
Κύπρο, Φοινίκη, κ' Αἴγυπτο κ' Αἰθιοπία γυρνώντας·
στοὺς Σιδονίους, στοὺς Ἑρεμβοὺς καὶ στῆς Λιβύας τὴ χώρα
ἐπήγα πέρα, ὅπου τάρνια με κέρατα γεννιοῦνται, 85
καὶ τρεῖς φορὲς σὲ μιὰ χρονιά γεννᾶν' οἱ προβατίνες.
Γι αὐτὸ καὶ μήτε βασιλιά μήτε τσοπάνου λείπουν
τυριά καὶ κρέατα καὶ γλυκὸ γάλα, μόν' ἔχουν πάντα,
χωρὶς ποτὲ νὰ σταματᾶ, γάλ' ἀπ' τὰ ζῶα ν' ἀρμέγουν.
Μὰ ἐκεῖ καθῶς συνάζοντας πλοῦτη πολλὰ ἐπλανιόμουν, 90
ἄλλος ἐδῶ μοῦ σκότωσε κρυφὰ τὸν ἀδερφό μου,
κι ἀπάντεχα, με τῆς φριχτῆς γυναίκας του τὸ δόλο·
ἔτσι κ' ἐγὼ δὲ χαίρομαι τὸ βιὸς ἐτοῦτο ποῦχῶ.
Αὐτὰ θεὸ νὰ τάκούσατε καὶ σεῖς ἀπ' τοὺς γονιούς σας,
ὅποιοι κι ἂν εἶναι, τί ἔπαθα πολλὰ κ' ἔχασα σπίτι 95
εὐτυχησμένο, ποῦ ἔκλεινε μεσ' ἀγαθὰ περίσσια.
Κι ἄμποτε μες στὸ σπίτι μου νὰ ζοῦσα με τὸ τρίτο,
καὶ νᾶχαν μείνει στῆ ζωὴν, ὅσοι ἄντρες ἔχαθῆκαν
στῆς Τροίας τὸν κάμπο, ἐκεῖ, μακριὰ ἀπ' τ' ἄλογοτρόφο τ' Ἄργος.
Ἄχ, πόσο κλαίω κι ὀδύρομαι τῶρα γιὰ κείνους ὄλους, 100
μες στὸ παλάτι μοναχὸς πολλὰς φορὲς κλεισμένος!
Κι ὦρες στὸ θρήνο ἀναπαμὸ βρίσκει ἡ καρδιά μου, κι ὦρες

σωπαίνω πάλι, — τί γοργά τὸ κρῦο κουράζει κλάμα. — δ
 Μὰ ὄλους αὐτοὺς δὲ μοῦ τοὺς κλαίει κιὰς τοὺς πονάη ἡ καρδιά μου,
 ὅσο ἕναν, πού ὡς τὸν θυμηθῶ, δὲν τρώω καὶ δὲν κοιμάμαι, 105
 γιατί ἄλλος ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς δὲν πάσκισε κανένας,
 ὅσ' ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπάσκισε καὶ μόχθησε. Κι ὡς τόσο
 τοῦμελλε πίκρες νὰ τὸν βροῦν, καὶ μένα μαῦρος πόνος,
 γιὰ κεῖνον, πού ἔφυγε μακριά, καὶ πιά κανεὶς δὲν ξέρει
 τάχα νὰ ζῆ, γιὰ πέθανε; Καὶ τώρα τότε κλαῖνε 110
 ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, κι ὁ γέροντας Λαέρτης,
 κι ὁ γιός του, πού τὸν ἄφησε νιογέννητο στὸ σπίτι.
 Εἶπε, καὶ πόθο τοῦ ἄναψε νὰ κλάψη τὸ γονιό του.
 Τὸ δάκρυ ἀπὸ τὰ βλέφαρα κυλάει καὶ πέφτει χάμου,
 καὶ μὲ τὰ χέρια ἀσκώνοντας τὴν πορφυρὴ χλαμύδα 115
 τὴ φέρνει μπρὸς στὰ μάτια του· μὰ τῶνοιωσε ὁ Μενέλαος
 καὶ βάλθηκε σὲ συλλογὴ στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά του·
 νὰ τὸν ἀφήση μόνο του νὰ εἰπῆ γιὰ τὸν πατέρα,
 ἢ πρῶτα νὰ ρωτήση αὐτός, τὰ πάντα νὰ ξετάση.
 Κ' ἐκεῖ πού αὐτὰ κλωθόφερνε στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά του, 120
 ἀπ' τὴ μυρόπινη κάμαρη τὴν ἀψηλὴν ἡ Ἑλένη,
 ὅμοια μὲ τὴ χρυσότοξη τὴν Ἄρτεμη προβάλλει.
 Ἄμεσως σκαλιστὸ θρονὶ τῆς ἔβαλε ἡ Ἀδρήστη,
 καὶ μάλλινο ἀπαλὸ χαλὶ τῆς ἔστρωσε ἡ Ἀλκίππη,
 καὶ τάσημένιο κάνιστρο φέρν' ἡ Φυλῶ, πού δῶρο 125
 ἡ Ἀλκάνδρη τῆς τὸ χάρισε τοῦ Πόλυβου ἡ γυναῖκα,
 στὴ Θήβα τὴν Αἰγυπτιακὴ, πού ἔχουνε βιὸς τὰ σπίτια. —
 Ἐκεῖνος στὸ Μενέλαο πρόσφερε δυὸ ἀσημένιους
 λουτήρες, δέκα τάλαντα χρυσᾶ καὶ δυὸ τριπόδια,
 καὶ χάρια κ' ἡ γυναῖκα του γιὰ τὴν Ἑλένη δίνει 130
 δῶρα πανώρια, μιὰ χρυσοῦ λακάτη, κι ἀσημένιο
 μὲ καρουλάκια κάνιστρο, μὲ χρυσωμένα χεῖλη.
 Αὐτὸ τῆς ἔφερε ἡ Φυλῶ καὶ τῶβαλε σιμὰ της,
 νῆμα κλωσμένο ξέχειλο, κι ἀπάνω του ἡ λακάτη
 μὲ τὸ μενεξεδὶ μαλλὶ κοιτότου γεμισμένη. 135
 Καὶ στὸ θρονὶ σὰν κάθησε, μὲ τὸ σκαμνὶ στὰ πόδια,
 ἐρώτησε τὸν ἄντρα της ἕνα πρὸς ἕνα κ' εἶπε·
 Μενέλαε θεογέννητε, γνωστοί μας εἶναι οἱ ξένοι;
 σὰν ποιοὶ λοιπὸν παινεύονται, πού ἦρθαν στὸ σπιτικὸ μας;
 Ἀλήθεια ἢ ψέμμα θε νὰ πῶ; μὰ μοῦ τὸ λέει ἡ καρδιά μου. 140

Σᾶς λέω ποτέ δὲν εἶδα ἐγώ, οὐτ' ἄντρα, οὔτε γυναῖκα, δ
τόσο πολὺ νὰ μοιάζουνε, — μὲ σάστισε ἡ θωριά του! —
ὅσο μὲ τὸν Τηλέμαχο, τοῦ ἀντρόψυχου Ὀδυσσεᾶ
τὸ γιό αὐτὸς μοιάζει, πού ἔμεινε νιογέννητο στὸ σπίτι,
κάτω ἀπ' τὴν Τροία οἱ Ἄχαιοὶ σὰν ἦρθανε γιὰ μένα 145
τῆ σκύλα, πόλεμο τραχὺ κι ἀπόκοτο κινώντας.

Τότε ὁ ξανθὸς Μενέλαος τῆς ἀπαντάει καὶ λέγει·
Ἔτσι θαρρῶ τώρα κ' ἐγὼ γυναῖκα, ὡς σὺ τὸ κρίνεις·
κείνου τὰ πόδια τοῦτα ἐδῶ καὶ τοῦτα ἐδῶ τὰ χέρια
καὶ τοῦ ματιοῦ ἡ φεγγοβολὴ κ' ἡ κεφαλὴ κ' ἡ κόμη. 150
Καὶ τώρα δά, σὰν ἔφερα τὸν Ὀδυσσεᾶ στὸ νοῦ μου,

Ἡ ἀπαγωγή τῆς Ἑλένης.

κ' ἔλεγα πόσα βάσανα τράβηξε αὐτὸς γιὰ μένα,
χαμήλωσε τὰ βλέφαρα κ' ἔχυσε μαῦρο δάκρυ,
στὰ μάτια ἐμπρὸς σηκώνοντας τὴν πορφυρὴ γλαμύδα.

Καὶ τότες ὁ Πεισίστρατος ὁ Νεστορίδης εἶπε· 155
θεόσπαρτε τοῦ Ἄτρεα γιέ, Μενέλαε πολεμάρχη,
αὐτὸς ἐδῶ σωστά τὸ λές πὼς εἶναι γιὸς ἐκείνου,
ἀλλ' ἔχει φρόνηση πολλὴ καὶ σκιάζεται ἡ καρδιά του,
πρῶτη φορά πού ἦρθεν ἐδῶ, μὴν ἄστοχα μιλήση
μπροστά σέ σένα, πού ὡς θεοῦ ἡ λαλιά σου μᾶς εὐφραίνει. 160
Ὅσο γιὰ μένα, ὁ Νέστορας, ὁ γερανιὸς ἵπποτης,
γιὰ συνοδό του μ' ἔστειλε· τί νὰ σέ ἰδῆ ποθοῦσε,
καμμιὰν ὀρμήνια νὰ τοῦ εἰπῆς, καὶ νὰ τόνε βοηθήσης.

- Σάν ὁ γονιὸς εἶναι μακριά, τὸ γιὸ τὸν τρῶνε οἱ ἔγνοιες, δ
 πού μές στο σπίτι ἀπόμεινε χωρὶς βοηθὸ κανένα· 165
 ἔτσι μὲ τὸν Τηλέμαχο, τώρα πού λείπει ἐκεῖνος,
 ἄλλοι, νὰ διώξουν τὸ κακό, στὸν τόπο του δὲν εἶναι.
- Τότε ὁ ξανθὸς Μενέλαος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
 ὦ, θεέ μου, ἀλήθεια, σπίτι μου ὁ γιὸς τοῦ φίλου μου ἦρθε,
 πού τόσοις ἐδοκίμασε πολλοὺς γιὰ μένα μόχθους! 170
 Κ' ἔλεγα, σὰ θάρχότανε, ξέχωρα ἀπὸ τοὺς ἄλλους
 Ἄργεῖους νὰ τὸν ἐλάτρευα, τὸ γυρισμὸ στοὺς δυὸ μας
 ἂν ἤθελε ὁ βροντόφωνος Ὀλύμπιος Δίας νὰ δώση,
 ἀπάνω ἀπὸ τίς θάλασσες μὲ τὰ γοργὰ καράβια.
 Πόλη μὲς στ' Ἄργος θᾶδινα, θὰ τοῦχιτζα παλάτι, 175
 κι ἀπ' τὴν Ἰθάκη μὲ τὸ γιό, τὸ βιὸς καὶ τὸ λαὸ του
 ἐδῶ θεὸ νὰ τὸν ἔφερνα, μιὰ πόλη ἀδειάζοντάς του,
 ἀπ' ὄσες εἶναι ὀλόγυρα, σὲ μένα ὑποταγμένες.
 Κι ὄντας ἐδῶ, θὰ ἐσμίγαμε συχνά, καὶ τίποτ' ἄλλο
 δὲ θὰ χαλοῦσε τὴ χαρὰ καὶ τὴ φιλία τῶν δυὸ μας,
 ὡς πού τὸ μαυροσύγνεφο μᾶς κρύψη τοῦ θανάτου. 180
 Ὅμως αὐτὰ κάποιος θεὸς γραφτὸ ἦταν νὰ φρονέση,
 κ' ἐκεῖνου μόνο τοῦ ἄμοιρου τὸ γυρισμὸ τοῦ ἐπῆρε.
- Εἶπε, καὶ σ' ὄλους ἄναψεν ἀποθυμιὰ νὰ κλάψουν.
 Κ' ἔκλαιγ' ἡ Ἑλέν' ἡ Ἀργίτισσα, τὸ γέννημα τοῦ Δία,
 ἔκλαιγε κι ὁ Τηλέμαχος, ἔκλαιγε κι ὁ Μενέλαος, 185
 καὶ μηδ' ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ἀδάκρυτα εἶχε μάτια·
 γιὰ τὸν ἀψεγάδιαστον Ἀντίλοχο ἐθυμήθη,
 πού τῆς φεγγόβολης Αὐγῆς ὁ γιὸς τὸν εἶχε σφάζει.
 Τὸν ἐθυμήθη κ' ἔλεγε μὲ λόγια φτερωμένα·
- Ἄτρείδη, μέσα στοὺς θνητοὺς ὁ πιὸ σοφὸς πῶς εἶσαι 190
 μᾶς λέει ὁ γέρο Νέστορας, κάθε πού γίνῃ λόγος
 μὲς στο παλάτι καὶ ρωτᾷει γιὰ σέ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.
 Καὶ τώρα, ἂν γίνεται, ἄκου με· καθόλου δὲ μ' εὐφραίνουν
 μετὰ τὸ δεῖπνο οἱ ὀδυρμοί· κι αὔριο θεὸ νᾶρθη αὐγούλα
 μὲς ἀπ' τὴ νύχτα. Μὰ δὲ λέω κακὸ νὰ κλαῖν πῶς εἶναι, 195
 σὰν εὐρη ἡ μοῖρα τὸ θνητὸ καὶ τόνε πάρῃ ὁ χάρος·
 γιὰτ' εἶναι δὰ στερνὴ τιμὴ στοὺς δύστηχους ἀνθρώπους
 δάκρυ νὰ ρέῃ στὰ μάγουλα, νὰ κόβεται κ' ἡ κόμη.
 Κ' ἐγὼ ἕνα ἀδέρφι μου ἔχασα πού ὁ πιὸ κακὸς δὲν ἦταν
 ἀπ' τοὺς Ἀργεῖους· καὶ θᾶτανε γνωστός σου δίχως ἄλλο, 200

- τι ἐγὼ δὲν τὸν ἀντάμωσα, δὲν εἶδα τον, μὰ πρῶτος
 ἦτανε λέν, ὁ Ἄντιλοχος στὸ τρέξιμο, στὴ μάχη. δ
- Τότε ὁ ξανθὸς Μενέλαος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
 Φίλε καλέ, τὰ λόγια σου καὶ τὰ φερισμάτά σου
 φαίνονται ἀνθρώπου γνωστικοῦ καὶ μεγαλύτεροῦ σου. 205
- Τέτοιου πατέρα γιὸς μπορεῖ νὰ μὴ μιλάη μὲ γνώση;
 Ξάστερα εὐκολογνωρίστος τοῦ ἀντρός ἐκείνου ὁ γόνος,
 ποῦ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου εὐλόγησε γάμο καὶ γέννησή του.
 "Ἐτσι τοῦ Νέστορα ἔδωκε, γιὰ τίς ἡμέρες του ὄλες,
 κι αὐτὸς μὲς στὸ παλάτι του στὰ πλοῦτη νὰ γεράση, 210
 κ' οἱ γιοὶ του νᾶναι γνωστικοὶ καὶ στ' ἄρματα μεγάλοι.
 Καὶ μεῖς τὸ κλάμ' ἄς πάψουμε ποῦ πρὶν μᾶς εἶχε πιάσει,
 κι ἄς ξαναρθοῦμε στὸ φαγί' νερό στὰ χέρια ρίخته.
 Κ' ἐγὼ μὲ τὸν Τηλέμαχο, ταχιά μὲ τὴν αὐγούλα,
 τὰ λέμε πιὰ τὰ λόγια μας, ὅπου ἔχουμε νὰ ποῦμε. 215
- Εἶπε, καὶ τοῦρριχνε νερό στὰ χέρια ὁ Ἄσφαλιών,
 ὁ προκομμένος δουλευτῆς τοῦ ἐνδόξου Μενελάου,
 καὶ μπρὸς τους σ' ἔτοιμα φαγιά τὰ χέρια τους ἀπλώναν.
 Καὶ τότε νὰ τί ἐσκέφθηκε τοῦ Δία ἡ κόρη ἢ Ἑλένη.
 Μὲς στὸ κρασί ποῦ πίνανε κάποιον βοτάνι ρίχνει, 220
 ἀντίλυπο κι ἀντίχολο ποῦ κάθε πόνο σβύνει·
 κι ὅποιος τὸ πιῆ, σὰ θὰ σμιχτῆ καλὰ μὲς στὸ κροντῆρι,
 στὰ μάγουλά του ὀλημερίς δὲ θὰ κυλήση δάκρυ,
 μηδὲ κι ἂν τοῦ πεθαίνανε καὶ μάννα καὶ πατέρας,
 μηδὲ κι ἂν μπρὸς στὰ μάτια του τὸ ἀδέρφι ἢ καὶ τὸ γιό του 225
 μὲ τὸ μαχαῖρι τοῦσκιζαν κ' ἐκεῖνος ἐθωροῦσε.
 Τοῦ Δία ἡ κόρη εἶχε πολλὰ τέτοια σοφὰ βοτάνια·
 τῆς τᾶδωσε ἡ Πολύδαμνα, τοῦ Θῶνα τ' ἄξιο ταῖρι,
 στὴν Αἴγυπτο, πού βγάν' ἡ γῆς ἡ σιτοδότρα πλῆθος
 βοτάνια, τὰ φαρμακερὰ μὲ τὰ καλὰ σμιγμένα. 230
- "Ὀλ' εἶν' ἐκεῖ σοφοὶ γιατροί, κι ὅσο κανεῖς στὸν κόσμον,
 γιατί ὄλοι τους ἀπ' τῆ γενιά κρατᾶνε τοῦ Παιᾶνα.
 Καὶ στὸ κρασί σᾶν τῶρριξε, προστάζει νὰ κεράσουν,
 καὶ τότε ματαμίλησε καὶ τέτοια λόγια κρένει·
- Μενέλαε, θεογέννητε γόνε τοῦ Ἄτρεα, καὶ οἱ ἄλλοι 235
 ἐσεῖς ἐδῶ, λαμπρῶν ἀντρῶν παιδιὰ,—ὁ Δίας μοιράζει
 σ' ἄλλον κακά, σ' ἄλλον καλά, τί δύναται τὰ πάντα,—
 στὸ γλέντι ἀπόψε ρίχτε το, μιλήστε καὶ χαρῆτε

μέσ στο παλάτι. Θέ νά εἰπῶ κάτι πού νά ταιριάζη. δ 240
 Ποῦ νά μπορέσω νά τά εἰπῶ καί ποῦ ν' ἀνιστορήσω
 τά τόσα κατορθώματα τοῦ ἀτρόμητου Ὀδυσσεά!
 νά κ' ἕνα ἀπ' ὅσα ἐτόλμησε νά πράξη ὁ ἀντρειωμένος,
 στῶν Τρώων τή χώρα, ὅπου πολλά τραβούσατε φαρμάκια.
 Μόνος γεμίστηκε πληγές κι ἀγνώριστος ἐγίνη,
 καί ρίχνοντας στούς ὤμους του παλιόρρουχα, σά δοῦλος 245
 ἐχώθη στήν πλατύδρομη τήν πόλη τῶν ὀχτρῶνε.
 Ἄλλος ἀντ' ἄλλου ἐφαίνοταν, μορφή ζητιάνου ἐπήρε,
 ὅπου ποτέ δέν εἶχε τήν στῶν Ἀχαιῶν τά πλοῖα,
 κ' ἔτσι στήν Τροία ἐχώθηκε κι ὄλοι τους γελαστήκαν,

Ἡ ἐπιστροφή τῆς Ἑλένης.

καί μόνο ἐγώ τόν γνώρισα, καί μέ τήν ὄψη ποῦθε, 250
 καί τόν ρωτοῦσα· ὅμως αὐτός μοῦ ξέφευγε μέ τέχνη.
 Μά σάν ἐγώ τόν ἔλουσα, τόν ἄλειψα μέ μύρα,
 κ' ἐνδύματα τοῦ φόρεσα, κι ὤμοσα μέγαν ὄρκο,
 πῶς ἦταν ὁ Ὀδυσσεάς ἐκεῖ νά μὴν τό φανερώσω,
 πρὶν στίς σκηνές καί στά γοργά καράβια νά γυρίση, 255
 μοῦ ἐξήγησε τῶν Ἀχαιῶν κι αὐτός τήν πᾶσα σκέψη.
 Καί Τρῶες πολλοὺς σά σκότωσε μέ τὸ μακρὸ μαχαῖρι,
 περίσσια γνώση φέρνοντας, γύρισε στούς Ἀργῖτες.
 Καί κλαῖγαν οἱ Τρωαδίτισσες πικρά, μὰ ἐγώ ἐχαϊρόμουν,
 γιατί λαχτάραγε ἡ καρδιά νά γύρω πιά στό σπίτι, 260
 καί στέναζα πού ἐσάλεψε τὸ νοῦ μου ἡ Ἀφροδίτη,
 κ' ἐκεῖ μέ τράβηξε μακριὰ ἔπο τῆ γλυκεῖα πατρίδα,

καὶ κόρην ἐπαράτησα καὶ σπιτικό μου κι ἄντρα δ
ποῦ κανενὸς δὲ λείπεται στὴ γνώση οὐδὲ στὴν ὄψη.

Τότες ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος καὶ τῆς εἶπε· 265

Ναί, βέβαια, ὅλα αὐτὰ σωστά, καθὼς τὰ λές, γυναῖκα.

Πολλῶν ἥρώων ἐγνώρισα καὶ νοῖ καὶ γνώμη ὡς τώρα,

καὶ πολιτείες ἐγύρισα πολλές στὴ γῆν ἐπάνω,

μ' ἀκόμα τέτοιον ἄνθρωπον τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν,

νᾶχη στὰ στήθια τὴν καρδιά τοῦ ἀτρόμητου Ὀδυσσέα. 270

Μὰ ἀκοῦστε τί ἄλλο ἐβάσταξε νὰ κάμη ὁ ἀντρειωμένος,

μὲς στ' ἄλογο τὸ σκαλιστὸ σὰν ἤμαστε ὅλ' οἱ πρῶτοι

τῶν Ἀργιτῶν, ποῦ φέραμε στοὺς Τρῶες σφαγὴ καὶ χάρο.

Τότε ἦρθες ἐκεῖ δὰ καὶ σύ,— κάποιος θεὸς θὰ σ' εἶχε

προστάξει, ποῦ εἶχε βουληθῆ δόξα στοὺς Τρῶες νὰ δώση—275

κι ἀπὸ κοντά σου ὁ Δηΐφοβος ὁ θεόμορφος ἐρχόταν.

Τὴν κούφια τρεῖς γυρνᾶς φορὲς κρυφῶνα ψηλαφώντας

καὶ τοὺς ἀρχοὺς τῶν Δαναῶν μὲ τῶνομά τους κράζεις,

μὲ τὴ λαλιά τῆς γυναικὸς τοῦ καθενὸς μιλώντας.

Ἐγὼ καὶ τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς κι ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσέας, 280

στὴ μέση ὡς ἐκαθόμαστε σ' ἀκούσαμε νὰ σκούζης.

Οἱ δυὸ μας τότε ἀνάψαμε, κι ἀνέβηκε στὸ νοῦ μας

νὰ πεταχτοῦμε, ἢ μέσαθε γοργὰ ν' ἀποκριθοῦμε·

ἀλλ' ὁ Ὀδυσσέας μᾶς βάσταξε καὶ μέρωσε τὸν πόθο.

Τριγύρω οἱ γιοὶ τῶν Ἀχαιῶν βουβοὶ καθόνταν ὅλοι· 285

ὁ Ἄντικλος μόνος ἤθελε δυὸ λόγια νὰ σοῦ κρένη,

ἀλλ' ὁ Ὀδυσσέας τοῦ βούλωσε μὲ τάτσαλένια χέρια

τὸ στόμα, τῶσφιξε γερά, κ' ἔσωσε τοὺς Ἀργεῖους,

κρατώντας το, ὡς ποῦ ἡ Ἀθηνᾶ σ' ἐπῆρε ἀπὸ κοντά μας.

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἐμίλησε καὶ τοῦ εἶπε· 290

Γόνε τοῦ Ἀτρέα, θεογέννητε Μενέλαε, πολεμάρχη,

κρῖμα καὶ κρῖμα, ποῦ ὅλ' αὐτὰ δὲ διῶξαν τὸ χαμό του,

ὅσο κι ἂν ἦταν σίδερο στὰ στήθια του ἡ καρδιά του.

Μὰ τώρα νὰ πλαγιάσουμε σύρτε μας, κ' ἦρθε ἡ ὥρα

νὰ κοιμηθοῦμε καὶ γλυκὰ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε. 295

Ἔτσι εἶπε, καὶ τίς σκλάβες τῆς ἐπρόσταξε ἡ Ἑλένη,

στὴν αἴθουσα νὰ βάλουνε κρεββάτι, καὶ νὰ στρώσουν

ῶραϊα στρωσίδια πορφυρά· ν' ἀπλώσουν ἀντρομίδες

κι ἀπάνωθε γιὰ σκέπασμα νὰ βάλουνε φλοκάτες.

Καὶ βγαῖναν ἀπ' τὴ σάλλ' αὐτές, στὰ χέρια φῶς κρατώντας, 300

καὶ στρώσαν· κ' ἕνας κήρυκας ὠδήγησε τοὺς ξένους δ
 Ἐκεῖν' οἱ δυὸ στὸν πρόδομο τοῦ παλατιοῦ πλαγιάσαν.
 ὁ ἥρωας ὁ Τηλέμαχος κι ὁ ἄξιος ὁ Νεστορίδης.
 Κι ὁ Ἄτρεϊδης πλάγιασε βαθιὰ μὲς στ' ἀψηλὸ τὸ σπίτι,
 καὶ δίπλα του ἢ μακρόπεπλη πρώτη στὰ κάλλη Ἐλένη. 305

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,
 σηκώθηκε ὁ βροντόφωνος Μενέλαος ἀπ' τὴν κλίνη,
 ἐντύθη, μυτερὸ σπαθὶ κρέμασε ἀπὸ τὸν ὄμο,
 ἐφόρεσε ὠρια πέδιλα στὰ λαμπερά του πόδια
 κ' ἐκίνησε ἀπ' τὸ θάλαμο, ἴδιος θεὸς τὴν ὄψη· 310
 καὶ στὸν Τηλέμαχο κοντὰ καθίζοντας τοῦ λέγει·

Ποιὰ ἀνάγκη, παλληκάρι μου, Τηλέμαχε, σὲ φέρνει,
 μέσ' ἀπ' τὰ πλάτια τοῦ γιαλοῦ, στὴ θεϊκιά τὴ Σπάρτη;
 δικιά σου, γιὰ τῆς χώρας σου; πές μου τὴν πᾶσ' ἀλήθεια. 315

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
 Γόνε τοῦ Ἄτρεα θεογέννητε, Μενέλαε, πολεμάρχη,
 ἦρθα μὴ λάχη κι ἄκουσμα μοῦ πῆς γιὰ τὸ γονιό μου.
 Ρημάζεται τὸ σπίτι μου, χαμένο πάει τὸ βίός μου·
 γιομάτη ἢ κατοικία μου ὄχτρούς, πού πλήθ' ἄρνιὰ ὀλοένα
 καὶ βόδια κυρτοκέρατα στριφτόποδα μοῦ σφάζουν, 320
 οἱ ἀλόγιστοι κι ἀπόκοτοι τῆς μάννας μου μνηστήρες.
 Ἔτσι στὰ πόδια σου ἔρχομαι νὰ πέσω τώρα, ἂν θέλῃς
 γιὰ τὸ χαμό του νὰ μοῦ εἰπῆς, ἂν μὲ τὰ μάτια σου ἴδες,
 ἢ ἂν λάχη λόγο κι ἄκουσες ἀπ' ἄλλον πλανημένο.—
 Γιὰ βάσανα ἢ μαννούλα του τὸν ἔρμο τὸν ἐγέννα!— 325

Μὴ φοβηθῆς τὸν πόνο μου, τίποτα μὴ γλυκάνης,
 μὰ ἕνα πρὸς ἕνα πές μου τα, ὅ,τι εἶδες κι ὅ,τι ξέρεις.
 Παρακαλῶ σε, ἂν κάποτε ὁ πατέρας μου, ὁ Ὀδυσσεύς,
 σοῦταξε καὶ σὲ βοήθησε μὲ λόγια εἶτε καὶ μ' ἔργα,
 στῶν Τρώων τὴ χώρα, πού πολλὰς περάσατε λαχτάρεις, 330
 τώρα θυμήσου το καὶ σὺ καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια.

Καὶ βαριαναστενάζοντας ἀπάντησε ὁ Μενέλαος·
 Ἄλλοι τοὺς, ὅπου θέλουνε στὴν κλίνη τοῦ ἀντρειωμένου
 νὰ γύρουν νὰ πλαγιάσουνε τέτοια θρασίμια ποῦναι!
 Ὡς ὅταν, σ' ἄγριου λιονταριοῦ μονιά, καμμιά λαφίνα 335
 κοιμίζῃ βυζανιάρικα νιογέννητα λαφάρια
 καὶ παίρνη δίπλα τίς πλαγιές καὶ τὰ χλωρὰ λαγκάδια,
 γιὰ νὰ βοσκήσῃ, καὶ γυρνάει ἐκεῖνο στὴ φωλιά του,

καὶ τότε ἀταίριαστο χαμὸ σ' αὐτὰ τὰ δυὸ σκορπίζει, δ
 ἔτσι ὁ Ὀδυσσεὺς πικρὸ χαμὸ σ' ἐκείνους θὰ σκορπίσῃ. 340
 "Ἐ, Δία πατέρα, κι Ἀθηνᾶ, κι Ἀπόλλωνα, κι νᾶταν
 τέτοιος νάρθη, σὰ μιὰ φορά μὲς στὸ καστρί τῆς Λέσβου,
 πού νὰ παλέψῃ μὲ τὸ γιὸ τοῦ Φιλομήλου ἐδέχτη,
 καὶ τὸν ἐξάπλωσε γερά, κι ὄλ' οἱ Ἀχαιοὶ χαρῆκαν,
 ἔ, τέτοιος νάρθη καὶ νὰ εἶπῃ δυὸ λόγια στοὺς μνηστήρες, 345
 νᾶναι ὄλοι γοργοθάνατοι καὶ πικροπαντρεμένοι!
 "Ὅσου γιὰυτὰ πού μὲ ρωτᾶς μὲ παρακάλια τόσα,
 μηδ' ἄλλ' ἀντ' ἄλλων θὰ σοῦ εἰπῶ, μηδὲ θὰ σὲ γελάσω·
 κι ἀπ' ὄσα μοῦ εἶπε τοῦ γιαιλοῦ ὁ ἀλάθευτος ὁ γέρος,
 δὲ θὰ σοῦ κρύψω τίποτα, καὶ λέξῃ δὲ θ' ἀλλάξω. 350
 Πέρα στὴν Αἴγυπτο οἱ θεοὶ μ' ἐκράτουν κι ἄς ποθοῦσα
 τὸ γυρισμό, γιατί λαμπρὲς δὲν ἔκανα ἑκατόμβες·
 τὴν προσταγὴ τους οἱ θεοὶ δὲν θέλουν νὰ ξεχνᾶμε.
 Εἶναι 'κεῖ δά, στὴ θάλασσα τὴν πολυκυματοῦσα,
 μπρὸς ἀπ' τὴν Αἴγυπτο, νησί, πού Φάρο τὸνομάζουν· 355
 τόσο πιὸ πάνω, πού ἓνα πλοῖο γοργὸ μιὰ μέρα θέλει
 νὰ φτάσῃ, ἂν πρῦμος ἄνεμος σφυρίζῃ στ' ἄρμενά του.
 Νησάκι καλολίμανο, πού ἐκεῖθε τὰ καράβια,
 σὰν πάρουν δροσερὸ νερὸ τὰ ρίχνουνε στὸ κῦμα.
 Εἴκοσὶ μέρες οἱ θεοὶ μ' ἐκράτουν ἐκεῖ πέρα, 360
 κι οὐδ' ἔκαμε θαλασσινὸ νὰ βάλῃ πρῦμο ἀγέρα,
 πού τὰ καράβια προβοδάει στὰ διάπλατα πελάγη.
 Θὲ νὰ σωνόνταν οἱ τροφές, θὰ λυώναν οἱ συντρόφοι,
 ἂν μιὰ δὲ μὲ σπλαχνίζοταν θεὰ νὰ μὲ γλυτώσῃ,
 τοῦ γέρου τοῦ θαλασσινοῦ, τοῦ ἄξιου Πρωτέα ἡΐκόρη, 365
 ἢ Εἰδοθέα, ὅπου πολὺ τῆς ἄγγισα τὰ σπλάχνα.
 Μόνον μὲ βρῆκε νὰ γυρνῶ, μακριὰ ἀπὸ τοὺς συντρόφους,
 πού τὸ νησί ξετρέχοντας τριγύρω ὄλο ψαρεῦαν
 μ' ἀγκίστρια γυριστά, γιατί τοὺς θερίζεν ἢ πεῖνα,
 Κοντὰ μου ἐστάθη, μοῦ ἔκραζε κι αὐτὰ τὰ λόγια μοῦπε· 370
 Τόσο εἶσαι, ξένε, ἀνόητος, τόσο ἀπομωραμένος,
 ἢ τάχα θὲς κι ἀφήνεσαι κ' εὐφραίνεσαι νὰ πάσχῃς;
 Σκλάβος ἐδῶ τόσον καιρὸ, καὶ δὲν μπορεῖς τὴν ἄκρη
 νὰ βρῆς, καὶ σώνεται ἢ καρδιὰ στὰ στήθια τῶν συντρόφων!
 Εἶπε, καὶ τότε εὐθὺς ἐγὼ γυρίζω καὶ τῆς κρένω· 375
 "Ὅποια κι ἂν εἶσαι ἀπ' τίς θεές ἐσύ, θὰ σ' ἀπαντήσω·

δὲ θέλω ἐγὼ νὰ μένω ἐδῶ, μόν' ἀμαρτήσῃ θᾶχῳ
στοὺς ἀθανάτους ποὺ πλατιά τὰ οὐράνια κατοικοῦνε.
Μὰ πές μου ἐσύ —γιατ' οἱ θεοὶ γνωρίζουνε τὰ πάντα—
ποιοὺς μ' ἀμποδάει ἀθάνατος καὶ δένει μου τὸ δρόμο,
καὶ πῶς τὰ ψαροπέλαγα περνώντας θά γυρίσω.

Αὐτὰ τῆς εἶπα, κ' ἡ θεὰ μ' ἀπάντησεν ἀμέσως·
'Εγὼ λοιπὸν θεὸ νὰ σοῦ πῶ, ξένε, τὴν πᾶσ' ἀλήθεια.
'Εδῶ θαλάσσιος γέροντας ἀλάθευτος γυρίζει,
εἶν' ὁ Πρωτέας, ὁ ἀθάνατος αἰγύπτιος, ποὺ γνωρίζει
τὰ βάθη ὄλουθε τοῦ γιαλοῦ, τοῦ Ποσειδῶνα δοῦλος,
καὶ λένε πῶς μ' ἐγέννησε καὶ πῶς πατέρας μου εἶναι.
Αὐτὸν καρτέρι ἂν δύνοσσουν νὰ στήσῃς νὰ τὸν πιάσῃς,
τὸ δρόμο θεὸ νὰ σοῦλεγε, τοῦ ταξιδιοῦ τὸ μάκρος,
καὶ πῶς τὸ πέλαο θά διαβῆς μὲ τὰ πολλὰ τὰ ψάρια.
Κι ἀκόμα θεὸ νὰ σοῦλεγε, θεογέννητε, ἂν τὸ θέλῃς,
ὅ,τι κακὸ κι ὅ,τι ἀγαθὸ στὸ σπίτι σου ἔχει γίνει,
ὅσο πλανιέσαι ἐσὺ μακριά, στὸν ἔρμο τοῦτο δρόμο.

Εἶπε, καὶ τότε εὐθύς ἐγὼ τῆς ἀπαντάω καὶ λέγω·
'Ορμήνεψέ με τώρα ἐσὺ καρτέρι πῶς νὰ στήσω
τοῦ γέροντα, μὴ νοιώσῃ το καὶ μὴ μὲ ἰδῇ καὶ φύγῃ,
γιατ' εἶναι δύσκολο θνητὸς θεὸ νὰ καταβάλῃ.

Εἶπα, κ' ἡ ἀσύγκριτη θεὰ μ' ἀπάντησεν ἀμέσως·
'Εγὼ λοιπὸν θεὸ νὰ σοῦ πῶ, ξένε, τὴν πᾶσ' ἀλήθεια.
Καταμεσις στὸν οὐρανὸ σὰ θὰ πατήσῃ ὁ ἥλιος,
βγαίνει ἀπ' τὸ κῦμ' ὁ ἀλάθευτος θαλασσινὸς προφήτης
κρυμμένος μὲς στὴ μελανὴ σπιλάδα τοῦ ζεφύρου.
Κ' ἔξω σὰν ἔβγη, στίς σπηλιὰς τίς θολωτὲς κοιμᾶται.
Γύρω του οἱ φῶκες, ἡ γενιὰ τῆς Ὠρίας τῶν κυμάτων,
γέρνουν ὁμάδι, βγαίνοντας ἀπ' τοῦ γιαλοῦ τὴν ἄφρη,
καὶ τὴν πικρὴ σκορποῦν ὁσμὴ τοῦ τρίσβαθου πελάγου.
'Εκεὶ θὰ σ' ὀδηγήσω ἐγὼ μόλις χαράξῃ ἡ αὐγούλα,
νὰ σὲ πλαγιάσω δίπλα τους· καὶ κοίτα νὰ διαλέξῃς
τρεῖς ἀπ'τὰ πλοῖα συντρόφους σου, τοὺς πιὸ καλοὺς ὅπου ἔχεις
Πρόσεχε τώρα νὰ σοῦ πῶ τίς πονηριὰς τοῦ γέρου·
πρῶτα μιὰ μιὰ μὲ τὴ σειρὰ τίς φῶκες θὰ μετρήσῃ,
κι ἅμα ἐξετάσῃ καὶ θὰ ἰδῇ πόσες πεντάδες εἶναι,
θὰ ξαπλωθῇ σὰν ὁ βοσκὸς ἀνάμεσα στ' ἄρνιά του.
Καὶ σὰν ἰδῆτε πῶς καλὰ τὸν πῆρε ὁ πρῶτος ὕπνος,

ἄλλο μὴ στοχαστῆτε πιά, παρὰ καρδιά καὶ χέρια· δ 415
ἀδράχτε τον, κι ἄς δέρνεται, κι ἄς θέλῃ νὰ ξεφύγῃ.
“Ὅλες θ’ ἀλλάξῃ τίς μορφές, μ’ ὄλα τὰ ζῶα θὰ μοιάσῃ
πού σέρνονται στὴ γῆ· νερό, τρανὴ φωτιά θὰ γίνῃ,
μὰ ἐσεῖς βαστάτε τον γερά καὶ σφίγγετε ὀλοένα.
Καὶ σὰ ρωτῆση μόνος του καὶ τόνε ἴδῃτε πάλι 420
νὰ γίνῃ ὡς ἦταν στὴν ἀρχὴ σὰν ἦρθε νὰ πλαγιάσῃ,
τὴ βία παράτα κι ἄσε τον ἐλεύτερο τὸ γέρο,
ξένε, καὶ ρῶτα ποιὸς θεὸς ὠργίστηκε μαζί σου,
καὶ πῶς τὸ πέλαο νὰ διαβῆς μὲ τὰ πολλὰ τὰ ψάρια.
Εἶπε, καὶ μὲς στὴ θάλασσα τὴν κυματοῦσα ἐχάθη. 425
Τότε κ’ ἐγὼ στίς ἀμμουδιές τραβάω πού ἦταν στημένα
τὰ πλοῖα, κι ὁ νοῦς μου ἀνάδευε πολλὰ σὰν περπατοῦσα.
Καὶ στὸ καράβι ὡς ἔφτασα, στὸ περιγιάλι κάτου,
τὸ φαγητὸ ἐτοιμάσαμε, κ’ ἡ θεϊκιά ἦρθε νύχτα,
καὶ τότε κοιμηθήκαμε σιμὰ στ’ ἀκροθαλάσσι. 430
Ἐφάν’ ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγόουλα,
κι ἀμέσως τοῦ πλατύδρομου γιαλοῦ τὴν ἄκρη ἐπήρα,
μὲ τρεῖς συντρόφους, πού εἶχα τους μεγάλη ἐμπιστοσύνη
γιὰ πᾶσα ἀνάγκη, τοὺς θεοὺς θερμοπαρακαλώντας.
Στὸν πλατὺ κόρφο τοῦ γιαλοῦ τότε ἡ θεὰ ἐβυθίστη. 435
καὶ τέσσερ’ ἀπὸ τὸ βυθὸ νιόγδαρτα φέρνει ἀπάνω
τομάρια φώκιας—ἔστηνε παγίδα τοῦ γονιοῦ της!—
Καὶ σὰ μᾶς ἐβαθούλωσε γιατάκια μὲς στὸν ἄμμο,
ἐκάθησε καὶ πρόσμενε, κι ὡς ἦρθαμε σιμὰ της
μᾶς ξάπλωσε καὶ σκέπασε καθέναν μ’ ἓνα δέρμα. 440
Κι ἄχ, τί καρτέρι ἀβάσταγο! Φριχτὰ μᾶς τυραγνοῦσε
ἀπὸ τίς θαλασσόφτερες φῶκες ἢ δυσωδία.
Ποιὸς θεὸς νὰ πλάγιαζε ποτὲ πλάϊ σὲ θαλάσσιο κῆτος;—
Μὰ πάλι αὐτὴ μᾶς ἔσωσε κι ἀναψυχὴ μᾶς ἠῦρε·
κάτω ἀπ’ τὴ μύτη καθενὸς μᾶς ἔβαλε ἀμβροσία, 445
πού μοσχοβόλαε κ’ ἔδιωχνε τὴ μυρουδιά τοῦ κήτους.
Καὶ μείναμε ὅλη τὴν αὐγὴ μ’ ἀδείλιαστα τὰ σπλάχνα.
Οἱ φῶκες ἀπ’ τὴ θάλασσα βγῆκαν ὁμάδι κ’ ἦρθαν
ἀράδα νὰ πλαγιάσουνε κοντὰ στ’ ἀκροθαλάσσι.
Μεσημερίς ἀπ’ τὸ γιαλὸ βγῆκε κι ὁ γέρος κ’ ἠῦρε 450
τίς φῶκες, τίς ἐμέτρησε, καλοθρεμμένες ὅλες,
πρῶτους κ’ ἐμᾶς λογάριασε μαζί τους, κι οὐδὲ πῆγε

στο δόλο ὁ νοῦς του· κ' ἔπειτα ξαπλώθηκε κ' ἐκεῖνος.
'Ορᾶμε μεῖς μ' ἀλαλαγμὸ καὶ τὸν ἀδράχνουμε ὄλοι·
μὰ ὁ γέρος δὲν ἐξέχασε τῆ δολερῆ του τέχνη. 455
Καὶ πρῶτα πρῶτα γίνεται πυκνόχαιτο λιοντάρι,
ἔπειτα πάλι δράκοντας, πάρδαλη, κάπρος μέγας,
καὶ μιὰ νερὸ γινότανε, μιὰ ψηλόκορμο δέντρο·
καὶ μεῖς βαστούσαμε σφιχτὰ μ' ἀδείλιαστα τὰ σπλάχνα.
Μ' ἄρχισε πιά ὁ παμπόνηρος ὁ γέρος νὰ βαριέται, 460
καὶ τότε μ' ἀναρώτησε κι αὐτὰ τὰ λόγια μοῦπε·

Ποιός, γιὰ τοῦ 'Ατρέα, 'πὸ τοὺς θεοὺς σ' ὀρμήνεψε νὰ στήσης
καρτέρι καὶ μὲ τὸ στανιὸ νὰ πιάσης με ; τί θέλεις ;

Στὰ λόγια τοῦτα τοτ' εὐθὺς ἀπάντησα καὶ τοῦ εἶπα·
Τὸ ξέρεις, γέρο, — τί ρωτᾷς καὶ θέλεις νὰ ξεφύγης ; — 465
πὼς σκλάβος μένω στὸ νησί καιρό, καὶ ναῦρω τέλος
δὲν ἤμπορῶ, καὶ σώνεται στὰ στήθια μου ἡ καρδιά μου.
Μὰ πές μου ἐσύ, — γιὰτ' οἱ θεοὶ γνωρίζουνε τὰ πάντα, —
ποιὸς μ' ἀμποδάει ἀθάνατος καὶ δένει μου τὸ δρόμο,
καὶ πὼς τὰ ψαροπέλαγα περνώντας θὰ γυρίσω. 470

"Ἐτσι τοῦ μίλησα, κι αὐτὸς ἀμέσως ἀποκρίθη·
Κάλλιο στὸ Δία καὶ στοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους νᾶχες κάμει
θυσιές πολλές, πρὶν ἀνεβῆς στὰ πλοῖα, γιὰ νὰ γυρνοῦσες
γοργά, τὰ μαυροπέλαγα περνώντας, στὴν πατρίδα.
Γιὰτ' εἶν' γραφτὸ σου νὰ μὴ ἰδῆς τοὺς φίλους καὶ νὰ φτάσης 475
στ' ὄριοχτισμένο σπίτι σου, στὴ γῆ τὴν πατρικὴ σου,
πρὶν στοῦ θεοκατέβατου τοῦ ποταμοῦ, στοῦ Αἰγύπτου
ξαναγυρίσης τὰ νερὰ καὶ κήνης ἑκατόμβες
στοὺς ἀθανάτους, ποὺ ψηλὰ στὰ οὐράνια κατοικοῦνε.
Τότε τὸ δρόμο ποὺ ζητᾷς ἐκεῖνοι θὰ σ' ἀνοίξουν. 480

"Ἐτσι εἶπε· καὶ ραγίστηκε στὰ στήθια μου ἡ καρδιά μου,
γιὰτὶ στὴν Αἴγυπτο ξανὰ μὲ πρόσταζε νὰ σύρω,
σ' ἀνταριασμένα πέλαγα μακρὸ καὶ μαῦρο δρόμο.
'Ὅστοςο τοῦ ἀποκρίθηκα κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπα·

Αὐτὰ θὰ γίνουν, γέροντα, καθὼς ἐστὶν προστάζεις. 485
'Ἀλλὰ γιὰ πές μου το κι αὐτό, κι ἀλήθεια ἱστορήσέ μου·
ὄλοι σωθῆκαν οἱ 'Αχαιοί, γυρνώντας μὲ τὰ πλοῖα,
ὄσους ὁ Νέστορας κ' ἐγὼ στὴν Τροία εἶχαμ' ἀφήσει ;
καὶ μὴν ἀδικοχάθηκε κανεὶς μὲ τὸ καράβι,
ἢ καὶ σὲ χέρια ἀδερφικά, σὰ γλύτωσαν οἱ μάχες ; 490

"Ἐτσι τοῦ μίλησα, κ' εὐθύς ἐκεῖνος ἀποκρίθη· δ
 Τί τὰ ρωτᾷς, Ἄτρείδη, αὐτά; κάλλιο νά μὴν τὰ ξέρης,
 μῆδ' ἐ τί κρύβω ἐγὼ στὸ νοῦ νά μάθῃς· νά, στὸ λέγω,
 ἀδάκρυτος δὲ θά σταθῆς, ἅμα τ' ἀκούσης ἔλα.
 "Ἄλλοι πολλοὶ ἐχαθήκανε, κι ἄλλοι πολλοὶ ἀπομεῖναν, 495
 Δυὸ μόνο ἄρχοι τῶν Ἀχαιῶν τῶν χαλκοφορεμένων
 στὸ γυρισμὸ ἀφανίστηκαν,—στὴ μάχη ἦσουν κι ἀτός σου,—
 κι ἕνας στὰ πέλαα ζωντανὸς κάπου κλεισμένος εἶναι·
 Ὁ Αἴας μὲ τὰ μακρόκουπα ἐχάθηκε καράβια·
 ὁ Ποσειδῶνας τᾶρριξε στῆς Γύρας τᾶγρια βράχια, 500
 μὰ πάλι ἀπὸ τῆ θάλασσα τὸν ἔσωσε· καί μ' ὄλο
 πού τὸν μισοῦσε ἡ Ἀθηνᾶ, θά ἐγλύτωνα τῆ μοῖρα,
 ἀλλὰ πολὺ ἐτυφλώθηκε κ' εἶπε βαρεῖά βλαστήμια,
 πῶς καί στὸ πείσμα τῶν θεῶν, θά βγῆ ἀπ' τὸ μαῦρο κύμα.
 Κι ὁ Ποσειδῶνας πού ἄκουσε τὸ λόγο τὸ μεγάλο, 505
 τὴν τρίαινα ἀδράχνοντας μὲ βιά στὰ δυὸ γερά του χέρια,
 στῆς Γύρας τὴν κατάφερε τὸ βράχο κ' ἔσκισε τον.
 Τῶνα κομμάτι μένει ὀρθό, τᾶλλο βουλιάει στὸ κύμα,
 ἐκεῖ πού ὁ Αἴας πρωτόβγαινε νά κάτση ὁ τυφλωμένος,
 καί τὸν τραβάει στὸν ἄπειρο τρικυμισμένο πόντο. 510
 "Ἐτσι λοιπὸν ἐχάθηκε νερὸ ἄρμυρὸ ρουφώντας.
 Καί ὁ ἀδερφός σου γλύτωσε, καί ξέφυγε τὸ χάρο
 μὲ τὰ καράβια· ἡ δέσποινα τὸν εἶχε σώσει ἡ Ἥρα.
 Ὅμως ἐκεῖ πού κόντευε νά φτάση στοῦ Μαλέα
 τὸ βραχοκρέμαστο βουνό, τὸν ἄρπαξε ἡ φουρτούνα 515
 καί μὲς στὸ πέλαο, πού βαριά βογγοῦσε, τόνε φέρνει.
 Μὰ κι ἀπὸ κεῖθε ὁ γυρισμὸς χωρὶς καημὸ φαινόταν· 519
 γοργὰ οἱ θεοὶ τὸν ἄνεμο πρῦμο γυρίσαν, κι ἦρθαν 520
 στὴ χώρα τους, σὲ μιὰ γωνιά, ὅπου ἄλλοτε ὁ Θυέστης 517
 καί τώρα ὁ γιός του ὁ Αἴγισθος εἶχε τὸ σπιτικό του. 518
 Μὲ τί λαχτάρᾳ ἐπάτησε τὴ γῆ τὴν πατρικὴ του! 521
 Σκύφτει, φυλάει τὸ χῶμά της, ποτάμι δάκρυα χύνει
 θερμά, πού μ' ἀναγάλλιαση ξανάϊδε τὴν πατρίδα.
 Μὰ τὸν ἀγνάντεψε ὁ σκοπός, ἀπ' τὴ σκοπιὰ του ἀπάνω,
 πού ὁ δολοπλέχτης Αἴγισθος ἐκεῖ τὸν εἶχε στήσει 525
 καί τοῦχε τάξει καί μιστό, δυὸ τάλαντα χρυσάφι,
 ὄλο τὸ χρόνο νά φυλάῃ, μὴν πάῃ καί τοῦ ξεφύγῃ
 περνώντας κ' εὔρη τὸν καιρὸ νά τοῦ ξυπνήσῃ ἢ ἀντρεῖά του,

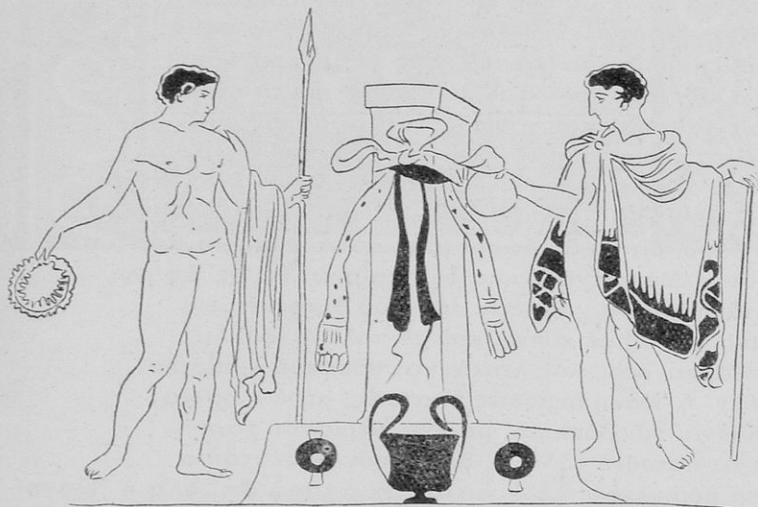
καί κίνησε στὸν ἄρχοντα νὰ πάη νὰ τὸ μηνύσῃ. δ
Κ' εὐθύς τοῦ στήνει ὁ Αἴγισθος τὴ δολερὴ παγίδα·
εἴκοσι διάλεξε γερὰ στὴ χώρα παλληκάρια, 530
τὰ κρύβει, καὶ προστάζει ἄλλοῦ τραπέζι νὰ ἐτοιμάσουν·
καὶ πάει τὸν Ἄγαμέμνονα νὰ προσκαλέσῃ ἐκεῖνος,
μὲ ἄτια καὶ ἀμάξια, τὸ κακὸ στὸ νοῦ του μελετώντας.
Κι ἀνίδεο γιὰ τὴ μοῖρα του τὸν φέρνει καὶ τὸν σφάζει,
στὸ δεῖπνο ἀπάνω, ὡς νᾶσφαζε βόδι μὲς στὸ παχνί του. 535
Κι οὐδ' ἓνας ἀπ' τοὺς σύντροφους ἀπόμεινε τοῦ Ἄτρείδη,
οὐδ' ἓνας τοῦ Αἴγισθου, ὅλοι τοὺς σφαγῆκαν μὲς στὴ σάλλα.
Ἔτσι εἶπε, καὶ ραγίστηκε στὰ στήθια μου ἡ καρδιά μου.
Στὴν ἀμμουδιά σωριάστηκα κ' ἔκλαιγα, κ' ἡ ψυχὴ μου
δὲν ἐποθοῦσε πιά νὰ ζῆ, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου νὰ βλέπῃ. 540
Κι ἄμα νὰ κλαίω ἀπόκαμα καὶ νὰ κυλιέμαι χάμω,
μοῦ ξαναλέει τῆς θάλασσας ὁ ἀλάθευτος ὁ γέρος·
Γόνε τοῦ Ἄτρέα, σὲ κλάματα μὴ χάνῃς τὸν καιρὸ σου,
γιατὶ τὰ δάκρυα δὲ φελᾶν, μόν' κάλλιο κοίτα τώρα
γοργὰ γοργὰ στὴν πατρικὴ τὴ γῆ πῶς νὰ γυρίσῃς· 545
γιὰ θὰ τὸν εὔρης ζωντανό, γιὰ θὰ προλάβῃ ὁ Ὀρέστης
καὶ θὰ σκοτώσῃ τον, καὶ σὺ μὲς στὴν ταφὴ θὰ φτάσῃς.
Εἶπε, καὶ μέναν ἡ ψυχὴ κ' ἡ θαρρετὴ καρδιά μου,
μ' ὄλο τὸν πόνο ποῦνοιωθα, στὰ στήθια μου ἐξεστάθη.
Γυρίζω τότε καὶ τοῦ λέω μὲ λόγια φτερωμένα· 550
γι' αὐτοὺς τὰ ξέρω τώρα πιά, μὰ πὲς μου γιὰ τὸν τρίτο
ποῦ ζωντανὸς μὲς τὸ πλατὺ τὸ πέλαγο εἶναι σκλάβος,
ἢ καὶ νεκρός· πὲς το κι αὐτὸ κι ἄς σπαραχτῆ ἡ ψυχὴ μου.
Ἔτσι τοῦ μίλησα, κι αὐτὸς ἀμέσως ἀποκρίθη·
Ἐκεῖνος, τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς κ' ἡ Ἰθάκη χώρα του εἶναι· 555
σ' ἓνα νησι τὸν εἶδα ἐγὼ νὰ χύνη μαῦρο δάκρυ,
στῆς Καλυψῶς τὰ μέγαρα, τῆς νύμφης, ποῦ ἄθελά του
τόνε κρατάει, καὶ δὲν μπορεῖ στὴ χώρα του νὰ φτάσῃ,
γιατὶ καράβια μὲ κουπιὰ καὶ σύντροφους δὲν ἔχει,
νὰ τόνε πᾶν ἀπ' τὰ πλατιὰ τὰ στήθια τοῦ πελάγου. 560
Ὅσο γιὰ σέ, θεογέννητε Μενέλαε, τὸ γραπτὸ σου
δὲν εἶναι ὁ χάρος νὰ σέ βρῆ στὸ ἀλογοτρόφο τ' Ἄργος,
παρὰ στὰ πέρατα τῆς γῆς, στὰ Ἠλύσια πεδία,
ποῦ εἶναι ὁ ξανθὸς Ραδάμανθυς, οἱ θεοὶ θεὸ νὰ σέ στείλουν.—
Ἐκεῖ τὴν πιὸ χαροῦμενη ζωὴ περνοῦν οἱ ἄνθρωποι. 565

Χιόνια δὲν ἔχει, οὐδὲ βροχή, κι οὐδὲ βαρὺ χειμῶνα,
 μὰ πάντα δροσερές πνοές μελωδικοῦ ζεφύρου,
 φερμένες ἀπ' τὰ πέλαγα δροσιζοῦν τοὺς ἀνθρώπους,—
 γιατί ἔχεις τὴν Ἑλένη ἐσύ, κ' εἶσαι γαμπρὸς τοῦ Δία.

δ

Εἶπε, καὶ μέσα στοῦ γιαλοῦ τὰ κύματα ἐβυθίστη.
 Γιὰ τὰ καράβια ἐκίνησα κ' ἐγὼ μὲ τοὺς συντρόφους,
 καὶ μύρια ἀνάδευέ μου ὁ νοῦς, ἐκεῖ πού περπατοῦσα.
 Κι ἅμα στὸ πλοῖο ἐφτάσαμε, στὸ περιγιάλι κάτω,

570

Ὁ Ὀρέστης στὸν τάφο τοῦ πατέρα του.

τὸ φαγητὸ ἐτοιμάσαμε, κ' ἡ θεϊκιά ἦρθε νύχτα
 καὶ τότε κοιμηθήκαμε σιμὰ στ' ἀκροθαλάσσι.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,
 πρῶτα κι ἀρχῆς στὸ θεῖο γιαλὸ τραβοῦμε τὰ καράβια,
 καὶ τὰ πανιά φορτώνουνε καὶ τὰ κατάρτια οἱ ναῦτες,
 κι ὡς ἀνεβήκανε κι αὐτοὶ καὶ στὰ ζυγὰ καθῆσαν,
 μὲ τὰ κουπιὰ τῆ θάλασσα χτυποῦν κι ἀσπρογαλιάζει.
 Γοργὰ στὸ θεοκατέβατο, στοῦ Αἰγύπτου τὸ ποτάμι
 δένω τὰ πλοῖα, καὶ στοὺς θεοὺς πολλὰς θυσίες προσφέρω.

575

580

Ἰ. Οἰκονομίδου, Ὁμήρου Ὀδύσεια, ἔκδοσις 4η

5

Κι ὡς ἐμαλάκωσε ἡ ὄργη τῶν αἰωνίων, ὑψῶνω δ
 μνημεῖο στὸν Ἄγαμέμνονα, δόξ' ἄσβυστη γιὰ νᾶχη.
 Κι ὄλα καλὰ σὰν ἔγιναν, πρῦμο οἱ θεοὶ μοῦ στέλνουν, 585
 καὶ μὲ γυρίζουνε γοργὰ στὴν ποθητὴ πατρίδα.

Μόν' ἔλα τώρα μεῖν' ἐδῶ μαζὶ μας στὸ παλάτι,
 ὅσο πού μέρες ἔντεκα, γιὰ δώδεκα νὰ γίνουν,
 καὶ τότε ἐγὼ σὲ προβοδῶ καὶ μὲ πανώρια δῶρα·
 θεὸ νὰ σοῦ δώσω τρία φαριὰ καὶ τορνεμένο ἀμάξι 590
 κ' ἓνα ποτήρι ὀλόχρυσο, σπονδὲς στοὺς ἀθανάτους
 θεοὺς νὰ κάνης, κι ὅσο ζῆς ἐμένα νὰ θυμᾶσαι.

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπόκριση τοῦ δίνει·
 Ἄτρείδη, μὴ πολὺν καιρὸ ζητᾶς νὰ μὲ κρατήσης·
 Ἐγὼ καὶ χρόνο ὀλάκερο θεὸ νάμενα κοντὰ σου, 595
 χωρὶς καὶ σπίτι καὶ γονιούς ποτὲ ν' ἀποθυμῶ·
 γιὰτὶ τὰ τόσα πού μοῦ λές, τὰ τόσα πού δηγᾶσαι,
 πολὺ μ' εὐφραίνουν. Ἄλλὰ πιά θεὸ νᾶχουν βαριεστῆσει
 κάτω στὴν Πύλο οἱ σύντροφοι, τὶ ἐχρόνιασα ἐδῶ πέρα.

Γιὰ δῶρο, ὅ,τι κι ἂν δώσης μου, κᾶνα κειμήλιο ἄς εἶναι· 600
 μὰ στὴν Ἰθάκη ἐγὼ φαριὰ δὲν παίρνω, θὰ στ' ἀφήσω.

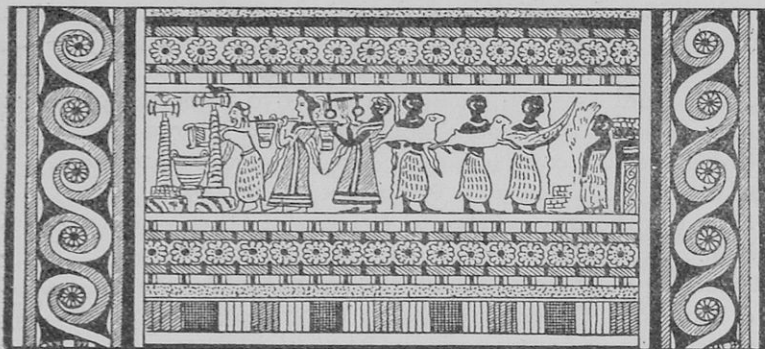
νὰ τᾶχης νὰ τὰ χαίρεσαι, ἐσὺ πού διαφεντεύεις
 κάμπο πλατὺ, μὲ κύπερι καὶ μὲ πολὺ τριφύλλι,
 μὲ σᾶρια, ρόβι, καὶ λευκὰ καὶ θραφερὰ κριθάρια.
 Δὲν ἔχ' ἡ Ἰθάκη δημοσιὲς πλατειές, μηδὲ λιβάδια, 605
 νησί εἶναι γιδοβόσκητο, μὰ ἔχει περίσσια χάρη.

Δὲν τὰ πατοῦνε τᾶλογα, δὲν ἔχουν βοσκοτόπια
 νησιά πού κλείνει τα ὁ γιαλός κι ἀπάνω ἀπ' ὄλα ἡ Ἰθάκη.

Εἶπε, καὶ χαμογέλασε ὁ βροντόφωνος Μενέλαος,
 καὶ τρυφερὰ τὸν χάϊδεψε καὶ γλυκομίλησέ του. 610

Ἄπο αἶμα, γιέ μου, εὐγενικὸ τὰ λόγια σου σὲ δείχνουν.
 Μιά καὶ τὸ δύναμαι λοιπὸν θὰ σοῦ τ' ἀλλάξω τοῦτα,
 καὶ δῶρο, ἀπ' ὄσους θησαυροὺς μὲς στὸ παλάτι μου ἔχω,
 πανώριο κι ἀξετίμητο σὲ σένα θὰ χαρίσω·
 θεὸ νὰ σοῦ δώσω σκαλιστὸ κι ὁμορφοδουλεμένο 615
 κροντήρι ἀσημοκάμωτο μὲ χρυσομένα χεῖλη,
 ἔργο τοῦ Ἡφαίστου. Ὁ Φαίδιμος ὁ ἥρωας μοῦ τῶχε δώσει,
 τῶν Σιδονίων ὁ βασιλιάς, στὸ σπίτι του ὡς μ' ἐδέχτη,
 στὸ γυρισμὸ μου· αὐτὸ κ' ἐγὼ νὰ σοῦ χαρίσω θέλω.

Κ' ἐκεῖ ποῦ αὐτοὶ μιλοῦσανε καὶ τέτοια λόγια ἀλλάζαν, δ 620
οἱ καλεσμένοι ἐρχόντανε στοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι·
φέρναν ἀρνιά, φέρναν κρασί ποῦ τὶς καρδιὲς ἀντρεϊεὺι,
κι ἀπ' τὶς γυναῖκες τοὺς ψωμί τὶς ὠριομαντηλοῦσες.

Κ' ἐκεῖ ποῦ ἐτοῦτοι ἐτοίμαζαν τὸ δεῖπνο στὸ παλάτι,
μὲς στοῦ Ὀδυσσέα τὰ μέγαρα, κατὰ μπροστὰ στὴ σάλλα, 625
δίσκο κι ἀκόντιο ρίχνοντας, γλεντοῦσαν οἱ μνηστήρες
στὴν ἰσωμένη αὐλή, ὅπως πρὶν, ὑπεροψία γεμάτοι.
Καὶ τῶν μνηστήρων οἱ ἀρχηγοί, ὁ Εὐρύμαχος κι ὁ Ἀντίνοος,
πανώριοι ἐκάθονταν οἱ δυὸ κι ἀπ' ὄλους πιὸ ἀντρεϊωμένοι.
Κ' ἦρθε κοντὰ ὁ Νοήμονας, τὸ τέκνο τοῦ Φρονίου 630
καὶ τὸν Ἀντίνοο ρώτησε κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦπε·
Ἄντινε, ξέρεις τίποτα; ἔχομε ἰδέα, γιὰ ὄχι,
πότε γυρνᾷ ὁ Τηλέμαχος ἀπ' τὴν ἀμμώδη Πύλο;
Μὲ τὸ καράβι μου ἔφυγε καὶ τῶχω ἀνάγκη τώρα,
γιὰ νὰ περάσω ἀντίπερα στίς Ἥλιδας τὸν κάμπο, 635
ποῦχω φοράδες δώδεκα μὲ τῆς δουλειᾶς μουλάρια

ἀμέρωτα, κανένα ἐδῶ νὰ φέρω νὰ μερώσω.

Εἶπε, κ' ἐκεῖνοι ἐσάστισαν· δὲν ἔλεγαν πῶς εἶχε
στήν Πύλο τοῦ Νηλέα διαβῆ, μὰ πῶς θὲ νᾶταν κάπου,
στά χτήματα, στά πρόβατα, γιὰ στοῦ χοιροβοσκοῦ του. 640

Καὶ τότε ὁ Ἀντίνοος φώναξε τοῦ Εὐπείθου ὁ γιὸς καὶ τοῦ εἶπε.
Μίλα σωστά! Πότ' ἔφυγε; ποιοὶ νιοὶ τὸν ἀκλουθοῦσαν;
ἀπ' τὴν Ἰθάκη διαλεχτοί, γιὰ μεροδουλευτάδες,
δοῦλοι δικοὶ του, κ' ἔτσι δὰ μποροῦσε νὰ τὸ κάμη.
Καὶ πές μου ἀκόμα καθαρὰ, γιὰ νὰ τὸ καλοξέρω, 645
τὸ μαυροκάραβο μὲ βιά, χωρὶς νὰ θές, στοὶ πῆρε,
ἢ μὲ τὰ λόγια ἐπρόσπεσε κ' ἐδέχτης νὰ τὸ δώσης;

Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Νοήμονας, τὸ τέκνο τοῦ Φρονίου·
Ἦθελα καὶ τοῦ τῶδωσα· τί θᾶκαμε κάθε ἄλλος,
ἂν ἕνας ἄντρας σὰν αὐτόν, μ' ἔγνοιες καρδιά γεμάτη, 650
ζητοῦσε; θᾶταν δύσκολο νὰ τοῦ ἀρνηθῆς τὴ χάρη.
Καὶ νιοὶ τὸν ἀκολούθησαν, οἱ πρῶτοι μὲς στὴ χώρα,
μετὰ ἀπὸ μᾶς, κ' εἶδα ἀρχηγὸς ὁ Μέντορας νὰ μπαίνει,
ἢ καὶ θεός, ὅπου ἔμοιαζε στοὶ κάθε τί μ' ἐκεῖνον.
Γιατὶ ἀπορῶ πού ψές αὐγὴν ἐδῶ τὸ Μέντορα εἶδα, 655
μ' ὄλο πού μὲ τὸ πλοῖο αὐτὸς ἀρμένιζε στὴν Πύλο.

Εἶπε, καὶ κίνησε νὰ πάη στοὶ πατρικὸ τοῦ σπίτι.
Κ' οἱ δυὸ ν' ἀνάβη ἐνοιώσανε τὴν ἀντρικὴ ψυχὴ τους,
καὶ τοὺς μνηστήρες σύναξαν, καὶ πάψαν τοὺς ἀγῶνες.
Καὶ τότε ὁ Ἀντίνοος μίλησε σ' αὐτούς, ὁ γιὸς τοῦ Εὐπείθου, 660
μὲ μάνητα· κι ἀπὸ θυμὸ τὰ μαῦρα σωθικά του
φουσκῶναν καὶ τὰ μάτια του λὲς καὶ πετοῦσαν φλόγες·

Θεοὶ! μὲ πόση ἀποκοτιὰ τρανὸ πού ἐγίνηκε ἔργο!
καὶ λέγαμε, ὁ Τηλέμαχος ταξίδι δὲν πηγαίνει.
Στὸ πείσμα τόσων, ἕνα νιὸ παιδί, καὶ νὰ πού φεύγει! 665
ρίχνει καράβι καὶ διαλέει τοὺς πρῶτους μὲς στὴ χώρα.
Ἄρχη κακὴ γιὰ μᾶς αὐτό· κ' εἶθε νὰ κόψη ὁ Δίας
τὴ δύναμή του, πρὶν ὁ νιὸς νὰ γίνῃ παλληκάρι.
Μόν' ἔλα, εἴκοσι δόστε μου συντρόφους καὶ καράβι,
νὰ στήσω του, σὰ θὰ γυρνᾷ, καρτέρι, νὰ φυλάξω 670
μὲς στῆς Ἰθάκης τὸ στενὸ καὶ τῆς τραχειᾶς τῆς Σάμης,
μαῦρο γιὰ τὸν πατέρα του νὰ τοῦβγῃ τὸ ταξίδι.

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι ἐστέργανε καὶ τὸν παρακινούσαν,
κ' ἔπειτα εὐθὺς σγκώθηκαν καὶ μῆκαν στοὶ παλάτι.

- “Ομως πολὺ δὲν ἄργησε νὰ μάθη ἡ Πηνελόπη, δ 675
ὄσα οἱ μνηστῆρες ἔκλωθαν στὴ μαύρη τὴν καρδιά τους.
Γιατὶ ποιὸ δόλον ὑφαιναν ὁ Μέδοντας τῆς εἶπε,
ποὺ ἦταν ἀπ’ ἔξω ἀπ’ τὴν αὐλὴ κ’ εἶχε τὰ σχέδια ἀκούσει.
Κ’ ἐκίνησε τὸ μῆνυμα νὰ πάη στὴν Πηνελόπη·
κ’ ὡς τὸ κατώφλι ἐδιάβηκε, τοῦ λέγ’ ἡ Πηνελόπη· 680
Κήρυκα, γιατί σ’ ἔστειλαν οἱ ἀρχοντικοὶ μνηστῆρες ;
Τάχα στίς δοῦλες γιὰ νὰ εἰπῶ τοῦ ἰσόθεου Ὀδυσσέα
νὰ παρατήσουν τὴ δουλειά, τραπέζι νὰ τοὺς στρώσουν ;
Ποὺ νᾶταν, εἶτε γιὰ γαμπροί, κ’ εἶτε καὶ γι’ ἄλλη αἰτία,
στερνὴ κι ἀγύριστη φορὰ ἔδω μέσα νὰ δειπνοῦσαν ! 685
“Ὀλο μαζεύεστε καὶ βιὸς πολὺ μοῦ καταλάτε,
τοῦ γνωστικοῦ Τηλέμαχου τὰ πλούτη. Μὰ ποτέ σας
δὲν ἔλαχε ν’ ἀκούσετε, παιδάκια ἀπ’ τοὺς γονιούς σας,
γιὰ κείνους ποὺ σᾶς γέννησαν ποιὸς ἦταν ὁ Ὀδυσσεύς ;
Ποτέ ἀδικία δὲν ἔκανε, λόγο κακὸ δὲν εἶπε 690
ποτέ στὴ χώρα, ὡς τῶχουνε συνήθειο οἱ βασιλιάδες
ἓνα θνητὸ νὰ ὀχτρεύονται καὶ ν’ ἀγαποῦν τὸν ἄλλο.
Ἐκεῖνος δὲν ἀδίκησε κανέναν ποτέ του.
“Ὀμως ἡ μαύρη σας ψυχὴ καὶ τᾶπρεπα ἔργατά σας
ἐφάνηκαν· γιατί ὁ καλὸς ποτέ καλὸ δὲν ἔχει. 695
Κι ἀπολογήθη ὁ Μέδοντας ποὺ εἶχε περίσσια γνώση·
Νᾶταν αὐτό, βασίλισσα, τὸ πιὸ τρανὸ κακὸ μας !
Ἄλλὰ πολὺ τρανώτερο καὶ φοβερώτερο ἄλλο
τώρα οἱ μνηστῆρες μελετοῦν, ποὺ νὰ μὴ δώση ὁ Δίας.
Λογιάζουν τὸν Τηλέμαχο μὲ τὰ σπαθιά νὰ σφάξουν 700
σὰ θὰ γυρνᾶν· γιατί ἔχει πάει γιὰ τὸ γονιὸ νὰ μάθη,
στὴ θεία τὴ Λακεδαίμονα καὶ στὴν πανίερη Πύλο.
Τ’ ἀκούει κ’ εὐθύς τὰ γόνατα λυθῆκαν κ’ ἡ καρδιά της.
“Ὡρα πολλὴν ἀπόμεινε βουβή, τὰ δυὸ της μάτια
δάκρυα γεμίσαν, κόπηκε κ’ ἡ λυγερὴ λαλιά της. 705
Τέλος ἐξαναμίλησε κι ἀπόκριση τοῦ δίνει·
Κήρυκα, γιατί μοῦφυγεν ὁ γιός μου, ποιά ἡ ἀνάγκη
στὰ πλοῖα ν’ ἀνέβη τὰ γοργὰ ποῦναι τοῦ πέλαου τᾶτια
γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μ’ αὐτὰ πολλοὺς γιαλοὺς διαβαίνουν ;
Γιὰ θέλει μηδὲ τῶνομα νὰ μὴ ἀπομείνη ἐκείνου ; 710
Κι ὁ Μέδοντας ἀπάντησε μὲ τὴν πολλὴ τὴ γνώση·
Δὲν ξέρω ἂν ἦταν θέλημα θεοῦ, ἢ ἂν ἡ ψυχὴ τοῦ

τόν ἔσπρωξε νά πάη μακριά στήν Πύλο γιά νά μάθη,
ἄν ὁ γονιός του θάρθη ἢ ποιός ἐστάθηκε ὁ χαμός του.

Εἶπε, κ' ἐκίνησε νά πάη ἀπ' τοῦ Ὀδυσσεά τὸ κάστρο. 715

Κι αὐτὴν βαριά τὴν ἔζωσεν ὁ καρδιοφάγος πόνος.

Δὲν τὴ χωροῦσε πιά θρονί, πού τόσα ἦταν στό σπίτι,
μόν' στό κατώφλι ἐκάθησε τοῦ πλοῦσιου, ὠραίου κοιτῶνα
πικρά θρηνώνοντας· γύρω τῆς οἱ σκλάβες σιγοκλαῖγαν
ὄλες, καινούργιες καί παλιές, ὅπου ἦταν στό παλάτι. 720

Καί μὲς ἀπ' τ' ἀναφυλλητὰ τοὺς εἶπε ἡ Πηνελόπη·

Καλές μου, ἀκοῦστε· ἀπανωτὲς μοῦ ἔστειλε ὁ Δίας λαχτάρες,
ὄσες δὲ γνώρισε καμμιά μαζί μου ἀναθρεμμένη·

πρῶτα τὸν ἄξιο μου ἔχασα, τὸ λιονταρόκαρδο ἄντρα,
ὅπου εἶχε χάρες περισσές, ὄσες κανένας ἄλλος, 725

τὸν ἄξιο, πού εἶναι ἡ δόξα του τρανὴ σ' Ἑλλάδα κι Ἄργος·

καί τώρα τὸ παιδάκι μου, τὸ ἀρπάξαν οἱ φουρτοῦνες
μὲς ἀπ' τὸ σπίτι μου ἄδοξα, καί πάει χωρὶς νά νοιώσω.

Ἄχ, ἄνομες ἐσεῖς, καμμιά δὲν τόβαλε στό νοῦ τῆς,
μιὰ καί τὸ ξέρατε καλά, νάρθη νά μὲ ξυπνήση, 730

ἐκεῖ πού ἐκεῖνος ἔμπαινε στό μαῦρο τὸ καράβι!

Γιατί ἄν ἐγὼ τὸ μάθαινα, πιὸ λόγιαζε ταξίδι,

θὲ νᾶμενε, δὲ θᾶφευγε, κι ἄς λαχταροῦσε τόσο·

ἢ θὲ νά μὲ παράταγε νεκρὴ μὲς στό παλάτι.

Μ' ἄς πάη νά κράξη μιὰ γοργὰ τὸ γέροντα Δολίῳ, 735

τὸ σκλάβο, πού σαν ἦρθα ἐδῶ, μοῦ χάρισε ὁ πατέρας,

καί τὸ πολύδεντρο τηράει περβόλι μου, νά τρέξη

γοργὰ γοργὰ, νά τοῦ τὰ πῆ τὰ πάντα τοῦ Λαέρτη,

μὴ καί καμμιά καλὴ βουλὴ στό λογισμό του πλέξη,

καί βγῆ στὸν κόσμον κι ὀδυρθῆ σ' ἐκείνους, πού γυρεύουν 740

τὸ γόνον ν' ἀφανίσουνε κι αὐτοῦ καί τοῦ Ὀδυσσεά.

Κ' ἡ Εὐρύκλεια τῆς ἀπάντησε, ἡ ἀγαπημένη νένα·

Νυφούλα μου, θὲς μ' ἄσπλαχνο μαχαίρι σκότωσέ με,

θὲς χάρισέ μου τὴ ζωὴ, δὲ θὰ σοῦ κρύψω λέξη.

Τᾶξερα ἐγὼ καί τοῦδωσα τὸ κάθε πού ἐζητοῦσε, 745

καί στᾶρι καί γλυκὸ κρασί· μὰ μέγα πῆρε μου ὄρκο,

δώδεκα μέρες πρὶν διαβοῦν νά μὴ στό φανερώσω,

ἢ πρὶν ἀποθυμήσης τον καί τ' ὅτι λείπει ἀκούσης,

μὴν πά' καί μὲ τὰ κλάηματα μαράνης τὴν εἰδή σου.

Μόν' σῆκω νίψου, καθαρὰ βάλ' στό κορμί σου ροῦχα, 750

κι ανέβα με τις βάγιες σου στ' άνωγι και προσεύχου δ
στην 'Αθηνά, του αϊγίοχου Διός τη θυγατέρα,
όπου κι από το θάνατο μπορεί να τότε σώση,
κι άλλο μη ρίχνης πιά κακό κατακαημένου γέρου.
Δέν το θαρρώ τόσο πολύ να όχτρεύονται οί μακάριοι 755
του 'Αρκεσιάδη τη γενιά, κάποιος θα μείνη νάχη
τά σπίτια τουτα τά ψηλά και τά παχιά χωράφια.

Εΐπε, και καταλάγιασε το κλάμα και τά δάκρυα.
Νίβεται εκείνη, στο κορμι καθάρια ρουχα βάνει,
κι άντάμα με τις βάγιες της στο άνωγι σαν άνέβη, 760
ρίχνει κριθή στο κάνιστρο, την 'Αθηνά έξορκίζει.

Εισάκουσέ με, αδάμαστη κόρη του αϊγίοχου Δία,
άν ό 'Οδυσσέας ό πάνσοφος, σε τουτο το παλάτι,
σουκάψε κάποτε παχιά μηριά βοδιού ή προβάτου,
τώρα θυμήσου το και σύ και σώσε μου το γιό μου, 765
και μάκρυνε τών άνομων μνηστήρων την κακία.

Εΐπε και ρυάστη· κι άκουσε ή θεά την προσευχή της.
'Αλλά οί μνηστήρες στο σκιερό παλάτι άχολογοούσαν,
κι έλεγε κάποιος άπ' τους νιους τους παραφантаσμένους.

Το γάμον ή πολύμνηστη βασίλισσα έτοιμάζει, 770
κι ότι του γιου της κλώθει· ό χαμός, δέ βάνει ό νους της.

"Ετσι μιλούσε, μα το τι γινόταν δέν το ξέραν.
Και τότε ό 'Αντίνοος έκραξε σ' αυτούς και τουτα λέγει.

Δαίμονες, τά περήφανα τά λόγια άς λείπουν όλα,
μήπως άκούση τα κανείς και μέσα τά προφτάση. 775
Μον' σηκωθήτ' άμίλητοι, κ' έργον άς γίνη ό λόγος,
πού βέβαια σ' όλων τίς καρδιές, καθώς το βλέπω, άρέσει.

Εΐπε, κ' είκοσι διάλεξεν εύθύς, τους πιό άντρειωμένους,
και για το πλοιο έκίνησαν, για τάκρογιαλι κάτου.
Και πρώτα πρώτα στα βαθιά τραβήξαν το καράβι, 780
κατάρτι έβάλαν και πανιά στο μελανό καράβι,
και τά κουπιά στις πέτσινες περάσαν τροπωτήρες,
όλα με τάξη κι άπλωσαν τά κατάσπρα πανιά·
και τάρματα τους έφεραν οί θαρρετοί ύπηρέτες.
Και στα βαθιά το άράξανε κι εκείνοι έβγήκαν έξω, 785
για να δειπνήσουν εκεί δά, τη νύχτα να προσμείνουν.

"Όμως στ' άνωγι ή φρόνιμη κοιμόταν Πηνελόπη
δίχως ψωμάκι να γευτή δίχως νερό ν' άγγίση,

- μ' ἔγνοια τρανή· θὰ γλύτωνε τὸ ἄξιο της παλληκάρι δ
 ἢ τῆ ζωῆ θὰ τοῦπερναν οἱ ἀπόκοτοι μνηστήρες ; 790
 Κι ὅσα λιοντάρι ἀνανογᾶ σὲ κυνηγῶν παγάννα,
 ποὺ τρομαγμένο κλείνεται στὸ δολερὸ τὸν κύκλο,
 τόσα στὸ νοῦ ἀναδεύοντας, γλυκὰ τὴν πῆρε ὁ ὕπνος,
 κι ἀποκοιμήθη ἀναγερτή, κ' οἱ ἄρμοι της ἔλυθησαν.
- Καὶ τότες ἄλλο ἢ Ἐθνησοφίστ' ἢ φλογομάτα. 795
 Φάντασμα πλάθει, ποὺ ἔμοιαζε στὴν ὄψη μὲ γυναῖκα,
 τὴν κόρη τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἰκάρου, τὴν Ἰφθίμη,
 ποὺ εἶχε τὸν Εὐμηλο ἄντρα της καὶ σπιτικό στὴ Φέρα,
 καὶ στὸ παλάτι στέλνει το τοῦ Ἰσόθεου Ὀδυσσεά,
 τῆς Πηνελόπης, ποὺ ἔκλαιγε, δερνόταν καὶ βογοῦσε, 800
 τὸ κλάμα καὶ τοῦ γοητοῦ τὰ δάκρυα νὰ σιγάσῃ.
 Πλάϊ στὸ λουρί τοῦ μάνταλου γλιστρῶντας μπῆκε μέσα
 κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της ἐστάθη καὶ τῆς εἶπε·
 Κοιμᾶσαι, Πηνελόπη μου, μὲ τὴν καρδιά κομμάτια!
 Ὅχι δὲ θέλουν οἱ θεοὶ ποὺ ζοῦν εὐτυχισμένοι, 805
 νὰ κλαῖς καὶ νὰ σπαράζεις, κι ὁ γιός σου θὰ γυρίσῃ,
 γιὰτὶ κανένα στοὺς θεοὺς δὲν ἔχει κάνει κρίμα.
- Κ' ἡ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη τῆς ἀποκρίθη τότε,
 μὲς τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο της, στοῦ ὄνειρου τὸ κατώφλι·
 Πῶς ἦρθες, ἀδερφούλα μου ; Σὺ πρῶτα δὲν ἐρχόσουν 810
 ἐδῶ, γιὰτὶ τὸ σπίτι σου σὲ μακρινὴ εἶναι χώρα.
 Μοῦ παραγγέλνεις τοὺς καημοὺς ν' ἀφήσω καὶ τοὺς πόνους
 ὅπου ἓνα πλῆθος ζώνουνε τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά μου!
 Μὰ ἐγὼ τὸν ἄντρα μου ἔχασα τὸ λιοντόκαρδο ἄντρα,
 ὅπου εἶχε χάρες περισσές, ὅσες κανένας ἄλλος, 815
 τὸν ἄξιο, ποῦναι ἢ δόξα του τρανὴ σ' Ἑλλάδα κι Ἄργος,
 καὶ τ' ἀκριβό μου τὸ παιδί μὲ πλοῖο μοῦ φεύγει τώρα,
 πρωτόβγαλτο κι ἀθάρρευτο κι ἀκάτεχο τοῦ κόσμου·
 πιότερο κλαίω καὶ δέρνομαι γι αὐτὸ παρὰ γιὰ κείνον.
- Γι' αὐτὸ καὶ τώρα λαχταρῶ καὶ τρέμω μὴ μοῦ πάθῃ, 820
 πέρα στὴ χώρα ποὺ ἔχει πάει, στὸ πέλαο ποὺ ἀρμενίζει.
 Ἐχθροὶ πολλοὶ τοῦ στήνουνε παγίδα καὶ γυρεύουν
 νὰ τὸ σκοτώσουν πρὶν στὴ γῆ τὴν πατρικὴ γυρίσῃ.
- Καὶ τὸ θαμπὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀποκρίθη κ' εἶπε.
 θάρρος! ἀπ' τὴν καρδούλα σου κάθε τρομάρα διῶξε· 825
 τέτοιο ὁδηγὸ του ἔχει μαζί, στὸ δρόμο του, ποὺ κι ἄλλοι

θά τὸν ποθοῦσανε βοηθό,—μεγάλη ἡ δύναμή του!— δ
τὴν Ἄθηνά· καὶ τῶρ' αὐτὴ τὸν πόνο σου ἐσπλαχνίσθη
καὶ μ' ἔστειλε τὰ λόγι' αὐτὰ νάρθῶ νᾶ σοῦ μνηύσω.

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς ἀποκρίθη τότε· 830
"Ἄν εἶσαι ἀλήθεια ἐσὺ θεός, θεοῦ φωνὴ ἂν ἀκούης,
ἔλα, κ' ἐκείνου τοῦ ἄραχλου τὰ πάθη ἰστόρησέ μου·
τάχα νὰ ζῆ κάπου κι αὐτός, τοῦ ἡλίου τὸ φῶς νὰ βλέπη,
γιὰ πέθανε καὶ βρίσκεται μὲς στοῦ Ἄδη τὰ βασίλεια·

Καὶ τὸ θαμπὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀποκρίθη τότε· 835
νὰ σοῦ μιλήσω καθαρὰ γι αὐτὸν δὲ θὰ μπορέσω,
ἂν πέθανε ἢ ἂν ζῆ· κακὸ λόγια νὰ λὲς τοῦ ἀνέμου.

Ἐἶπε, κι ἀπὸ τὸ μάνταλο γλιστρῶντας ἔξω ἐχάθη,
μὲς στῶν ἀνέμων τίς πνοές. Πετιέται ἀπὸ τὸν ὕπνο
τοῦ Ἰκάρου ἡ κόρη καὶ γλυκὰ ζεστάθηκε ἡ καρδιά της, 840
ποῦ εἶδε ὀλοφάνερο ὄνειρο στῆς νύχτας τῆ θολούρα.

Ὅμως στὸ πλοῖο ἐμπήκανε καὶ στὸ γιαλὸ ἀρμενίζαν
τὸ φόνου τοῦ Τηλέμαχου ποθῶντας οἱ μνηστήρες.
Κατὰ μεσῆς στὸ πέλαγος εἶν' ἓνα βραχονῆσι, 845
ἀπ' τὴν Ἰθάκη ἀνάμεσα κι ἀπ' τὴν τραχειὰ τῆ Σάμη,
ὄχι μεγάλου, ἡ Ἄστερη, μὲ δίδυμα λιμάνια
κι ἀπάνεμα, ὅπου ἀράξανε καὶ τοῦστησαν καρτέρι.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Ε

(Καλυψοῦς ἄντρον, Ὀδυσσεῶς σχεδιά)

Τοῦ ζηλεμένου Τιθωνοῦ τὴν κλίνη ἀφήνει ἡ Αὐγούλα,
τὸ φῶς νὰ φέρῃ σὲ θεοὺς καὶ σὲ θνητοὺς ἀνθρώπους,
κ' οἱ ἀθάνατοι συνάζονται, συμβούλιο γιὰ νὰ κάμουν,
γύρω ἀπ' τὸν παντοκράτορα κι ἀψηλοβρόντη Δία.
Καὶ ἡ Ἄθηνᾶ τοὺς ἔλεγε τὰ πάθη τοῦ Ὀδυσσεά,
γιατὶ πολὺ τὸν νοιάζοταν, ποῦ τὸν κρατοῦσε ἡ νύμφη

5

Πατέρα Δία, καὶ οἱ ἄλλοι ἐσεῖς, μακάριοι θεοὶ κ' αἰώνιοι,
κανένας πιά καλόβουλος κ' ἡμερος νὰ μὴν εἶναι
σκηπτοῦχος βασιλιάς, μηδὲ τὸ δίκιο ν' ἀγαπάη,
μὰ πάντα νᾶναι δύστροπος καὶ τ' ἄδικο νὰ πράττη,
μιὰ καὶ ξεχάσανε οἱ λαοὶ τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσεά,
τὸ βασιλιά τους, ποῦ καλὸς τοὺς ἦτανε πατέρας.
Κοίτεται αὐτὸς σ' ἓνα νησί καὶ κατατυραγνιέται,
στῆς Καλυψῶς τα μέγαρα, τῆς νύμφης, ποῦ ἄθελά του

10

τονὲ κρατάει, καὶ δὲν μπορεῖ στὴ χώρα του νὰ φτάση, ε 15
 γιατί καράβια μὲ κουπιὰ καὶ σύντροφους δὲν ἔχει,
 νὰ τότε πᾶν' ἀπ' τὰ πλατιὰ τὰ στήθια τοῦ πελάγου·
 κ' ἐκεῖνοι τώρα μελετᾶν τὸ γιό του νὰ σκοτώσουν,
 σὰ θὰ γυρνᾶη, γιατί ἔχει πάει γιὰ τὸ γονιὸ νὰ μάθῃ
 στὴ θεία τὴ Λακεδαίμονα καὶ στὴν πανίερη Πύλο. 20

Κι ὁ Δίας τῆς ἀποκρίθηκεν ὁ νεφεληγερέτης·
 Κόρη μου, ποιὸς σοῦ ξέφυγε μὲς ἀπ' τὰ δόντια λόγος ;
 Δὲν τὸ βουλήθης μόνη σου, καὶ γνώμη σου δὲν εἶναι,
 πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς θὰ γύριζε νὰ τιμωρήσῃ ἐκείνους ;
 Ὀδήγα τὸν Τηλέμαχο, — μιὰ καὶ μπορεῖς, — μὲ γνώση 25
 γιὰ νὰ γυρίσῃ ἀπειράχτος στὴ γῆ τὴν πατρικὴ του,
 καὶ μὲ τὸ πλοῖο τους ἄπραχτοι νὰ στρέψουν κ' οἱ μνηστῆρες.

Κ' εὐθὺς γυρνῶντας στὸν Ἑρμῆ, τὸ γιό του, αὐτὰ τοῦ λέγει·
 Ἑρμῆ, μιὰ κ' εἶσαι ὁ μνηυτής, νὰ εἰπῆς καὶ τώρα σύρε
 στὴν νόμφη τὴν ὠριύμαλλη τὴν ἄσειστη βουλή μας, 30
 γιὰ τοῦ Ὀδυσσεῶ τοῦ ἀδάμαστου τὸ γυρισμό, πού θᾶρθη,
 χωρὶς βοήθεια οὔτε θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων·
 μὲ μιὰ σχεδία πολύδετη, μυριοβασανισμένος,
 σὲ εἴκοσι μέρες θὰ βρεθῆ στὴν καρπερὴ Σχερία,
 στὴ χώρα τῶν Φαιάκωνε πού ἀπὸ θεοῦς κρατᾶνε. 35
 Ἄπο καρδιάς, ὡς θὰ θεὸν αὐτοὶ θὰ τὸν τιμήσουν,
 καὶ στὴ γλυκεῖα πατρίδα του μὲ πλοῖο θὲ νὰ τὸν στείλουν,
 μὲ πλοῦσια δῶρα, περισσὰ σκουτιὰ, χαλκὸ, χρυσάφι,
 ὅσα ὁ Ὀδυσσεὺς δὲ θᾶφερνε ποτέ, μὴδ' ἀπ' τὴν Τροία
 χωρὶς καημοὺς ἂν γύριζε, μ' ὅλα τὰ λάφυρά του. 40
 Ἔτσι εἶναι μοῖρα του νὰ πάῃ νὰ ἰδῆ τοὺς ἐδικούς του
 μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι του, στὴ γῆ τὴν πατρικὴ του.

Εἶπε, κ' εὐθὺς τοῦ Ἄργου ὁ φονιάς τ' ἀκούει ὁ φτεροπόδης.
 Δένει γοργὰ στὰ πόδια του τὰ πέδιλα τὰ ὠραῖα,
 τὰ θεϊκὰ κι ὀλόχρυσα, πού τότε φέρνουν πέρα, 45
 πᾶνω στεριᾶς καὶ θάλασσας, ὡς ἂν πνοὴ τοῦ ἀνέμου,
 παίρνει τὸ μαγικὸ ραβδί, πού ὅποιου θνητοῦ θελήσῃ
 κλείνει τὰ μάτια, ἢ καὶ ξυπνάει τοὺς ἄλλους ἀπ' τὸν ὕπνο,
 κι αὐτὸ κρατῶντας ὁ τρανὸς τοῦ Ἄργου φονιάς πετάει.
 Τὴν Πιερία διαβαίνοντας, ἀπ' τοὺς αἰθέρες πέφτει 50
 στὸ πέλαο καὶ στὰ κύματα σὰν γλᾶρος ἀρμενίζει,
 πού μὲς στοῦ ἀσίγαστου γιαλοῦ τίς τρομερὲς ἀγκάλες

πιάνοντας ψάρια, τὰ πυκνά φτερά στήν ἄρμη βρέχει
ὡσάν αὐτὸν ταξίδευε ὁ Ἑρμῆς, κῶμα σὲ κῶμα.

Ἄλλ' ὅταν τέλος ἔφτασε στὸ μακρυνὸ νησακί, 55
βγῆκε ἀπ' τὸ πέλαο τὸ μαβὶ καὶ τῆ στεριάν ἐπήρε,
στὸ μέγα σπήλαιο γιὰ νὰ πάη, ποὺ κατοικοῦσε ἡ νύμφη
μὲ τὰ πανώρια τὰ μαλλιὰ, καὶ μέσα τὴν εὗρηκε.

Τρανὴ φωτιὰ ἄναβε στῆ στιὰ καὶ ἡ εὐωδιά τοῦ κέδρου
καὶ τῆς καλόσκιστης θυγιάς μὲς στὸ νησι ἀπλωνόταν 60
κ' ἐκείνη, μὲ τῆ λυγερὴ φωνή της τραγουδώντας,
στὸν ἀργαλιό της ὕφαινε μὲ μιὰ χρυσὴ σαῖτα.

Καὶ γύρω γύρω στῆ σπηλιά πυκνά φουντώναν δένδρα,
σκλήθρα καὶ λεῦκες ἀψηλές κι εὐώδη κυπαρίσσια, 65
ὅπου τὰ μακροφτέρουγα πετούμενα φωλιάζαν,
γεράκια, νυχτογκιώνηδες, μακρόγλωσσες κουροῦνες
θαλασσινές, ποὺ τῆ ζωὴ περνοῦνε τοῦ πελάγου.

Κι ὀλόγυρα στῆ θολωτῆ σπηλιά παντοῦ ἀπλωνόταν
κληματαριά γιομάτη ὀρμή, σταφύλια φορτωμένη. 70
Τέσσερις βρύσες ἔχυναν τὸ γάργαρο νεράκι,
κοντὰ κοντὰ, κ' ἡ κάθε μιὰ καὶ κατ' ἄλλοῦ κυλοῦσε.

Λιβάδια ὀλόγυρα ἀπαλὰ μὲ σέλινα καὶ γιούλια
πρασίνιζαν, ποὺ καὶ θεός, ἂν τύχαινε ἐκεῖ νάρθη, 75
μὲ θαυμασμὸ θὰ τᾶβλεπε, θὰ εὐφραίνονταν ὁ νοῦς του.
Ἐκεῖ σταμάτησε ὁ Ἑρμῆς καὶ θαύμαζε κοιτώντας

Κι ἀφοῦ τὰ πάντα ἐθαύμασε πολὺ μὲ τὴν καρδιά του,
στὸ σπήλαιο μπῆκε τὸ πλατὺ, καὶ σὰν ἀντίκρουσέ τον
ἀμέσως τὸν ἐγνώρισεν ἡ Καλυψὼ ἢ πανώρια, 80
γιατὶ δυὸ ἀθάνατοι ἄγνωστοι δὲν εἶναι μεταξύ τους,
ὅσο μακριὰ κι ἂν κατοικοῦν ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλον.

Μέσα τὸ μεγαλόκαρδο δὲν εὗρηκε Ὀδυσσεά·
στὸ περιγιάλι ἐκάθοταν κ' ἔκλαιε, σὰν κάθε μέρα
μὲ δάκρυα καρδιοσπάραζε, μὲ στεναγμοὺς καὶ πόνους,
καὶ τὸ γιὰ ὀ ἀγναντεύοντας, βρῦση ἔτρεχαν τὰ μάτια. 85
Καὶ τὸν Ἑρμῆ ρωτᾷει εὐθύς ἡ Καλυψὼ ἢ πανώρια,
σ' ἕνα θρονὶ περίλαμπρο κι ὠραῖο καθίζοντάς τον

Τὶ θές, Ἑρμῆ χρυσόρραβδε καὶ σεβαστέ μου φίλε,
κ' ἦρθες ἐδῶ ; γιατί συχνὰ δὲ φαίνοσαν ὡς τώρα.
Λέγε τί ὀρίζεις, καὶ μετὰ χαρᾶς μου θὰ τὸ κάνω,
ἂν μοῦ περνεῖ ἀπ' τὸ χέρι μου κι ἂν ἤμπορῆ νὰ γίνῃ. 90

Μον' ἔλα πρῶτα, κόπιασε, νὰ σὲ φιλέσω κάτι.

Εἶπε ἡ θεά, καὶ τοῦστρωσε τραπέζι, κι ἀμβροσία
τὸ γέμισε καὶ κέρασε τὸ κόκκινο νεχτάρι.

Κ' ἔπινε ἐκεῖνος κ' ἔτρωγε, τοῦ Δία ὁ ταχυδρόμος.
Σὰ δειπνήσε κι ἀπ' τὸ φαγὶ δυνάμωσε ἡ καρδιά του,
τότε κι αὐτὸς ἐμίλησε κι ἀπόκριση τῆς δίνει.

Καὶ μὲ ρωτᾶς, θεὰ θεόν, γιὰτ' ἦρθα! τότε πρέπει
κ' ἐγὼ τὸ λόγο νὰ σοῦ εἰπῶ σωστά· στοὺς ὀρισμούς σου.

Ἄ Δίας ἐδῶ μὲ πρόσταξε νάρθῶ, χωρὶς νὰ θέλω.

Ποιὸς τόσο ἀπέραντο ἀρμυρὸ γιὰλὸ θεὸ νὰ περνοῦσε
μὲ τὴν καρδιά του ; Κι αὐτὸ δὲ θνητῶν σιμὰ εἶναι χώρα,

θυσίαι νὰ κάνουν στοὺς θεοὺς κ' ἐξαίσιες ἐκατόμβες ;

Ὅμως δὲν εἶναι βολετὸ τοῦ αἰγίοχου Δία τὸ λόγο

μῆτε νὰ σβύση ἄλλος θεὸς μῆτε νὰ τὸν ξεφύγη.

Λέει πῶς σιμὰ σου εὐρίσκεται ὁ πιὸ δυστυχημένος,

ἀπ' ὄσους γύρω ἐμάχονταν στὴν πόλη τοῦ Πριάμου
χρόνους ἐννιά, καὶ παίρνοντας τὸ κάστρο μὲς στοὺς δέκα,

κινήσαν· μὰ γυρίζοντας στὴν Ἀθηνᾶ ἀσεβῆσαν.

Κ' ἐκεῖνη ἀγέρα ἐσήκωσε κακὸ καὶ κύματα ἄγρια.

Ὅλοι οἱ καλοὶ τοῦ σύντροφου τότες ἐκεῖ ἐχάθησαν,

κι αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἔρριξαν οἱ ἀνέμοι καὶ τὸ κύμα.

Αὐτὸν τώρα προστάζει σε γοργὰ νὰ τόνε στείλῃς,

γιατὶ δὲν εἶναι ἡ μοῖρα τοῦ μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του

κι ἀπὸ τοὺς φίλους νὰ χαθῆ, μὰ εἶναι γραφτὸ νὰ φτάσῃ,

νὰ ξαναἴδῃ τὸ σπιτί του, τὴ γῆ τὴν πατρικὴ του.

Κ' ἡ Καλυψὼ σὰν τᾶκουσε μὲ μιᾶς ἐπάγωσε ὅλη,

κ' εἶπε ἡ ἀσύγκριτη θεὰ μὲ λόγια φτερωμένα·

Σκληροὶ θεοί, ζηλιάρηδες, ὅσο κανέναν ἄλλος,

ὅπου φτωνάτε τίς θεές, ἂν λάχῃ νὰ πλαγιαζοῦν

στὰ φανερά μὲ ἄντρα θνητό, ποὺ ἐδιάλεξε ἡ καρδιά τους.

Ἔτσι κ' ἡ ροδοδάχτυλη σὰν ἔσμιξεν Αὐγούλα

μὲ τὸν Ὀρίωνα, τόσο ἐσεῖς ζηλέψατε, ὦ μακάριοι,

ὥσπου ἡ χρυσόθρονη Ἄρτεμη ἡ ἀγνή στὴν Ὀρτυγία

ὀρμώντας τὸν ἐσκότωσε μὲ τᾶπαλά της βέλη.

Ἔτσι κι ὅταν ἡ Δήμητρα ἡ ὠριόμαλλη πού, πόθο

γιὰ τὸν Ἰάσιο νοιώθοντας, στὴν ἀγκαλιά του ἐρρίχτη,

μὲς στὰ τριπλὰ τὸ ὀργώματα· κι ὁ Δίας, χωρὶς ν' ἀργήσῃ

μαθαίνοντάς το, μὲ πυρὸ τὸν καίει ἀστροπελέκι.

Ἔτσι φρονᾶτε τώρα ἐμέ, πού ἔχω θνητό κοντά μου.
Μὰ αὐτὸν ἐγὼ τὸν ἔσωσα, καβάλλα σὲ καρίνα, 130
κ' ἔρμον, ὁ Δίας σὰν τοῦσπασε τὸ πλοῖο, μ' ἀστροπελέκι
χτυπῶντας το καταμεσῆς στὸ πέλαγο τὸ μαῦρο.
Ἄλλοι οἱ καλοὶ του σύντροφοι τότες ἐκεῖ ἐχαθήκαν,
κι αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἔρριξαν οἱ ἀνέμοι καὶ τὸ κῦμα.
Ἐγὼ τὸν καλοδέχτηκα, τὸν ἔθρεψα καὶ τοῦ εἶπα, 135
νὰ τότε κάνω ἀθάνατον κι ἀγέραστον γιὰ πάντα.
Μὰ ἀφοῦ δὲν εἶναι βολετὸ τοῦ Αἰγίοχου Δία τὸ λόγο,
μῆτε νὰ σβύσῃ ἄλλος θεός, μῆτε νὰ τὸν ξεφύγῃ,
ἄς πάῃ λοιπόν, μιὰ καὶ τὸ λέει καὶ τὸ προστάζει ἐκεῖνος,
μὲς στὸν ἀσίγαστο γιαλὸ. Μὰ ἐγὼ πῶς νὰ τὸν στείλω; 140
Μῆτε καράβια μὲ κουπιά, μῆτε κι ἀνθρώπους ἔχω,
νὰ τότε πᾶν ἀπ' τὰ πλατιά τὰ στήθια τοῦ πελάγου.
Ὅσο γιὰ ὀρμήνιες, πρόθυμη θὰ εἶπῶ, κι οὐδὲ θὰ κρύψω
πῶς νὰ μπορέσῃ ἀπείραχτος σιὴ χώρα του νὰ φτάσῃ.
Καὶ πάλι τότες ὁ γοργὸς τοῦ Ἄργου φονιάς τῆς εἶπε 145
Ναί, στεῖλ' τον ἔτσι καὶ φοβοῦ τὴν ὄργητα τοῦ Δία,
μὴ καὶ ξεσπάσῃ κάποτες ἀπάνω σου ὁ θυμὸς του.
Εἶπε, κι ἀμέσως ὁ τρανὸς τοῦ Ἄργου φονιάς ἐχάθη.
Κ' ἡ σεπτὴ νύμφη, σκύβοντας στὸ θέλημα τοῦ Δία,
στὸ μεγαλόκαρδο κινᾷ τὸν Ὀδυσσεᾶ νὰ πάῃ 150
καὶ καθισμένον ἠῦρε τον στὸ περιγιάλι πέρα.
Τὰ δάκρυα δὲν ἐστέγνωσαν ποτὲ στὰ δυὸ του μάτια,
μὲ τὸν καημὸ τοῦ γυρισμοῦ σωνόταν ἡ ζωὴ του,
καὶ χάρη πιά δὲν εὔρισκε στὴ νύμφη· μὰ τὰ βράδια,
στὴ θολωτῆ βαθιὰ σπηλιά, δεμένος στὴν ἀνάγκη, 155
μ' ἐκείνην πού τὸν ἤθελεν ἀθέλητα ἐκοιμῶταν·
καὶ τίς ἡμέρες κάθοταν σὲ βράχους κι ἀκρωτήρια,
μὲ δάκρυα καρδιοσπάρραζε, μὲ στεναγμοὺς καὶ πόνους,
καὶ τὸ γιαλὸ ἀγναντεύοντας, ἔχυνε μαῦρο δάκρυ.
Κοντά του ἐστάθηκε ἡ θεὰ ἡ ἀσύγκριτη καὶ τοῦ εἶπε 160
Ἄμοιρε, μὴ μοῦ δέρνεσαι, μὴν κάθεσαι καὶ φθειρῆς
τίς μέρες σου, καὶ πρόθυμα σ' ἀφήνω πιά νὰ φύγῃς.
Μόν' ἔλα καὶ μακρὰ δεντρὰ μὲ τὸ πελέκι κόψε,
κι ἄρμοσε μιὰ σχεδιά πλατεῖα καὶ στεῖσε γύρω μπάντες,
στάνταριασμένα πέλαγα νὰ μπῆς καὶ ν' ἀρμενίσῃς 165
κ' ἐγὼ θὰ φέρω σου ψωμί νερὸ καὶ κρασί μαῦρο,

περίσσια ἀπ' ὄλα, ποῦ μακρὰ νὰ σοῦ κρατᾶν τὴν πείνα,
καὶ θὰ σοῦ βάλω ἐνδύματα, καὶ πρῦμο θὰ σοῦ στείλω,
γερός νὰ φτάσης κι ἄβλαβος στὴ γῆ τὴν πατρικὴ σου, —
ἂν τὸ θελήσουν οἱ θεοὶ ποῦ κατοικοῦν στὰ οὐράνια, 170
καὶ ποῦναι πιὸ τρανοὶ ἀπὸ μὲ νὰ κρίνουν καὶ νὰ πράξουν.

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ πολὺπαθος ἐρρίγησε Ὀδυσσέας,
κ' εὐθὺς τῆς ἀποκρίθηκε μὲ λόγια φτερωμένα·

Ἄλλο στὸ νοῦ σου θᾶχης, θεά, κι ὄχι τὸ γυρισμὸ μου,
σὰ μ' ὀρμηνεύεις νὰ διαβῶ μὲ μιὰ σχεδιά τὸ μαῦρο 175
τοῦ πέλαου χάος, τὸ τρομερό, π' οὐδὲ γοργὰ καράβια
δὲν τὸ περνοῦν, σὰ χαίρουνται τοῦ Δία τὸ πρῦμο ἀγέρι.
Μῆτε καὶ μπαίνω ἐγώ, θεά, κι ἄς λὲς μὲς στὴ σχεδιά,
ἂν ποῶτα δὲν ἐδέχουσαν ν' ἀμόρης μέγαν ὄρκο,
πὼς ἄλλη μαύρη συμφορὰ δὲ μελετᾶς γιὰ μένα.

Κ' ἡ Καλυψὼ ἡ πεντάμορφη χαμογελάει κι ἀπλώνει 180
τὸ χέρι καὶ τὸν χაΐδεψε κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπε·

Τὶ πονηρὸς ποῦ μοῦ εἶσαι σύ, μὰ ὄχι καὶ δίχως γνώση·
ποῦ σοῦ κατέβηκε στὸ νοῦ, νὰ βγάλῃς τέτοιο λόγο!
Βάνω μαρτύρους μου τῆ γῆ, καὶ τούρανοῦ τὸ θόλο,
κι αὐτὸ τῆς Στύγας τὸ νερό, ποῦ πάει στὸν Ἄδη κάτω, 185
τὸν πιὸ τρανὸ καὶ τρομερό, ποῦ οἱ ἀθάνατοι ἔχουν ὄρκο,
πὼς ἄλλη μαύρη συμφορὰ δὲ μελετᾶω γιὰ σένα.
Μὰ ἔχω στὸ νοῦ, καὶ θὰ σοῦ πῶ τὰ ὅσα γιὰ μὲ τὴν ἴδια
θεὴ νὰ συλλογιζόμουνα, σὲ τέτοια ἀνάγκη ἂν ἦμουν.
Μαύρη δὲν ἔχω ἐγὼ ψυχὴ, καὶ μῆτε μὲς τὰ στήθια 190
ἔχω καρδιά ἀπὸ σίδηρο, μόνο σπλαχνιὰ γιομάτη.

Εἶπε ἡ ἀσύγκριτη θεά, κ' ἐμπρὸς γοργὰ ἐπορεύθη,
κ' ἐκεῖνος ἀκολούθαγε τὰ θεϊκὰ τ' ἀχνάρια.
Φτάνει ἡ θεά μὲ τὸ θνητὸ στὸ βαθουλὸ τὸ σπήλιο,
κι αὐτὸς καθίζει στὸ θρονί, ποῦ τόχε ὁ Ἑρμῆς ἀφήσει, 195
κ' ἡ νύμφη τοῦφερνε φαγιά κάθε λογῆς μπροστά του,
μονάχα ἀπ' ὅσα οἱ ἄνθρωποι οἱ θνητοὶ τρῶνε καὶ πίνουν,
κ' ἔπειτα ἐκάθησε ἀντικρὺ τοῦ ἰσόθεου Ὀδυσσέα·
τῆς ἔφεραν οἱ σκλάβες τῆς νεχτᾶρι κι ἀμβροσία,
καὶ τότε στὰ ἔτοιμα φαγιά τὰ χέρια τους ἀπλώναν. 200
Κι ὅταν οἱ δύο τους τὸ φαγὶ καὶ τὸ πιετὸ ἐχαρῆκαν,
ἄρχισε τότε νὰ τοῦ λέει ἡ Καλυψὼ ἡ πανώρια·

Τοῦ Λαέρτη γιὲ θεογέννητε, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,

ἔτσι λοιπὸν στὸ σπίτι σου καὶ στὴ γλυκειὰ πατρίδα ε
θές νὰ γυρίσης τώρα εὐθύς ; "Ἄς εἶναι, γιὰ χαρὰ σου. 205
"Ὁμῶς ὁ νοῦς σου ἂν τᾶβαζε τὰ ὅσα σοῦ γράφει ἡ μοῖρα
νὰ πάθης βάσανα, προτοῦ στὴ χώρα σου νὰ φτάσης,
θὲ νᾶμενες σιμὰ μου ἐδῶ, νὰ φύλαγες τὸ σπίτι,
κι ἀθάνατος θὰ γίνοσαν, ὅσο καημὸ κι ἂν εἶχες
νὰ ἰδῆς αὐτὴν ποῦ λαχταρᾷ ἡ ψυχὴ σου νύχτα μέρα. 210
"Ὁμῶς, θαρρῶ, δὲν εἶμαι δὰ χειρότερη ἀπὸ κείνη
στὴν ὄψη, μηδὲ στὸ κορμί· καὶ δὲν ταιριάζει κι ὅλας
θνητὲς μὲ τίς ἀθάνατες στὰ κάλλη νὰ μετριοῦνται.
Καὶ πάλι τότε ὁ πάνσοφος ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·
θεὰ σεβάσμια, μὴ γιὰ τὸ μοῦ ὀργίζεσαι καὶ ξέρω 215
πολὺ καλά, πῶς ταπεινὴ θὰ φαίνοταν ἐμπρὸς σου
ἡ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη, σ' ἀνάστημα καὶ σ' ὄψη·
θνητὴ 'ναὶ αὐτὴ, μὰ ἀθάνατη κι ἀγέραστη ἐσὺ πάντα.
Κι ὡστόσο πάλι λαχταρῶ καὶ μέρα νύχτα θέλω
νὰ πάω στὸ σπίτι καὶ νὰ ἰδῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα. 220
Κι ἂν μὲ χτυπήσῃ ἕνας θεὸς στὸ πέλαο θὰ ὑπομείνω,
τί ἔχω στὰ στήθια μου καρδιὰ ποῦ εἶναι στοὺς πόνους βράχους·
πολλὰ ὡς τὰ τώρα πέρασα, πολλὲς λαχτάρεις εἶδα
στὸ κῦμα καὶ στὸν πόλεμο· κι ἄς πάῃ κι αὐτὸ μὲ τ' ἄλλα.
Εἶπε, καὶ ὁ ἥλιος ἔδωσε κι ἀπλώθηκε σκοτάδι, 225
καὶ μὲς στὴ θολωτὴ σπηλιὰ βαθιὰ κι οἱ δυὸ ἐχωθῆκαν. 226
'Ἐφάνη ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα, 228
κ' εὐθύς χιτῶνα ἐφόρεσε καὶ χλαίνα ὁ Ὀδυσσεάς,
κ' ἡ νύμφη μακρὺ φόρεμα κατάλευκον ἐντύθη, 230
χαριτωμένο, ἀνάλαφρο, κι ὠραία ἐζώστη ζώνη
χρυσή, καὶ στὸ κεφάλι της ἔρριξε πάνω πέπλο·
καὶ τὸ ταξίδι ἐνοιόστηκε τοῦ ἀνθρώπου Ὀδυσσεά.
Χάλκινο μέγα τοῦδωσε καὶ δίκωπο τσεκούρι,
στὴν ἀπαλάμη ταιριαστό, ποῦχε ἀγριλιᾶς στειλιάρι 235
καλοφτιαγμένο καὶ σφιχτὰ σφιχτὰ σ' αὐτὸ μπηγμένο.
κ' ἕνα σκεπάρνι κοφτερό, κ' ἐκίνησε μπροστὰ του
σὲ κάποιαν ἄκρη τοῦ νησιοῦ, μὲ τετράψηλα δέντρα,—
σκληθρα καὶ λεῦκες κ' ἔλατα μεσουρανίς φτασμένα,—
ξερὰ καιρὸ κι ὀλόστεγνα ποῦ ἀνάλαφρα νὰ πλένε. 240
Καὶ τὴ μεριά σὰν τοῦδειξε μὲ τὰ ψηλὰ τὰ δέντρα,

γύρισε πίσω σπίτι της ἡ Καλυψὼ ἢ πανώρια ε
 κ' ἔκοβ' ἐκεῖνος τὰ δεντρά καὶ τὸ ἔργο προχωροῦσε.
 Ἔρριξε μιὰν εἰκοσαριά καὶ τὰ πελέκησε ὄλα,
 καὶ τᾶξυσε καλὰ καλὰ, τᾶσιασε μὲ τὸ ράμμα. 245
 Κ' ἦρθε τρυπάνια φέρνοντας ἡ Καλυψὼ ἢ πανώρια,
 καὶ τότε αὐτὸς τὰ τρύπησε καὶ τὰ συνταίριασε ὄλα,
 καὶ τὰ συναρμολόγησε μὲ τρέσα καὶ με σφήνες.
 Ὅσο πλατὺ γιὰ φορητὸν καράβι τὸ σκαρί του
 στήνει ὁ τεχνίτης, πού καλὰ τὴν τέχνην του γνωρίζει, 250
 τόσο μεγάλο τὸκανε τὸ πλοῖο του ὁ Ὀδυσσεύς·
 καὶ σήκωσε τίς κουπαστές καὶ μὲ πυκνὰ δοκάρια
 τίς στέριωσε κι ἀπάνωθε μακριῆς κάρφωσε πῆχες.
 Καὶ τὸ κατάρτι ἐστύλωσε μὲ ταιριαστὴν ἀντέννα·
 κι ἀκόμα, γιὰ νὰ κυβερνᾷ, καλόφτιαξε τιμόνι, 255
 καὶ τὴ σχεδιά τὴν ἔφραξε μὲ λυγαριάς πλεμάτια,
 τὸ κῦμα νὰ ἐμποδίζουνε· κ' ἔρμα ἀπὸ ξύλα ἐπήρε.
 Κ' ἦρθε τὰ ὑφάδια φέρνοντας ἡ Καλυψὼ ἢ πανώρια,
 νὰ γίνουν τὰ πανιά, κι αὐτὸς ἐφιλοτέχνησέ τα,
 σκότες καὶ ὑπέρες ἔδωσε κ' ἐγραντολόγησέ τα, 260
 καὶ μὲ μοχλοὺς τὴν ἔρριξε στὸ θεϊκὸ τὸ κῦμα.
 Μέσα σὲ μέρες τέσσερις τᾶχε ὄλα τελειωμένα,
 καὶ μὲς στίς πέντε ἡ Καλυψὼ τότε ξεπροβοδοῦσε,
 σὰν ἔλουσέ τον κ' ἔντυσε μὲ ροῦχα μυρωμένα.
 Κ' ἔβαλε στὴ σχεδιά ἀγκί, μαῦρο κρασί γεμᾶτο, 265
 κ' ἓνα ἄλλο μεγαλύτερο νερό, καὶ σὲ ταγάρια
 τροφές κι ἀκόμα ἄλλα πολλὰ κάθε λογῆς προσφάγια.
 Καὶ πρῦμο τοῦστειλε ἀπαλό, ξεκούραστο ἀεράκι,
 πού ἐχάρη κ' ἔκανε πανιά ὁ Ἰσόθεος Ὀδυσσεύς.
 Καὶ στὸ τιμόνι ἐκάθησε καὶ τεχνικὰ ἐκυβέρνα, 270
 κ' ὕπνος ποτὲ δὲν ἔπεφτε στὰ βλέφαρά του, μὰ ὄλο
 τὴν Πούλια ἐτήραε, τὸ Ζευγᾶ, πού ἀργεῖ νὰ βασιλέψη,
 καὶ τὴν Ἀρκούδα, πού πολλοὶ κι ἀμάξι τήνε λένε,
 πού πάντα αὐτοῦ στριφογυρνᾷ καὶ τὸν Ὀρίωνα βλέπει,
 καὶ μόνο αὐτὴ στοῦ Ὠκεανοῦ δὲ λούζεται τὸ κῦμα· 275
 γιὰ τὸν εἶχε ἡ Καλυψὼ ἢ πανώρια δασκαλέψει,
 πάντα μ' αὐτὴνε στὸ ζερβὶ του χέρι ν' ἀρμενίζη.
 Ἐφτὰ καὶ δέκα ἀρμενίζε κατὰ τὸ πέλαο μέρες,
 καὶ μὲς στίς δεκοχτῶ βουνὰ φανήκανε σὰν ἴσκιοι

τῆς γῆς ὅπου ἦταν πιὸ κοντά, τῆς χώρας τῶν Φαιάκων· ε 280
σύγνεφο, λές, μές στοῦ γιαλοῦ τ' ἀνταριασμένα βάθη.

Μ' ἀπ' τοὺς Αἰθίοπες ὁ τρανὸς γυρνοῦσε Ποσειδῶνας,
κι ἀπ' τῶν Σολύμων τὰ βουνὰ μακριάθε τὸν ξανοίγει,
νὰ πλῆη στὸ πέλαο καὶ βαριά χολώθηκε ἡ καρδιά του
καὶ τὸ κεφάλι ἐκούνησε καὶ λέγει μές στὸ νοῦ του· 285

ᾠ, συμφορά μου! ἐκεῖ ποὺ ἐγὼ μὲ τοὺς Αἰθίοπες ἤμουν,
ἄλλα λογιάσαν οἱ θεοί, γιὰ τοῦ ᾠδυσσέα τὴν τύχη,
καὶ στῶν Φαιάκων, νά, κοντὰ τῇ γῇ ᾠναι. ὅπου γραφτό του
νὰ πάρουν τέλος τὰ δεινὰ τὰ τόσα ποὺ τὸν δέρνουν.
Μὰ ἔννοια σου, κ' ἔχω ἀκόμα ἐγὼ νὰ τὸν χορτάσω πίκρες! 290

Εἶπε, καὶ νέφη ἐσύναξε καὶ τάραξε τὸν πόντο
τὴν τρίαινα ἀδράχνοντας μὲ βιά, κι ὀλοῦθε νὰ χτυπιοῦνται
ἐσήκωσε ὄλους τοὺς καιροὺς κ' ἐσκέπασε μ' ἀντάρα
στεριά καὶ πέλαο· κ' ἔπεσε σκοτάδι ἀπὸ τὰ οὐράνια.
Φυσάει θρακιάς, φυσάει νοτιάς, βογγάει μαζὶ ὁ πουνέντης, 295
καὶ τ' ἀγριοκαίρι τοῦ βοριά βουνὰ κυλάει τὸ κῦμα.
Καὶ τοῦ ᾠδυσσέα τὰ γόνατα λυθῆκαν κ' ἡ καρδιά του,
καὶ βαριαναστενάζοντας λέει στ' ἀντρειωμένα στήθη·

ᾠχ, ὁ βαριόμοιρος ἐγὼ, καὶ τί μοῦ μέλλει τώρα!
Φοβᾶμαι μὴν ἀληθινὰ βγοῦν τῆς θεᾶς τὰ λόγια, 300
ποῦλεγε πῶς στὸ πέλαγο, πρὶν στὴν πατρίδα φτάσω,
δεινὰ θὰ μ' εὔρουνε πολλὰ, καὶ νά, ποὺ μ' ἤυραν κι ὄλας.

Μὲ τί μαυρίλα τὸν πλατὺ οὐρανὸ τριγύρω ζῶνει
ὁ Δίας! τὸν πόντο ἐτάραξε κι ὄλ' οἱ καιροὶ χτυπιοῦνται
κι ἀνεμοδέρνονται· κι ἐγὼ μαῦρο χαμὸ θεὸ ναῦρω. 305

Χαρὰ στοὺς Δαναοὺς, καὶ δυὸ καὶ τρεῖς φορές χαρὰ στους,
ποὺ γιὰ χατῆρι ἐχάθηκαν τῶν ᾠτρειδῶν στὴν Τροία!
Δὲν ἦτανε νὰ πέθαινα καὶ νὰ μὲ πάρῃ ὁ χάρος,
τῇ μέρα ποῦπεφταν βροχὴ τὰ χάλκινα κοντάρια
τῶν Τρώων ἀπάνω μου, κοντὰ στὸ σῶμα τοῦ ᾠχιλλέα! 310
Καὶ μνημα θᾠχα κ' οἱ ᾠχαιοὶ τῇ δόξα μου θὰ ἐλέγαν·
μὰ τώρα μὲ πικρὸ χαμὸ μοῦ εἶναι γραφτό νὰ λυῶσω.

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε καὶ θεριεμένο κῦμα
τόνε χτυπάει κατάκορφα καὶ τῇ σχεδιά τυλίγει.
Πέρα ἀπ' τὸ πλοῖο του τὸν πετᾶ, τοῦ φεύγει τὸ τιμόνι 315
μὲς ἀπ' τὰ χέρια, καὶ τοῦ σπάει στὴ μέση τὸ κατάρτι
τῶν ἄνεμων ποὺ ἐσμίγονταν ἡ μανιασμένη μπόρα,

- καὶ ρίχνει μὲς στὸ πέλαγο πανὶ μαζί κι ἀντέννα· ε
 Κι ὥρα πολλή μὲς στὸ νερὸ τὸν κράτησε καὶ νάβγη
 μὲς ἀπὸ τᾶγριο καὶ τρανὸ κῦμα γοργὰ δὲν μπόρειε· 320
 τὰ ροῦχα του τὸν βάραιναν, πού τοῦχε δώσει ἡ νύμφη.
 Τέλος ἀνέβη κ' ἔφτυσε πικρὴ ἀπ' τὸ στόμα του ἄρμη,
 ὅπου πολλή κελάρυζεν ἀπὸ τὴν κεφαλὴ του·
 καὶ τὴ σχεδία δὲν ξέχασε μὲς στὸν παραδαρμό του,
 μὰ ὀρμώντας μὲς στὰ κύματα μὲ βιά τὴν ξαναδράχνει. 325
 καὶ μὲς στὴ μέση κάθεται, γλυτώνοντας τὸ χάρο.
 Κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὴν ἔσερνε τὸ κῦμα πού κυλοῦσε.
 Κι ὡς ὅταν φθινοπωρινὸς βοριάς κυλάει τὰγκάθια
 στὸν κάμπο κ' εἶναι τα πυκνὰ πυκνὰ σφιχτομπλεγμένα,
 ἔτσι τὴ φέρναν οἱ ἄνεμοι στὸ πέλαο πέρα δῶθε· 330
 καὶ μιὰ τὴν ἔρριχνε ὁ βοριάς στὸ νότο νὰ τὴ σέρνει,
 μιὰ τὴν παράταγε ὁ θρακιάς στὴ φούργια τοῦ πουνέντη.
 Κ' ἡ λυγερὴ τὸν εἶδε Ἰνώ, τοῦ Κάδμου ἡ θυγατέρα,
 πού πρῶτα ἀνθρώπου εἶχε λαλιά κ' ἦταν θνητὴ, μὰ τώρα
 μὲς στὰ πελάγη ὡς ἡ θεὰ δοξάστη Λευκοθέα. 335
- Τὸν Ὀδυσσεὰ σπλαχνίστηκε, τὸν ἔρμο πού δερνόταν,
 θαλασσοπούλι ὡς νάτανε μὲς ἀπ' τὸ κῦμα ἐβγήκε
 καὶ στὴν πολυδέσμη ἔκατσε σχεδία, κι αὐτὰ τοῦ κρένει·
 Κακόμοιρε, τί μάνιασε μαζί σου ὁ Ποσειδῶνας,
 ὁ κοσμοσείστης, καὶ κακὰ μεγάλα σοῦ φυτεύει ; 340
 Ἔννοια σου, κι ὅσο ἂν λαχταρᾷ, δὲ θεὸς νὰ σ' ἀφανίση.
 Μόν' ἔλα, κάνε ὅ,τι σοῦ εἶπῶ, —καὶ γι' ἄμυαλο δὲ σ' ἔχω—
 βγάλε τὰ ροῦχα πού φορεῖς καὶ τὴ σχεδία παράτα
 νὰ τήνε σέρνουν οἱ ἄνεμοι, καὶ ρίξου στὸ κολύμπι,
 στὴ γῆ νὰ βγῆς, πού θὰ σωθῆς, στὴ χώρα τῶν Φαιάκων. 345
 Νά, πάρε ἔδω καὶ τέντωσε τὸ ἀθάνατο αὐτὸ πέπλο
 στὸ στήθος σου· κι οὐδὲ κακὸ φοβήσου, κι οὐδὲ χάρο.
 Ἄλλὰ μονάχα τὴ στεριά τὰ χέρια σου ἄμ' ἀγγίσουν,
 λύσ' το γοργὰ καὶ ρίξετο στὴ θάλασσα τὴ μαύρη,
 πολὺ υακριὰ ἔπο τὴν ξηρά, καὶ στρέψε ἄλλοῦ τὴν ὄψη. 350
 Ἔτσι τοῦ μίλησε ἡ θεὰ καὶ τοῦδωσε τὸ πέπλο·
 κι αὐτὴ στὸν κυματόδαρτο γιαλὸ ἐβυθίστη πάλι,
 σὰ γλάρος, καὶ τὴ σκέπασε τὸ μελανὸ τὸ κῦμα.
 Καὶ νοιάστηκε ὁ πολὺπαθος, ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς,

καί βαριαναστενάζοντας, λέει, στ' άντρειωμένα στήθη· ε 355

'Αλλοί μου έγώ! κάποιος θεός φτάνει νά μη μου ύφαινη
καινούργιο δόλο, σά μου λήη ν' άφήσω τή σχεδιά.

"Όχι, δέν τόν άκούω έγώ, γιατί τά μάτια μου είδαν
μακριά τή γή, πού μου έλεγε καταφυγή πώς θαύρω.

Μά άλλο θα κάνω πού, θαρρώ, τó πιό καλύτερο είναι· 360

όσο βαστούν τά ξύλα αύτά καλά άρμολογημένα,

θά μείνω έδω, τή συμφορά πού μ' ηύρε νά ύποφέρω·

κι όταν τó κύμα όλότελα τó πλοίο μου ξετινάξη,

θά κολυμπήσω, τί άλλη πιά δέ θ' άπομένη έλπίδα.

Κ' έκει πού αύτά κλωθόφερνε στό νοϋ και στην καρδιά του, 365

κύμα τρανό και τρομερό σηκώνει ό Ποσειδώνας,
πού μαύρο κι όρθοκρέμαστο ξεσπάει άπάνωθέ του.

Κι όπως άνεμοστρόβιλος τή θημωνιά τινάζει

και τά κατάξερ' άχυρα σκορπάει έδώθε έκειθε,

έτσι τά ξύλα τά μακριά σκορπά της. Κι ό 'Όδυσσέας 370

σ' ένα δοκάρι άνέβηκε, σά νά καβάλλησε άτι.

Τά ρούχα εύθύς, πού τούδωσεν ή Καλυψώ ή πανώρια,

ξεγδύνεται, στό στήθος του γοργά τó πέπλο άπλώνει,

μπρούμητα πέφτει στό νερό, με τεντωμένα χέρια,

και κολυμπάει και κολυμπάει. Τόν είδε ό Κοσμοσειστής 375

καὶ τὸ κεφάλι ἐκούνησε καὶ λέγει μὲς στὸ νοῦ του·

“Ἔτσι παράδερνε φριχτὰ μὲς στὰ πελάγη κ’ ἔρμος,
ὡς πού μὲ τοὺς θεογέννητους νὰ σμίξης τοὺς ἀνθρώπους·
καὶ δὲν ἐλπίζω νὰ κλαφτῆς λίγα δεινὰ πῶς σ’ εὔραν.

Εἶπε, κ’ εὐθὺς ἐβάρωσε τὰ ὠριότριχ’ ἄλογά του, 380
καὶ φτάνει μέσα στὶς Αἰγές, πού εἶχε λαμπρὰ παλάτια.

Καὶ τότες ἄλλο ἢ Ἄθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ κόρη ἐσκέφθη·
σ’ ὅλους τοὺς ἄλλους ἄνεμους ἀμπόδεσε τὸ δρόμο,
καὶ διάταξε νὰ πάψουνε καὶ νὰ καταλαγιάσουν,
καὶ λάβρο ἐσήκωσε βοριά, κ’ ἔκοψε μπρὸς τὸ κύμα, 385
ὡς πού, τοῦ μαύρου θάνατου γλυτώνοντας τὴ μοῖρα,
τοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσινοὺς νὰ σμίξη ὁ Ὀδυσσεάς.

Ἐκεῖ θαλασσοδέρνοταν δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες,
καὶ τὸ χαμὸ πολλές φορές ἀντίκρουσε ἡ καρδιά του.
Μὰ ὅταν τὴν τρίτη χάραξε ἡ ὠριομαλλοῦσα Αὐγούλα, 390
τότε τ’ ἀγέρι σῶπασε κι ἀπλώθηκε γαλήνη
κι ἀπανεμιὰ· καὶ ψάχνοντας τὸ μάτι του ἀντικρύζει
τὴ γῆ σιμά, καθὼς ψηλὰ τρανὸ τὸν πῆρε κύμα.

Κι ὡς θὰ φαινόταν σὲ παιδιὰ τρισπόθητη ἡ ζωοῦλα
γονιοῦ, πού κοίτεται βαριά καὶ τότε τρώει ἡ ἀρρώστεια, 395
καὶ λυώνει μὲς σὲ δαίμονα σκληροῦ τὰ μαῦρα νύχια,
μὰ ξάφνου λύνουν οἱ θεοὶ τοῦ ποθητοῦ τὰ πάθη,
μὲ τέτοιον πόθο ἀντίκρουσε στεριά ὁ Ὀδυσσεάς καὶ δάση·
καὶ κολυμποῦσε βιαστικὰ στὴ γῆ γιὰ νὰ πατήση.

Μὰ σὰν ἐζύγωσε ὡς ἐκεῖ πού πάει ἡ φωνὴ τοῦ ἀνθρώπου, 400
τότε ἄκουσε τῆς θάλασσας τὸ γδοῦπο στ’ ἀγριοβράχια.—
Ροχθοῦσε στὶς γυμνές ἀχτὲς τὸ φουσκωμένο κύμα,
καὶ μούγγριζε τρομαχτικὰ, κι ὄλα τὰ σκέπαζε ἄχνα·
καὶ πουθενὰ καταφυγὴ, λιμάνι, ἀραξοβόλι,

κάβοι μονάχα ὀρθόστητοι, ξέρες παντοῦ καὶ βράχοι.— 405
Καὶ τοῦ Ὀδυσσεά τὰ γόνατα λυθηκαν κ’ ἡ καρδιά του,
καὶ βαριαναστενάζοντας λέει στ’ ἀντρειωμένα στήθη·

Ἄλλοί μου! κι ἂν ἀνέλπιστα στεριά μοῦδῶσε ὁ Δίας
νὰ ἰδῶ, καὶ τέτοιαν ἄβυσσο διάβηκα πέρα ὡς πέρα,
δὲ φαίνεται ἔβγα πουθενὰ στὰ ὀλάφριστα ἀκρογιαλῖα. 410

Ὅλοῦθε βράχοι μυτεροί, καὶ γύραθε τὸ κύμα
ροχθαίει, βρουχιέται, καὶ στρωτὴ, γλιστρὴ, ἀνεβαίν’ ἡ πέτρα,

καὶ δίπλα ἢ θάλασσα βαθείά, κι οὔτε κανεὶς θὰ μπόρει ε
στά δυό του πόδια νὰ σταθῆ, κι ἀπ' τὸ κακὸ νὰ φύγῃ.
"Ἄν κάνω νᾶβγω, στὴν τραχειὰ θὰ μὲ πετάξῃ πέτρα 415
τὸ κῦμα τὸ θεόρατο, κι ὁ κόπος μου χαμένος.
Κι ἂν κολυμπᾶω γιαλὸ-γιαλό, πιὸ πέρα μήπως εὔρω
κᾶνα ἀκρογιαλὶ ἀπόσκεπο, κανένα λιμανάκι,
φοβοῦμαι μὴ με ἀρπάζοντας ἢ τρικυμία μὲ φέρῃ
στὸ πέλαο τὸ πολύψαρο, ποὺ βαρυαγκομαχάει, 420
ἢ μ' ἀπολύσῃ ἕνας θεὸς κᾶνα μεγάλο κῆτος,
ἀπ' ὄσα τρέφει στοὺς γιαλοὺς ἢ ξακουστὴ Ἄμφιρίτη·
ξέρω δὰ πόση μοῦχει ὄργῃν ὁ μέγας Κοσμοσείστης.
Κ' ἐκεῖ ποὺ αὐτὰ κλωθόφερνε στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά του,
κῦμα τρανὸ τὸν πέταξε στὰ τραχιὰ βράχια ἀπάνου· 425
ὄλος ἐκεῖ θὰ ἐγδέρνοταν, θᾶσπαιε τὰ κόκκαλά του,
ἂν ἢ φλογόματη Ἄθηνᾶ δὲν εἶχε τον φωτίση·
μὲ τὰ δυὸ χέρια ἀδράχνοντας ὀρμητικὰ τὴν πέτρα,
βογγώντας τὴν ἐκράταγε, ὡς νὰ διαβῆ τὸ κῦμα,
καὶ γλύτωσε· μὰ ὅταν ξανὰ μὲ ὀρμὴ γυρνοῦσε πίσω, 430
τόνε χτυπάει καὶ τὸν πετάει μακριὰ στὸ πέλαο μέσα.
Κι ὡς ὅτε ἀπ' τὸ θαλάμι του χταπόδι σέρνειε ἕξω
καὶ στὶς βυζάστρες του κολλοῦν πυκνὰ πυκνὰ χαλίκια,
ἔτσι στὰ βράχια ἀπόμειναν ἀπ' τ' ἀντρειωμένα χέρια
τὰ γδάρματα· κι αὐτὸν τρανὸ τὸν σκέπασε τὸ κῦμα. 435
Πάρωρα ἐκεῖ θὰ ἐχάνοταν ὁ δόλιος Ὀδυσσεάς,
ἂν ἢ φλογόματη Ἄθηνᾶ δὲ φώτιζε τὸ νοῦ του.
Σὰ βγήκε ἀπὸ τὰ κύματα, ποὺ τὴ στεριά χτυποῦσαν,
γιαλὸ-γιαλὸ ἐκολύμπαγε, κάπου νὰ βρῆ ζητῶντας
κᾶνα ἀκρογιαλὶ ἀπόσκεπο, κανένα λιμανάκι. 440
Καὶ πλέχοντας σὰν ἦρθε πιά σὲ ποταμοῦ τὸ στόμα
καθαροφλοίσβιστου, λαμπρὸς ἐκεῖ τοῦ ἐφάνῃ ὁ τόπος,
ἀπάνεμος, ὀλόστρωτος, χωρὶς καθόλου βράχια.
Κ' εὐθύς, τὸ ρέμα ὡς ἔννοιωσε, μὲς τὴν ψυχὴ του εὐχήθη.
"Ὅποιος κι ἂν εἶσαι, εἰσάκουσε, τρισπόθητε ἄρχοντά μου. 445
Τοῦ Ποσειδῶνα φεύγοντας τὴν ἄγρια λύσσα φτάνω
σὲ σὲ ἀπ' τὰ πέλαα. Σεβαστὸς στοὺς ἀθανάτους εἶναι
ὁ ποὺ ἔρθῃ παραδέρνοντας, ὡς ἔρχομαι ἐγὼ τώρα,
στὸ ρέμα σου, ὁ πολύπαθος, στὰ πόδια σου νὰ πέσω.

Ἐλέησέ με, ὦ ἄρχοντα καὶ ἰκέτης σου εἶμαι τώρα. ε 450

Εἶπε, κ' ἐκεῖνος κράτησε τὸ ρέμα, καὶ τὸ κῦμα
σίγασε μπρὸς του, κ' ἔκαμε γαλήνη, κ' ἔσωσέ τον,
στὶς ἐκβολὲς τοῦ ποταμοῦ. Λυγοῦν τὰ γόνατά του,
λυγοῦν τὰ χέρια τὰ γερά, — τὸν τσάκισε τὸ κῦμα.
Τὸ δέρμα ὄλοῦθε εἶχε πριστῆ· καὶ θάλασσα χυνόταν 455
πολλὴ μὲς ἀπ' τὸ στόμα του καὶ μὲς ἀπ' τὰ ρουθούνια·
τοῦ ἐκόπη ἢ ἀνάσα κ' ἢ φωνή· λιγοψυχιά τὸν ἤϊρε,
κι ἀπὸ τὸν ἄγριο κάματο κοιτόταν σωριασμένους.

Κι ὅταν ἀνάσανε ξανά καὶ συνεπῆρε ὁ νοῦς του,
τότε τὸ πέπλο τῆς θεᾶς ξελύνει ἀπ' τὸ κορμί του
καὶ μὲς στὸ ἄρμυροφλοίσβιστο τὸ παραταίε ποτάμι· 460
κατὰ τὸ ρέμα τῶσυρε γοργὰ μεγάλο κῦμα
κ' εὐθὺς ἢ Ἰνώ τὸ δέχτηκε στὰ τρυφερά της χέρια.
Κι ἀπ' τὸ ποτάμι τότε αὐτὸς πετιέται ἀμέσως ἔξω,
στὰ σκοῖνα πέφτει καὶ φυλάει τῆ γῆ τῆ σιτοδότρα.
Καὶ βαριαναστενάζοντας λέει στ' ἀντρειωμένα στήθη·

Ἄλλοί μου ἐγώ! τί θὰ γενῶ, καὶ τί μοῦ μέλλει ἀκόμα! 465
Πλάϊ στὸ ποτάμι νὰ διαβῶ τίς νύχτας τίς λαχτάρεις...
μὴ τάχα ἢ πάχνη ἢ δολερὴ κ' ἢ νοτερὴ δροσοῦλα
μ' ἀπονεκρώσουν τὴν ψυχὴ τῆ βαριολιγωμένη!
στῆ ρεματιά μὲ τὴν αὐγὴ ψυχρὸ φυσσάει τ' ἀγέρι.
Κι ἂν πάλι ἀνέβω καὶ χωθῶ στὰ δασωμένα πλάγια, 470
μέσα στὰ θάμνα τὰ πυκνά, καὶ σὰ μὲ παρατήρη
τὸ κρῦο καὶ ὁ κάματος κ' ἐκεῖ γλυκὸς μὲ πάρη ὁ ὕπνος,
φοβᾶμαι στὰ θεριά τροφή μὴ γίνω καὶ ξεσκιλίδι.

Ὡς τόσο αὐτὸ καλύτερο στὸ λογισμό του ἐφάνη.
Κατὰ τὸ δάσο ἐτράβηξε, στὸ ψήλωμα τὸ βρῆκε, 475
πλάϊ στὸ νερό, καὶ χῶθηκε κάτω ἀπὸ δυὸ δεντράκια,
ποῦ σὲ μιὰ ρίζα ἐφύτρωναν κ' ἦταν ἐλιὰ κι ἀγρίλι.
Μῆτε τὸ φύσημα τὸ ὑγρὸ τὸ πέρναγε τ' ἀνέμου,
μῆτε τοῦ ἡλίου τὰ τρύπαγαν οἱ λαμπερὲς ἀχτῖδες,
μῆτε περνοῦσαν οἱ βροχές· τόσο πυκνὰ μπλεγμένα 480
τόνα μὲ τ' ἄλλο ἐφύτρωναν. Κάτω ἀπὸ κεῖνα ἐχῶθη
καὶ μὲ τὰ χέρια ἐστοίβαξε στρῶμα πλατὺ ὁ Ὀδυσσεάς,
γιατ' ἦταν φύλλα πάμπολλα σωρὸ πεσμένα χάμου,
τόσα ποῦ θὰμποροῦσαν δυὸ καὶ τρεῖς νὰ σκεπαστοῦνε,

μέσ στοῦ χειμῶνα τὴν καρδιά, καί μ' ἀγριοκαίρι ἀκόμα. ε 485
Κι ὡς εἶδε το ὁ πολύπαθος ἐχάρηκε Ὀδυσσέας,
κ' ἐπλάγιασε καταμεσίς κ' ἔρριξε πάνω φύλλα.
Κι ὄπως μακρὰ στήν ἐξοχή τὴν ἔρμη ἀπὸ γειτόνους,
κρύβει ὁ ξομάχος τὸ δαυλὸ στὴ μαύρη τὴν ἀθάλη,
σπέρμα νὰ σώση τῆς φωτιάς, μὴν τρέχη ἄλλου ν' ἀνάψη, 490
ἔτσι ὁ Ὀδυσσέας ἐχώθηκε στὰ φύλλα· καί τοῦ ρίχνει
ὑπνο στὰ μάτια ἢ Ἀθηνᾶ, τὰ βλέφαρα νὰ κλείση
κι ἀπ' τὸν τραχὺ τὸν κάματο νὰ τόνε ξελαφρώση.

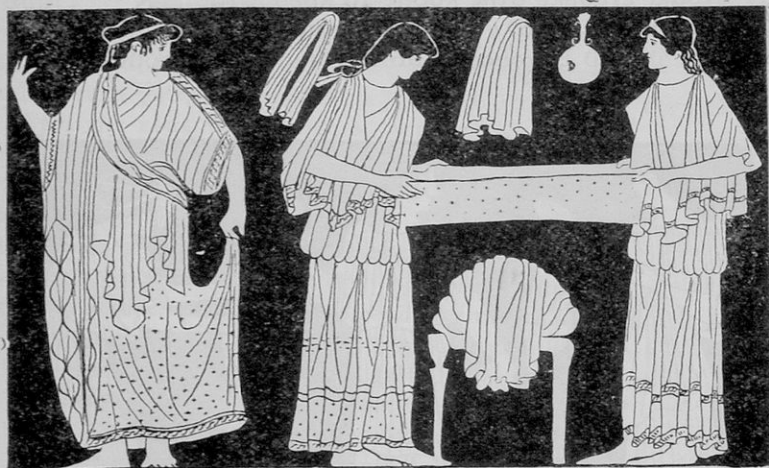

Επισημαίνεται ότι η παρούσα έκδοση
είναι η πρώτη έκδοση της έκδοσης
και η έκδοση αυτή είναι η πρώτη
και η έκδοση αυτή είναι η πρώτη
και η έκδοση αυτή είναι η πρώτη
και η έκδοση αυτή είναι η πρώτη

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Ζ

(*᾽Οδυσσεὺς ἄφιξις εἰς Φαίακας*)

Ἔτσι ἐκεῖ δὰ ὁ πολὺπαθος κοιμόταν ᾽Οδυσσεὺς
μὲ τὸ κορμὶ ἀπὸ κάματο κι ἀπὸ ὕπνο συντριμμένο,
καὶ ἡ Ἄθηνᾶ κινάει καὶ πάει στὴ χώρα τῶν Φαίακων.
Ἄλλοτε τοῦτοι ἐμένανε στίς Ὑπερείας τὸν κάμπο,
κοντὰ μὲ τὸ περήφανο τὸ γένος τῶν κυκλώπων, 5
ποῦ ὄλο καὶ τοὺς ἐλήστευαν, γιατί ἦταν πὺ ἀντρειωμένοι.
Τότε ἀπ' ἐκεῖ ὁ θεόμορφος Ναυσίθοος τοὺς ἐπῆρε
καὶ στὴ Σχερία τοὺς ἔβαλε, μακρὰ ἀπ' ἀνθρώπους ἄλλους·
σῆκωσε τείχια ὀλόγυρα κ' ἐκύκλωσε τὴν πόλην,
κ' ἔχτισε σπίτια κ' ἐκλησιῆς κ' ἐμοίρασε χωράφια. 10
Μὰ αὐτὸς στὴ μοῖρα σκύβοντας στὸν Ἄδη εἶχε κατέβη,
καὶ τότε πιά ἐβασίλεψε ὁ θεόπνευστος Ἄλκίνοος.
Σ' αὐτοῦ τὸ σπίτι ἡ Ἄθηνᾶ ἡ ἀστραπομάτα ἐμπῆκε,
τὸ γυρισμὸ λογιάζοντας τοῦ ἀντρώψυχου ᾽Οδυσσεῶ.

Στὸ θάλαμο κινάει καὶ πάει τὸν ὠριοστολισμένο,
ποὺ σὰ θεὰ πεντάμορφη κοιμώτανε παρθένα,
ἢ Ναυσικᾶ, τοῦ ἀντρόψυχου τοῦ Ἄλκίνοου θυγατέρα,
καὶ δίπλα της, ἀπὸ δεξιὰ κι ἀπὸ ζερβὰ στὴ θύρα
ποὺ ἐλαμποκόπαιε σφαιλιστὴ, κοντὰ στοὺς παραστάτες,
δυὸ βάγιες ποὺ τίς μοίραναν οἱ χάρες ἐπλαγιάζαν.
Σὰν ἀεράκι ἐχύθηκε στῆς κόρης τὸ κρεββάτι,
κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της ἐστάθη νὰ μιλήσῃ,
παρόμοια μὲ τοῦ ξακουστοῦ θαλασσινοῦ, τοῦ Δύμα,

ζ 15

20

τὴν κόρη, συνομίλικη καὶ γκαρδιακὴ τῆς φίλῃ.

Μ' αὐτῆς τὴν ὄψῃ ἢ Ἀθηνᾶ τῆς λέγει ἢ φλογομάτα·

Ἄχ, Ναυσικᾶ, πῶς τόσ' ὀκνήν ἢ μάννα σου σ' ἐγέννα; 25

Τὰ ροῦχα τὰ λαμπρόφαντα ρημάζουν ἀφημένα,
κι ὁμως σιμώνει ὁ γάμος σου, καὶ πρέπει τὰ καλὰ σου
καὶ σὺ νὰ βάλῃς κι οἱ δικοί, ποὺ θὰ σέ προβοδίσουν.

Μὲ κάτι τέτοια ἀκούγεται τῶνομα τῶν ἀνθρώπων,

κ' ἔτσι ὁ πατέρας χαίρεται κ' ἢ σεβαστὴ μητέρα.

Μόν' ἔλα πᾶ' νὰ πλύνουμε μόλις χαράξῃ ἢ αὐγοῦλα,

30

- κ' ἐγὼ βοηθός σου θεὸς νάρθῶ, νὰ τὰ προκάμης ὄλα, ζ
γιατί, θαρρῶ, δὲ θᾶσαι πιά πολὺν καιρὸ παρθένα·
σὲ γάμο κι ὄλας σὲ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς Φαίακες ὄλους
μέσα στὴ χώρα οἱ πιὸ καλοί, καὶ μὲς ἀπ' τὴ γενιά σου. 35
Σύρε νὰ πῆς τοῦ κύρη σου ταχύ-ταχύ, πρὶν φέξη,
τὸ ἀμάξι νὰ ἐτοιμάσουνε, νὰ ζέψουν τὰ μουλάρια,
νὰ πάρουν τὰ ὄμορφα σκουτιά, τοὺς πέπλους καὶ τίς ζῶστρες,
καὶ κάλλιο ν' ἀνεβῆς καὶ σύ, παρὰ νὰ περπατήσης,
γιατ' εἶναι οἱ γοῦρνες, ποὺ θὰ πᾶς, πολὺ μακριὰ ἀπ' τὴν πόλη. 40
"Ἐτσι τῆς εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ, κ' ἐκίνησε νὰ πάη
στὸν Ὀλυμπο, ποῦν' ὅπως λέν τῶν ἀθανάτων ἔδρα
παντοτεινὴ κι ἀσάλευτη, κι οὐδὲ ἄνεμοι τὴ δέρνουν,
οὐδὲ βροχὲς τὴν πλημμυροῦν καὶ χιόνια τὴν πλακώνουν,
παρὰ μονάχα ἀνέφελη τήνε σκεπάζει αἰθρία
κι ὄλα τριγύρω ὀλόλαμπρη τὰ περιλούζει λάμψη· 45
αὐτοῦ οἱ μακάριοι χαίρονται θεοὶ τὴν πᾶσα μέρα,
καὶ σὰν ὀρμήνεψε ἡ θεὰ τὴν κόρη, αὐτοῦ ἐγυρνοῦσε.
Κι ἀμέσως ἡ λαμπρόθρονη ξεπρόβαλεν Αὐγούλα
καὶ σήκωσε τὴ Ναυσικᾶ τὴ λαμπροφορεμένη·
κ' ἐκείνη τότε σάστισε πολὺ μὲ τὸνειρό της
καὶ στοὺς γονιούς της κίνησε νὰ πάη νὰ τὸ μηνύσῃ, 50
στὴ μάννα καὶ στὸν κύρη της, καὶ τοὺς εὗρηκε μέσα.
Στὸν πυρολόγο ἐκάθοταν ἐκείνη μὲ τίς βάγιες
κ' ἔγνεθε θαλασσὶ μαλλί, καὶ στὸ κατῶφλι ἐκείνον
ἀντάμωσε, τί ἐπήγαινε νὰ βρῆ τοὺς δοξασμένους
τοὺς βασιλιάδες στὴ βουλή, ποὺ οἱ Φαίακες τὸν καλοῦσαν. 55
Κοντὰ στὸν πατερούλη της ἐστάθη τότε κ' εἶπε·
Πατέρα μου, δὲ λὲς ψηλὸ νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν κάρο
καλότροχο, τὰ ροῦχα μας νὰ πάρω νὰ πανώρια,
στὸν ποταμὸ νὰ πλύνω τα, ποὺ εἶν' ὄλα λερωμένα·
Κοὶ σὺ σὰν εἶσαι στὴ βουλή, κι ἀνάμεσα στοὺς πρῶτους, 60
σοῦ πρέπει πάντα στὸ κορμὶ καθάρια ροῦχα νᾶχῃς.
Κ' ἔπειτα πέντε καλογοιοὶ μὲς στὸ παλάτι σου εἶναι,
δυὸ παντρεμένοι κι ἄλλοι τρεῖς, δροσᾶτα παλληκάρια,
ποὺ πάντα θέλουν νᾶχουνε φρεσκοπλυμένα ροῦχα,
γιὰ νὰ πηγαίνουν στὸ χορὸ, κ' ἐγὼ τὰ νοιάζομαι ὄλα. 65
"Ἐτσι εἶπε, γιατί ἐντράπηκε νὰ ξεστομίσῃ λόγο
τοῦ ἀγαπημένου κύρη της γιὰ τὴ χαρὰ του γάμου·

μά εκείνος ὄλα τ'ἀνοιωσε κι ἀμέσως ἀποκρίθη· ζ
Μήτε μουλάρια θάρνηθῶ καὶ μήτε τίποτ' ἄλλο.
"Ἐλα, κι οἱ δοῦλοι, κόρη μου, τὸ ἀμάξι θὰ σοῦ ζέψουν,
τώραϊο καὶ τὸ καλότροχο, μὲ τὰ ψηλὰ τὰ πλάγια. 70
Κ' εὐθὺς τοὺς σκλάβους πρόσταξε, καὶ πρόθυμα ὑπακούσαν·
βγάλαν τὴ στέρεην ἄμαξα καὶ τήνε σιγυρίσαν,
καὶ τὰ μουλάρια ἐφέρανε καὶ στὸ ζυγὸ τὰ ζέψαν.
Τὰ ώραϊα σκουτιὰ ἀπ' τὸ θάλαμο κουβάλησεν ἡ κόρη,
καὶ μὲς στὸ ἀμάξι τ'άβαλε τ'ἄμορφοδουλεμένο. 75
Κ' ἡ μάννα φέρνει νόστιμα κάθε λογῆς καλούδια
μὲς σὲ κανίστρι καὶ τροφές, καὶ μὲ κρασί γιομιζει
ἀσκι γιδίσιο, κι ὅταν πιά στὸ ἀμάξι ἀνέβη ἡ κόρη,
χρυσῆ τῆς δίνει λήκυθο μὲ μυρωμένο λάδι,
γιὰ ν' ἀλειφτοῦνε σὰ λουστοῦν κ' οἱ βάγιες τῆς κ' ἐκείνη. 80
Καὶ παίρνοντας τὸ καμουσι καὶ τὰ λαμπρὰ τὰ γκέμια,
χτυπάει νὰ τρέξουν, καὶ μὲ μιὰ ποδοβολοῦν οἱ μούλες,
τεντώνονται κι ὄλο τραβοῦν τὰ ροῦχα καὶ τὴν κόρη,
μὰ ὄχι μονάχη· ἐπήγαιναν μαζί τῆς κι ἄλλες βάγιες.
Σὰν ἔφτασαν στοῦ ποταμοῦ τὸ κρουσταλλένιο ρέμα, 85
στὶς γοῦρνες, μὲ τὸ γάργαρο κι ἀστείρευτο νεράκι,
ποὺ ἀνάβρυζε κ' ἦταν καλὸ νὰ βγάλη κάθε ρύπο,
ξεζέψαν ἀπ' τὴν ἄμαξα κι ἀφήσαν τὰ μουλάρια
κοντὰ στὸ κλωθογύριστο ποτάμι νὰ βοσκήσουν
τὸ χορταράκι τὸ γλυκό, κ' ἐκεῖνες ἀπ' τ' ἀμάξι 90
πῆραν τὰ ροῦχα, τ'ἄρριξαν μὲς στὰ νερὰ τὰ σκουρα,
στὶς γοῦρνες, καὶ τὰ τρίβανε γοργὰ καὶ παραβγαίναν.
Κι ἀφοῦ τὰ καλοπλύνανε καὶ τὰ λευκάναν ὄλα,
γραμμῆ γραμμῆ τ'ἀπλώσανε στὸ περιγιάλι κάτω,
ἐκεῖ ποὺ πάντα ἡ θάλασσα τὰ βότσαλα ξεπλένει. 95
Κ' ἐκεῖνες σὰν ἐλούστηκαν κι ἀλείφτηκαν μὲ μύρο,
ἐκάθησαν κ' ἐδείπνησαν στοῦ ποταμοῦ τὴν ὄχτη,
ὅσο ἀφημένα τὰ σκουτιὰ στεγνώναν στὸ λιοπύρι.
Κι ἀφοῦ χαρήκαν τὸ φαγὶ κ' ἐκείνη κ' οἱ δουλεῦτρες,
ἐβγάλαν τίς μαντῆλες τους κ' ἐπαίζανε τὴ σφαῖρα· 100
κ' ἡ λευκοχέρα ἡ Ναυσικᾶ πρώτη ἀρχηνάει τραγοῦδι.
Σὰν τὴν τοξεύτραν "Ἄρτεμη, ποὺ τὰ βουνὰ ξετρέχει.
τὰ μάκρη τοῦ Ταῦγετου, τοῦ Ἐρύμανθου τίς ράχες,
καὶ μὲ τοὺς κάπρους χαίρεται καὶ τὰ γοργὰ ζαρκάδια,

κι δλες τῶν λόγγων οἱ ξωθιές τοῦ Αἰγίοχου Δία οἱ κόρες ξ 105
μαζί της παίζουν, κ' ἡ Λητώ τὴν καμαρώνει ποῦχει
ἀπὸ τίς ἄλλες πιὸ ψηλὰ μέτωπο καὶ κεφάλι,
καὶ ξεχωρίζει ξάστερα μὲς στίς πανώριες ὄλες, —
ἔτσι καὶ μὲς στίς βάγιες της ἐφάνταζε ἡ παρθένα.

Ἄλλὰ τὴν ὥρα ποῦ ἔμελλε στὸ σπίτι νὰ γυρίσουν, 110
τὰ ὠραῖα σκουτιὰ διπλώνοντας καὶ ζέβοντας τὸ ἀμάξι,
πάλι ἡ φλογόματη Ἄθηνᾶ στοχάστηκε στὸ νοῦ της,
πῶς ὁ Ὀδυσσεάς θὰ ξύπναγε νὰ ἰδῆ τὴν ὠριομάτα,

τὴν κόρη ποῦ θὰ τοῦδειχνε τὴ χώρα τῶν Φαιάκων.
Τὴ σφαῖρα σὲ μιὰ βάγια της πετάει ἡ βασιλοπούλα, 115
μ' ἀστόχησε καὶ στὸ βαθὺ τὸ ρέμα τήνε ρίχνει·
βγάζουν ἐκεῖνες μιὰ φωνὴ καὶ ξύπνησε ὁ Ὀδυσσεάς
κ' ἔκατσε καὶ βυθίστηκε σὲ συλλογὴ μεγάλη·

Ἄλλοι μου! καὶ ποῦ νᾶφτασα; σὲ ποιῶν ἀνθρώπων χώρα;
Τάχα σκληροὶ ἔναι κι ἄσπλαχνοὶ καὶ νόμο δὲ γνωρίζουν, 120
ἢ δίκαιοι καὶ φιλόξενοὶ καὶ θεοφοβούμενοὶ εἶναι;
Παρθένων δροσερὲς φωνὲς ἐχτύπησαν τ' αὐτιά μου;
Ἐωθιές μὴν εἶναι ποῦ ψηλὰ στὰ κορφοβούνια ζοῦνε
καὶ στίς πηγὲς τῶν ποταμῶν καὶ στὰ χλωρὰ λιβάδια;

Ἦ μὴ κοντά μου ἐλάλησαν ἀνθρώπινες φωνοῦλες : ζ 125
Ἐμπρός, ἄς πάω μονάχος μου νὰ ἰδῶ καὶ νὰ ξετάσω.
Εἶπε, κι ἀπ' τὰ χαμόδεντρα ξεπρόβαλε ὁ Ὀδυσσεάς
καὶ μὲ τὴ χέρα του ἔσπασε μὲς στὰ δασὰ τὰ δέντρα
ἓνα πυκνόφυλλο κλαρὶ τὴ γύμνια του νὰ κρύψῃ.
Κ' ὡς τὸ λιοντάρι τοῦ βουνοῦ, ποὺ τὴν ἀντρεία του ξέρει, 130
βροχόδαρτο, ἀνεμόδαρτο χιουμάει, καὶ βγαίνουν φλόγες
τὰ μάτια του, καὶ χύνεται σὲ πρόβατα, σὲ βόδια,
ἢ κι ἄγρια λάφια κυνηγάει, γιὰτ' ἡ κοιλιά προστάζει
καὶ μὲς ἀπὸ γερὸ μαντρί τάρνια νὰ πάῃ ν' ἄρπάξῃ,
ἔτσι ὁ Ὀδυσσεάς τις κοπελιές τις ὁμορφομαλλοῦσες 135
πῆγε νὰ σμίξῃ ἂν καὶ γυμνός τὸν ἔβιαζε ἢ ἀνάγκη.
Τέρας φριχτὸ τοὺς φάνηκε, γδαρμένος ἀπ' τὴν ἄρμη,
καὶ τρέξαν πέρα, ἔδω κ' ἐκεῖ στὰ βράχια στ' ἀκρογιάλια.
Μονάχα ἡ κόρη ἀπόμεινε τ' Ἀλκίνοου, τί στὰ στήθη
θάρρος τῆς ἔβαλε ἢ Ἀθηνᾶ κ' ἔδιωξε κάθε φόβο. 140
Ἐστάθη ὀλόρθη ἀγνάντια του, κι αὐτὸς ἐδιαλογιόταν
νὰ πάῃ κοντά στὴν κορασιά, στὰ πόδια τῆς νὰ πέσῃ,
ἢ κάλλιο μὲ γλυκόλογα νὰ τὴν παρακαλέσῃ,
νὰ δώσῃ του φορέματα, τὴ χώρα νὰ τοῦ δείξῃ ;
Ὡστόσο τὸ καλύτερο στὸ λογισμό τοῦ ἐφάνη, 145
μόνο μὲ λόγια ἀπὸ μακριὰ νὰ τὴν παρακαλέσῃ,
μήπως ἢ κόρη χολωθῇ, στὰ πόδια τῆς ἂν πέσῃ.
Κ' εὐθύς τῆς εἶπε μὲ ἀπαλὰ καὶ ζυγισμένα λόγια.
Πέφτω στὰ πόδια σου, ἄνασσα, θεὰ ἢ θνητὴ κι ἂν εἶσαι !
Ἄν εἶσαι μιὰ ἀπὸ τις θεές ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια, 150
μὲ τὴ μεγάλην Ἄρτεμη, τοῦ Δία τὴ θυγατέρα,
στὴν ὄψῃ, στὴν κορμοστασιά, πανόμοια ἐγὼ σὲ βρίσκω.
Ἄν ὅμως εἶσαι ἀπ' τις θνητὲς ὅπου τὴ γῆ πατοῦνε,
χαρὰ στὸν κύρη σου, χαρὰ στὴ σεβαστὴ σου μάννα,
καὶ τρὶς χαρὰ στ' ἀδέρφια σου, ποὺ σ' ἔχουνε καμάρη, 155
κι ὄλο γιὰ σένα εὐφραίνεται καὶ λαχταράει ἢ καρδιά τους,
τέτοιο βλαστάρι σὰ θωροῦν μὲς στὸ χορὸ νὰ μπαίνη.
Μ' ἀπάνω ἀπ' ὄλους, πιὸ πολὺ χαρὰ στὸν ἄντρα ἐκεῖνον,
ὅπου, στὰ δῶρα νικητῆς, γυναῖκα θὰ σὲ πάρῃ.
Τέτοιο θνητὸ τὰ μάτια μου ποτὲ δὲν ἀντικρῦσαν,
γυναῖκα ἢ ἄντρα, σὰν καὶ σέ, μὲ σάστισε ἢ θωριά σου. 160
Κάποτε μόνο στὸ βωμὸ τοῦ Ἀπόλλωνα στὴ Δῆλο,

- νιόβλαστην εἶδα φοινικιά μὲ χάρη νὰ φυτρῶνῃ — ξ
 γιατί καί κείθε πέρασα, μὲ τὸ στρατό μου ἀντάμα,
 στὸ δρόμο αὐτόν, ὅπου ἔμελλε τόσα κακὰ νὰ πάθω. — 165
 Κι ὅπως θωρῶντας τῆ ἔμεινα, καί σάστισεν ὁ νοῦς μου,
 γιατί ποτὲ τέτοιο δεντρί δὲ βλάστησε ἀπ' τὸ χῶμα,
 ἔτσι μὲ σένα ἐσάστισα, θαμπώθηκα, καί τρέμω
 ν' ἀγγίσω σου τὰ γόνατα· καί σκίζεται ἡ καρδιά μου.
 Εἴκοσι μέρες μ' ἔδερναν στὸ πέλαγο τὸ μαῦρο 170
 τὰ κύματα κ' οἱ ἀνεμικές, κι ἀπὸ τῆς Ὠγουγίας
 ἐπὲς μὲ φέραν τὸ νησί· κ' ἐδῶ μ' ἔρριξε ἡ μοῖρα,
 νὰ μ' εὔρουν κι ἄλλα βάσανα, γιατί δὲν τὸ πιστεύω
 νὰ πάψουν· ἔχουν οἱ θεοὶ πολλὰ γιὰ μένα ἀκόμα.
 Σπλαχνίσου με, βασίλισσα μετὰ 'πὸ τόσες πίκρες 175
 πρώτην ἐσένα ἀντάμωσα, κι οὔτε ἄνθρωπο κανένα
 γνωρίζω ἀπ' ὅσους κατοικοῦν ἐδῶ, στῆ χώρα ἐτούτη.
 Δεῖξε τὴν πόλη, δόσε μου νὰ βάλω ἓνα κουρέλι,
 ἂν ἔφερες μὲς σὲ πανὶ τὰ ροῦχα διπλωμένα,
 καί νὰ σοῦ δώσουν οἱ θεοὶ τὰ ὅσα ποθεῖ ἡ καρδιά σου· 180
 ἄντρα καί σπίτι καί καλὴν ὁμοφροσύνη πάντα,
 γιατί ἄλλο πιὸ καλύτερο στὸν κόσμον δὲν ὑπάρχει,
 παρὰ μὲ μιὰ νὰ κυβερνοῦν τὸ σπιτικό τους γνώμη
 ὁ ἄντρας κ' ἡ γυναῖκα του, νὰ σκάζουμε οἱ ὀχτροὶ τους,
 κ' οἱ φίλοι τους νὰ χαίρουνται, κι αὐτοὶ νὰ καμαρώνουν. 185
 Κ' ἡ λευκοχέρα ἡ Ναυσικᾶ τοῦ ἀπάντησε καί τοῦ εἶπε·
 Ξένε, δὲ φαίνεσαι ἄνθρωπος κακὸς καί δίχως γνώση—
 μὰ τάγαθὰ γιὰ τοὺς θνητοὺς μόνος του ὁ Δίας μοιράζει
 καί στοὺς καλοὺς καί στοὺς κακοὺς, ὅσα καί σ' ὅποιον θέλει.
 Καί σένα τοῦτα σοῦ ἔδωσε, κι ἀνάγκη νὰ ὑπομείνης. 190
 Μὰ τώρα μιὰ καί βρέθηκες στῆ χώρα τῆ δική μας,
 δὲ γίνεται οὔτε φόρεμα, οὔτε ἄλλο νὰ σοῦ λειψῇ,
 ἀπ' ὅσα θέλει ὁ δῦσμοιρος, ὅπου προστέφει ἰκέτης.
 Τῆ χώρα θὰ σοῦ δεῖξω ἐγώ, καί ποιοὶ εἶμαστε θ' ἀκούσης·
 τὴν πόλη ἐτούτη καί τῆ γῆν οἱ Φαίακες τὴν κατέχουν, 195
 κ' ἐγώ τοῦ μεγαλόκαρδου τοῦ Ἄλκίνοου εἶμαι κόρη,
 πού, τῶν φαιάκων βασιλιάς, τὴν ἐξουσία κρατάει.
 Εἶπε, καί τίς ὠριόμαλλες ἐπρόσταξε κοπέλλες·
 Σταθῆτε, δοῦλες! φεύγετε γιατί' εἶδατε ἓναν ἄντρα;
 ποῦ πᾶτε; γιὰ θαρρεῖτε δὰ κανεὶς ἐχθρὸς πῶς εἶναι; 200
 Ἰ. Οἰκονομίδου, Ὀμήρου Ὀδύσεια, ἔκδοσις 4η

Δέν ἦρθε ἀκόμα στὴ ζωὴ, μήτε ποτὲ θὲ νᾶρθη, ζ
 ὁ ἄντρας αὐτὸς ποὺ χαλασμὸ στὴ χώρα μας θὰ φέρη,
 γιατί τοὺς Φαίακες οἱ θεοὶ πολὺ τοὺς ἀγαπᾶνε.
 Στοῦ πολυκύμαντου γιαλοῦ τὴν ἄκρη κατοικοῦμε
 μονάχοι, καὶ ποτὲ θνητοὶ μὲ μᾶς δὲ σμίγουν ἄλλοι. 205
 Αὐτὸς ὁ δύστηνος ἐδῶ παραδαρμένος ἦρθε·
 νὰ τὸν νοιαστοῦμε πρέπει ἐμεῖς. “Ὀλ’ οἱ φτωχοὶ κ’ οἱ ξένοι
 ἀπὸ τὸ Δία μᾶς ἔρχονται· καλὸ κι ὅ,τι κι ἂν δώσης.
 Μόν’ ἔλα, χλαίνα δόστε του πλυμένη καὶ χιτῶνα.
 καὶ στὸ ποτάμι λουστε τον σ’ ἀπάνεμη γωνούλα. 210
 Εἶπε, κ’ ἐκεῖνες στάθηκαν κ’ ἔκραξε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη,
 καὶ σὲ μεριὰν ἀπόσκεπη τὸν Ὀδυσσέα ἐπῆγαν,
 καθὼς τοὺς εἶπε ἡ Ναυσικᾶ, τοῦ Ἀλκίνου ἡ θυγατέρα.
 Χλαίνα, χιτῶνα ἀκούμπησαν σιμά του νὰ φορέση,
 καὶ σὲ μιὰ λήκυθο χρυσοῦ λεπτοῦ τοῦ δώσαν μύρο, 215
 καὶ τὸν καλοῦσαν νὰ λουστῆ στοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα.
 Στὶς βάγιες τότε μίλησε ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσέας·
 Βάγιες, σταθῆτε ἀπόμακρα, μονάχος νὰ ξεπλύνω
 τὴν ἄρμη ἀπὸ τοὺς ὤμους μου καὶ ν’ ἀλειφτῶ μὲ λάδι,
 ποὺ ἄλειμμα τέτοιο ἀπὸ καιρὸ δὲν εἶδε τὸ κορμὶ μου. 220
 Μπρὸς σας ἐγὼ δὲ θὰ λουστῶ· γιατί ντροπὴ μὲ πιάνει,
 ἔτσι κατάγυμος νὰ βγῶ μὲς σ’ ὄμορφα κοράσια.
 Εἶπε, κι αὐτὲς ἐμάκρυναν καὶ στὴν κυρά τους τὸ εἶπαν.
 Καὶ ξέπλενε μὲ τὸ νερὸ τὴν ἄρμη ὁ Ὀδυσσέας,
 ποὺ ἐσκέπαζε τὴ ράχη του καὶ τοὺς πλατιοὺς τοὺς ὤμους. 225
 Κι ἀπ’ τὸ κεφάλι του ἔστιβε τὴν ἄχνα τοῦ πελάγου.
 Κι ὅταν ὀλοῦθε λούστηκε κι ἀλείφτηκε μὲ λάδι,
 καὶ μὲ τὰ ροῦχα ἐντύθηκε, ποὺ τοῦδωσε ἡ παρθένα,
 τότε τὸν ἔκανε ἡ Ἀθηνᾶ, τὸ γέννημα τοῦ Δία,
 κ’ ἐφάνταζε σὰν πιὸ τρανός, κι ἀπὸ τὴν κεφαλὴ του 230
 σγουρὰ κατέβασε μαλλιά, σὰν ἄνθια τοῦ ὑακίνθου.
 Κι ὡς μὲ χρυσάφι ντύνοντας τὸν ἄργυρο ὁ τεχνίτης,
 ποὺ ὁ Ἥφαιστος τοῦ δίδαξε καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλὰδα
 κάθε τῆς τέχνης μυστικό, πλάθει τὰ πι’ ὄμορφα ἔργα,
 ἔτσι στοὺς ὤμους του ἔρριχνε καὶ στὸ κεφάλι χάρη. 235
 Σὰν ἦρθε πιά κ’ ἐκάθησε πιὸ πέρα στ’ ἀκρογιάλι,
 ἄστραφτε χάρες κι ὄμορφιές, καὶ τότες, ὅλη θάμπος,
 στρέφει καὶ λέγει ἡ Ναυσικᾶ στὶς λυγερὲς κοπέλλες·

- Ἄκουστε, βάγιες, νὰ σᾶς πῶ, κρουσταλλοβραχιονάτες· ζ
 Μὲ τοὺς ἰσόθεους Φαίακες δὲν ἦρθ' ἐδῶ νὰ σμίξῃ, 240
 χωρὶς νὰ θέλουν οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου, ἐτοῦτος ὁ ἄντρας.
 Γιατὶ ἄσκημος πρωτῆτερα μοῦ ἐφάνηκε πῶς ἦταν,
 καὶ τώρα μοιάζει τοὺς θεοὺς, ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια.
 Ἄχ, νᾶταν ὁμοῖος του κι αὐτὸς τοῦ ἄντρα μου θὰ ὀνομάσω·
 νᾶμενε ἐδῶ καὶ νᾶστεργε ποτέ του νὰ μὴ φύγῃ. 245
- Εἶπε, κ' ἐκεῖνες ἄκουσαν καὶ πρόθυμες ἐτρέξαν·
 κ' εὐθὺς πιοτὸ καὶ φαγητὸν ἐβάλαν τοῦ Ὀδυσσεά,
 κ' ἔπινε ἐκεῖνος κ' ἔτρωγεν, ὁ πολυπικραμένος,
 γοργὰ γοργὰ, γιατί καιρὸ ψωμάκι δὲν ἐγέφτη. 250
- Κ' ἡ λευκοχέρα ἡ Ναυσικᾶ γυρνάει ἄλλοῦ τὸ νοῦ της.
 Ξαναδιπλώνει τὰ σκουτιά, στὸ ἀμάξι τὰ φορτώνει,
 ζέβει τὰ δυνατῶνυχα μουλάρια κι ἀνεβαίνει
 καὶ κρένοντάς του προσκαλεῖ τὸν Ὀδυσσεά καὶ λέγει·
 Σήκω, στὴ χώρα εἶναι καιρὸς νὰ σ' ὀδηγήσω, ξένε, 255
 στοῦ γνωστικοῦ πατέρα μου τὸ σπίτι, ὅπου, νὰ ξέρης,
 τοὺς Φαίακες τοὺς καλύτερους θὰ ἰδῆς καὶ θὰ γνωρίσης.
 Μον' ἔλα, κάνε ὅ,τι σοῦ εἰπῶ,—θαρρῶ πῶς ἔχεις γνώση.—
 Ὅσο περνοῦμε ἀπὸ φυτεῖς ἀνθρώπων καὶ χωράφια,
 ἀντάμα μὲ τίς βάγιες μου, πίσω ἀπὸ ζὰ κι ἀμάξι, 260
 περπάταγε γοργὰ γοργὰ, κ' ἐγὼ τὸ δρόμο δείχνω.
 Κι ἅμα σιμὰ θὰ φτάσουμε στὴν πόλη, ὅπου τὴ ζώνουν
 ψηλὰ τειχιά,—θὰ ἰδῆς τὰ δυὸ λιμάνια της τὰ ὠραῖα
 καὶ τὴ στενὴ τὴν ἐμπασιά! καὶ δίπλα ἀπὸ τὸ δρόμο
 ἔξω σερμμένα στέκουνε τὰ δίπλωρα καράβια·
 γιατί ἐκεῖ δὰ ὁ καθένας τοὺς ἔχει καραβοστάσι. 265
- Καὶ ἡ ἀγορά τους εἶναι ἑκεῖ, στ' ὠραῖο Ποσειδίου γύρα,
 στρωμένη μὲ βαριόσυρτες στὴ γῆ χωμένες πέτρες.
 Ἐκεῖ τῶν μαυροκάραβων τᾶρμενα μαστορεύουν,
 τὰ παλαμάρια, τὰ πανιά, καὶ τὰ κουπιὰ πλανίζουν.
 Οἱ Φαίακες δὲ σκοτιζόνται γιὰ βέλη καὶ φαρέτρες, 270
 μόν' γιὰ κατάρτια καὶ κουπιὰ καὶ ἰσόμετρα καράβια,
 ὅπου μ' αὐτὰ πασίχαροι τᾶσπρα περνοῦν πελάγη.
 Αὐτῶν τὰ λόγια τᾶπρεπα φοβᾶμαι· ποῖος τὸ ξέρει
 τί θεὸς νὰ σύρουν πίσω μου! πολὺ κακόγλωσ' εἶναι.
 Καὶ κᾶνας πρόστυχος θὰ εἰπῇ, σὰ θὰ μᾶς ἀνταμῶσῃ. 275

- «Γιὰ ἰδέες! ποιὸν σέρν' ἡ Ναυσικᾶ ψηλὸν κι ὁμορφο ξένο; ζ
 ποῦ νὰ ἴττον ἦρυν; ἄντρα της βέβαια θὰ τόνε πάρη.
 Κάποιον θὰ περιμάζεψε καραβοτσακισμένον,
 ποιὸς ξέρει ποῦθε!... γιατί ἐμεῖς δὲν ἔχουμε γειτόνους.
 Ἦ κάποιος χιλιοπόθητος θεός, μὲ τίς εὐχές της, 280
 ἦρθε οὐρανοκατέβατος, γιὰ πάντα πιά δικός της.
 Πάλι καλά, σάν ἔψαξε μονάχη της κ' εὐρήκε
 ἄντρα ἀπ' ἄλλοῦ, κι ὄλους ἐδῶ καταφρονάει στὴ χώρα
 τοὺς Φαίακες, ὅπου τὴ ζητοῦν, τόσοι πολλοὶ καὶ οἱ πρῶτοι».
 Ἔτσι θὰ εἰποῦνε, καὶ ντροπὴ γιὰ μὲν' αὐτὰ θεὸ νᾶναι. 285
 Μὰ κι ἄλλη τέτοια ἂν ἔκανε, θὰ τὴν κατηγοροῦσα,
 νᾶχη γονιούς ἀγαπητοὺς καί, δίχως τὰ τὸ ξέρουν,
 πρὶν γίνῃ ὁ γαμος φανερά, τοὺς ἄντρες νὰ σιμώνῃ. —
 Ξένε, τὰ λόγια μου ἄκουσε, σὰ θέλῃς ὁ πατέρας
 γοργὰ γοργὰ στὴ χώρα σου νὰ σὲ ξεπροβοδίση. 290
 Στὸ δρόμο πλάϊ, τῆς Ἀθηνᾶς τῶρα το θεὸ ναῦρης ἄλσος,
 λεῦκες καὶ βρύση ἀνάμεσα κι ὀλόγυρα λιβάδι.
 Ἐκεῖ ἔναι τοῦ πατέρα μου τὸ θαλερὸ περβόλι
 κ' ἡ πόλη βρίσκεται κοντά, ποῦ ἀκούγεσαι, ἂν φωνάξῃς.
 Κάθησε ἐκεῖ καὶ πρόσμενε, ὅσο ποῦ ἐμεῖς νὰ μποῦμε 295
 στὴ χώρα καὶ νὰ φτάσουμε στὸ πατρικὸ μου σπίτι.
 Σὰ λογαριάσῃς πῶς ἐμεῖς ἐφτάσαμε στὸ σπίτι,
 κίνησε τότε γιὰ νάρθῃς στὴν πολιτεία καὶ ρῶτα,
 ποῦ ἔναι τοῦ μεγαλόκαρδου τ' Ἀλκίνοου τὸ παλάτι.
 Εὐκολογνώριστο πολὺ· μπορεῖ νὰ σοῦ τὸ δείξῃ 300
 ἀκόμα καὶ μωρὸ παιδί, γιατί τὰ σπίτια τ' ἄλλα
 δὲ χτίστηκαν σάν τοῦ ἥρωα τοῦ Ἀλκίνοου τὰ παλάτια.
 Κι ὅταν πατήσῃς τὴν αὐλὴ καὶ στέγη σὲ σκεπάσῃ,
 διάβα γοργὰ τὴν αἴθουσα στὴ μάννα μου νὰ φτάσῃς,
 ποῦ κάθεται στὴν παρασιτιά, πλάϊ στῆς φωτιᾶς τῆ λάμπη, 305
 καὶ γνέθει θαλασσὶ μαλλί, νὰ ἰδῆς καὶ νὰ θαυμάσῃς,
 καὶ σ' ἓνα στύλον ἀκουμπᾶ, καὶ πίσω της οἱ σκλάβες.
 Ἐκεῖ ἔναι καὶ τοῦ κύρη μου μέσα στὴ λάμπη ὁ θρόνος,
 ποῦ κάθεται ὡς ἀθάνατος αὐτὸς καὶ σιγοπίνει.
 Προσπέρνα τον, τὰ χέρια σου στῆς μάννας μου νὰ ρίξῃς 310
 τὰ γόνατα, τὴ χαρωπὴ τοῦ γυρισμοῦ σου ἡμέρα
 σὰ θεὸς γοργὰ νὰ ξαναἰδῆς, ὅθε μακριὰ κι ἂν εἶσαι.
 Ἄν ἴσως πόνο στὴν καρδιά γιὰ σένα νοιώσῃ ἐκεῖνη.

ἐλπίζε τότε πὼς θὰ πᾶς νὰ ἰδῆς τοὺς ἐδικούς σου, ξ
 στ' ὠριόχτιστο παλάτι σου, στὴ γῆ τὴν πατρική σου. 315

Εἶπε, κ' ἐχτύπησε τὰ ζὰ μὲ τῶριο καμουτσίκι,
 κ' ἐκεῖνα ἀφήσανε γοργὰ τοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα,
 κι ὄλο τρεχάλα πηγαιναν, κι ὄλο γοργοποδίζαν·
 μὰ γιὰ νὰ φτάνουν οἱ πεζοί, καὶ βάγιες κι Ὀδυσσέας,
 κράταε τὰ γκέμια κ' ἔπαιζε μὲ γνώση τὸ μαστίγι. 320

Ἔδυσε ὁ ἥλιος κ' ἔφτασαν στὸ δάσος τὸ πανώριο
 καὶ στὸ ἱερό τῆς Ἀθηνᾶς· κ' ἐστάθηκε ὁ Ὀδυσσέας,
 κ' εὐθύς στὴν κόρη εὐχήθηκε τοῦ τρισεγάλου Δία.

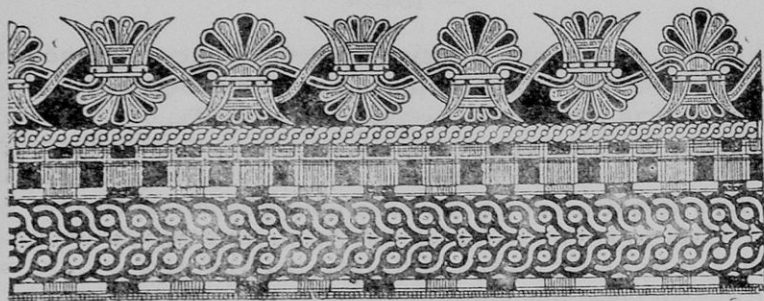
Παρακαλῶ σε, ἀδάμαστη κόρη τοῦ αἰγίοχου Δία,
 εἰσάκουσέ με, πού ἄλλοτε δὲ μ' εἶχες εἰσακούσει, 325
 δαρμένον ἀπὸ τοὺς δαρμούς τοῦ ἐνδόξου Ποσειδῶνα·
 δόσε μου οἱ Φαίακες νὰ μὲ ἰδοῦν μὲ ἀγάπη καὶ συμπόνια.

Εἶπε, καὶ τὴν παράκληση τοῦ εἰσάκουσε ἡ Παλλάδα,
 μὰ δὲν τοῦ φανερώθηκε· γιατί πολὺ ἐσεβόταν
 τὸ ἀδέρφι τοῦ πατέρα της, πού μὲ μανία χτυποῦσε 330
 τὸν Ὀδυσσέα τὸ θεϊκό, στὴ χώρα του ὡς νὰ φτάση.

Επιπλέον, η ερευνητική ομάδα έχει πραγματοποιήσει
σε συνεργασία με το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών
της Ακαδημίας Αθηνών, μελέτες σχετικά με την
αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης και
την αντιμετώπιση των προβλημάτων που συνδέονται
με την εκπαιδευτική διαδικασία. Τα αποτελέσματα
αυτών των μελετών έχουν οδηγήσει στην υιοθέτηση
αλλαγών στην εκπαιδευτική πολιτική και στην
επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Η ερευνητική
ομάδα συνεχίζει να εργάζεται για την βελτίωση
της ποιότητας της εκπαίδευσης και την αντιμετώπιση
των εκπαιδευτικών προβλημάτων.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ 7

(Ὀδυσσέως εἴσοδος πρὸς Ἀλκίνοον)

Καθὼς ἐκεῖ ὁ πολὺπαθος εὐχόταν Ὀδυσσεύς,
τὴν κόρη ἐφέραν τὰ γερὰ μούλια ἔμεις στὴ χώρα.
Κι ὡς ἔφτασε στὰ δόλολαμπρα παλάτια τοῦ γονιοῦ της,
στὰ πρόθυρα σταμάτησε καὶ γύρω της τὰ δέρφια
μαζεύτηκαν, πεντάμορφα, ξεζέψαν τὰ μούλια, 5
καὶ τὰ σκουτιὰ κουβάλαγαν στὸ σπῖτι ἀπὸ τὰ μάξι.
Στὴν κάμαρή της τράβηξεν ἡ κόρη, κ' ἡ γριούλα,
ἡ Εὐρυμέδουσα, ἄναψε φωτιά, ἡ παραδουλεύτρα,
πού ἄλλοτε ἀπὸ τὴν Ἥπειρο τὰ κυρτὰ πλοῖα τὴ φέραν,
δῶρο τοῦ Ἀλκίνοου ξέχωρο, σὰ βασιλιάς ὅπου ἦταν, 10
κ' οἱ Φαίακες ὅλοι σὰ θεὸ τὸν ἄκουαν μὲ στὴ χώρα.
Αὐτὴ ἦτανε τῆς Ναυσικῆς ἡ νένα στὸ παλάτι,
κι αὐτὴ τῆς ἄναβε φωτιά κ' ἐτοίμαζε τὸ δεῖπνο.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς σηκώθηκε στὴν πόλη νὰ τραβήξῃ,
καὶ ἡ Ἀθηναῖα στὴν ἔγνοια της μὲ νέφος τὸν τυλίγει, 15
μὴ καὶ κανεῖς περήφανος Φαίακας τὸν ἀπαντήσῃ
καὶ λῆη τοῦ λόγια ἀγγιχτικὰ καὶ τὸν ρωτᾷ ποιὸς εἶναι.
Μὰ ἐκεῖ πού ἐπήγαινε νὰ μπῆ στὴν πρόσχαρη τὴν πόλη,
νὰ κ' ἡ φλογόματη Ἀθηναῖα, τὸν ἀνταμώνει πάλι,
ὅμοια παρθένα τρυφερή, μὲ τὸ σταμνὶ στὸν ὄμο. 20
Μπροστά του ἐστάθη, κι ὁ θεϊκὸς ἐρώτησε Ὀδυσσεύς·

Καλὴ μου κόρη, δὲ μὲ πᾶς στοῦ Ἀλκίνοου τὸ παλάτι,

τοῦ ἀντρός, ποῦ βασιλεύει ἐδῶ, σέ τούτους τοὺς ἀνθρώπους : η
Γιατ' εἶμαι ξένος κ' ἔρχομαι μυριοβασανισμένος, 25
πέρ' ἀπό τόπο μακρινό, κι ἄνθρωπο δέ γνωρίζω,
ἀπ' ὄσους μὲς στήν πόλη αὐτὴ καί μὲς στὴ χώρα ζοῦνε.

Καί τοῦ ἀποκρίθη ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ ἀστραπομάτα·
Ἐγὼ τὸ σπίτι, ποῦ ζητᾷς, ξένε μου, νὰ σοῦ δείξω,
γιατ' εἶναι το κοντὰ κοντὰ μὲ τοῦ ἄξιου τοῦ γονιοῦ μου. 30
Μόν' ἔλα δίχως νὰ μιλᾷς — ἐγὼ μπροστά πηγαίνω —

κι ἄνθρωπο γύρω μὴν κοιτᾷς καί μὴ ρωτᾷς νὰ μάθης.
Γιατί τοὺς ξένους τοῦτοι ἐδῶ μηδὲ πολυχωνεύουν,
μηδὲ τοὺς καλοδέχονται, κανεῖς ἀλλοῦθε ἂν ἔρθῃ,
τί ὁ Κοσμοσειστής ἔδωκε σέ τούτους νὰ διαβαίνουν 35
μὲ πίστη τὸν πλατὺ γιαλὸ στὰ γοργοκάρσβά τους·
κ' εἶναι τὰ πλοῖα τους σα φτερά γοργὰ καί σὰν τὴ σκέψη.

Εἶπε, κ' ἐμπρὸς ἐτράβηξεν ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα
γοργά, κ' ἐκεῖνος τῆς θεᾶς τάχναρια ἀκολουθοῦσε.
Κ' οἱ Φαίακες δὲν τὸν ἔνοιωσαν, οἱ ξακουσμένοι ναῦτες,
τὴν πόλη ὡς πέρναε δίπλα τους, γιατί ἡ ὄριομαλλοῦσα 40
ἢ τρομερὴ θεὰ Ἀθηνᾶ δὲν ἄφηνε, καί νέφος
ἔρριχνε γύρω του θεϊκό, ποθῶντας τὸ καλὸ του.

Καί τὰ λιμάνια ἐθαύμαζε καί τὰ κομψὰ καράβια.
τοὺς ἥρωες μὲς στίς ἀγορές, καί τὰ μακριὰ τειχία τους,
ψηλά καί καγκελόφραχτα καί θαῦμα νὰ τὰ βλέπῃς. 45
Σὰν ἔφτασαν στοῦ βασιλιᾶ τὰ δόλολαμπρα παλάτια,
ἢ φλογομάτα ἢ Ἀθηνᾶ τοῦ ξαναλέγει τότε·

Νὰ τὸ παλάτι, ξένε μου, ποῦ ἐζήτηας νὰ σοῦ δείξω·
ἐκεῖ τοὺς θεογέννητους θεὲ ναῦρης βασιλιάδες
στό δεῖπνο ἀπάνω· τράβα ἐσὺ μέσα καί μὴ δειλιάζῃς. 50

Ὁ ποῦ ἔχει θάρρος στήν καρδιά, σέ κάθε μιά του πράξῃ
προκόβει πάντα πιὸ καλά, κι ἄς ἔρχεται ἀπ' ἀλλοῦθε.
Καί πρῶτα τὴν ἀρχόντισσα στήν αἴθουσα θεὲ ναῦρης,
ποῦ Ἀρήτῃ δίκαια τὴν καλοῦν κ' ἔχει γονιοὺς τοὺς ἴδιους 55
ἐκείνους, ὅπου ἐγέννησαν τὸ βασιλιᾶν Ἀλκίνο.

Πρῶτα ὁ Ναυσίθοος ἔγινε, τοῦ Ποσειδῶνα γόνος
ἀπὸ γυναῖκα ἀσύγκριτα πανώρια, τὴν Περιβοῖα,
τοῦ τολμηροῦ Εὐρυμέδοντα τὴ στερνοθυγατέρα,
τοῦ βασιλιᾶ, κάποιον καιρὸ, τῶν τρομερῶν Γιγάντων,
μὰ ποῦ τὸν ἄγριο χάλασε λαό, κι αὐτὸς ἐχάθη. 60

Αὐτὴ λοιπὸν ἐγέννησε τοῦ Ποσειδῶνα ἀγόρι, η
τὸν μεγαλόψυχο ἄρχοντα Ναυσίθοο τῶν Φαιάκων.
Κι ἀπ' τὸν Ναυσίθοο γίνανε ὁ Ρηξήνορας κι ὁ Ἄλκινος.
Νιόπαντρο ἀκόμα κι ἄκλερο στὸ σπιτικό του μέσα
ἐχτύπησ' ὁ ἀργυρότοξος Ἄπόλλωνας τὸν ἕνα, 65
ποῦ μόνη πίσω του ἄφησε μιὰ κόρη, τὴν Ἀρήτη.
Αὐτὴν ὁ Ἄλκινος ἔκαμε ταῖρι καὶ τίμησέ την,
ὅσο καμμιά στὴ γῆς ἐδῶ γυναῖκα δὲν τιμιέται,
ἀπ' ὄσες σπίτια κυβερνοῦν, σ' ἀντρὸς τὴν ἐξουσία
Καὶ τόσο τὴν ἐτίμησαν, καὶ τόσο τὴν τιμᾶνε
καὶ τὰ παιδιὰ της τάκριβὰ κι ὁ Ἄλκινος κ' οἱ λαοὶ του, 70
ποῦ ὄλοι σ' αὐτὴν σὰ σὲ θεὰ τὰ μάτια πάντα στρέφουν,
καὶ τὴν καληνωρίζουνε στὴ χώρα σὰ διαβαίη.
Γιατὶ ἔχει νοῦ στοχαστικό καὶ γνώση δὲν τῆς λείπει,
κ' ἡ καλωσύνη της κι ἀντρῶν μαλώματα διαλύνει.
Ἄν ἴσως πόνος στὴν καρδιά νοιώσῃ γιὰ σένα ἐκείνη, 75
ἔλπιζε ἀκόμα πὼς θὰ πᾶς νὰ ἰδῆς τοὺς ἐδικούς σου,
μὲς στάψηλά τὰ σπίτια σου, στὴ γῆ τὴν πατρικὴ σου.
Εἶπε, κ' ἐχάθη ἡ Ἀθηνᾶ στ' ἀσίγαστα πελάγη,
κι ἀπ' τὴ Σχερία τὴ χαρωπὴ στὸ Μαραθῶνα φτάνει,
καὶ στὴν πλατύδρομη τραβάει τὴ χώρα τῆς Ἀθήνας, 80
κ' ἐκεῖ στὸ στέρεο χάνεταί τὸ δῶμα τοῦ Ἐρεχθεᾶ.
Κινᾷ ὁ Ὀδυσσεὺς γιὰ τὰκουστὰ τάνάκτορα τοῦ Ἄλκινου,
κι ὄλο ἔγνοια ἐστάθη πρὶν διαβῆ τὸ χάλκινο κατώφλι.
Ὅλοῦθε λάμψη ἐσκόρπαγαν, σὰν ἥλιος, σὰ φεγγάρι,
τοῦ Ἄλκινου τοῦ τρανόψυχου τὰ θεόρατα παλάτια. 85
Χάλκινοι τοῖχοι ὑψώνονταν κι ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ μέρη,
ἀπ' τὸ κατώφλι ὡς μέσαθε, καὶ μὲ φριγκὶ γαλάζιο,
κι ὀλόχρυσες ἐκλείνανε τὸ στέρεο σπίτι θύρες,
μὲ παραστάτες ἀργυροὺς καὶ χάλκινα κατώφλια,
καὶ μ' ἀργυρὸ τάνώφλι τοὺς καὶ μὲ χρυσοῦ χερούλι. 90
Καὶ δυὸ ἀργυρόχρυσοι ἔστεκαν στὰ δυὸ τὰ πλάγια σκύλοι,
ποῦ ὁ Ἥφαιστος τοὺς ἔφτιαξε μὲ τὴ σοφὴ του τέχνη,
τὸν πύργο τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἄλκινου νὰ φυλάνη
καὶ νᾶναι πάντα ἀγέραστοι κι ἀθάνατοι γιὰ πάντα.
Θροنيὰ στὸν τοῖχο ἀραδιαστά, κι ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ πλάγια, 95
ἀπ' τὸ κατώφλι ὡς μέσαθε, φτάναν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη,
ποῦ ὠριόφαντα τῶν γυναικῶν τὰ σκέπαζαν στρωσίδια.

Σ' ἐκεῖνα ἐκεῖ θρονιαζόνταν οἱ ὄρχόντοι τῶν Φαίακων π
καὶ τρώγανε καὶ πίνανε, γιατί ὅλα πλούσια τᾶχαν.
"Ἐφηβοι, ποῦ ἔστεκαν χρυσοὶ σὲ δουλεμένα βάρθα, 100
κρατώντας μὲς στὰ χέρια τους τίς ἀναμμένες δᾶδες,
τῶν σύνδειπνων ἐφέγγανε τίς νύχτες στὸ παλάτι.
Πενήντα μὲς στ' ἀνάκτορα γυναῖκες ἐδουλεύαν
ἄλλες μὲ τὸ χερόμυλο ξανθὸ καρπὸν ἀλέθουν,
ἄλλες ὑφαίνουν τὰ πανιά καὶ στρίβουνε τ' ἀδράχι, 105
καὶ καθισμένες σὰν ψηλῆς λεύκας σαλεύουν φύλλα
κι ἀπ' τὰ κρουστόφαντα λινὰ τὸ γρό σταλάζει λάδι.
Γιατὶ ὅσο οἱ Φαίακες, τὰ γοργὰ νὰ κυβερνοῦν καράβια,
δὲν ἔχουνε τὸ ταῖρι τους, τόσο τεχνίτρες εἶναι
στὸν ἀργλειὸ οἱ γυναῖκες τους, ποῦ ἡ Ἄθηνᾶ ἔδωσέ τους 110
καὶ νοῦ περίσσιο νᾶχουνε καὶ χρυσοχέρες νᾶναι.
Κι ἀπόξω ἀπ' τὴν αὐλὴ σιμὰ στὴ θύρα περιβόλι
μεγάλο τετραστρέμματο, μὲ φράχτη ὀλόγουρά του.
Δέντρα ψηλά καὶ φουντωτὰ φυτρώνουν ἐκεῖ μέσα,
κ' εἶναι ροδιές κ' εἶναι ἀπιδιές, μηλιές μὲ λαμπρὰ μῆλα, 115
γλυκόκαρπες συκιές κ' ἐλιές, γερὲς καὶ θρασεμένες,
καὶ μῆδὲ σήπεται καρπός, μῆδὲ ποτὲ ἀπολείπει
ἀπὸ τὰ δέντρα ὀλοχρονίς, χειμῶνα καλοκαίρι
γλυκόπνοο ἀγέρι ἄλλα γεννᾷ κι ἄλλα ὠριμάζει πάντα.
Μῆλο στὸ μῆλο πλάϊ γερνᾷ κι ἀπίδι πλάϊ στ' ἀπίδι, 120
σῦκο στὸ σῦκο γίνεται, σταφύλι στὸ σταφύλι
Ἐκεῖ καὶ τὸ πολύκαρπο ριζοβολαεῖ τ' ἀμπέλι,
μὲ τὸ προσήλιο ἀλῶνι του σὲ πατημένο σιάδι,
κι ἄλλα σταφύλια φρύγονται στὸν ἥλιο, ἄλλα τρυγιοῦνται,
ἄλλα πατιοῦνται, κι ἄλλα ἐμπρὸς ἀκόμα εἶν' ἀγουρίδες, 125
ὅπου ὅτι ἀφήκαν τὸν ἀνθό, κι ἄλλα γλυκοροδιίζουν.
Καὶ πλάϊ στὴ γράνα τοῦ ἀμπελιοῦ βραγιές συγυρισμένες,
λογῆς λογῆς, ὀλοχρονίς φυτρώνουν καὶ σπαργοῦνε.
Καὶ δυὸ βρυσσοῦλες χύνονται, σ' ὄλο τὸν κῆπο ἢ μία,
καὶ ἡ ἄλλη κάτω ἀπ' τῆς αὐλῆς διαβαίνει τὸ κατώφλι, 130
πρὸς τὸ παλάτι τάψηλό, νὰ ὑδρεύονται οἱ πολῖτες.
Τέτοια λαμπρὰ ἀπὸ τοὺς θεοὺς ὁ Ἄλκίνοος εἶχε δῶρα.
Ἐστάθῃ ἐκεῖ ὁ πολύπαθος κ' ἐθαύμαζε Ὀδυσσεάς
κι ἀφοῦ τὰ πάντα ἐθαύμασε βαθιὰ μὲς στὴν καρδιά του,
διαβαίνει τὸ κατώφλι εὐθύς καὶ μπαίνει στὸ παλάτι. 135

Τοὺς ἄρχοντες καὶ προεστοὺς εὗρηκε τῶν Φαιάκων
πού μὲ ποτήρια ἐσπόνδιζαν τοῦ Ἑρμῆ τοῦ ἀητομάτη,
στερνὰ σ' αὐτόν σταλάζοντας, πρὶν πᾶνε νὰ πλαγιάσουν.
Τότε περνᾷ ὁ πολὺπαθος τὴν αἴθουσα Ὀδυσσεᾶς,
μὲς στὸν ἀχνὸ πού ἡ Ἀθηναῖα τοῦ πύκνωνε τριγύρω,
ὡς πού ἔφτασε στὸ βασιλιά μπροστὰ καὶ στὴν Ἀρήτη,
κι ἀμέσως τῆς βασίλισσας τὰ γόνατ' ἀγκαλιάζει,
καὶ τότε εὐθύς σκορπίζεται τὸ θεϊκὸ τὸ νέφος,
κι ἄναυδοι ἐμείναν ὄλοι τοὺς, ξένον στὸ σπίτι ὡς εἶδαν,

140

καὶ θαμπωμένοι ἐκοίταγαν· κι αὐτὸς παρακαλοῦσε·
Ἀρήτη, τοῦ Ρηξήνορα, τοῦ ἰσόθεου θυγατέρα,
στὸν ἄντρα σου ὁ πολὺπαθος, στὰ πόδια σου προσπέφτω,
στοὺς σύνδειπνους αὐτοὺς ἐδῶ, πού ὁ θεὸς νὰ δώσῃ νᾶχουν
εὐτυχισμένη τὴ ζωὴ, καὶ σὲ παιδιὰ ν' ἀφήσουν
πλούτη καὶ σπῆτια καὶ τιμές, πού τοὺς χαρίζει ὁ κόσμος.
Ἢ' ἐμένα στείλτε με γοργὰ στὴ χώρα μου νὰ φτάσω,
πού χρόνια βασανίζομαι μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς μου.

145

150

Εἶπε, καὶ χάμω ἐκάθησε, μὲς στοῦ τζακιοῦ τὴ στάχτη,
πλάι στὴ φωτιά· κι ὄλοι βουβοὶ κι ἀσάλευτοι ἀπομείναν.

Κι ἄργά στο τέλος μίλησεν ὁ ἥρωας ὁ Ἐχένης, η 155
 ποῦ ἦταν ὁ γεροντότερος ἀπὸ τοὺς Φαίακες ὄλους
 κι ἄξιος στὰ λόγια, καὶ παλιά πολλά κάτεχε ὁ νοῦς του·
 αὐτὸς ἔπιασε κ' εἶπε τοὺς μὲ τὴν καλὴ του γνώμη.

Ἄλκίνοε, μηδὲ φρόνιμο, μηδὲ πρεπούμενο εἶναι
 χάμου στὴ σιὰ νὰ κάθεται μέσα στὴ στάχτη ὁ ξένος· 160
 τὸ λόγο σου ἀπαντέχοντας ἐτοῦτοι κοντοστέκουν.
 Μόν' ἔλα σήκωσέ τονε καὶ βάλ' τον νὰ καθῆσῃ
 σ' ἀσημοκάρφωτο θρονὶ καὶ οἱ κήρυκες ἄς σμίξουν
 κρασί, τοῦ τερπικέρανου νὰ στάξουμε τοῦ Δία,
 ὅπου εἶναι πάντοτε μαζί μὲ τοὺς σεμνοὺς ἰκέτες. 165
 Καὶ δεῖπνον ἢ κελάρισσα τοῦ ξένου ἄς δώσῃ ὅ,τι ἔχει.

Κι ὁ βασιλιάς σὰν τᾶκουσε, ὁ Ἄλκίνοος ὁ λεβέντης,
 παίρνει ἀπ' τὸ χέρι τὸ σοφὸ, πολύβουλο Ὀδυσσεά,
 κι ἀπὸ τίς στάχτες σὲ λαμπρὸ τότε καθίζει θρόνο,
 τὸ Λαοδάμα ἀσκώνοντας τὸν ἀντρειωμένο γιό του, 170
 τὸν πολυαγαπημένο του ποῦ ἐκάθοταν σιμά του.
 Κ' ἡ βᾶγια χύνει του νερό μ' ὠριόχρυσο λαγῆνι,
 τὰ χέρια πάνω ἀπ' ἀργυρῆ λεκάνη γιὰ νὰ νίψῃ·
 κ' ἔπειτα στρώνει δίπλα του γιαλιστερό τραπέζι.
 Κ' ἡ τροφοδότρα ἢ σεβαστὴ βάνει ψωμί μπροστά του, 175
 καὶ πλούσια ἀπλώνει φαγητά, ὅ,τι εἶχε καὶ δὲν εἶχε·
 κ' ἔτρωγε ὁ ἔρμος κ' ἔπινε ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεάς.
 Καὶ τότε ὁ Ἄλκίνοος ὁ τρανὸς τοῦ κήρυκα φωνάζει·

Ποντόνοε, σμίξε τὸ κρασί καὶ σ' ὄλους στο παλάτι
 κέρνα, τοῦ τερπικέρανου νὰ στάξουμε τοῦ Δία,
 ὅπου εἶναι πάντοτε μαζί μὲ τοὺς σεμνοὺς ἰκέτες. 180

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Ποντόνοος γλυκὸ κρασάκι σμίγει,
 καὶ σ' ὄλωνε μὲ τὴ σειρά κερνοῦσε τὰ ποτήρια.
 Καὶ σὰν ἐστάξαν κ' ἤπιανε ὅσο ἡ καρδιά ποθοῦσε,
 τότε γυρνᾷ ὁ Ἄλκίνοος κι αὐτὰ τοὺς λείει τὰ λόγια· 185

Ἄκουστε τώρα, προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαίακων,
 τί μὲ προστάζει νὰ σᾶς πῶ στὰ στήθια μου ἢ καρδιά μου.
 Τώρα τὸ δεῖπνο ἐτέλειωσε, σύρτε νὰ κοιμηθῆτε
 καὶ τὴν αὐγὴ περσότερους γερόντους προσκαλοῦμε,
 γιὰ νὰ φιλοξενήσουμε τὸν ξένο στο παλάτι, 190
 καὶ στοὺς θεοὺς θυσίαι καλές νὰ κάνουμε· καὶ τότε
 τὸ γυρισμὸ τοῦ ξένου μας θεὲ νὰ συλλογιστοῦμε,

ἀκούραστα κι ἀνέμελα, πασίχαρος νὰ φτάση 11
γοργὰ γοργὰ στή χώρα του, ὅσο μακριὰ κι ἂν εἶναι,
μὲ τὴ δική μας συνοδιά, μεσοστρατίς μὴ λάχῃ 195
καὶ πάθη πάθημα κακό, στή γῆ του πρὶν πατήση.
Καὶ τότε ἐκεῖ θὰ τὸν εὐροῦν ὅσα τοῦ γράφει ἡ μοῖρα
κι ὅσα στὸ νῆμα του οἱ βαρειές οἱ κλώστρες ἔχουν κλώσει,
τὴ μέρα ποῦ ἡ μαννούλα του τὸν ἔφερε στὸν κόσμο.
Ἄν ὅμως εἶναι ἀθάνατος φερμένος ἀπ' τὰ οὐράνια,
κάτι ἄλλο τότες οἱ θεοὶ στὸ νοῦ τους μελετᾶνε. 200
Γιατὶ ὡς τὰ τώρα ξάστερα σὲ μᾶς φανερονόταν,
κάθε φορὰ ποῦ ὀλόλαμπρες προσφέρουμε ἑκατόμβες,
καὶ δίπλα μας καθίζουνε καὶ μετὰ μᾶς δειπνοῦνε
κι ἂν λάχῃ κι ἀνταμώσουνε μονάχο παροδίτη,
δὲν κρύβονται, γιατί ἀπ' αὐτοὺς καὶ μεῖς κρατιόμαστε, ὅπως 205
οἱ Κύκλωπες καὶ τ' ἄγρια τὰ γένη τῶν Γιγάντων.
Καὶ τότες ὁ πολὺγνωρος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσεάς:
'Ἀλκίνοε, ἄλλο τίποτα νὰ βάλῃς μὲ τὸ νοῦ σου'
δὲ μοιάζω ἐγὼ μὲ ἀθάνατους, ποῦναι ψηλὰ στὰ οὐράνια,
στὴν ὄψη μηδὲ στὸ κορμί, μὰ μὲ θνητοὺς ἀνθρώπους. 210
Καὶ μόνο μ' ὅσους ξέρετε βαρὺ νὰ σέρνουν πόνου,
μόνο μ' αὐτοὺς στὰ πάθη μου νὰ συγκριθῶ μποροῦσα.
Κι ἀκόμα πιότεοα δεινὰ θεὸ νᾶχα νὰ ἱστορήσω,
ὅσα ἦταν θέλημα θεοῦ πολλὰ μαζὶ νὰ πάθω.
[Μὰ νὰ δειπνήσω ἀφήστε με, μ' ὄλη τὴν πίκρα ποῦχῳ, 215
τὶ ἄλλο ἀπ' τὴν ἄθλια τὴν κοιλιὰ πιὸ ἀδιάντροπο δὲν εἶναι
ποῦ κι ἄθελά σου σὲ καλεῖ νὰ τὴ θυμᾶσαι πάντα,
μ' ὅσα κι ἂν ἔχῃς βάσανα καὶ πόνους στὴν καρδιά σου.
"Ὅσο ἐγὼ πένθος στὴν ψυχὴ κι ἂν ἔχῳ, αὐτὴ ὀλοένα
νὰ φάῃ προστάζει καὶ νὰ πῆ, κι ὅσα ἔπαθα τὰ σβύνει 220
ἀπὸ τὸ νοῦ μου ὀλότελα, καὶ νὰ γεμίση θέλει.]
Μόνο πασκίστε τώρα ἐσεῖς, ἅμα χαράς' ἡ αὐγούλα
νὰ μὲ ξεπροβοδίσετε τὸ δύστυχο στή γῆ μου,
μετὰ ἀπὸ τόσα ποῦπαθα νὰ ἰδῶ, κι ἄς ἀποθάνω,
τὰ χτήματα, τοὺς δούλους μου καὶ τάψηλά παλάτια. 225
Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι ἐνεύανε κι ὄλοι μιὰ γνώμην εἶχαν,
ὁ ξένος νὰ προβοδηθῆ, ποῦ ἔτσι σωστά ἐμιλοῦσε.
Κι ἀφοῦ σταλάξαν κ' ἤπιανε ὅσο ἡ καρδιὰ ποθοῦσε,
καθένας τότε κίνησε στὸ σπίτι νὰ πλαγιαίση.

Καί μές στή σάλλα ἀπόμεινεν ὁ Ἰσόθεος Ὀδυσσεάς, η 230
καί δίπλα του ὁ θεόμορφος ὁ Ἀλκίνοος κ' ἡ Ἀρήτη
καθήσανε· καί σήκωναν οἱ βάγιες τὰ τραπέζια.

Καί πρώτη ματαμίλησεν ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη,
τὰ ὄρια τὰ ροῦχα βλέποντας, χλαμῦδα καί χιτῶνα,
πού τᾶχε ὑφάνει μόνη της μὲ τίς παραδουλεῦτρες· 235
τὰ γνῶρισε καί τοῦ λαλεῖ μὲ λόγια φτερωμένα·

Ξένε μου, τοῦτο πρῶτα ἐγὼ νὰ σὲ ρωτήσω θέλω·
ποιὸς εἶσαι ; κι ἀπὸ ποῦ ; καί ποιὸς σοῦδωσε αὐτὰ τὰ ροῦχα ;
δὲν εἶπες παραδέρνοντας στὰ πέλαγα πὼς ἦρθες ;

Καί τότες ὁ πολὺγνωρος ἀπάντησε Ὀδυσσεάς· 240
Ἀβάσιταγο, ὦ βασίλισσα, τὰ πάθη νὰ ἱστορήσω
ἕνα πρὸς ἕνα, ὅσα οἱ θεοὶ μοῦ δῶσαν οἱ ἐπουράνιοι.

Ἐσὸ τόσο τοῦτο θὰ σοῦ εἰπῶ, πού μὲ ρωτᾶς νὰ μάθης.
Εἶναι μακριὰ μές στοῦ γιάλῳ κάποιο νησί, Ὠγυγία,
πού ἡ θυγατέρα τοῦ Ἄτλαντα, ἡ Καλυψὼ ἡ πλανευτέρα, 245
ἡ ὠριομαλλοῦσα, τρομερὴ θεά, ἐκεῖ πέρα μένει,
κι οὔτε θεός, οὔτε θνητὸς μ' αὐτὴ ποτὲ δὲ σμίγει.

Μὰ ἐμὲ τὸν ἔρμο ἡ μοῖρα μου μὲ κάρφωσε σιμὰ της,
ὅταν ὁ Δίας χτυπῶντας μου τὸ πλοῖο μ' ἀστροπελέκι
τὸ σκόρπισε καταμεσίς στὰ πέλαγα τὰ μαῦρα. 250

Ὅλ' οἱ καλοὶ μου σύντροφοι τότες ἐκεῖ ἐχαθῆκαν,
καί μόνο ἐγὼ ἀγκαλιάζοντας τοῦ πλοίου μου τὴν καρίνα,
μέρες ἐννιά παραδερνα, κι οἱ θεοὶ στίς δέκα πάνω,

τὴ μαύρη νύχτα, στοῦ νησὶ τῆς Ὠγυγίας, μὲ ρίξαν,
πού μὲν' ἡ Καλυψὼ, ἡ σκληρὴ θεά, ἡ ὠριομαλλοῦσα. 255

Μὲ πῆρε αὐτὴ, μὲ νοιάστηκε, μ' ἔθρεψε, καί ποθοῦσε
ἀθάνατον κι ἀγέραστον γιὰ πάντα νὰ μὲ κάνη,
ὅμως ἐμὲ δὲν μοῦπειθε στὰ στήθια τὴν καρδιά μου.

Χρόνους ἑπτὰ δέθηκα ἐκεῖ, καί τὰ θεϊκὰ τὰ ροῦχα,
πού μοῦχε δώσει ἡ Καλυψὼ, τὰ πότιζα μὲ δάκρια. 260

Μὰ σὰν ἐμπήκανε οἱ ὄχτῳ μὲ τοῦ καιροῦ τὸ διάβα,
ξάφνου νὰ φύγω μοῦλεγε καί μὲ παρακινοῦσε,
κὰν μὲ τοῦ Δία τὸ μήνυμα, κὰν μόνη ἄλλαξε γνώμη.

Μὲ μία σχεδιά πολὺδεσμη μὲ στέλνει, καί μοῦ δίνει
ψωμάκι καί γλυκὸ κρασί, θεϊκὰ μὲ ντύνει ροῦχα, 265
καί πρῦμο στέλνει μου ἀπαλὸ ξεκούραστο ἀεράκι.

Ἐπτὰ καί δέκα ἀρμένιζα κατὰ τὸ πέλαο μέρες.

- καί μές στίς δεκοχτώ βουνά φανήκανε σάν ἴσκιιοι, η
τῆς χώρας σας· λαχτάρησε τοῦ δύσμοιρου ἡ καρδιά μου,
μὰ ὡς τόσο ἀκόμα συμφορὲς πολλές μὲ καρτεροῦσαν, 270
ποῦ σιώριασεν ἀπάνω μου ὁ μέγας Ποσειδῶνας.
Ξελύνει αὐτὸς τοὺς ἄνεμους καὶ φράζει μου τὸ δρόμο,
κι ἄγρια σηκώνει θάλασσα· μηδ' ἄφησε τὸ κύμα
μὲς στὴ σχεδιά νὰ κρατηθῶ ποῦ βαριαγκομαχοῦσα.
Τέλος ἡ θύελλα τὴ σκορπᾷ, καὶ τότε κλυμπῶντας 275
τάβυθα πέλαγα ἔσκιζα, ὅσο ποῦ ἐδῶ, στὴ γῆ σας
μὲ σπρώξανε καὶ μέρριξαν ἡ θάλασσα κ' οἱ ἄνεμοι.
Στὸν ἄγριο ἐκεῖ βραχότοπο σάν ἔκανα γιὰ νάβγω,
τὸ κύμα θὰ μὲ σύντριβε στὴν τραχειὰ πέτρα ἀπάνω.
Μὰ πίσω πάλε ρίχτηκα καὶ κολυμπῶντας ἦρθα 280
σ' ἓνα ποτάμι, ὅπου λαμπρὸς ἐκεῖ μοῦ ἐφάνη ὁ τόπος,
ἀπάνεμος κι ὀλόστρωτος, χωρὶς καθόλου βράχια.
"Ἐπеса ἐκεῖ, συνέφερα, κ' ἡ θεϊκιά ἦρθε νύχτα,
καὶ τὸ οὐρανοκατέβατο ποτάμι παρατῶντας,
στοὺς θάμνους πῆγα κ' ἔγειρα, σκεπάστηκα μὲ φύλλα, 285
κι ἀτέλειωτο ὕπνο μοῦρριχνε κάποιος θεὸς στὰ μάτια·
καὶ μές στὰ φύλλα μὲ καρδιά τρεμάμενη ἐκοιμώμουν
ὀλονυχτὶς καὶ τὴν αὐγὴ κι ὡς τᾶλλο μεσημέρι.
Κι ὁ γλυκὸς ὕπνος μ' ἄφησε στὸ γέρμα τοῦ ἡλίου ἀπάνω·
τότε τῆς κόρης σου ἔννοιωσα τίς βάγιες στ' ἀκρογιάλι 290
νὰ παίζουν, κι ὅμοια μὲ θεὰ κ' ἐκείνη ἀναμεσά τους.
Τὴ θερμοπαρακάλεσα, κ' ἔδειξε νοῦ περρῖσιο,
τόσο ποῦ δὲ θὰ τὸλπιζες σὲ νιό ποτέ σου ναῦρης,
γιατ' εἶναι πάντα ἀστόχαστα καὶ σφάλλουνε τὰ νιάτα.
Καὶ μ' ἔλουσε στὸν ποταμό, καὶ μοῦδωσεν ἀπ' ὄλα, 295
ψωμί, κρασί σπιθιριστὸ καὶ τοῦτα ἐδῶ τὰ ροῦχα.
"Ὅλα σοῦ τὰ εἶπα ἀληθινά, μ' ὄλο τὸν πόνο ποῦχῳ.
Τότες ὁ Ἄλκίνοος τοῦ λαλεῖ κι ἀπόκριση τοῦ δίνει·
Ξένε, θαρρῶ πὼς μόνο αὐτὸ καλὰ δὲν τὸ στοχάστη
ἡ κόρη μου· ποῦ ἴσαμ' ἐδῶ μὲ τίς συντρόφισσές της 300
δὲ σ' ἔφαρε, μιὰ καὶ σ' αὐτὴν εἶχες προσπέσει πρῶτα.
Καὶ τότες ὁ πολύγνωρος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·
"Ἡρῳα, τὴν ἀψεγάδιαστη κόρη σου μὴ μοῦ ψέγης·

μοῦλεγε αὐτὴ μαζί νάρθῶ μὲ τίς συντρόφισσές της,
ὄμως ἐγὼ ἀπὸ σεβασμὸ καὶ δειλία δὲν ἐπῆγα,
μὴ σκοτεινιάσουν, σὰ μὲ ἰδῆς, βαριά τὰ σωθικά σου.
Εὐκόλοθύμωτοι εἴμαστε στὴ γῆς ἐμεῖς οἱ ἀνθρώποι.

Καὶ πάλε ὁ Ἄλκίνοος τοῦ λαλεῖ κι ἀπόκριση τοῦ δίνει·

Ξένε μου, μὲς στὰ στήθια ἐγὼ τέτοια ψυχὴ δὲν ἔχω,
ποὺ νὰ χολώνεται ἄδικα· τὸ δίκιο πάντα πρῶτο.

Ἔε, Δία πατέρα κι Ἀθηναῖα κι Ἀπόλλωνα καὶ νᾶταν,
τέτοια σὸν ἔχης ὁμορφιά κ' ἴδια μὲ μένα γνώμη,
νὰ πάρης καὶ τὴν κόρη μου καὶ νὰ σὰ λέω γαμπρό μου,
κ' ἐδῶ νὰ ζῆς, καὶ χτήματα καὶ σπίτια νὰ σοῦ δώσω,
ἂν θές νὰ μείνης, μ' ἂν δὲ θές, νὰ μὴν τὸ δώση ὁ Δίας,
κάνεις ἀπὸ τοὺς Φαίακες ἐδῶ νὰ σὲ κρατήση.

Ἐγὼ λοιπόν, καὶ μάθε το, τὸ γυρισμὸ σου ὀρίζω,
γι' αὔριο. Κ' ἐκεῖ ποὺ ἐσὲ γερτὸ θὰ σ' ἔχη πάρει ὁ ὕπνος,
θὰ λάμνουν στὴ γαλήνη αὐτοί, στὴ χώρα σου ὡς νὰ φτάσης,
στὸ σπιτικό σου ἢ κι ὅπου ἄλλοῦ τὸ 'πιθυμᾷ ἡ καρδιά σου,
πολὺ πολὺ μακρύτερα κι ἀπὸ τὴν Εὐβοία ἀκόμα,
ποὺ λὲν στὰ πέρατα τῆς γῆς πὼς εἶναι ὅσοι τὴν εἶδαν
ἀπ' τοὺς δικούς μας, τὸν ξανθὸ Ραδάμανθου σὰ φέραν
νὰ πάη νὰ ἰδῆ τὸν Τιτυό, τῆς Γαίας τὸ παλληκάρι.
Κι ὄμως ἐπῆγαν ὡς ἐκεῖ κι ἀκούραστα γυρίσαν,
μὲς σὲ μιὰ μέρα μοναχά, στὴ χώρα μας ὀπίσω.
Θὰ ἰδῆς καὶ σὺ τί πλοῖα λαμπρά καὶ τί λεβέντες ἔχω,
ποὺ πίσω ρίχνουν τὸ γιαλὸ μὲ τοῦ κουπιοῦ τὴν ἄκρη.

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ πολύπαθος ἐχάρηκε Ὀδυσσεάς,
κι ἀμέσως προσευχήθηκε κι αὐτὰ τὰ λόγια λέει·

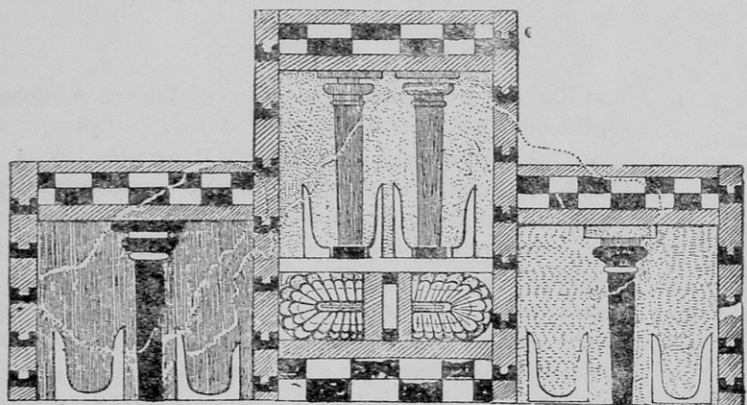
Βόηθησε, Δία, πατέρα μας ὅσα ὁ Ἄλκίνοος εἶπε
νὰ τελειωθοῦν, κ' ἡ δόξα του στὴ γῆ τῆ σιτοδότρα
νὰ μείνη ἀθάνατη, κ' ἐγὼ στὴ χώρα μου νὰ φτάσω.
Κ' ἐκεῖ ποὺ ἐκεῖνοι ἐκάθονταν κ' ἐμίλαγαν οἱ δύο τους,
παράγγειλε στίς δοῦλες της ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη,
στὴν αἴθουσα νὰ βάλουνε κρεβάτι καὶ νὰ στρώσουν
ῥοῦα στρωσίδια πορφυρά, ν' ἀπλώσουν ἀντρομίδες
κι ἀπάνωθε γιὰ σκέπασμα νὰ ρίξουνε φλοκάτες.
Καὶ βγήκαν ἀπ' τῆ σάλλα αὐτὲς στὰ χέρια φῶς κρατῶντας,

καί σάν ἐστρώσανε παχὺ κρεββάτι οἱ προκομμένες, η 340
στὸν Ὀδυσσεά σταθήκανε σιμὰ καὶ τὸν καλοῦσαν·

Εἶν' ἔτοιμο τὸ στρώμα σου, σήκω καὶ σύρε, ξένε.

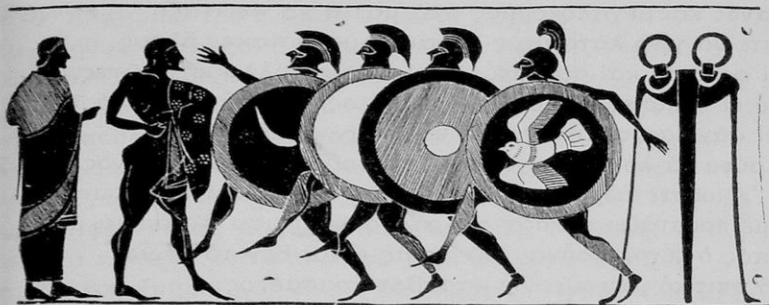
Ἔτσι εἶπαν, καὶ τρισπόθητο τοῦ ἐφάνη νὰ πλαγιάσῃ.

Καὶ τότε ἐκεῖ ὁ πολὺπαθος κοιμήθηκε Ὀδυσσεάς,
στὴ βροντερῆ τὴν αἴθουσα, σὲ σκαλιστὸ κρεββάτι, 345
κι ὁ Ἀλκίνοος πλάγιασε βαθιὰ μὲς στάψηλό παλάτι,
καὶ πλάγι τοῦ ἡ βασίλισσα ποῦ τοῦστρωνε τὴν κλίνη.

Επιπλέον, η παρούσα μελέτη αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στην κατεύθυνση της βελτιστοποίησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η έρευνα διεξήχθη με τη βοήθεια των εργαλείων της στατιστικής ανάλυσης, γεγονός που εξασφάλισε την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές βελτιώσεις στην ποιότητα της εκπαίδευσης. Η μελέτη αυτή αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της προσπάθειας για την αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Η έρευνα διεξήχθη με τη βοήθεια των εργαλείων της στατιστικής ανάλυσης, γεγονός που εξασφάλισε την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές βελτιώσεις στην ποιότητα της εκπαίδευσης. Η μελέτη αυτή αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της προσπάθειας για την αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος.

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Θ

(*Ὀδυσσέως σύστασις πρὸς Φαίακας*)

Ἐφάνη ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοφερμένη αὐγούλα,
κι ἀπὸ τὴν κλίνη του ὁ τρανὸς Ἄλκίνοος ἐσηκώθη
καθὼς κι ὁ Ἰσόθεος Ὀδυσσεάς ὁ καστροπολεμίτης.
Καὶ στῶν Φαϊάκων κίνησε μπροστὰ ὁ τρανὸς Ἄλκινος
νὰ τόνε πάη τὴν ἀγορά, πού ἦταν σιμὰ στὰ πλοῖα. 5

Στὶς πέτρες τὶς πελεκητὲς ἐπήγαν καὶ καθῆσαν
κοντὰ κοντὰ· καὶ ἡ Ἄθηνᾶ στὴ χώρα ἐτριγυρνοῦσε,
τὴν ὄψη κήρυκα ἔχοντας τοῦ μυριογνώστη Ἄλκινου,
καὶ τοῦ Ὀδυσσεά τὸ γυρισμὸ στὸ νοῦ της μελετῶντας
ἀπὸ ἄντρα σ' ἄντρα ἐπήγαινε καὶ τοῦλεγ' ἓνα λόγο. 10

Ἐμπρός, ἐλάτε προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαϊάκων,
στὴν ἀγορὰ πηγαίνετε, νὰ μάθετε ποίος εἶναι
τοῦ πάνσοφου τοῦ Ἄλκινου μας ὁ νιοφερμένος ξένος,
πού σέ γιαλοὺς παράδειρε κι ὄψη ἀθανάτων ἔχει.

Ἔτσι εἶπε, καὶ τοὺς ἀναβε τὸν πόθο στὴν καρδιά τους. 15
Γοργὰ γεμίζει ἡ ἀγορὰ κ' οἱ θρόνοι ἀπὸ τὸ πλῆθος
πού συναζόταν· καὶ πολλοὶ θαυμάσανε σὰν εἶδαν
τὸν πάνσοφο τοῦ Λαέρτη γιό, γιατί ἡ Ἄθηνᾶ ἡ Παλλάδα
οὐράνια χάρη τοῦρριχνε σέ κεφαλὴ καὶ σ' ὤμους,

τρανός και μεγαλόκορμος στά μάτια νά φαντάζη, θ 20
ώστε νά γίνη λατρευτός μέσα στους Φαίακες όλως,
και φοβερός και σεβαστός, και στους πολλούς άγώνες,
που οί Φαίακες τόν έκάλεσαν, άξιος νά βγη μπροστά τους.
Και σαν έσυναχτήκανε και κάθησαν ομάδα.

μ' αútá τά λόγια του άρχισε νά τους μιλά ο 'Αλκίνος' 25

'Ακούστε τώρα, προεστοί κι άρχόντοι τών Φαιάκων,
τί με προστάζει νά σάς πώ στά στήθια μου ή καρδιά μου.

Αútός ο ξένος πούναι 'δω ποιός είναι δέν τό ξέρω

στό σπιτικό μου πάτησε караβοτσακισμένος,

κάν άπ' τά μέρη τής αύγής κάν άπ' τής δύσης ήρθε,

στή γή του νά τόν στείλουμε θερμοπαρακαλεϊ μας. 30

Και μεϊς άς έτοιμάσουμε τό γυρισμό του, ως πάντα,

γιατί μηδέ κι άλλος κανείς, στό σπιτικό μου άν έρθη,

θά μείνη έδω καιρό νά κλαίη για τήν έπιστροφή του.

Μόν' έλα τώρα, άς ρίξουμε στό θεϊκό τό κύμα

καράβι πρωτοτάξιδο, μαυροπαλαμισμένο, 35

κι άπό τόν κόσμο άς διαλεχτούν πενήντα δυό λεβέντες,

μές άπ' τους πιό καλύτερους που βρίσκονται στή χώρα.

Κι όλοι καλά σά δέσετε στους πάγκους τά κουπιά σας,

έξω νά βγήτε, και γοργά στό σπιτικό μου σύρτε,

τραπέζι νά έτοιμάσετε, κ' έγώ προσφέρνω για όλους.

Στά παλληκάρια λέω αútά. Και σεϊς οί βασιλιάδες 40

οί σκηπτροφόροι στά λαμπρά τανάκτορά μου έλατε,

τόν ξένο νά τιμήσουμε· μην άρνηθη κανένας.

Και κράξτε τό Δημόδοκο, τό θεϊό τραγουδιστή μας,

που άφταστη τούδωσε ο θεός του τραγουδιού τή χάρη

και τέρπει, μ' ό,τι κι άν του λήη ή καρδιά νά τραγουδήση. 45

Εϊπε, και κίνησε μπροστά κ' οί βασιλιάδες πίσω.

Κ' έπήγε ο κήρυκας νά βρη τó θεϊκό λυράρη.

Κι ως εϊπε, διαλεχτήκανε πενήντα δυό λεβέντες

και για του άσίγαστου γιαλου τραβήξαν τήν άκρούλα.

Και στό καράβι ως έφτασαν, στό περιγιάλι κάτου, 50

σύραν τό πλοίο τό μελανό και στά βαθιά τό ρίξαν,

και τό κατάρτι έστήσανε και βάλαν τά πανιά του,

και τά κουπιά στίς πέτσινες περάσαν τροπωτής,

όλα με τάξη, κι άπλωσαν τά κάτασπρα πανάκια

και στ' άκρογιάλι τό άραξαν και κίνησαν νά πάνε 55

στοῦ Ἀλκίνοου τοῦ βαθύγνωρου τὸ μέγα τὸ παλάτι. 8
Καὶ πλῆθος ἐσυνάζονταν, πολλοὶ καὶ νιοὶ καὶ γέροι,
καὶ σάλλες ἐγεμίζανε κι αὐλὲς καὶ περιστύλια.

Δώδεκα ἀρνιά τοὺς ἔσφαξε ὁ Ἀλκίνοος καὶ δυὸ βόδια
στριφτόποδα κι ἀκόμα ὄχτῳ χοίρους μὲ τᾶσπρα δόντια, 60
ποὺ τᾶγδαρὰν, τὰ ἐτοίμασαν κι ὠραῖο τραπέζι στῶσαν.

Ἐζύγωσε κι ὁ κήρυκας, τὸν πολυαγαπημένο
λυράρη φέρνοντας μαζί, τὸ λατρευτὸ τῆς Μούσας,
ποὺ ἓνα καλὸ κ' ἓνα κακὸ τοῦ εἶχε δοσμένα ἀντάμα·
τὸ φῶς τοῦ ἐπῆρε, καὶ γλυκὸ τοῦ ἐχάρισε τραγοῦδι.

Κι ἀσημοκάρφωτο θρονί· πλάϊ σάψηλῃ κολῶνα 65
τοῦ ἀκούμπησε ὁ Ποντόνοος, στῶν καλεστῶν τῆ μέση,
καὶ σὲ καρφί τοῦ κρέμασε τῆ λυγερῇ του λύρα,
πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του. καὶ τοῦδειξε ν' ἀπλώνῃ
τὸ χέρι καὶ νὰ παίρῃνη την, καὶ τοῦβαλε κοντὰ του
κανίστρι σ' ὠρία τράπεζα καὶ δίπλα του ποτήρι
γεμάτο μὲ κρασί νὰ πιῇ σὰν ὄρεχτῆ ἢ καρδιά του. 70

Κ' ἐκεῖνοι στὰ ἔτοιμα φαγιά μπρὸς τους τὰ χέρια ἀπλώναν.
Καὶ σὺν ἐσβύσαν τοῦ πιωτοῦ καὶ τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο,
Μοῦσα τὸν τραγουδιστὴ κινάει νὰ ψάλῃ δόξες

ἀνδρῶν, ἀπ' τὰ τραγούδια αὐτά, τὰ οὐρανοξακουσμένα, 8
για τοῦ Ὀδυσσεᾶ τὸ μάλωμα καὶ τοῦ Ἀχιλλέα, ποῦ πιάσαν 75
καὶ λογομάχησαν τραχιά σὲ μιὰ ἱερὴ θυσία,
καὶ μέσα του ὁ Ἀγαμέμνωνας ὁ βασιλιάς χαίροταν,
ποῦ λογοφέρναν ἄσκημα τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι
γιατὶ τοῦ τὸ προμάντεψε ὁ Ἀπόλλωνας ὁ Φοῖβος
στὴ θεία Πυθῶ, σὰν πέρασε τὸ πέτρινο κατώφλι, 80
χρησμὸ νὰ πάρη. Κι ἄρχισαν νὰ δέρνουν τᾶγρια πάθη
τότε καὶ Τρῶες καὶ Δαναοὺς, ὡς ἐβουλήθη ὁ Δίας.

Αὐτὰ ὁ λαμπρὸς τραγουδιστὴς τραγούδαε· κι ὁ Ὀδυσσεᾶς
τὴν πορφυρὴ χλαμύδα του μὲ τὰ δυὸ χέρια σέρνει
στὴν κεφαλὴ καὶ τῶριο του τὸ πρόσωπο σκεπάζει, 85
μήπως οἱ Φαίακες τὸν ἴδοῦν μὲ μάτια βουρκωμένα.
Κι ἅμα ὁ λυράρης ἔπαυε τὸ θεϊκὸ τραγούδι,
τὴν κεφαλὴ ξεσκέπαζε, σφογγίζοντας τὸ δάκρυ,
καὶ μὲ τὸ διπλοπότηρο τοὺς θεοὺς εὐχαριστοῦσε.
Μὰ σὰν ἐματαρχήνιζε, καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Φαιάκων, 90
ποῦ τὸ τραγούδι ἐχαίρονταν, νὰ ψάλλη τὸν καλοῦσαν,
πάλι ὁ Ὀδυσσεᾶς ἐσκέπαζε τὴν ὄψη καὶ θρηνοῦσε.

Ἔτσι ἀπ' τοὺς ἄλλους μυστικὰ τὰ δάκρια του κυλοῦσαν,
καὶ μόνο ὁ Ἀλκίνοος πρόσεξε ποῦ ἐκάθοταν σιμά του,
καὶ τῶνοιωσε, σὰν ἄκουσε νὰ βαριαναστενάξῃ. 95
Κ' εὐθὺς στοὺς θαλασσόλυκους τοὺς Φαίακες εἶπε τότε·

Ἀκούσατέ με, ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων·
μιὰ κ' ἡ ψυχὴ σας χάρηκε τὸ ἰσόμερο τὸ δεῖπνο
καὶ τὸ τραγούδι τὸ γλυκὸ, τοῦ τραπεζιοῦ τὸ ταῖρι,
ἄς πᾶμε στ' ἀγωνίσματα νὰ παραβγοῦμε τώρα, 100
σ' ὄλα, γιὰ νᾶχῃ ὁ ξένος μας νὰ λήη στοὺς ἐδικούς του
σὰ θὰ γυρίση, πόσο ἐμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνᾶμε
στὸ πάλεμα καὶ στὴ γροθιά, στὸ πήδημα, στὰ πόδια.

Εἶπε, κ' ἐκίνησε μπροστὰ κι ἀκολουθοῦσαν ὄλοι.
Κρέμασε πάλι στὸ καρφὶ τὴ λυγερὴ τὴ λύρα
καὶ τοῦ Δημόδοκου ἔπιασεν ὁ κήρυκας τὸ χέρι,
τὸν ἔβγαλε ἀπ' τὸ μέγαρο, κι ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμο
τὸν ὠδηγοῦσε κατὰ κεῖ ποῦ πήγαιναν καὶ οἱ ἄλλοι,
οἱ Φαίακες ὄλοι οἱ διαλεχτοί, νὰ ἴδοῦνε τοὺς ἀγῶνες. 105

Στὴν ἀγορὰ τραβήξανε, λαὸς μυριάδες πίσω,

κ' ἐκεῖ σηκώθηκαν πολλὰ μὰ κι ἄξια παλληκάρια. θ 110
Καὶ νά, ὁ Πρυμνιὸς κι ὁ Ἀκρόνεος, ὁ Ὠκύαλος κι ὁ Ἐλατρέας,
νά, κι ὁ Ναυτέας κι ὁ Ἀγχίαλος, ὁ Πλώρης κι ὁ Ἐρετμέας
καὶ νά, ὁ Ἀναβησίνεος, ὁ Θόωνας, ὁ Ποντέας,
ὁ Ἀμφίαλος τοῦ Πολύνεου γιὸς τοῦ Τέκτονα τ' ἀγγόνι,
κι ὁ Εὐρύαλος, πού λές κ' ἔβλεπες τὸν ἀντροφόνον Ἄρη, 115
κι ὁ Ναυβολίδης ὁ τρανός, μέσα στοὺς Φαίακες ὄλους,
σὲ γεροσύνη κι ὁμορφιά, μετὰ ἀπ' τὸ Λαοδάμα.
Σηκώθηκαν κ' οἱ τρεῖς οἱ γιοὶ τοῦ παινεμένου Ἀλκίνου,
ὁ Ἰσόθεος ὁ Κλυτόνεος, ὁ Ἄλιος κι ὁ Λαοδάμας.
Καὶ πρῶτα αὐτοὶ στὸ τρέξιμο πιάσαν νὰ παραβγοῦνε. 120

Κι ἀπ' τὴν ἀφετηρία χυμοῦν στὸ δρόμο, κι ὄλοι ἀντάμα
γοργὰ πετοῦν σηκώνοντας τὴ σκόνη μὲς στὸ στίβο.
Καὶ ὁ ἄξιος ὁ Κλυτόνεος στὸ τρέξιμο ἦρθε πρῶτος·
ὅσο μουλάρια στὸν ἀγρὸ μποροῦν νὰ νοίξουν ὄργο,
τόσο, στὸ τέρμα φτάνοντας, τοὺς ἄφησε ξεπίσω. 125
Ἐπειτα βγήκαν τὸ τραχὺ τὸ πάλαιμα νὰ πιάσουν
κι ὄλα ὁ Εὐρύαλος τὰ νικάει τὰ πρῶτα παλληκάρια.
Στὸ πήδημα ὁ Ἀμφίαλος τοὺς ἐξεπέρασε ὄλους·
στὸ δίσκο πάλι πιὸ καλὸς ἐφάνη ὁ Ἐλατρέας,
κι ὁ Λαοδάμας στὴ γροθιά τὸ ἄξιο τοῦ Ἀλκίνου ἀγόρι. 130
Καὶ σὰν εὐχαριστήθηκαν μὲ τοὺς ἀγῶνες ὄλοι,
τότε γυρνᾷ τοῦ Ἀλκίνου ὁ γιὸς καὶ λέγει, ὁ Λαοδάμας·
Ἐλάτε νὰ ρωτήσουμε φίλοι τὸν ξένο, ἂν ξέρη
κι αὐτὸς κανένα ἀγώνισμα· δέτε κορμὶ πού τῷχει!

δύναμη δείχνουν τὰ μεριά κ' οἱ κνήμες καὶ τὰ χέρια θ 135
κι ὁ ρωμαλέος ὁ σβέρκος του· μηδὲ τοῦ λείπει νιότη,
μόν' τὰ πολλὰ τὰ βάσανα τὸν ἔχουν τσακισμένο.

Γιατὶ ἄλλο ἀπὸ τῆ θάλασσα χειρότερο δὲν εἶναι
τὸν ἄνθρωπο νὰ καταλυῇ κι ἄς εἶν' ὁ πιὸ ἀντρειωμένος.

Καὶ τότε εὐθύς ὁ Εὐρύαλος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει' 140
Πολὺ σωστὸς καὶ ταιριαστὸς ὁ λόγος σου, Λαοδάμα·
πήγαινε σὺ νὰ τοῦ τὸ πῆς, καὶ νὰ τὸν προσκαλέσης.

Κι ὡς ἄκουσε ὁ καλὸς ὁ γιὸς τοῦ Ἀλκίνου αὐτὰ τὰ λόγια,
στῆ μέση πήγε στάθηκε καὶ λέγει τοῦ Ὀδυσσέα·

Καλέ μου ξένε, ἔλα λοιπὸν ν' ἀγωνιστῆς, ἂν ξέρης, 145
καὶ σὺ κανένα ἀγώνισμα, καὶ φαίνεται νὰ ξέρης.

Γιατὶ ἄλλη δόξα πιὸ τρανὴ δὲν γίνεται ὅσο ζοῦμε,
παρ' ὅση ἀπ' τὰ ἔργα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδιῶν θὰ βροῦμε.
Μόν' ἔλα, σῆκω, σκόρπισε τὴν ἔγνοια ἀπ' τὴν καρδιά σου,
κοντοζυγώνει τώρα πιά τοῦ ταξιδιοῦ σου ἡ ὥρα, 150
καὶ τὸ καράβι τῶρριξαν κ' εἶν' ἔτοιμ' οἱ συντρόφοι.

Καὶ τότες ὁ πολὺγνώρος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·

Λαοδάμα, τί τὰ λέτε αὐτὰ καὶ μὲ περιγελάτε ;
Τίς ἔγνοιες ἔχω ἐγὼ στὸ νοῦ, δὲν ἔχω τοὺς ἀγῶνες,
γιατὶ πολλὰ τὰ πάθη μου, τρανὰ τὰ βάσανά μου· 155
κ' ἐδῶ, πού τώρα κάθομαι, τοῦ γυρισμοῦ μονάχα
μὲ τρώει ὁ πόθος, καὶ λαὸ καὶ βασιλιά ἱκετεύω.

Τότε γυρνᾷ ὁ Εὐρύαλος καὶ τοῦ ἀπαντᾷ μὲ ἀμάχη.
Δὲ σ' ἔχω δά, ξένε μου, ἐγὼ καλὸν νὰ ξέρης κάτι
ἀπ' τὰ πολλὰ ἀγωνίσματα πού συνηθᾶν οἱ ἄνθρωποι, 160
μὰ μὲ πολὺκούπα, θαρρῶ, καράβια ταξιδεύεις,
καραβοκύρης τῶν ναυτῶν πού γιὰ τὸ ἐμπόριο τρέχουν,
κ' ἔχεις στὸ φόρτωμα τὸ νοῦ, τὰ μάτια στὴν προσμάτεια,
στά κέρδη καὶ στὴν ἀρπαγὴ, μὰ γιὰ ἀθλητῆς δὲ μοιάζεις.

Τότε τὸν στραβοκοίταξε κι ἀπάντησε ὁ Ὀδυσσεάς· 165
Ξένε, δὲ μίλησες καλά· μ' ἄμυαλον ἄντρα μοιάζεις.

“Ὅλες τίς χάρες οἱ θεοὶ δὲν τίς χαρίζουν σ' ὄλους,
τῆ γνώση καὶ τὴν ὁμορφιά καὶ τὸ γλυκὸ τὸ λόγο.
“Ἄλλος στὴν ὄψη του ἄχαρος προβάλλει, ἀλλὰ μὲ λόγια
τοῦ στεφανώνει τὴ μορφή ὁ θεός, κι ὅλα τὰ μάτια 170
σ' αὐτόνε στρέφουν μὲ χαρὰ πού ἀλάθευτα μιλάει,
γκυκόλογος καὶ ντροπαλός, καὶ λάμπει μὲς στοὺς ἄλλους

καὶ σὰ θεὸ τόνε τηρᾶν, στὸ δρόμο πού διαβαίνει·
κι ἄλλος μὲ ἀθάνατο θαρρεῖς πῶς στήν εἰδὴ του μοιάζει,
ὄμως τὴν ὁμορφάδα του τὰ λόγια δὲ στολίζουν. 175
Ἔτσι καὶ σὺ πεντάμορφος στήν ὄψη σου φαντάζεις,
πού οὔτε θεὸς νὰ σ' ἔπλαθε, μὰ κούφιος στὰ μυαλά σου.
Μοῦ φούσκωσες ἐδῶ βαθιά στὰ στήθια τὴν καρδιά μου
μὲ τᾶπρεπα τὰ λόγια σου· τί ἀνήξερος δὲν εἶμαι,
θαρρῶ, ἀπ' ἀγῶνες, ὅπως λές ἐσύ, μ' ἀπὸ τοὺς πρώτους, 180
στὰ νιάτα καὶ στὰ χέρια μου ὅσο εἶχα ἐμπιστοσύνη.
Τώρα ὄμως πίκρες καὶ καημοὶ μὲ τρῶν' γιατί ἔχω πάθει
πολλὰ μὲς στᾶγρια κύματα καὶ στοὺς φριχτοὺς πολέμους.
Μὰ καὶ μὲ τόσα βάσανα θ' ἀγωνιστῶ μαζί σας,
μ' ἀντάριεψεν ὁ λόγος σου, μοῦ δάγκωσε τὰ σπλάχνα. 185

Εἶπε, κ' εὐθύς ἀγύμνωτος ὀρμάει, κι ἀδράχνει δίσκο
τρανό, παχὺ καὶ πιὸ βαρὺν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὄλους
πού ἐρρίχνανε σάν ἔπαιζαν οἱ Φαίακες μεταξύ τους.
Τὸν στρέφει κι ἀπ' τὸ στέριο του τὸ χέρι τόνε ρίχνει·
καὶ βούιξ' ἢ πέτρα, κ' ἔσκυψαν κατὰ τὴ γῆς ἀμέσως 190
οἱ Φαίακες οἱ μακρόκουποι καὶ ξακουσμένοι ναῦτες
ἀπ' τὴν ὀρμὴ της, καὶ περνάει κάθε ἄλλου τὸ σημάδι
γοργοπετῶντας, κ' ἡ Ἀθηνᾶ τὴν ἄκρη σημαδεύει,
ἀντρός τὴν ὄψη παίρνοντας καὶ κράζει του καὶ λέγει·
Ξένε μου, τὸ σημάδι σου κ' ἕνας τυφλὸς ἀκόμα 195
θὰ τῷβρισκε πασπατευτά, τόσο εἶναι χῶρια ἀπ' τ' ἄλλα

καὶ πρῶτο πρῶτο. Χαίρου ἐσὺ γιὰ τοῦτο σου τὸν ἄθλο, θ
 κανεῖς ἀπὸ τοὺς Φαίακες δὲ φτάνει οὐδὲ περνᾷ το.

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ πολὺπαθος ἐχάρηκε Ὀδυσσεάς
 πού σύντροφο καλόγνωμο μὲς στοὺς ἀγῶνες εἶδε, 200
 καὶ τότε μ' ἐλαφρύτερη καρδιά στοὺς Φαίακες κράζει·

Φτάστε τον, παλληκάρια μου, κ' ὕστερα πάλι κι ἄλλον
 σᾶς ρίχνω, κᾶν ἴσαμ' ἐκεῖ, κᾶν καὶ πιὸ πέρ' ἀκόμα.
 Κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὅποιανοῦ τὸ λέει ἢ καρδιά του, ἄς ἔρθη, 205
 σὰ μὲ χολώσατε ἔτσι δά, νὰ μετρηθῆ μαζί μου,
 στὸ πάλαιμα ἢ καὶ στὴ γροθιά, στὰ πόδια, ἢ σ' ὅ,τι θέλει,
 ἀπ' ὄλους σας τοὺς Φαίακες, ἔξω ἀπ' τὸ Λαοδάμα.
 Αὐτὸς μ' ἐδέχτη σπῖτι του, μὲ φίλο ποιὸς τὰ βάζει;
 Ἄμυαλος εἶναι ἀληθινὰ καὶ τιποτένιος ὅποιος
 μ' αὐτὸν πού τὸν φιλοξενεῖ νὰ παραβγῆ γυρεύει, 210
 σὲ ξένη χώρᾳ· κι ὅλα του κακὰ θεὸ νὰ τοῦ πᾶνε.
 Μ' ὄλους τοὺς ἄλλους δέχομαι, μηδ' ἀψηφῶ κανένα,
 καὶ θᾶθελα νὰ τοὺς ἰδῶ νὰ μετρηθῶ μαζί τους,
 τί σὲ κανένα ἀγώνισμα κακὸς ἐγὼ δὲν εἶμαι.
 Ξέρω καὶ τόμορφόξυστο δοξάρι νὰ τεντώνω 215
 καὶ μὲ τὸ πρῶτο νὰ χτυπῶ μὲς στῶν ὀχτρῶν τὸ πλήθος
 ὅποιον ζητᾷ ἢ σαγίτα μου, κι ἄς τότε παραστέκουν
 πολλοὶ πολλοὶ συντρόφοι του πού πυκνοσαγιτεύουν.
 Ὁ Φιλοκτήτης μοναχὰ μὲ πέρναε στὸ δοξάρι,
 σὰν παραβγαίναμ' οἱ Ἀχαιοί, πέρα στῆς Τροίας τὰ μέρη 220
 ἀπὸ τοὺς ἄλλους τοὺς θνητοὺς, πού τρῶν ψωμάκι τώρα
 κάτου στὴ γῆς, ὁ πιὸ καλὸς παινεύουμαι πῶς εἶμαι.
 Ὅμως μ' ἐκείνους τοὺς παλιούς νὰ μετρηθῶ δὲ θέλω,
 τὸν Ἡρακλῆ ἢ τὸν Εὐρυτον ἀπὸ τὴν Οἰχαλία,
 πού καὶ μὲ τοὺς ἀθάνατους νὰ παραβγοῦν μποροῦσαν. 225
 Μὰ ἔτσι ἄκαιρά του ἀπόθανε καὶ ὁ Εὐρυτος ὁ μέγας,
 καὶ γερατειὰ δὲ γνώρισε στὸ σπιτικό του μέσα,
 γιὰ τὸ ὠργίστη ὁ Ἀπόλλωνας πού τότε προκαλοῦσε
 νὰ παραβγοῦν στὶς σαγιτιές. Ὅμως καὶ τὸ κοντὰρι
 τόσο τὸ ρίχνω, ὅσο κανεῖς δὲ ρίχνει τὴ σαγίτα.
 Μόνο στὰ πόδια σκιάζομαι μὴ μὲ περνᾷ κανένας 230
 ἀπὸ τοὺς Φαίακες, τί σκληρὰ μὲ δάμασε τὸ κῦμα
 μὲς στοὺς γιαλοὺς, μηδ' εὔρισκα θεράπειο σὲ καράβι
 καθημερνὰ, καὶ λύθηκαν γι' αὐτὸ τὰ γόνατά μου

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλοι τους βουβοὶ κι ἀσάλευτοι ἀπομείναν θ
καὶ μονάχα ὁ Ἄλκίνοος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε 235

Ξένε, τὰ λόγια σου ἄσκημα δὲν εἶναι πού μᾶς κρένεις,
μόνο νὰ δείξης βούλεσαι πόσο ἀντρειωμένος εἶσαι,
τί ὠργίστης, πού σέ πρόσβαλε μέσα στοῦ στίβο ἐτοῦτος·
μὰ τὴν ἀντρεία σου νάρνηθῆ κανεὶς θνητὸς δὲν εἶναι,
ὅπου ἔχει γνώση καὶ μιλάει μὲ λόγια μετρημένα. 240
Μόν' ἄκου τώρα τί θὰ εἰπῶ, γιὰ νὰ μπορῆς μιὰ μέρα
στοὺς ἄλλους ἥρωες νὰ τὰ λές καὶ σὺ στ' ἀρχοντικό σου,
σὰ θὰ δειπνᾷς πλάϊ ἰστά παιδιὰ καὶ στὴ συντρόφισσά σου,

καὶ θὰ γυρνᾷ στὶς χάρες μας ὁ νοῦς σου, ποιά ἔργα ὁ Δίας
γιὰ πάντα ὀρίζει καὶ σέ μᾶς, ἀπὸ παπποῦ πρὸς πάππου. 245
Ἔμεῖς γεροὶ δὲν εἴμαστε στοῦ πάλαιμα ἢ στοῦ γρόθο,
μὰ φτερωτοὶ στοῦ ἐρέξιμο καὶ στοῦ καράβι πρῶτοι,
καὶ πάντα μᾶς ἀρέσουνε γλέντια χοροὶ, κιθάρες,
ροῦχα καθάρεις ἀλλαξιές, θερμὰ λουτρά, κρεββάτια.
Μόν' ἔλα τώρα, οἱ Φαίακες οἱ πιὸ ἄξιοι χορευτάδες, 250
πιάστε χορό, νᾶχη νὰ λήῃ ὁ ξένος, στοὺς δικούς του
σὰ θὰ γυρίση, πόσο ἔμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνᾶμε

- στά πλοία, στά ποδια, στό χορό καί στό γλυκό τραγούδι. 9
 Καί τρέξετε τοῦ Δημόδοκου τή λυγερή τή λύρα
 νά φέρετε, πού θάμεινε μές στό παλάτι κάπου. 225
- Ἔτσι εἶπ' ὁ Ἄλκίνος ὁ θεϊκός· κι ὁ κήρυκας πετιέται
 νά φέρη ἀπό τοῦ βασιλιά τή βαθουλή τή λύρα.
 Κ' ἐννιά κριτές ἀπ' τὸ λαὸ διαλέχτηκαν ἀμέσως
 καί σηκωθῆκαν τή γιορτὴ νά κυβερνοῦν μὲ τάξη.
 Ἐστρώσαν γιὰ τὰ γώνισμα κι ἀνοίξαν χοροστάσι, 260
 κι ὡς τοῦ Δημόδοκου ἔφεραν τή βοερὴ τή λύρα,
 μέσα στὴ μέση πάει αὐτός· καί γύρω του οἱ λεβέντες
 στέκουν, τῆς νιότης πρωτανθοὶ καί τοῦ χοροῦ τεχνίτες·
 καί πιάνουν θεϊκὸ χορό, κ' ἐθαύμαζ' ὁ Ὀδυσσεάς
 σὰν ἔβλεπε τὰ πόδια τους νά γοργοφεγγοπαίζουν. 265
 Κι αὐτὸς χτυπώντας τις χορδὲς ὠραῖο τραγούδι ἀρχίζει·
 τῆς Ἀφροδίτης τῆς χρυσῆς καί τοῦ Ἄρη τις ἀγάπες.... 267
 Αὐτὰ ἐτραγούδα ὁ ξακουστός λυράρης· κι ὁ Ὀδυσσεάς
 μὲ τὴν καρδιά του εὐφραίνονταν ἀκούοντας, καί μαζί του
 κ' οἱ Φαίακες οἱ μακρόκουποι καί ξακουσμένοι ναῦτες.
 Τότε τὸν Ἄλιο ὁ Ἄλκίνος καί τὸ Λαοδάμα κράζει 370
 μόνοι τους νά χορέψουνε, τί ταῖρι τους δὲν εἶχαν.
 Κ' ἐκεῖνοι ἐπήραν πορφυρὴ στά χέρια κι ὠρια σφαῖρα,
 πού εἶχε γι' αὐτοὺς ὁ Πύλυβος ὁ ἄξιος τεχνίτης φτιάξει,
 κι ὁ ἕνας τῆς ἔδινε νά πάη ὡς τὰ σκιερὰ τὰ νέφη,
 γέροντας πίσω, κι ἀπ' τὴ γῆ ψηλὰ πηδώντας ὁ ἄλλος, 375
 στά πεταχτὰ τὴν ἄρπαζε, τὸ χῶμα πρὶν πατήση.
 Καί σὰν ἐπαίξαν ρίχνοντας τὴ σφαῖρα καταπάνω,
 ἔπειτα πιάσαν τὸ χορό, στὴ μάννα γῆ πατώντας,
 συχνὰ τὴ θέση ἀλλάζοντας, καί γύρω τᾶλλα ἀγόρια
 βαροῦσαν τὸ ρυθμὸ κι ἀχὸς πολὺς ἐσηκωνόταν. 380
- Καί τότε στὸν Ἄλκίνοο γυρνᾷ ὁ Ὀδυσσεάς καί λέγει·
 Ἄλκίνοε, βασιλιά τρανέ, καμάρι τοῦ λαοῦ σου,
 καί τὸ παινεύτηκες λαμπροὶ πὼς εἶναι χορευτάδες,
 μὰ καί τὸ δείξαν στά σωστά, τοὺς βλέπω καί σαστίζω.
 Ἔτσι εἶπε, κι ἀναγάλλιασε ὁ Ἄλκίνος ὁ λεβέντης 385
 καί τῶν Φαιάκων λέγει εὐθύς πού τὸ κουπί ἀγαπᾶνε·
 Ἀκούσατέ με, ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων,
 αὐτὸς ὁ ξένος μας, θαρρῶ, περισσιαν ἔχει γνώση·
 κ' ἔλατε νά τοῦ δώσουμε, καθὼς ταιριάζει, δῶρα.

Δώδεκα παινεμένοι ἐδῶ στή χώρα βασιλιάδες θ 390
εἶναι ἀρχηγοὶ κι ὀρίζουνε κ' ἐγὼ δέκατος τρίτος·
καθένας τώρα ἄς φέρῃ του χιτῶνα καὶ χλαμύδα
καθάρια κ' ἕνα τάλαντο βαρύτιμο χρυσάφι·
γοργὰ ἄς τὰ βάλουμε μαζί, γιὰ νὰ τὰ πάρῃ ὁ ξένος
στά χέρια του καὶ μὲ χαρὰ στὸ δεῖπνο νὰ καθῆσῃ. 395
Καὶ μ' ἕνα λόγο ὁ Εὐρύλαος ἄς τότε καλοπιάσῃ,
μὰ καὶ μὲ δῶρο, τί ἄπρεπα πολὺ τοῦχε μιλήσει.

“Ἐτσι εἶπε, κι ὄλοι ἐστέργανε, κι ὄλοι μιὰ γνώμην εἶχαν·
καὶ κήρυκα ἔστειλε ὁ καθεὶς τὰ δῶρα γιὰ νὰ φέρῃ.

Κι ὁ Εὐρύλαος ἀποκρίθηκε κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπε· 400

‘Ἀλκίνοε, βασιλιά τρανέ, καμάρι τοῦ λαοῦ σου,
τὸν ξένο θὰ πραῦνω ἐγὼ, καθὼς μοῦ παραγγέλνεις,
καὶ τοῦτο ἐδῶ τὸλόχαλκο σπαθὶ θεὲ νὰ τοῦ δώσω,
ποῦ ἔχει ἀσημένια τῆ λαβῆ, καὶ φίλντισι θηκάρι
τὸ κρύβει νιοπριόνιστο, καλὸ κι ἄξιο του δῶρο. 405

Λέει καὶ τάσημοκάρφωτο τοῦ παραδίνει ξίφος
στά χέρια, κ' ἔτσι τοῦ λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·

Σεβάσμιε ξένε, χαῖρε, κι ἂν βαριά εἰπωθήκαν λόγια,
γοργὰ ἄς τάρπάξουν οἱ ἄνεμοι· κ' οἱ ἀθάνατοι ἄς σοῦ δώσουν,
νὰ ἰδῆς τῆ γυναικούλα σου, στή χώρα σου νὰ φτάσῃ, 410
ποῦ χρόνια βασανίζεσαι μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς σου.

Καὶ τότες ὁ πολὺγνώρος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·

- Χαρά σου, φίλε μου, και σέ' καλά οί θεοί ἄς σοῦ δύνουν. θ
Κ' εἶθε και τοῦτο πιά ποτέ νά μήν τάποθυμήσης,
τό ξίφος πού μοῦ χάρισες μέ τὰ γλυκά σου λόγια. 415
- Λέει, και τάσημοκάρφωτο σπαθί περνάει στοὺς ὤμους.
"Ἐδυσε ὁ ἥλιος κ' ἤρθανε τὰ ὀλόλαμπρα τὰ δῶρα.
Κ' οἱ προκομμένοι κήρυκες τὰ φέρναν στό παλάτι
και παίρνοντάς τα τότε οἱ γιοὶ τοῦ παινεμένου Ἄλκινου
πλάϊ στή σεβάσμια μάννα τους τὰ ὠρια ἀπιθῶσαν δῶρα. 420
- Και πρῶτος ἐξεκίνησε ὁ Ἄλκίνοος ὁ λεβέντης
και πῆγαν και καθήσανε στοὺς ἀψηλούς τοὺς θρόνους.
Και τότε στήν Ἀρήτη λέει ὁ δυνατός Ἄλκινος:
"Ἐλα, γυναῖκα, ξέχωρο κι ὠραῖο σεντοῦκι φέρε
και βάλε μέσα λαμπερή χλαμύδα και χιτῶνα" 425
στήστε λεβέτι στή φωτιά και τὸ νερὸ ζεστάν' τε,
κι ἀφοῦ λουστῆ κι ὄλα τὰ ἰδῆ καλοσυγυρισμένα
τά δῶρα, πού ἐδῶ τοῦφεραν οἱ Φαίακες οἱ λεβέντες,
μέ τὸ τραπέζι νά εὐφρανθῆ και μέ γλυκὸ τραγούδι.
Κι αὐτὸ θά τοῦ χαρίσω ἐγὼ τῶριόχρυσο ποτήρι, 430
πού νά θυμᾶται με ὄσο ζῆ, σπονδές καθῶς θά κάμη
στό Δία μέσ στό παλάτι του και στοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους.
"Ἐτσι εἶπε, και τίς δοῦλες της ἐπρόσταξε ἡ Ἀρήτη
γοργὰ νά στήσουν στή φωτιά τὸ μέγα τὸ τριπόδι,
κι αὐτέες ἐστήσαν τοῦ λουτροῦ τὸ τρίποδο λεβέτι 435
στή φλόγ' ἀπάνω τὴν πυρή, μέσα νερὸ τοῦ ἐχύσαν,
και ξύλα κάτωθ' ἔκαιγαν, και τὴν κοιλιά του οἱ φλόγες
ἀπὸ παντοῦ τὴν ἔζωναν και τὸ νερὸ θερμαῖναν.
Κι ἀπὸ τὸ θάλαμο ἔφερε τῶριο σεντοῦκι ἡ Ἀρήτη,
και τὰ λαμπρὰ συγύρισε τοῦ ξένου δῶρα μέσα,
τὸ μάλαμα και τὰ σκουτιά, πού οἱ Φαίακες τοῦ χάρισαν" 440
και τὴ χλαμύδα ὡς ἔβαλε και τὸν ὠραῖο χιτῶνα,
τὸν ἔκραξε και τοῦ λαλεῖ μέ λόγια φτερωμένα'
Ἄτός σου ἰδές τό σκέπασμα, γοργόδεσε τὸν κόμπο,
μήν τύχη στό ταξίδι σου κανεῖς και τὰ πειράξῃ,
σά θά γλυκοκοιμᾶσαι σὺ στό μελανὸ καράβι. 445
- Και τότες ὁ πολῦπαθος σάν τᾶκουσε Ὀδυσσέας,
κλείνει γοργὰ τὸ σκέπασμα κ' εὐθύς τὸν κόμπο δένει,
τὸν τεχνικό, πού κάτεχεν ἀπ' τὴ σεβάσμια Κίρκη.
Πάνω στήν ὠρα νά λουστῆ τὸν ἔκραξ' ἡ οἰκονόμα,

καὶ μπαίνοντος μὲς στὸ λουτρὸν ἐχάρηκε ἡ ψυχὴ του, θ 450
σάν ἴδε τὸ θερμὸ νερό, γιατί συχνά δὲν ἤυρε
θεράπεια, ἀφόντας ἄφησε τῆς Καλυψῶς τὸ δῶμα,
δπου εἶχε πάντα σὰ θεὸς τὴν περιποίησή του.

Κ' οἱ σκλάβες σάν τὸν ἔλουσαν καὶ μύρα τὸν ἀλείψαν
καὶ τὴ χλαμύδα τοῦβαλαν καὶ τὸν ὠραῖο χιτῶνα, 455

βγαίνει καὶ πάει ἀπ' τὸ λουτρό στοὺς ἄντρες, πού τὰ πίνουν.

Καὶ ἡ Ναυσικᾶ, πού ἀπ' τοὺς θεοὺς τὴν ὁμορφιά της εἶχε,
κοντὰ στῆς καλοκάμωτης σκεπῆς τὸ στύλο ἐστάθη,
τὸν Ὀδυσσεά ἐκοίταζε στὰ μάτια, κι ὄλη θάμπος,
τοῦ λάλησε κι αὐτὰ τοῦ λέει τὰ φτερωμένα λόγια· 460

Γεῖά σου, χαρά σου. ξένε μου, στὴ χώρα σου σὰ θᾶσαι,
θυμοῦ καὶ μένα κάποτε πού πρώτη σ' ἔχω σώσει.

Καὶ τότες ὁ πολύγνωρος ἀπάντησε Ὀδυσσεάς·
Ναυσικᾶ, τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἀλκίνοου θυγατέρα,
ἄς δώσῃ ὁ Δίας ὁ βροντητῆς ὁ σύζυγος τῆς Ἥρας, 465

νά πάω στὴ γῆ μου καὶ νά ἰδῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα,

καὶ τότε κεῖθε σὰ θεὰ θὰ σέ δοξάζω πάντα,
δσο θὰ ζῶ, τί σοῦ χρωστῶ τὴ ζήση μου, ὦ παρθένα.

Εἶπε, καὶ δίπλα ἐκάθησε στὸ βασιλιὰν Ἀλκίνο.
Μοιράζαν κι ὄλας τὸ φαί καὶ τὸ κρασί νερῶναν, 470

κ' ἦρθεν ὁ κήρυκας σιμά, τὸ λατρευτὸ ὀδηγῶντας

λυράρη, τὸ Δημόδοκο, τὸν κοσμοτιμημένο,

καὶ πῆγε καὶ τὸν ἔβαλε στῶν καλεστῶν τὴ μέση,

μὲ τὸ θρονί του ν' ἀκουμπᾶ σὲ μιὰ ψηλὴ κολῶνα.

Καὶ τότε κράζει ὁ πάνσοφος τὸν κήρυκα Ὀδυσσεάς,
κόβει κομμάτι νεφραμιά, πού περισσὴ εἶχε μπρός του. 475

χοίρου λευκόδοντου, παχειά κι ἀφράτη καὶ τοῦ κρένει·

Κήρυκα, στὸ Δημόδοκο δόσε τὸ κρέας ἐτοῦτο,

γιά νά τὸ φάῃ τὸν προσκυνῶ κι ἄς εἶμαι πικραμένος,

γιατί μὲς σ' ὄλους τοὺς θνητοὺς, στὸν κόσμον ἐδῶ κάτω,

πάντα τιμὴ καὶ σεβασμὸς ἀξίζει τοῦ λυράρη,
μιὰ κι ὄλα τὰ τραγούδια του κατέχει τα ἀπ' τὴ Μοῦσα, 480

δπου ἔχει τῶν λυράρηδων τὸ γένος ἀγαπήσει.

Εἶπε, καὶ στοῦ Δημόδοκου τάπιθωσε τὰ χέρια
ὁ κήρυκας· τὸ ἐδέχτη αὐτὸς καὶ χάρηκε ἡ ψυχὴ του.

Κ' ἐκεῖνοι ἐμπρός τους στὰ ἔτοιμα φαγιὰ τὰ χέρια ἀπλῶναν.

Καὶ σάν ἐσβύσαν τοῦ πιotoῦ καὶ τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο, 485

τότε ὁ Ὀδυσσεύς ὁ γνωστικὸς τοῦ Δημοδόκου λέγει· †

Δημόδοκε, μὲς στοὺς θνητοὺς ξέχωρα ἐσὲ δοξάζω·
 γιὰ ἡ Μοῦσα, ἡ κόρη τοῦ Διός, σοῦ τᾶμαθε, γιὰ ὁ Φοῖβος.
 Γιατὶ σωστὰ ἐτραγούδησες τῶν Ἀχαιῶν τὴ μοῖρα,
 ὅσα ἔπραξαν, ὅσα ἔπαθαν κι ὅσα δεινὰ ἐτραβήξαν. 490
 σὰ νᾶσouna μπροστὰ καὶ σύ, γιὰ νᾶκουσες ἀπ' ἄλλον.
 Μόν' ἔλα, πέρνα τώρα ἄλλοῦ, καὶ τᾶλογο τραγούδα
 τὸ ξύλινο, ποῦ ὁ Ἐπειὸς καὶ ἡ Ἀθηνᾶ τὸ φτιάξαν,
 κι ὄπου ὁ Ὀδυσσεύς μὲ πονηριὰ τᾶμπασε μὲς στὸ κάστρο,
 γεμίζοντάς το μὲ ἥρωες, ποῦ ἐρήμωσαν τὴν Τροία. 495
 Ἄν ὅλα ἐκεῖνα ὡς ἔγιναν ἐσὺ μοῦ ἀνιστορήσης,
 ὄπου σταθῶ κι ὄπου βρεθῶ, θὰ λέω πῶς σοῦχει δώσει
 κάποιος θεὸς καλόγνωμος θεόπνευστο τραγούδι.

Εἶπε, κι αὐτὸς μὲ τοῦ θεοῦ τὴν ἔμπνευση ἀρχηναίει
 καὶ πλέκει τὸ τραγούδι του, ἐκεῖθε πιάνοντάς το,
 ποῦ μὲς στὰ καλοτάξιδα μπήκαν οἱ Ἀργεῖοι καράβια 500
 κι ἀνοίγονταν στὸ πέλαγο, σάν κάψαν τὶς σκηνές τους,
 μὰ οἱ ἄλλοι πλάϊ στὸν ξακουστὸ καθόνταν Ὀδυσσεά,
 ἐκεῖ, στῶν Τρώων τὴ σύναξη μὲς στᾶλογο κρυμμένοι·
 γιατί μονάχοι τᾶσυραν μέσα στὸ κάστρο οἱ Τρῶες.
 Κ' ἔστεκε τὸ ἄλογο κι αὐτοὶ λόγια πολλὰ λαλοῦσαν, 505
 γύρω καθοῦμενοι, καὶ τρεῖς ἐμελετοῦσαν γνῶμες.
 Ἦ μ' ἄσπλαχνο νὰ σκίσουνε χαλκὸ τὸ κούφιο ξύλο,
 ἢ σέρνοντάς το κάτακρα στὶς πέτρες νὰ τὸ ρίξουν,
 ἢ νὰ τᾶφήσουν τῶν θεῶν μέγα ἰλαστήριο τᾶμα,
 ὄπου δᾶ κ' ἐμελε στερνὰ τὸ πρᾶμα νὰ τελειώση· 510
 γιατί ἦταν μοῖρα νὰ χαθῆ τὸ κάστρο σὰ θὰ κλειοῦσε
 τὸ μέγα ξύλινο ἄλογο, ποῦ τῶν Ἀργείων οἱ πρῶτοι
 καθόνταν φέρνοντας σφαγὴ καὶ χαλασμὸ στοὺς Τρῶες.
 Κ' ἔψαλε πῶς οἱ Ἀχαιοὶ κουρσέψανε τὴ χώρα,
 σὰ χύθηκαν, ἀφήνοντας τὴν κούφια τους κρουφῶνα. 515
 Κ' ἔψαλλε πῶς ἐρήμαζαν ἄλλος ἄλλοῦ τὴν πόλη.
 Πῶς ὁ Ὀδυσσεύς στοῦ Διήφοβου τὸν πύργο ὡς ἄλλος Ἄρης
 μαζί μὲ τὸν ἰσόθεο Μενέλαο ἐτραβήξαν·
 καὶ πῶς ἐκεῖ τὴν πιὸ φριχτὴ τόλμησε, λένε, μάχη,
 καὶ ἡ μεγαλόψυχη Ἀθηνᾶ τοῦ ἐχάρισε τὴ νίκη. 520

Αὐτὰ ἐτραγούδα ὁ ξακουστὸς λυράρης· κι ὁ Ὀδυσσεύς
 ἔλυωνε, καὶ τὰ δᾶκρια του τὰ μάγουλά του ἐβρέχαν.

Κι ὡς κλαίει γυναῖκα πέφτοντας στό λατρευτό της ἄντρα, θ
πού μπρός ἀπό τήν πόλη του κι ἀπ' τὸ στρατὸ ἐσκοτώθη,
παιδιά νὰ σώση καὶ λαὸν ἀπὸ τὴ μαύρη μέρα· 525
καὶ νὰ πεθαινή βλέποντας καὶ νὰ σπαράξῃ ἐμπρός της
χύνεται ἀπάνω του καὶ κλαίει καὶ δέρνεται, καὶ πίσω
τίς πλάτες καὶ τοὺς ὤμους της χτυπώντας μὲ κοντάρια
οἱ ὄχτροί τὴ σέρνουν στῆς σκλαβιάς τὸν πόνο καὶ τὰ πάθη,
καὶ μὲς στὸν ἄραχλο καημὸ μαραίνεται ἡ θωριά της, 530
ἔτσι πικρά σταλάζανε τὰ δάκρια τοῦ Ὀδυσσεά.
Μ' ἀπὸ τοὺς ἄλλους μυστικά τὰ δάκρια του ἐκλουῦσαν
καὶ μόνο ὁ Ἄλκίνοος πρόσεξε πού ἐκάθοταν σιμὰ του
καὶ τῶνοιωσε, σάν ἄκουσε νὰ βαριαναστενάξῃ.
Κ' εὐθὺς στοὺς φιλοτάξιδους τοὺς Φαίακες εἶπε τότε· 535
Ἄκουστε τώρα, προεστοὶ καὶ ἀρχόντοι τῶν Φαϊάκων,
ἄς πάψῃ πιά ὁ Δημόδοκος τὴ λυγερὴ του λύρα,
γιατὶ ὄσα τραγουδάει, θαρρῶ, πὼς δὲν εὐφραίνουν ὄλους.
Ἄφόντας γιοματίζουμε κι ὁ θεῖος λυράρης ψάλλῃ,
ὁ ξένος μας δὲν ἔπαψε τὸ θλιβερὸ τὸ κλάμα· 540
κάποιος ἀβάσταγος καημὸς σπαράζει τὴν ψυχὴ του.
Μόν' ἔλα, ἄς πάψῃ, κι ὄλοι μας ἀντάμα νὰ γλεντάμε,
καὶ μεῖς πού τὸν ξενίζουμε κι ὁ ξένος, κάλλιο αὐτὸ ἴναι.
Ὅλα γι' ἀγάπη γίνονται τοῦ σεβαστοῦ μας ξένου,
γι' αὐτὸν τὰ δῶρα τὰ καλὰ, τὸ ξεπροβόδισμά του. 545
Γιατ' εἶναι ὡς ἄλλος ἀδερφὸς ὁ ξένος κι ὁ ἰκέτης,
γιὰ κεῖνον ποῦχει μιὰ σταλιά στὴν κεφαλὴ του γνώση.
Ἔτσι καὶ σὺ μὴν κρύβῃς πιά μὲ τέχνη μὲς στό νοῦ σου
ὅ,τι κι ἂν σὲ ρωτήσω ἐγώ· φανέρωσέ το κάλλιο.
Τῶνομα πές, πού σοῦδιναν ἡ μάννα σου κι ὁ κύρης 550
καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖ στὴ χώρα σου κ' οἱ γείτονες τριγύρω·
γιατὶ δὲν γίνεται ἄνθρωπος ὄνομα νὰ μὴν ἔχῃ,
μηδὲ μικρὸς, μηδὲ τρανός, ἀφόντας ἐγεννήθῃ·
κάποιο τοῦ δίνουν οἱ γονιοί, μόλις ἐρθῇ στὸν κόσμο.
Καὶ πές μου τὴν πατρίδα σου, τὴ χώρα σου, τὴν πόλη, 555
γιὰ νὰ σὲ πᾶνε κατὰ κεῖ τὰ πλοῖα τὸ νοῦ γυρνώντας,
γιατὶ ποτές οἱ Φαίακες δὲν ἔχουν κυβερνήτες,
μηδὲ τιμόνια κι ὄλ' αὐτά, πού ἔχουνε τ' ἄλλα πλοῖα,
παρὰ τὴ νοιώθουν μόνα τους τὴ σκέψη τῶν ἀνθρώπων,
κι ὄλων τίς χώρες ξέρουνε καὶ τὰ παχιά χωράφια, 560

Ἰ. Οἰκονομίδου, Ὀμήρου Ὀδύσσεια, ἔκδοσις 4η

καί σκίζουνε γοργὰ γοργὰ τῆς θάλασσης τὸ χάος, θ
σὲ σύγνεφα καὶ καταχνιὰ κρυμμένα· κι οὐδὲ νοιώθουν
φόβο κανένα μὴ βλαφτοῦν ἢ μὴ χαθοῦν ποτέ τους.
Ὡς τόσο κάποτε ἄκουσα πού τῷλεγε ὁ Ναυσίθοσ,
ὁ κύρης μου, πὼς θὰ ὀργιστῆ μὲ μᾶς ὁ Ποσειδῶνας, 565
γιατὶ ὄλους πάντοτε ἄβλαφτα στὴ γῆ τους προβοδάμε.
Κ' εἶπε, καθὼς καμμιά φορὰ καλόσκαρο караβι
στάνταριασμένα πέλαγα θὰ μᾶς γυρίζη πίσω,
θὰ σπάση το, κι ὄρος τρανὸ στὴ χώρα μας θὰ ρίξη.
Αὐτὰ εἶπε ὁ γέρος· κι ὁ θεὸς ἢ θέλει τὰ τελέσει 570
ἢ θέλει ἀφήσει ἀτέλεστα, κατὰ πού λέει ἡ καρδιά του.
Μόν' ἔλα τώρα, πές μου ἐσὺ κι ἀλήθεια ἀπολογήσου,
σὲ ποιὲς μεριὲς πλανήθηκες, σὲ ποιὲς ἐπήγες χώρες,
ποιὲς πολιτεῖες καλόχτιστες καὶ ποιοὺς ἀνθρώπους εἶδες,
κι ἂν ἦταν ἄγριοι κι ἄσπλαχνοι καὶ νόμο δὲ γνωρίζαν, 575
ἢ δίκαιοι καὶ φιλόξενοι καὶ θεοφοβούμενοι ἦταν.
Καὶ πές, τί κλαῖς κι ὀδύρεσαι βαθιὰ μὲς στὴν ψυχὴ σου,
τῆς Τροίας καὶ τῶν Δαναῶν ὅταν ἀκοῦς τὴ μοῖρα ;
Αὐτὸ ἦταν ἔργο τῶν θεῶν, πού ἐκλώσαν τῶν ἀνθρώπων
τέτοιο χαμό, γιὰ νᾶχουνε οἱ κατοπινοὶ τραγοῦδια. 580
Μὴ κ' ἔχασες στὴν Τροία ἐμπρὸς κανένα συγγενῆ σου ;
ἄξιο γαμπρό σου ἢ πεθερὸ ποῦν' οἱ πιὸ λατρευτοὶ μας,
μετὰ ἀπ' τὴν ἴδια μας γενιὰ κι ἀπ' τὸ δικό μας αἷμα ;
ἢ κᾶναν ἄξιο σύντροφο καὶ γκαρδιακό σου φίλο ;
Γιατὶ, θαρρῶ, χειρότερος ἀπ' ἀδερφὸ δὲ εἶναι 585
ὁ ἀγαπημένος σύντροφος πού ἔχει περίσσια γνώση.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

Παρουσιάζων την μετάφρασιν ταύτην δέν ἔχω σκοπὸν νὰ προσθέσω μίαν ἀκόμη εἰς τὰς προϋπαρχούσας τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἐργασίας, ἀλλὰ νὰ προσφέρω, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών μου, τὴν συμβολήν μου διὰ τὴν ἀνάστασιν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς λογοτεχνίας. Διὰ τοῦτο ἡ μετάφρασίς μου αὕτη δέν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀπλοῦν βοήθημα διὰ τὴν κατανόησιν τῶν ὁμηρικῶν κειμένων, ἀλλ' οὔτε καὶ ὡς νεκρὰ εἰς νεοελληνικοὺς στίχους ἐρμηνεία αὐτῶν—τοιούτου εἴδους ἐργασίας ἔχομεν ἤδη ἀρκετὰς καὶ καλὰς,—ἀλλ' ὡς νεοελληνικὴ ποιητικὴ ἀπόδοσις τοῦ ὄδυσσειακοῦ κειμένου, οὕτως ὥστε νὰ καταστῆ τοῦτο ἱκανὸν νὰ συγκινήσῃ καὶ πάλιν τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων, εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν πνοὴν τῶν ὁποίων ὀφείλεται.

Σκοπὸς μου λοιπὸν εἶναι νὰ ζωντανεύσω διὰ τῆς μεταφράσεώς μου αὐτῆς τὰ πρόσωπα, νὰ ζωντανεύσω τὴν ἡρωϊκὴν ἢ καθημερινὴν ζωὴν των, μὲ τὰς δραματικὰς αὐτῆς συγκρούσεις, ν' ἀποκαλύψω τὴν αἰωνίως ζωντανὴν ποίησιν, ἢ ὁποῖα κρύπτεται ὑπὸ τὸ ἀπονεκρωμένον περίβλημά της καὶ συνάμα νὰ δώσω εἰς τὸ ἔργον τὸν παλαιὸν αὐτοῦ χαρακτήρα : νὰ τὸ καταστήσω δηλαδὴ κατάλληλον ὄχι μόνον πρὸς ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ καὶ πρωτίστως πρὸς ἀπαγγελίαν. Οὕτω οἱ μαθηταὶ μας θὰ δυνηθοῦν ν' ἀποστηθίσουν καὶ ν' ἀπαγγέλλουν τὰ ὠραιότερα μέρη τῆς *Ὀδυσσείας* ἢ καὶ ν' ἀναπαριστάνουν διαλογικῶς ὀλοκλήρους ἀπὸ τὰς περιφήμους δραματικὰς σκηνὰς τοῦ ἀθανάτου αὐτοῦ ἔργου, ὅπως π. χ. τὴν «Ἰθακησίων ἀγορὰν» μὲ τὴν ἄφθαστον δραματικότητά της, ὅπου μὲ τόσην δύναμιν καὶ ρητορικὴν

τέχνην διαγράφονται οἱ χαρακτήρες τοῦ Τηλεμάχου, τῶν μνηστήρων καὶ τῶν ἄλλων προσώπων, καὶ τοιοῦτοτρόπως θὰ δικαιολογηθῆ πλήρως τὸ τοῦ ἀρχαίου κριτικοῦ: «συνελόντι δὲ εἰπεῖν ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἄλλ' ἢ δράματα αὐτοῦ ἐστὶ τὰ ποιήματα».

Ταυτοχρόνως, καὶ ἵνα διατηρηθῆ ὅπωςδῆποτε ἡ γλωσσικὴ τοῦλάχιστον ἀναλογία τῆς δημιουργίας τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, προσεπάθησα νὰ παραλαμβάνω τὸ λεξιλόγιόν μου ἀπὸ τὴν ἀστείρευτον καὶ πλουσίαν πηγὴν τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν μας. Τοῦτο ἄλλωστε θὰ δώσῃ πλείστας ἀφορμὰς συγκρίσεως, μεταξὺ τῆς ὁμηρικῆς φράσεως καὶ τῆς νεοελληνικῆς. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ποιητικὸν λεξιλόγιον δὲν δύναται νὰ εἶναι τὸ κοινὸν λεξιλόγιον τῆς καθημερινῆς χρήσεως, ὅπως παρατηρεῖ δι' αὐτὸν τοῦτον τὸν Ὅμηρον ὁ Ἀριστοτέλης, παραθέτω κατωτέρω πίνακα μερικῶν ἀπὸ τὰς σπανιωτέρας λέξεις ἢ τεχνικοὺς ὄρους. Ἐπιθυμῶ ἐπίσης νὰ σημειώσω ἐνταῦθα, ὅτι ὁσάκις ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὴν συνηθεστέραν ἐρμηνείαν λέξεων καὶ φράσεων τοῦ κειμένου, δὲν ἔπραξα τοῦτο αὐθαιρέτως, ἀλλὰ στηριζόμενος πάντοτε ἐπὶ τῶν σπουδαιότερων παλαιῶν καὶ νέων σχολιαστῶν τοῦ Ὁμήρου. Εἶχον οὕτω ὑπ' ὄψιν μου τὰ ἐξῆς τοιαύτης φύσεως ἔργα :

VICTOR BÉRARD Poésie homérique, τόμοι 3

” ” L'Odysée, traduction nouvelle.
τόμοι 3.

MAURICE CROISET, Homère (Pages Choisies).

LECONTE DE LISLE, Odysée, traduction nouvelle.

MICHEL BRÉAL, Pour mieux connaître Homère.

SOMMER, Odysée, expliquée littéralement, traduite en français et annotée.

CRUSIUS, Homeri Odyssea, mit erklärenden Anmerkungen

J. LA ROCHE, Kommentar zu Homers Odyssee.

PAUL CAUER, Homers Odyssee.

AMEIS—HENTZE, Homers Odyssee.

JAKOB SITZLER, Ein ästhetischer Kommentar zu Homers
Odyssee.

THASSILO VON SHEFFER, Die Schönheit Homers.

WILAMOWITZ, Homerische Untersuchungen.

SCHUBARTH, Ideen über Homer und sein Zeitalter.

VOSS, Homer Odyssee.

FEHLEISEN, Präparation zu Homer Odyssee.

H. DRAHEIM, Die Odyssee als Kunstwerk.

PINDEMONTI, L'Odisea di Omero (traduzione) con note
di Valgimigli.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ, Σχόλια εἰς Ὅμηρου Ὀδύσσειαν
καὶ λοιπὰ συναφῆ συγγράμματα.

Καὶ ἤδη τελειῶνω μὲ τὴν περίφημον περὶ Ὅμηρου πα-
ρατήρησιν τοῦ Γκαίτε :

Ὁ Wolf συνέτριψε τὸν Ὅμηρον, ἀλλ' οὐδόλως ἔθιξε
τὸ ποίημα· διότι τοῦτο ἔχει τὴν θαυματουργὸν δύναμιν
τῶν ἥρώων ἐκείνων τῆς Walhalla, οἱ ὅποιοι, ἐνῶ κόπτον-
ται εἰς τεμάχια τὴν πρῶταν, παρακάθηνται τὴν μεσημβρίαν
εἰς τὴν τράπεζαν μὲ ὄλα τὰ μέλη των, σῶσι καὶ ἀκέραιοι».

Ἄθηναί, Αὐγουστος 1933

I. O.

Ὅλαι αἱ εἰκόνες τοῦ βιβλίου εἶναι ἀντίγραφα ἀρχαίων
ἀγγελιογραφῶν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΛΕΞΕΩΝ

ἀμποδένω, δένω τινά καί τόν καθιστώ ἀνίκανον νά δράσῃ,
ἀπόκοτος, παράτολμος, θρασύς.

ἀνταριασμένος, σκεπασμένος ἀπό ἀντάρρα, καταχνιά,
ὀμίχλη.

ἄσι, ἵππος (ἄλογο βαρβάτο).

βάγια (ή), θεραπαινίς, ἀκόλουθος.

Μώρ' βάγιες μου, μώρ' ντάντες μου, μώρ' σκλάβες τοῦ πατρός μου
'Από τὸ τραγούδι, τῆς **Διογέννητης**. (Βλ. Ἐκλογαί ἀπὸ
τὰ τραγούδια τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ὑπὸ Ν. Γ.
Πολίτου, καί σημ.).

γράνα (ή), τὸ περιφράσσον τὴν ἄμπελον ὕψωμα.

γραντολογῶ, στερεώνω εἰς τὴν παρυφὴν τοῦ ἰστίου σχοι-
νίου, γραντί καλούμενον, ἵνα μὴ δύναται ὁ ἄνεμος νά σχίσῃ
τὸ ἰστίον.

θυγιά (ή), γένος κωνοφόρων δένδρων.

καστροπολεμίτης, ὁ ἱκανὸς εἰς τὴν πολιορκίαν καί ἄλωσιν
τῶν φρουρίων. Βλ. Δημοτικά Τραγούδια.

γιατί ἔχει τοὺς ἐννιά ἀδερφοὺς τοὺς καστροπολεμίτες,
π' ὄλα τὰ κάστρα πολεμοῦν κ' οἱ χῶρες παραδίδουν.

(Τῆς Λυγερῆς καί τοῦ Χάρου)

κρουσταλλοβραχιονᾶτες, αἱ ἔχουσαι λευκοὺς καί δροσεροὺς
βραχίονας. (Βλ. Δημ. Τραγούδια, π. χ. ὁ καλλωπίζων
τὸν γαμβρὸν νέος εἶναι κ ρ ο υ σ τ α λ λ ο β ρ α χ ι ο ν ᾶ.
τ ο ς κ ι ἄ σ η μ ο δ α χ τ υ λ ᾶ τ ο ς).

λάδι, (κι ἀπ' τὰ κρουστόφοντα λινὰ τόγρὸ σταλάζει λάδι,
ἠ 107)· ὁ Maurice Croiset ἀναφέρει ὅτι αἱ γυναῖκες ὑφαί-
νουσαι ἤλειφον τὰ νήματα δι' ἐλαίου, ὅπως κάμνουν
ἀκόμη καί σήμερον εἰς πολλὰ μέρη τῆς Γαλλίας οἱ ὑφαν-
ταὶ ἀλείφοντες αὐτὰ διὰ τινος λιπαρᾶς οὐσίας, ἵνα τὰ
καταστήσουν πλεον εὐλύγιστα καί τὰ ἐνώσουν καλῶς.

μαγνάδι, λεπτὸν ὕφασμα, πέπλος.

μαυροπαλαμισμένο, πλοῖον ειδικῶς καθαρισμένον καὶ ἀλειμμένον μὲ πίσσαν ἵνα ὀλισθαίῃ εὐκόλως ἐπὶ τῶν κυμάτων.

ὄργος, χάνδαξ, τὸν ὁποῖον ἀνοίγει τὸ ἄροτρον (ὄργωνω).

— Τὴν παραβολὴν ταύτην (θ. 124) εὐρίσκομεν πλήρη εἰς τὴν Ἰλιάδα (Κ. 352 - 354): ὅταν οἱ ἥμιονοι καὶ οἱ βόες ἀναχωροῦν ταύτοχρόνως, διὰ νὰ ὀργώσουν, οἱ ἥμιονοι ἀνοίγοντες τὸν χάνδακά των φθάνουν πρῶτοι εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀγροῦ, ἀφίνοντες εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ὀπισθεν αὐτῶν τοὺς βόας.

παγάνα, ὄμιλος κυνηγῶν (περικυκλούντων τὸ θήραμα).

ρυσάστη, ρυάζομαι, ὠρύομαι ἐκβάλλω κραυγὰς (ἐνταῦθα τελετουργικὰς, εἰς θυσίαν ἢ ἄλλην θρησκευτικὴν τελετὴν).

σιάδι, ἔδαφος ἰσοπεδομένον.

σκαρί, ὁ σκελετὸς καὶ ταύτοχρόνως τὸ σχῆμα τοῦ πλοίου.

σκουτιά (τά), ἐνδύματα καὶ γενικῶς ὑφάσματα.

σπιλάδα (ή), ἀπότομος ριπὴ ἀνέμου τρέχουσα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ καθιστῶσα αὐτὴν μελανήν, ὡσάν νὰ φρικιᾷ.

σιγγάρω τὰ πανιά, συστέλλω τὰ ἰσία, χωρὶς νὰ καταβιβάσω τὴν κεραίαν, χωρὶς νὰ μαῖνάρω.

συντυχιὰ (ή), συνομιλία, σύσκεψις.

τρέσα (τά), τὰ πρὸς σύνδεσιν ἄλλων ἐγκαρσίως τοποθετούμενα ξύλα.

τροπωτήρα (ή), λωρίον χρησιμεῖον πρὸς τρόπωσιν (στήριξιν) κώπης παρὰ τὸν σκαλμὸν (σκαρμόν).

φαρί, ἵππος (εὐγενής).

φριγκί, θριγκός, στεφάνη τῶν τοίχων. (Βλ. λ. ἐρμηνευτικὸν λεξικὸν Γρ. Βερναρδάκη, σελ. 650).

χοροστιάσι, ἄπλωμα ὅπου χορεύουν.

Τάχα νὰ στέκη ὁ οὐρανός, νὰ στέκη ὁ Ἀπάνω κόσμος,
νὰ στέκουν τὰ χοροστιάσι, σὰν ποῦ ἦτανε καὶ πάντα;

ΠΙΝΑΞ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

- Ἄγῶνες:** δ 343. 626. θ 110 καὶ ἐφεξῆς, 370 κέφ.
- Ἄλογα:** δ 601 κέφ. 636. ε 371. Δούρειος Ἴππος, δ 272 θ.
492 κέφ.
- Ἀμάξια:** γ 478 κέφ. δ 42. ζ 72 κέφ. 316 κέφ.
- Ἄνεμοι:** β 420. 426. γ 157 κέφ. 176. δ 360. 402. 567. 585 ε
267. 268. 295. 296. 328. 331. 332. 385. 469. η 119. 266.
- Ἀσθένειαι:** ε 395.
- Ἀστερισμοί:** Ἀρκούδα ἢ ἄμαξα, ε 273 κέφ. Ζευγᾶς (Βούτης),
ε 272 Ὀρίων, ε 374. Πούλια, ε 272.
- Ἀφιερώματα:** γ 274. θ 509.
- Βασιλίδς κλπ.:** α 387. 392 κέφ. 394 κέφ. β 230 κέφ. (=ε 8)
κέφ.). γ 5 κέφ. 57 κέφ. δ 621 κέφ. 690 κέφ. ζ 197. 293. η
10 κέφ. 49. 136. κέφ. 161. θ 38 κέφ. 41. 59 κέφ. 390. 469. κέφ.
- Βωμοί:** 162 (Ἀπόλλωνος), θ 363 (Ἄφροδίτης).
(πρβ. θυσίαι, ναοί, ἀφιερώματα).
- Γεροντική ηλικία:** σεβασμὸς πρὸς αὐτὴν καὶ φρόνησίς της, β 16.
γ 24. 49. κέφ. 362. δ 204 κέφ. 210. η 155 κέφ. 293 κέφ.
- Γεύματα ἐν γένει:** α 109 κέφ. 124. 136 κέφ. 225 κέφ. β 299
κέφ. γ 32 κέφ. 339. 428 κέφ. 462 κέφ. δ 3. 15. 52 κέφ. 61.
194. 213. ε 196 κέφ. ζ 97. η 13. 166. 172.
- Γεωργία:** ὀργώματα, ε 127.
- Γυναικεῖαι ἐργασίαι:** α 356 κέφ. β 94 κέφ. 116 κέφ. δ 123
κέφ. ε 61 κέφ. ζ 28 κέφ. 52 κέφ. 64 κέφ. 90 κέφ. η 103
κέφ. 234 κέφ.
- Δουλεῖα:** δ 736. Αἰχμαλωσία, ἀρπαγή, ἀγορά: α 430 κέφ. δ 644.
η 9 κέφ. θ 529.
- Ἐμπόριον:** α 184. θ 161 κέφ.
- Ἐνδύματα:** χιτῶν καὶ χλαῖνα, συνηθέστατα. γ 467, ε 230. ζ 214.
η 234. θ πολὺ συχνά.

- Ἐξαγορά** νόμῳφης: 6 53 ζ 159. θ 318 (ὡς προίκα) α 277. 6 196.
- Ἡθικαὶ ἀντιλήψεις**: α 32 κέφ. 40. 227 κέφ. 263. κέφ. 6 65. 66 κέφ. 101. 136. γ 194. κέφ. 196. κέφ. 266. κέφ. ζ 29 κέφ. 273. θ 159 κέφ. 396 κέφ.
- Σωφροσύνη καὶ ἀναίδεια, γ 24. 52 κέφ.
- Ἀχαριστία, β 233 κέφ. δ 689 κέφ.
- Φιλαλήθεια καὶ τὸ ἀντίθετον, γ 20. η 299—305.
- Φυλετικαὶ σχέσεις, ζ 66 κέφ. 141 κέφ. 218 κέφ. 273 κέφ. θ 457 κέφ.
- Φιλία, θ 585 κέφ.
- Τρυφερότης, δ 118. η 304 κέφ. 309 κέφ. θ. 94 κέφ. 236 κέφ. 533 κέφ.
- Θάλασσα**: (ἐπίθετα καὶ τὰ συναφῆ πρὸς αὐτήν): α 72 κ. α, 97. 183. 197. 6 263, 370. 408. 428. γ 1 (λίμνη). 71. 153. 158. 179. 290. 322. δ. 354. 381. 402. 406. 425. 432. 437. 510. 580 κ. α. 671. 785. ε 52. 56. 109. 314. 322. 327. 335. 337. 353. 367. 388. 391. 403. 412. 429. 430. ζ 272. η 35. 273. θ. 55. 183.
- (πρὸς πλοῖα, ταξίδια, κουρσάροι, τρικυμῖαι).
- Θάνατος**: α 236 κέφ. 6 165. 316. 352. γ 236 κέφ. 410. δ 195. κέφ. 502. 512. 561. κέφ. 539. κέφ. ε 123. κέφ. 128, 135. κέφ. 218. 387. η 64.
- Θεοί**, κατοικία των δ Ὀλυμπος, γ 377. ζ 42 κέφ. Τροφή αὐτῶν ε 93. 199. Συμβούλια τῶν θεῶν, α 26 κέφ. ε 3 κέφ. Συνομιλίαι ε 85 κέφ. Ἡ Καλυψὼ παραπονεῖται διὰ τὴν σκληρότητα τῶν θεῶν, ε 118.
- Ἡ παντοδυναμία τῶν θεῶν γ. 48. 231 (ἐν τούτοις 236 κέφ.). Ἀμεροληψία ἢ μεροληπτικότης αὐτῶν, 6 67. γ 147. δ 236 κέφ. ζ 118 κέφ. Ἀγανώρισις τῆς ἐπενεργείας αὐτῶν, γ 166. δ 181. Ἡ ἐναντίον των κατακραυγή. α 32 κέφ. Ὁ φθόνος αὐτῶν, δ 181, θ 225 κέφ. Εἶναι ἐκδικητικοί, δ 351 κέφ. 472 κέφ. Ἡ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπικοινωνία των η 203.
- Θρησκεία** καὶ συναφῆ: α 34 κέφ. 6 100 γ 45. 187. 238 δ 261 474. 774. ε 41. 114. 345. 436.
- βλ, θεοί, μαντεῖα, κλπ.)
- Θυσίαι**: γ 5 κέφ. 144. 332 κέφ. 419 κέφ. δ 352. 472. 582, η 137. (πρὸς βωμοί, σπονδαί).
- Ἴατροί**: Αἰγύπτιοι δ 231 κέφ.

Ἱερά καὶ ἱεροτελεστία : γ 273 κέφ. ζ 162. 266. 291. 321. θ 363. (πρβ. θωμοί, θυσίαι, ναοί).

Κατοικία : Ἀλκινόου, ζ 15 κέφ. η 82 κέφ. Καλυψούς, ε 57 κέφ. Μενελάου δ 20 κέφ. 42 κέφ. 71 κέφ. Ὀδυσσέως, α 328, 425 κέφ. β 337 κέφ. (πρβ. οἰκίαι).

Κῆποι : η 112 κέφ. (πρβ. ε 63 κέφ.).

Κῆρυκες : α 109. 143 κέφ. β 6. 38. γ 338. δ 301. η 163. θ 8 κέφ. 62 κέφ. (πρβ. 47), 107. 179. 256 κέφ. 399. 418 471.474.

Κλίνη : α 427 κέφ. γ 349 κέφ. 397 κέφ. δ 296 κέφ. η 336 κέφ. θ. 249.

Κοινωνικὴ ζωὴ : λαϊκαὶ συγκεντρώσεις, β 6 κέφ. γ 137 κέφ. θ 5 κέφ. Συμβούλια ζ 55. Ἀμφότερα, β 26 γ. 127. Γέροντες. β 14. η 189.

Κουρσάροι : γ 73. η 9.

Κραοί : β 340. 350. γ 139. 332. 391. δ. 622. ε 265, ζ 77 η 121 κέφ.

Κτηνοτροφία : δ 635.

Δουτρά : γ 464 κέφ. δ. 750. 759. ζ 80. 96. 224 κέφ. θ 434 κέφ. (πρβ. Πλύσιμο).

Μαντεῖα καὶ χρησμοί : α 282. β 37. γ 173 κέφ. γ 215. θ 80. οἰωνοί, β 146 κέφ. (πρβ. 181 κέφ. 201).

Μάντις καὶ προφητεῖαι : α 202. 415. β 171. θ 564 κέφ.

Μάχη : θ 216 κέφ. 524 κέφ.

Ναοί : ζ 10 η 81. θ 80.

Οἰκία καὶ μέρη αὐτῆς : α 328 441. β 5. 337. 348. 358. γ 399 413. 441. δ 121. 263. 297 - 302. 310. 718. 751. 787. 802. ζ 15. 74. η 7. 113. 336. θ 57. 277. 439.

Οἰκογενειακὴ ζωὴ : σχέσεις μεταξὺ τῶν συζύγων, ε 215 κέφ. ζ 182 κέφ. η 67 κέφ. θ 526 κέφ. Γονεὶς καὶ τέκνα, ε 394 κέφ. ζ 154. Πατέρας καὶ γιοί, β 276 κέφ. δ 206 κέφ. Ὁ Τηλέμαχος καὶ ἡ μητέρα του, β 130. Ὁ Νέστορας καὶ οἱ γιοί του, γ 32 κέφ. 413 κέφ. Ἀλκίνοος καὶ Ναυσικᾶ, ζ 56 κέφ. η 313 κέφ. Ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί, ζ 155. Μενέλαος καὶ Ἀγαμέμνων, γ 255 κέφ. δ 539 κέφ. Πεισίστρατος καὶ Ἀντίλοχος, δ 187 κέφ. Ἡ Ναυσικᾶ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τῆς ζ 67 κέφ. η 5 κέφ. Ἄλλοι συγγενεῖς, η 313, θ 582. Πηνελόπη καὶ Λαέρτης, β 97 κέφ. (Πρβ. ἐξαγορὰ νύμφης).

Οἶνοποσία : α 142 κέφ.

Ὀνειρα : δ 796 κέφ. ζ 20 κέφ.

- Ὅρκος** δ 253. Ὅρκος θεῶν β 377. ε 184 κέφ.
- Ὅπλα** : α 104. 127 κέφ. 256. 262. β 3. θ 215—229. 403.
- Παρομοιώσεις και παραβολαί.** α 98. 320. δ 335 κέφ. 413.
535. 708. 791 κέφ. ε 51 κέφ. 281. 328 κέφ. 368. κέφ. 394.
κέφ. 432 κέφ. 488 κέφ. ζ 102 κέφ. (πρβ. δ 122). 130 κέφ.
162 κέφ. 232 κέφ. η 36. θ. 523 κέφ.
- Πλοῖα** : α 280. β 424 κέφ. ε 234 κέφ. ζ 264 κέφ. (πρβ. Ταξίδια.)
- Πλύσιμο** : α 136 κέφ. β 261 γ 429. 440. 445. (πρβ. λουτρά).
- Προσευχή** : β 261 κέφ. γ 43. 54—62. 380 κέφ. δ 433. 752.
762 κέφ. ε 444 κέφ. ζ 323 κέφ. θ 465 κέφ.
- Βλαστήμια : δ. 504 (πρβ. θυσία, θρησκεία).
- Πρόσιμον** : β 192.
- Σίδερο** : α 184. Σιδερένια δεσμά. α 204. Σιδερένιος, μεταφορικῶς,
δ 293. ε 191.
- Σκυλιά** : β 11. γ 259. δ 145 (ὡς ὕβρις) η 91.
- Σπονδαί** : γ 332—342. 393 κέφ. η 164 κέφ. 179—184.
- Ταξίδια** : α 185. 280. β 212 287. 319 κέφ. 389 κέφ. 413 κέφ.
γ 10 κέφ. 157 κέφ. 169 κέφ. δ. 354 κέφ. 577 κέφ. ε 268
κέφ. (καθὼς και η 266 κέφ.) 404. 410 κέφ. θ 50 κέφ.
- Ταφή** : α 239. 291. β 99. 102. 222. γ 285. 309. δ 534. ε 311.
- Τραγούδι** : ε 61. Ὡς ὑψηλὴ τέχνη, θ 491. Συνοδευόμενον ἀπὸ
κιθάρα ἢ λύρα, α 153. θ 67 99. 254. Στὸ γλέντι, α 152. δ 19.
θ 253. 263 κέφ. (πρβ. 248). Περιεχόμενον τοῦ τραγουδιοῦ. α
326 κέφ. 338. θ 73 κέφ. 266 κέφ. 489 κέφ. 500 κέφ. Πα-
λαιὰ τραγούδια, β 118 κέφ. Ἀπὸ ποῦ δ τραγουδιστῆς ἀρχίζει
τὸ τραγούδι του, α 10, θ 492. 500. Γιὰ τὰ τραγούδια τοῦ μέλ-
λοντος, γ 204. θ 580.
- Τραγουδιστής** : α 154. 346 κέφ. γ 267. δ 17. θ 44. 63 κέφ. 73.
481. 488. 498 κέφ. (πρβ. τραγούδι).
- Τρικυμιαί** : γ 289 κέφ. δ 500—504. 506 κέφ. 514 κέφ. ε 291
κέφ. 366 κέφ. η 271 κέφ.
- Φάρμακα** : δ 220. 230.
- Φαρμάκι** : α 261. β 329.
- Φιλοξενία** : α 119 κέφ. 175 κέφ. γ 34 κέφ. 69 κέφ. 346 κέφ.
490 δ 26—36. 39 κέφ. 60 κέφ. 81 κέφ. 587 κέφ. 600 κέφ.

ζ 121 (πρβ. θ 576). 207 κέφ. η 32 κέφ. 160. 169. 335 κέφ.
θ 208 κέφ. 389 κέφ. 543 κέφ.

Χορός : θ 370 κέφ. (πρβ. τραγούδι).

Χρυσόχοος : γ 425. 432 (πρβ. ζ 232).

Ψάρεμα : δ 368 κέφ.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

α	σελ.	5
β	»	19
γ	»	33
δ	»	49
ε	»	75
ζ	»	91
η	»	103
θ	»	115
Σημείωμα του μεταφραστοῦ	»	131
*Ερμηνεία λέξεων	»	135
Πίναξ πραγμάτων	»	137

024000025415

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Αριθ. { πρωτ. 41091
 { διεκπ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26/8/1933

ΕΠΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ

Πρὸς τὸν κ. Ι. Οικονομίδην

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταυταρίθμου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως ἐκδοθείσης τὴν 31—7—1933 καὶ δημοσιευθείσης τὴν 9—8—1933 εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 78 φύλλον τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 76 πρακτικὸν ταύτης, ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν τριῶν κατωτέρων τάξεων τῶν Γυμνασίων τὸ ὑπὸ τίτλον Ὀμήρου Ὀδύσεια (Α-Θ) βιβλίον σας, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ὁ μεταφροστῆς λάβῃ κατὰ τὸ δυνατόν ὑπ' ὄψιν τὰ ὑπὸ τῶν κ.κ. εἰσηγητῶν ὑποδεικνυόμενα.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ο ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗΣ

Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ

Ἄρθρον βον τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος

«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων».

Τὰ διδακτικά βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ δέκα πέντε τοῖς ἑκατὸν τῆς κανονισθείσης πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.